

Ο ΑΓΩΝΙΣΤΗΣ

ΕΟΚΑ 1955-1959

ΕΙΣ ΟΚΘΗΝΟΣ ΑΡΙΣΤΟΣ ΑΜΥΝΕΣΘΑΙ ΠΕΡΙ ΠΑΤΡΙΔΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ
41

ΕΚΔΟΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ ΑΓΩΝΙΣΤΩΝ Ε.Ο.Κ.Α. 1955-59

Ιανουάριος - Οκτώβριος 2017

Ο ΑΓΩΝΙΣΤΗΣ

ΕΚΔΟΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ

ΑΓΩΝΙΣΤΩΝ Ε.Ο.Κ.Α

1955-1959

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

Θάσος Σοφοκλέους
Πρόεδρος των Συνδέσμων
Προδρόμου 40, Στρόβολος
Λευκωσία
Τηλ.: 22423333

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Θάσος Σοφοκλέους
Ανδρέας Μαϊμάρης
Ευθύμιος-Μίμης Βασιλείου
(Πρόεδρος)
Παναγιώτης Κοτζιάς

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΗΣ

Ευθύμιος-Μίμης Βασιλείου

ΦΩΤΟ

Στέλιος Παπαστυλιανού
Κώστας Σολωμού

ΕΚΤΥΠΩΣΗ

R.P.M. LITHOGRAPHICA LTD

Τηλ. 22510910

Λευκωσία

ISBN 1450-4006

Μήνυμα ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΜΑΣ ΘΑΣΟΥ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ

Ουδείς αλάνθαστος και ουδείς τέλειος. Αναλογιζόμενος τα όσα ζήσαμε, τα όσα βιώσαμε και τα όσα είδαμε, όντας ζωντανοί μάρτυρες της πορείας στο Εθνικό μας θέμα, με πιάνει δέος. Αναρίθμητα ερωτήματα και ένα επιτακτικό «γιατί», κυριαρχεί ως επιστέγασμα, που μένει βασικά αναπάντητο.

Περίλυπος είναι η καρδιά μου. Μαραζώνω, μελαγχολώ, νοιώθω αδιέξοδο και με πνίγει το παράπονο. Δεν είμαι ηττοπαθής, ούτε παραδίδομαι. Στενοχωριέμαι όμως γιατί νοιώθω ότι δεν έχω τη δυνατότητα να προσφέρω και να ενεργήσω όπως θα ήθελα και τούτο για πολλούς λόγους, ανεξάρτητα από τη θέλησή μου, δεν το μπορώ.

Σήμερα, αισθάνομαι την ανάγκη να σας εκφράσω αυτά που νοιώθω και να σας μεταφέρω τις σκέψεις μου, εκφράζοντας αυτά που κατά τη γνώμη μου, πρέπει να κυβερνούν τον νου και την καρδιά όλων μας, καθώς και πώς θα πρέπει να συμπεριφερόμαστε και ποια είναι εκείνα που πρέπει να κρατούμε σαν ιερό ευαγγέλιο, ώστε να αντιμετω-

πίσουμε τον κίνδυνο που διατρέχουμε από τις επιδιώξεις της Τουρκίας.

Όπως όλοι αντιλαμβανόμαστε, ο μεγάλος κίνδυνος που διατρέχουμε, είναι η δική μας αντίσταση και η δική μας ψυχική αντοχή. Δυστυχώς, υφιστάμεθα εθνική διάβρωση. Κινδυνεύουμε να χάσουμε τον προσανατολισμό μας και την εθνική μας συνείδηση.

Ο τόπος αυτός, όσες δυσκολίες και αν έχει περάσει, όσο δυνατοί κι αν ήσαν οι διάφοροι κατακτητές του, κατόρθωσε μέσα από τους αιώνες να κρατηθεί ζωντανός και αναλλοίωτος. Στάθηκε όμως πεισματικά, παλληκαρίσια, με θέληση και με θυσίες, παρά τους κατατρεγμούς στις ΡΙΖΕΣ, στα ΗΘΗ και στα ΕΘΙΜΑ του, διατηρώντας αλώβητη τη γλώσσα και τη θρησκεία του.

«Πολλούς αφέντες άλλαξε, δεν άλλαξε καρδιά».

Άντεξε την πείνα, τις κακουχίες, τις διώξεις και η ψυχή του έμεινε αδούλωτη.

Εμείς, που πλησιάζει η ώρα να φύ-

γουμε από τη ζωή, εμείς που στόχο της ζωής μας τάξαμε να λευτερώσουμε αυτή την Πατρίδα, εμείς που οραματιστήκαμε μια Κύπρο ελεύθερη, ενωμένη με τον μητρικό κορμό, ανεξάρτητα αν κάναμε λάθη, είπαμε «ουδείς αλάνθαστος και ουδείς τέλειος». (Το κεφάλαιο αυτό έχει τις δικές του προεκτάσεις και είναι πολύ σχετικό, δεδομένου ότι η επιμέτρηση πρέπει να είναι αντικειμενική, να λαμβάνονται υπόψη τα δεδομένα της εποχής και αν αυτά που έγιναν τότε, είναι γιατί τότε πίστεψαν ότι αυτό ήταν το συμφέρον του τόπου, ή αν έγιναν από ιδιοτέλεια, προσωπικό όφελος, ή για εξυπηρέτηση ξένων συμφερόντων, ή ακόμα και από ατομικές αδυναμίες και εκβιασμούς).

Δεν φιλοσοφώ, κάθε άλλο. Νοιώθω ότι είμαι πολύ ρεαλιστής.

Με αυτές τις σκέψεις, θέλω τελειώνοντας να υπογραμμίσω ότι αν πράγματι νοιώθουμε τον κίνδυνο και αν πράγματι θέλουμε να επιβιώσουμε ως Έλλη-

νες στο πολύπαθο νησί μας, πάνω απ' όλα πρέπει να βάλουμε τα ακόλουθα ως πρωταρχικό στοιχείο στην πορεία μας:

- Να είμαστε ενωμένοι και αδιάσπαστοι.
- Να κρατάμε μέσα στην ψυχή μας τους προαιώνιους πόθους του λαού μας.
- Να επικρατήσουν οι αρχές του δικαίου.
- Να καταπολεμήσουμε τη διαφθορά, τις ατασθαλίες, τις κλοπές και όλα εκείνα που μας ξεστράτισαν και μας έφθειραν.

Έλληνες και Ελληνίδες

Κρατήστε μέσα στην ψυχή σας το αθάνατο ελληνικό πνεύμα, με το βλέμμα πάντα στραμμένο προς τον Παρθενώνα και τον Γολγοθά.

Να είστε όλοι καλά.

Διακήρυξη 1ης ΑΠΡΙΛΙΟΥ

31/3/2017

Του Προέδρου των Συνδέσμων μας Θάσου Σοφοκλέους

Ελληνίδες και Έλληνες,

Την ώρα τούτη της Μνήμης, της Προσευχής και της Ενατένισης, την ώρα τούτη του αυτοσεβασμού, του αυτοπροσδιορισμού και της αυτοκριτικής, την ώρα τούτη που με τον νου και την καρδιά μας ξαναζούμε νοερά το μεγαλείο του τετράχρονου Απελευθερωτικού Αγώνα, εκφράζουμε τον θαυμασμό μας, τιμούμε, μνημονεύουμε και ευγνωμονούμε.

Η μνήμη ζωντανεύει και αγκαλιάζει την αδούλωτη γενιά του '55, τους ήρωες και τους γενναίους μαχητές της ΕΟΚΑ, που αγωνίστηκαν με πάθος και πρόσφεραν τη ζωή τους στον τιτάνιο αγώνα του λαού μας για αποτίναξη του Αγγλικού Ζυγού και Ένωση με την Ελλάδα.

Δυστυχώς τιμούμε και γιορτάζουμε την εθνική μας επέτειο κάτω από συνθήκες δύσκολες για την πατρίδα μας. Με τον Αττίλα να κρατά σκλαβωμένο τον Πενταδάκτυλο, να μαγαριίζει τα ιερά και τα όσιά μας και να σφετερίζεται τις περυσίες μας.

Με κορυφωμένη την αγωνία και την αβεβαιότητα, απογοητευμένοι για όσα απαράδεκτα συνέβησαν και συμβαί-

νουν. Βρισκόμαστε σε μια δύσκολη συγκυρία, αντιμέτωποι με μια Τουρκία που έχει ξεφύγει από κάθε ηθική τάξη, συμπεριφέρεται κατά τρόπο απαράδεκτο και προκλητικό, παραβιάζοντας τους διεθνείς νόμους, και με την δύναμη των όπλων νομίζει ότι μπορεί να κάμει ό,τι θέλει.

Αναπόφευκτος και απαραβίαστος ο νόμος! «Τα λάθη πληρώνονται» και δυστυχώς εμείς κάναμε πολλά, για να μην πούμε ότι μόνο λάθη κάναμε.

Η ιστορία θα μας κρίνει. Ποιός θα πιστέψει ότι ένα νησί Ελληνικό από πέντε και πλέον χιλιάδες χρόνια, που ο πληθυσμός του αποτελείται από γηγενείς απογόνους των Αχαιών και των ηρώων του Τρωικού πολέμου, κατορθώσαμε να το οδηγήσουμε στα σημερινά τραγικά αδιέξοδα;

Ναι, Κυρίες και Κύριοι, κάναμε λάθη και τα λάθη πληρώνονται. Λειτουργήσαν άλλες σκέψεις και άλλα συνθήματα. Μας νίκησαν οι αδυναμίες μας, οι φιλοδοξίες μας. Βάλαμε μπροστά το εγώ στις ενέργειές μας και όχι το εμείς. Λανθασμένες φιλοδοξίες. Οι φιλοδοξίες και τα ατομικά συμφέροντα λειτουργήσαν εις βάρος του εθνικού μας προβλήματος.

Συγκρουστήκαμε με τη Χούντα. Οι πολιτικές δυνάμεις στην Ελλάδα, στην προσπάθειά τους να ανατρέψουν τη Χούντα, θυσίασαν την Κύπρο και εμείς παίζαμε το παιχνίδι τους.

Σήμερα παλεύουμε κάτω από συνθήκες τραγικές, και το κακό είναι ότι χάσαμε τον προσανατολισμό μας. Το μεγαλύτερο όπλο που διαθέτουμε είναι η πίστη μας στο δίκαιο. Η ψυχική αντοχή που απορρέει, από την ιστορία μας, από την καταγωγή μας, από τις ρίζες μας. Δυστυχώς και σ' αυτό το σημείο δεν συμπεριφερόμαστε όπως πρέπει, ξεφύγαμε, κάναμε απαράδεκτες υποχωρήσεις μια λανθασμένη συμπεριφορά, μια προσπάθεια να αρέσουμε στους Τούρκους, έτσι που να φοβόμαστε να γιορτάσουμε ακόμα και τις εθνικές επετείους. Ζωντανό παράδειγμα τα πρόσφατα γεγονότα στη Βουλή με το Ενωτικό Δημοψήφισμα του 1950.

Μεγάλη λύπη και απογοήτευση μας προκάλεσαν τόσο η στάση μερικών κομμάτων, αλλά ιδιαίτερα οι αντιδράσεις των Τούρκων.

Βέβαια ο λαός μας δεν χρειάζεται νόμο για να γιορτάζει, να μνημονεύει και να τιμά τα ιστορικά γεγονότα και να κρατά άσβεστους τους προαιώνιους πόθους του. Για 66 τόσα χρόνια ακολουθεί τους νόμους της καρδιάς του, και γιορτάζει, και τιμά, και μνημονεύει, το ιστορικό ενωτικό δημοψήφισμα, σε όλα τα στρώματα του λαού. Και έτσι θα συνεχίσει να τιμά και να μνημονεύει.

Μήπως για να κάνουμε κάτι θα πρέπει να παίρνουμε άδεια από τους Τουρκοκύπριους ή κάποιους άλλους; Μήπως θα πρέπει να αποκοπούμε από τις ρίζες μας, να ξεχάσουμε την ιστορία μας; Να μην ονομαζόμαστε Έλληνες; Αλλοίμονο. Κάποιοι έχουν ξεφύγει παντελώς. Κάποιοι είναι αγνώριστοι. Ο λαός όμως με εθνική αξιοπρέπεια απαντά: Δεν θα τους περάσει.

Κάτω από τη σκέπη του πανάγαθου Θεού και με τους ήρωες και τους μάρτυρες του πολύπαθου Νησιού μας, να παρακολουθούν τα καμώματά μας, με άμετρο προβληματισμό και μεγάλη αγωνία, με έλλειψη σύμπτωσης και ομοψυχίας στην αντιμετώπιση του Εθνικού μας προβλήματος, οδηγηθήκαμε στην άκρη του γκρεμού.

Οι προσωπικές φιλοδοξίες και τα ευτελή συμφέροντα, μάς οδηγούν σε λάθος δρόμο. Η διαφθορά, οι καταχρήσεις και τα εγκλήματα μαστίζουν την κοινωνία μας. Φτάνει πιά. Οι καθημερινές και οι πολλές απαράδεκτες αντιπαραθέσεις και οι αλληλοκατηγορίες των πολιτικών και των κομμάτων στις τηλεοράσεις, και στα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας προκαλούν μόνο κακό.

Καλούμε τους πολιτικούς ηγέτες να σταματήσουν τη στείρα και καταστρεπτική συμπεριφορά και να αντιμετωπίσουν συντονισμένα, αφού χαράξουν μια ομόφωνη γραμμή στο εθνικό μας πρόβλημα, για να αντιμετωπισθούν από κοινού τα αδιέξοδα, και η επικίνδυνη στάση της Τουρκίας.

Εμείς, που δυστυχώς δεν προλαμβάνουμε τον χρόνο, εμείς που κουβαλούμε και τις χαρές και τις λύπες αυτού του τόπου, εμείς που με το θέλημα του Θεού επιζηήσαμε για να δούμε όσα έγιναν, σας αφήνουμε τις δικές μας παρακαταθήκες. Στο εθνικό θέμα να είσθε ενωμένοι και ομόφωνοι. Να κρατήσετε σαν κόρη οφθαλμού τα ιδανικά της φυλής μας. Να μεταλαμπαδεύετε στις επερχόμενες γενιές τους προαιώνιους πόθους του λαού μας. Να παραμείνετε δεμένοι στις ρίζες μας με το βλέμμα στραμμένο προς τον Παρθενώνα.

Οι Αγωνιστές της ΕΟΚΑ, όσοι απομείναμε από τη γενιά του 55, πορευόμαστε μαζί με τον λαό μας προς τον Γολγοθά, χωρίς να αεροβατούμε, απόλυτα προσγειωμένοι, έχοντας πλήρη επίγνωση της τραγικής κατάστασης στην οποία μας οδήγησαν τα αλλεπάλληλά λάθη μας, χωρίς να δημαγωγούμε. Σταθεροί και πιστοί στον ιερό όρκο μας παρακολουθούμε με πόνο ψυχής και με αγωνία την πορεία του Εθνικού μας προβλήματος, και όπως πάντοτε τονίζουμε, ουδέποτε υιοθετήσαμε τις θέσεις της πολιτικής ηγεσίας για λύση του προβλήματός μας, όπως τις απεδέχθη ο Μακάριος, όλες οι κυβερνήσεις και τα κόμματα.

Οι δικές μας θέσεις, ο νους και η καρδιά μας, είναι στραμμένα στον Μαχαίρα, στο Δίκωμο, στον Αχυρώνα. Είναι στα Φυλακισμένα Μνήματα και στην Αγχόνη, και οδηγός μας είναι η αφετηρία μας.

Παρόλα αυτά, επειδή κατοικούμε σ' αυτόν τον τόπο, που τόσο αγαπήσαμε, που είναι η πατρίδα μας, είναι ο τόπος που μας γέννησε και εδώ είναι τα κόκαλα των γονιών και των ηρώων μας, βάλαμε με πόνο ψυχής, τις κόκκινες γραμμές, που δεν έχουμε δικαίωμα να παραβιάσουμε, για λύση και επιβίωση.

Δεν είναι δυνατόν, ούτε υπάρχει κανένας νόμος ή κανένα δίκαιο που να υποστηρίζει ότι δικαιούται η μειονότητα να κυβερνά την πλειοψηφία. Δεν μπορεί το 18% να κυβερνά το 80%. Δεν μπορούν ούτε θα επιτρέψουμε ποτέ τα στρατεύματα κατοχής που κρατούν το 37% του εδάφους μας να παραμείνουν στο Νησί μας με πρόσχημα τις συμφωνίες της Ζυρίχης, που όποτε τους συμφέρει τις επικαλούνται, αλλά και τις έχουν παραβιάσει πολλές φορές.

Οι συμφωνίες Ζυρίχης δεν προνοούν την ανακήρυξη ανεξάρτητου κράτους ούτε επιτρέπουν τον εποικισμό που είναι έγκλημα πολέμου.

Ελληνίδες και Έλληνες

Οι εκδηλώσεις μνήμης και τιμής, η αναφορά και οι θύμισες των Εθνικών γεγονότων και των εθνικών εξάρσεων, δεν είναι απλά εκδηλώσεις που μας προκαλούν χαρά, ούτε στοχεύουν απλά να μας προσφέρουν κάποια ικανοποίηση ή να μας κάνουν περήφανους. Οι εκδηλώσεις και οι μνήμες έχουν βαθύτερο νόημα και σημασία. Ιδιαίτερα μάλιστα όταν έχουν άμεση

σχέση με αυτά που μας απασχολούν, έχουν άμεση σχέση με το μέλλον του τόπου μας και αυτήν τούτη τη ζωή μας.

Μας θυμίζουν ποιοι είμαστε, από πού ήρθαμε και πού πάμε. Μας υποδεικνύουν το χρέος και μας υπογραμμίζουν τις ευθύνες μας. Σφυρηλατούν την πίστη και την απόφασή μας για αντίσταση και Αγώνα ενάντια σ' αυτούς που επιβουλεύονται την ελευθερία.

Και να θυμάστε. Τούτη η γη είναι δική μας από 2000 χρόνια π.Χ.. Εδώ είναι τα κόκκαλα των προγόνων μας, του Αγαπήνορα, του Τεύκρου, του Ονήσιλου, τα κόκκαλα του Καρδιανού. Εδώ είναι η ψυχή του Κίμωνα.

Εδώ είναι τα κόκκαλα του Αρχιεπι-

σκόπου Κυπριανού, εδώ είναι τα κόκκαλα του Αυξεντίου, του Μάτση, του Καραολή, του Ευαγόρα, των ηρώων του Αχυρώνα, εδώ είναι τα κόκκαλα του Διγενή. Θα την υπερασπισθούμε και θα την κρατήσουμε δική μας.

*Ελληνίδες και Έλληνες,
Ελληνικά νιάτα σταθείτε στις επάλ-
ξεις.*

Μην επιτρέψετε να παραβιαστούν οι αρχές και οι αξίες που διέπουν τη λειτουργία της κοινωνίας, μην επιτρέψετε να επικρατήσει το άδικο. Τα σχέδια της Τουρκίας δεν θα περάσουν. Η αξιοπρέπεια και η τιμή του λαού μας δεν είναι διαπραγματεύσιμα.

Κλείστε μέσα στη ψυχή σας την Ελλάδα.

Κρατείστε άσβεστη την Πίστη και την Ελπίδα.

Η αδικία δεν θα περάσει.

Η Κύπρος μας δεν θα χαθεί.

«Γιατί σιέπει την που τα 'ψη ο Θεός μας.»

ΖΗΤΩ Η 1η ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1955

ΖΗΤΩ Η ΑΘΑΝΑΤΗ ΓΕΝΙΑ ΤΟΥ '55

Στιγμιότυπα από τον εορτασμό

1η Απριλίου 1955

Ομιλία από τον Πρόεδρο του Σ.Ι.Μ.Α.Ε. κ. Ανδρέα Μαϊμαρίδη

Θεσσαλονίκη, 26 Απριλίου 2017

Η δύναμη της πίστης στον Αγώνα της ΕΟΚΑ

Μερικά πράγματα, παρόλο που είναι χιλιοειπωμένα, αξίζει τον κόπο να επαναλαμβάνονται, έχουν πάντα τη σημασία τους. Οι εθνικοί Αγώνες άλλωστε ούτε εξέλιπαν, ούτε άλλαξε η σημασία και η ουσία τους. Μια προσπάθεια σκληρή, ανυποχώρητη για να επιτευχθεί είναι σκοπός υψηλός, να κατακτηθεί η ελευθερία και η αξιοπρέπεια, ένας Αγώνας καταξίωσης. Ανάμεσα στους τόσους μεγάλους Αγώνες, Ελληνικούς και ξένους, σε όλα άξιος και ισάξιος, ο Απελευθερωτικός Αγώνας της Κύπρου, ο Αγώνας της ΕΟΚΑ 1955-1959. Όποια και αν είναι τα αποτελέσματά του, όποια και αν είναι η σημερινή μας κατάσταση, ο Αγώνας ήταν υπέροχος, άξιος και είναι ιστορικά απρόσβλητος στο ήθος του.

Ο Αγώνας της ΕΟΚΑ του 1955-1959 έδειξε για άλλη μια φορά την υπεροχή της ψυχικής δύναμης, έναντι όλων των άλλων μέσων.

Η ψυχική δύναμη των Αγωνιστών ανέτρεψε όλα τα δεδομένα της λογικής. Σύμφωνα με την ψυχρή λογική, δεν θα μπορούσε μια μικρή νήσος σαν την Κύπρο, να διεξαγάγει ένα τέτοιο τιτάνιο Αγώνα. Η Κύπρος είναι ένα νησί απομονωμένο, που μπορεί εύκολα να αποκλειστεί, από θάλασσα και αέρα,

δεν διέθετε ούτε πολεμική εμπειρία, ούτε παράδοση στα στρατιωτικά και το αντάρτικο, ούτε το διεθνές κλίμα ευνοούσε μια ένοπλη εξέγερση. Η Αγγλία ήταν παντοδύναμη. Διέθετε τεράστια μέσα και πείσμα για να αντιμετωπίσει κάθε εξέγερση σε αποικία της, τόσο στρατιωτικά όσο και πολιτικοδιπλωματικά, με την ενίσχυση των Ηνωμένων Πολιτειών και άλλων αποικιοκρατικών δυνάμεων στα Ηνωμένα Έθνη και άλλα διεθνή φόρα. Η Ελλάδα, μόλις εξελθούσα από μια κατοχή και ένα εμφύλιο, δεν μπορούσε να βοηθήσει ουσιαστικά.

Εκείνο που βασικά διέθετε η Κύπρος ήταν η δύναμη της ψυχής που τη φλόγιζε η πίστη, ο ενθουσιασμός, η αγάπη της ελευθερίας, η έντονη ελληνική συνείδηση των κατοίκων, που πειθαρχούσαν στις επιταγές της ιστορίας, η απόφαση για τη θυσία. Ο πόθος της

Ελευθερίας, η ιστορική δικαίωση της αγωνιστικότητας φλόγιζε τις καρδιές των Αγωνιστών. Το παράλογο της τόλμης, που δημιουργεί η απεριόριστη πίστη, φέρνει απροσδόκητες επιτυχίες.

Γι' αυτό αξίζει ύμνος σε εκείνους, που παραβλέποντας τη σκληρή και δυσμενή πραγματικότητα, ανέλαβαν τον υπέρ πάντων Αγώνα, καθώς και ευγνωμοσύνη σε εκείνους που τον διεξήγαγαν, ανατρέποντας όλους τους ενδοιασμούς της λογικής. Τιμή σε εκείνους που νοημάτισαν την εθνική ιστορία του τόπου μας.

Για άλλη μια φορά ο Αγώνας της ΕΟΚΑ βεβαιώνει πως είναι η δύναμη της ψυχής που νικά. Αυτή κινεί τον άνθρωπο σε πράξεις παράτολμες. Αυτή κάνει το σώμα ικανό να υποφέρει δυσκολίες, κακουχίες, ακόμη και τα πιο απάνθρωπα βασανιστήρια. Αυτή δίνει φτερά στα πόδια, κάνει ασάλινα νεύρα, δίνει ανταχή. Η ψυχική δύναμη κάνει τα αδύνατα δυνατά.

Από την εποχή του Ομήρου η ανδρεία, η κατεξοχήν αρετή, δεν είναι παρά ψυχική δύναμη. Οι ήρωες δεν είναι γίγαντες, δεν είναι σωματικά υπεράνθρωποι, εκτός από τον Αίαντα. Είναι συνηθισμένοι άνθρωποι της καθημερινότητας. Όταν κάποιος φοβάται, του λύνονται τα γόνατα, τρέμει η καρδιά του, τρομάζει. Και ο ήρωας είναι άνθρωπος, όμως η ψυχή επιμένει, τον κρατεί, τον κάνει να ξεπερνά τον φόβο του. Όταν βοηθά κάποιον ο θεός, του βάζει δύναμη, μένος στη ψυχή, τον εμ-

ψυχώνει. Του δίνει τη δυνατότητα να κρατά το κορμί του εκεί, στον κίνδυνο, στο βάσανο, στο κρύο, στην πείνα, στον φόβο, τον κάνει να μη φοβάται τον θάνατο, να μπορεί να δει τον θάνατο σαν μια πολύ κοντινή δυνατότητα. Εκείνος που βασανίζεται, αντλεί από μέσα του δύναμη για να κάμει το κορμί του να αντέχει. Τίποτε δεν μπορεί να αντισταθεί σε αυτή τη δύναμη. Αυτή η δύναμη δεν καταβάλλεται με τίποτε.

Με αυτή κρατήθηκαν στις θέσεις τους οι τριακόσιοι του Λεωνίδα, με αυτήν ενισχυμένος ο Παλαιολόγος, έδωσε την ιστορική του απάντηση στον Μωάμεθ, με αυτήν κρατήθηκαν οι Μεσολογγίτες στις θέσεις τους, με αυτήν άντεξαν οι Χριστιανοί τους διώκτες τους, με αυτήν άντεξαν και νίκησαν φτωχοί λαοί πανίσχυρους δυνάστες, με αυτήν τη δύναμη άντεξαν τα πάντα οι Αγωνιστές της ΕΟΚΑ και ο Κυπριακός Ελληνισμός.

Τι είναι όμως αυτή η δύναμη και πού ευρίσκεται; Ποιες είναι οι πηγές της; Είναι η εσωτερική δύναμη που ενισχύει τους αδύνατους, τους κάνει να νικούν τους δυνατούς, που ανατρέπει τους νόμους των αριθμών. Είναι μια τεράστια δύναμη, απλή, σεμνή και αθόρυβη. Είναι αυτογέννητη.

Είναι μια πνοή, μια ορμή, ένα ξαλάφρωμα της καρδιάς, που αντλείται από μέσα μας, από μια ανώτερη, υπεράνθρωπη, υπερκόσμια δύναμη, που βγαίνει από την πίστη, με τη σταθερή

πεποιθήση ότι έρχεται απευθείας από τον Θεό.

Είναι το αποτέλεσμα πίστης στο δίκαιο του Αγώνα μας. Πίστης ότι το δίκαιο κάποτε επικρατεί και ότι τίποτε δεν είναι αμετάβλητο, ακαταπολέμητο, ανίκητο. Ότι ο Θεός του δικαίου είναι πάντοτε με αυτούς που αγωνίζονται για το δίκαιο. Είναι γνωστό άλλωστε σε όλους μας, πόσο ενισχύθηκε η θρησκευτική πίστη στα χρόνια του Αγώνα. Πόσο ενίσχυε και κρατούσε τους μελλοθάνατους της Αγχόνης ως την τελευταία τους στιγμή. Τότε κατείχε τους Αγωνιστές και τον λαό μας μια ακλόνητη πεποίθηση, πως ο Θεός βοηθά τους Αγωνιστές της Ελευθερίας και της αξιοπρέπειας.

Είναι ακόμα μια πίστη στον ίδιο τον Αγώνα ότι θα πετύχει, ότι έπρεπε να γίνει. Μια σιγουριά, ότι η επιτυχία εξαρτάται από το σθένος των Αγωνιστών. Είναι μια ενθάρρυνση από τον ξεκάθαρο στόχο, που είναι τίμιος, ιστορικά επιβεβλημένος, που ανταποκρίνεται στις επιθυμίες μας και τις διεκδικήσεις γενεών και γενεών.

Είναι και μια εμπιστοσύνη στους Ηγέτες, που τον γέμισαν με πόθο και πάθος για δικαίωση και Ελευθερία. Εμπιστοσύνη στην τιμιότητα των προθέσεών τους, στις ικανότητές τους να κάμνουν τις καλύτερες επιλογές, να παίρνουν τις σωστότερες αποφάσεις, εμπιστοσύνη στη μεταξύ τους συνεργασία, στη δική τους πίστη στον Αγώνα. Ένα αίσημα ασφάλειας από τη βεβαιότητα

ότι νοιάζονταν για τους Αγωνιστές. Για τούτο και οι Αγωνιστές ήταν έτοιμοι να θυσιαστούν για τους Ηγέτες τους.

Αυτήν την πίστη, ενίσχυε η ανιδιοτέλεια, η καθολική συμμετοχή, η αλληλεγγύη, η συνειδητή αίσθηση του καθήκοντος. Το σύνολο σχεδόν του λαού τοποθετούσε πολύ ψηλά στη συνειδήσή του τους Αγωνιστές, και τη μέριμνα για αυτούς.

Ακόμη και στις κρίσιμότερες στιγμές υπήρχε ψυχραιμία και ηρεμία, από μια εσωτερική βεβαιότητα, ότι όλα θα πάνε καλά.

Όταν εκτελείται το καθήκον στο ακέραιο, όταν υπάρχει πίστη, τότε υπάρχει σιγουριά, και κυριαρχεί παντού όρεξη για νέους αγώνες.

Έτσι, με τη βαθειά πίστη στο δίκαιο του Αγώνα τους, οι Αγωνιστές της ΕΟΚΑ, επιτέλεσαν έργο θαυμαστό, λαμπρό, φωτεινό, οδηγητικό στους νέους αγώνες που χρειάζεται η πατρίδα μας για να απελευθερώσει τον σκλαβωμένο Πενταδάχτυλο, να λυτρώσει τις ψυχές των Ηρώων και των εν ειρήνη θανόντων Αγωνιστών από το μίσμα της μπότας του Αττίλα, που για 43 χρόνια κατέχει τη μισή πατρίδα και στην ουσία σε ομηρία την υπόλοιπη Κύπρο μας. Οδοδείκτες σε αυτή την πορεία Ελευθερίας είναι τα Ολοκαυτώματα, οι Αγχόνες, τα Φυλακισμένα Μνήματα. Αυτήν ακολουθούμε, αυτήν αφήνουμε στα παιδιά και τα εγγόνια μας. Σε όλους που θα έλθουν.

Ομιλία

του Χαράλαμπου Μπαταριά στις 2.4.2017 στη
δοξολογία των πολιτικών καταδίκων στην εκκλησία
των Κεντρικών φυλακών

Μα, είμαστε πράγματι Έλληνες; Ναι. Είμαστε Έλληνες, γιατί όπου κι' αν σκάψεις μέσα σε τούτη τη γη, θα βρεις Ελλάδα. Τούτη την Ελληνική πατρίδα την ζήλεψαν και την πάτησαν πολλοί. Και Άραβες, και Πέρσες, και Φοίνικες, και Ενετοί, και Φράγκοι, και Τούρκοι, και Άγγλοι. Πολλούς αφέντες άλλαξε, μα δεν άλλαξε καρδιά. Κρέμασαν τον Κυπριανό, έσφαξαν τους Δεσποτάδες, πλήρωσε με αίμα το τριαντάνα. Έγιναν δημοψηφίσματα για να πάει στην αγκαλιά της Μάνας της, μα τον κουφού την πόρτα, όσο θέλεις βρόντα. Περιμένε να φέξει κάποια μέρα.

Ναι και κάποια νύκτα, μέσα στο σκοτάδι, φάνηκε ένα αστέρι. Στις 6 Ιουνίου του 1897, στην οδό Αξιοθέας, στη Χρυσалиνιώτισσα, στην παλιά Λευκωσία, ο Θεόδωρος και η Καλομοίρα, έφεραν στον κόσμο ένα παιδί. Ένα γιό, και το ονόμασαν Γιώργο. Και από μικρό παιδί, το έπιασαν και το πήγαν στο Τρίκωμο. Και τέλειωσε το Δημοτικό και το Γυμνάσιο και τη σχολή Ευελπίδων και στρατιωτικές σχολές της Ευρώπης, πάντα με άριστα. Και ηγήθηκε σώματος στρατού και εξεστράτευσε στη κοιτίδα του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού και έφθασε μέχρι τον Σαγ-

γάριο, και ένωσε - έξησε την πίκρα της Μικρασιατικής καταστροφής. Πολέμησε τον Φασισμό και τον Ναζισμό, τους Ιταλούς και τους Γερμανούς, και πρόταξε τα στήθια του στο Θησείο και έκοψε τες ορδές των κομμουνιστών και έσωσε την Ελλάδα από το σιδηρούν παραπέτασμα.

Κι' άμα ήλθε η ώρα, τούτος ο Γεώργιος Γρίβας - μα γι' αυτόν μιλούσαμε τότε ώρα - χέρι-χέρι με τον Αρχιεπίσκοπο και Εθνάρχη Κύπρου Μακάριο τον Γ', σαν μια νέα Φιλική Εταιρία εκεί στο σπίτι του Κονηδάρη στην Αθήνα, έδωσαν τον όρκο, την υπογραφή των δώδεκα για διεξαγωγή ένοπλου απελευθερωτικού αγώνα για την ένωση της Κύπρου με τη μάνα Ελλάδα.

Και ...

τζιή πόπιαννεν ο Χάροντας τα γαίματα πητούσαν.

Τζιή πόπιαννεν ο Διγενής τα κόκκαλα ελιούσαν.

Τούτος ο Γεώργιος Γρίβας, ενσάρκωσε τον μυθικό ΔΙΓΕΝΗ στα μαρμαρένια αλώνια.

Και σε μια μέρα μοναχά, μπορούμε να το πούμε και έτσι σε χρόνο μηδέν όλη η Κύπρος είχε γίνει μια Ε.Ο.Κ.Α. Άντρες και γυναίκες, αγρότες και αγρότισσες,

εργάτες και εργάτριες, βιοτέχνες και οικοκυρές, δάσκαλοι και καθηγητές, γιατροί και δικηγόροι, παπάδες και μαθητές, όλος ο κόσμος είχε γίνει μια Ε.Ο.Κ.Α.

Μα τι κρίμα!! Υπήρχαν και εκείνοι που αγάπησαν τα τριάκοντα αργύρια και πρόδιδαν τους αγωνιστές, πρόδιδαν τον Αγώνα. Και συλλαμβάνονταν οι αγωνιστές και μετά από τα φρικτά κι' απάνθρωπα βασανιστήρια των Άγγλων ανακριτών και βασανιστών κατέληγαν τσακισμένοι εδώ. Εδώ που βρισκόμαστε σήμερα στις κεντρικές φυλακές.

Τι να πρωτοθυμηθεί κανείς; Μα είναι στιγμές που δεν ξεχνιούνται ποτέ.

Ήμουν τότε υπόδικος στο «τρία Σπέσιαλ» δίπλα από τα κελιά των μελλοθανάτων και την αγχόνη.

Ήταν η νύκτα της 13ης προς την 14η του Μάρτη το 1957. Κοντά στα μεσάνυχτα ακούσαμε τη φωνή του Ευαγόρα που φώναζε: «Παίρνουν με». Και σε λίγο τον ακούσαμε να τραγουδά, να ψάλλει τον Εθνικό Ύμνο. Και σε λίγο ακούστηκε ο γδούπος της καταπακτής. Όλα είχαν τελειώσει. Ο Ευαγόρας ταξίδευε στους ουρανούς, πήγαινε να βρει τη Βασίλισσα τη Λευτεριά να κάθεται στον θρόνο...

Και τάφηκε στο κοιμητήριο των κεντρικών φυλακών μαζί με τους άλλους ήρωες. Και έγιναν τούτα τα φυλακισμένα μνήματα και η αγχόνη το πιο ιερό προσκύνημα. Ότι πιο ιερό και εθνικό προσκύνημα που μας έδωσε τούτος ο Αγώνας. Ένα προσκύνημα

που πρέπει να το επισκέπτονται και να αποθέτουν την Αγάπη και την Ευγνωμοσύνη τους και γέροι και νέοι και παιδιά. Μα τι κρίμα! Κάποια κυρία Λύδα Κουρσουμπά μάς είπε πως τα παιδιά δεν πρέπει να επισκέπτονται τα φυλακισμένα μνήματα και την αγχόνη. Και ρωτώ. Αν δεν στυλώσουμε το δέντρο ώσπου είναι μικρό για να πάει ίσιο, πώς θα το ισιώσουμε όταν μεγαλώσει και στραβώσει; Τα παιδιά ενδεύκνται να κάμνουν αυτές τις επισκέψεις.

Μα της απάντησαν επάξια της κυρίας Κουρσουμπά οι Σύνδεσμοι Αγωνιστών.

Και καταδικάζονταν οι Αγωνιστές και έπιανναν δουλειά, βλέπετε έπρεπε να δουλεύουν για να κερδίζουν το ψωμί τους. Και τοποθετούνταν άλλοι στο ραφτάδικο, στο παπουτσίδικο, στο πελεκανιό, άλλοι σκουπιδιάρηδες, άλλοι στα μαγειρεία.

Ήταν και το «πέντε». Τι ήταν το «πέντε»; Ένα ζωντάني με πολύ μικρά κελιά, με τέσσερεις τοίχους ξερούς και ένα πάτωμα τσιμεντένιο. Αλλοίμονο αν έκαμνες κάτι που θεωρείτο παράνομο. Αμέσως σε πήγαιναν στον διευθυντή και η τιμωρία ήτο δεδομένη. Ψωμί, νερό, δύο μέρες, τρεις, πέντε, ανάλογα, και αμέσως σε έκλειναν στο κελί στο «πέντε» και σου έδιναν ένα τέταρτο ψωμί, μια βάττα νερό, δύο κουβέρτες και ένα λεγγέρι κατά τον Τούρκο δεσμοφύλακα, δηλαδή μια σίκλα για φυσική σου ανάγκη και ήσουν εκεί κλεισμένος μέρα και νύκτα μέχρι που θα τελειώσει η τιμωρία. Δυστυχώς όμως δεν μπορούμε να επισκε-

φθούμε τούτο τον τόπο-τιμωρίας, γιατί έχει μετατραπεί σε αίθουσα εκδηλώσεων, αφού χαλάστηκαν τα κελιά. Τι κρίμα.

Ήσαν και οι αποδράσεις. Μεγάλο πράγμα οι αποδράσεις. Με κίνδυνο της ζωής σου, όταν εγκρίνετο από τον Αρχηγό η απόδραση με το συγκεκριμένο σχέδιο, τίθετο σε εφαρμογή. Δεν θα αναφερθώ σε πολλούς τρόπους, όλες είχαν τον κίνδυνο. Σκεφτείτε μέσα στο κάρο με τα σκουπίδια και να υπάρχει ο κίνδυνος ο επί καθηκοντι φρουρός στην έξοδο να μπήξει κατά το δοκούν το σίδερο – τι σμίλα σε διάφορους τόπους για έλεγχο, ευτυχώς που δεν συνέβη.

Ήταν και η μεγάλη απόδραση που δεν έγινε ποτέ. Σχεδόν κουτάλι-κουτάλι, μπορούμε να το πούμε και έτσι, πίσω από τους πάγκους της κουζίνας έσκαβαν οι κατάδικοι που εργάζονταν στα μαγειρεία, καμούφλαραν με χίλιους δυο τρόπους το χώμα στα σκουπίδια ή οπουδήποτε αλλού μπορούσαν και ετοίμαζαν μια σήραγγα πίσω από τον πάγκο, κάτω από τον τοίχο που έβγαινε έξω στο χωράφι και έμεινε το τελευταίο κτύπημα για να ανοίξει και περίμεναν να μεγαλώσουν τα σπαρτά για να έχουν κάλυψη κατά την έξοδο. Όμως λύθηκε το κυπριακό προτού μεγαλώσουν τα σπαρτά.

Δυστυχώς, ούτε κι' αυτό μπορούμε να το επισκευθούμε σήμερα, γιατί κι' αυτό έχει χαλαστεί.

Είχαμε όμως και τις καλές μας ώρες ξεγνοιασιάς και ξεκούρασης. Θυμάστε τον Κάτσιο, τον Χριστάκη, τον Μο-

δίτη, τι τραβούσε ο Ανδρέας ο Πασιής με τον «ζίζιρο» και τα άλλα παιχνίδια; Ποιος μπορεί να ξεχάσει τους λεβέντικους χορούς του Αντώνη του Παπαδόπουλλου, τον καλαματιανό και τον τσιάμικο, «κάτω στον βάλτου τα χωριά και ένας Αετός καθότανε»;

Μα πιο σημαντικό πράγμα για τους κατάδικους ήταν η λειτουργία της Κυριακής σε τούτο εδώ το εκκλησάκι με τον καλό μας ιερέα τον παπα-Χριστόδουλο Αυγουστή από τον Αγρό, συγκατάδικός μας κι' αυτός.

Κι' άμα τέλειωνε η λειτουργία καθόμαστε όλοι ένα γύρο έξω στην αυλή και στο μέσο ο δάσκαλος, ο καλός μας δάσκαλος που μας ανέλυε την ευαγγελική περικοπή ή τον βίο κάποιου Αγίου, ανάλογα με την ημέρα, ή ακόμα κάποτε και πώς μαρτυρούσαν οι πρώτοι χριστιανοί. Και φεύγαμε από εκεί πιο πλούσιοι στην ψυχή και στην πίστη. Μα δεν είπα ποιος ήταν τούτος ο καλός μας δάσκαλος. Ναι, ήτο ο συγκατάδικός μας Μιχαλάκης Μαραθεύτης. Του χρωστούμε πολλά. Τον ευχαριστούμε.

Λύθηκε το Κυπριακό. Τι κρίμα. Τι λύση ήταν αυτές οι συμφωνίες Ζυρίχης και Λονδίνου; Με δεμένη καρδιά, ακούσαμε τη λύση. Μα είπαμε έχει ο Θεός. Η Ελλάδα ποτέ δεν πεθαίνει. . . μόνο λίγο καιρό ξαποσταίνει. θα βρεθεί ευκαιρία. Ναι, θα βρεθεί ευκαιρία, και βρέθηκαν ευκαιρίες. Κρίμα. Δεν τες αξιοποιήσαμε.

Και ρωτώ. Έγινε ποτέ απελευθερωτικός αγώνας και μετά από τη νίκη ο Αρχηγός να εκδιωχθεί, να εξορισθεί από

τον τόπο του; Ναι άνοιξαν οι φυλακές, και τα κρατητήρια, κατέβηκαν οι αντάρτες από τα βουνά και ζητούσαν να φιλήσουν το χέρι του Αρχηγού τους, μα πού να τον βρουν. Και ο αρχηγός που ήθελε να σφίξει το χέρι των παλληκαριών του πού να τους βρει. Εκδιώχθηκε, μάλλον εξορίστηκε νύκτα. Έτσι προέβλεπε η λύση που έγινε. Τι κρίμα.

Και άρχισαν οι φιλοδοξίες, τα συμφέροντα και μπήκε μέσα μας το σαράκι της διχόνοιας που τρώει τον Ελληνισμό. Αποτέλεσμα. Φέραμε τους Τούρκους. Και τώρα τι κάμνουμε; Τώρα κάμνουμε ένα σπουδαίο Αγώνα για Ελευθερία. Ναι. Ένα αγώνα από τα ράδια, τις τηλεοράσεις, τις εφημερίδες. Ναι. Κάμνουμε ένα σπουδαίο Αγώνα! Αγωνιζόμαστε ποιος να βγάλει δυο βουλευτές περισσότερους, ένα δήμαρχο περισσότερο, τρεις κοινοτάρχες παραπάνω. Αυτός είναι ο Αγώνας που κάμνουμε.

Δεν καθόμαστε όλοι. Δεν κάθονται όλοι οι πολιτικοί γύρω σε ένα τραπέζι και να αποφασίσουν μονιασμένοι, αλλά μισούμε ο ένας τον άλλο. Μας το είπε ο Εθνικός μας ποιητής. Όταν μισούνται ανάμεσό τους, δεν τους πρέπει λευτεριά. Και μεις μισούμεστε ανάμεσό μας.

Ζητούμε βοήθεια από τους δυνατούς της γης. Μα εκείνοι θέλουν πάντα το συμφέρον τους.

Υπάρχει και κάποιος που μπορεί να μας βοηθήσει, χωρίς το δικό του συμ-

φέρο. Μα τον αγνοούμε εντελώς.

Μας το είπε ο ίδιος. Ζητάτε και δοθήσετε Υμίν, κρούστε και ανοιγήσετε. Μα για να του το ζητήσουμε και να μας το δώσει, για να κτυπήσουμε την πόρτα της ευσπλαχνίας του και να μας ανοίξει πρέπει να το αξίζουμε.

Μα πώς γίνεται τούτο; Πώς είναι δυνατό; Ναι είναι δυνατό, είναι εύκολο. Η ελληνική γλώσσα έχει πολλές χιλιάδες λέξεις, εκατομμύρια λέξεις. Μα την πιο σπουδαία λέξη την έχουμε σβήσει από το λεξιλόγιό μας. Πόσο δύσκολο είναι; Ναι είναι η πιο σπουδαία λέξη που αν την σκεφτόμαστε κάθε πρωί που ξυπνούμε, κάθε νύκτα που θα κοιμηθούμε, κάθε ώρα της ημέρας και την έχουμε πάντα στον νου και στην καρδιά μας, και ο Κύριος που μας βλέπει από ψηλά θα κάμει το έλεός του και για μας και θα δούμε μια Κύπρο Λευτερη.

Μα δεν είπα πια είναι αυτή η λέξη. Ναι, είναι μια λέξη με πέντε γράμματα, όσα και τα δάκτυλα του ενός χεριού. Ναι, όσα και τα δάκτυλα του ενός χεριού μας. Μα είναι τόσο δύσκολη; Να σας πω πού να τη βρείτε, πού θα τη βρούμε. Θα τη βρούμε στην προς Κορινθίους πρώτη επιστολή του Αποστόλου των Εθνών Παύλου. Ναι. Στην προς Κορινθίους πρώτη επιστολή Παύλου, Κεφάλαιο 13. Είναι η λέξη ΑΓΑΠΗ.

Σας ευχαριστώ.

Ευχαριστώ για την υπομονή σας. Και καλή ΛΕΥΤΕΡΙΑ.

Σημ. Η παρούσα ομιλία έγινε εκ του προχείρου. Δακτυλογραφήθηκε από μαγνητοφώνηση.

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΜΝΗΜΗΣ ΑΓΩΝΑ ΕΟΚΑ 1955-59

ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ ΑΓΩΝΙΣΤΩΝ ΕΟΚΑ 1955-59

ΙΔΡΥΜΑ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑ ΕΟΚΑ 1955-59

ΓΕΝΙΚΟ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟ ΣΤΡΑΤΟΥ ΕΛΛΑΔΑΣ

**ΗΜΕΡΙΔΑ
ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΗ
ΣΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΡΙΒΑ ΔΙΓΕΝΗ
ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΤΩΝ 120 ΧΡΟΝΩΝ ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΟΥ**

Αίθουσα Τελετών

Παγκυπρίου Γυμνασίου, Λευκωσία

Σάββατο, 10 Ιουνίου 2017

Ωρα: 10.00 π.μ.

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Το Συμβούλιο Ιστορικής Μνήμης Αγώνα ΕΟΚΑ 1955-1959,

οι Σύνδεσμοι Αγωνιστών ΕΟΚΑ 1955-1959,

το Ίδρυμα Απελευθερωτικού Αγώνα ΕΟΚΑ 1955-1959,

και το Γενικό Επιτελείο Στρατού Ελλάδας,

με την ευκαιρία των 120 χρόνων από τη γέννηση

του Γεωργίου Γρίβα Διγενή, Στρατιωτικού Αρχηγού

του Απελευθερωτικού Αγώνα της ΕΟΚΑ

σας προσκαλούν στην Ημερίδα με θέμα:

«Γεώργιος Γρίβας Διγενής: Η ζωή και η δράση του»

που θα γίνει το Σάββατο, 10 Ιουνίου 2017

και ώρα 10.00 π.μ.

στην Αίθουσα Τελετών

του Παγκυπρίου Γυμνασίου, στη Λευκωσία

Π.Α. Τηλ.: 22305001

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ**Έναρξη: 10.00***Χαιρετισμοί:*

10.00-10.20: Ανδρέας Μαΐμαρίδης, Πρόεδρος Σ.Ι.Μ.Α.Ε.

Α΄ ΣΥΝΕΔΡΙΑ**Πρόεδρος Πέτρος Παπαπολυβίου, Αν. Καθηγητής Παν. Κύπρου**

10.20-10.40: Ταξίαρχος Λεωνίδας Κακαβάς: «Η πορεία του Στρατηγού Γεωργίου Γρίβα ως εν ενεργεία Αξιωματικού του Ελληνικού Στρατού»

10.40-11.00 Δημήτρης Ταλιαδώρος: «Η συμμετοχή του Γ. Γρίβα στη Μικρασιατική Εκστρατεία»

11.00-11.20 Σπύρος Δημητρίου: «Η φοίτηση του Γ. Γρίβα στη Σχολή Πολέμου της Γαλλίας»

11.20-11.40 Λεωνίδας Λεωνίδου: «Γεώργιος Γρίβας 1940-1944»

11.40-11.55 Συζήτηση

11.55-12.15 Διάλειμμα

Β΄ ΣΥΝΕΔΡΙΑ**Πρόεδρος Ανδρέας Μαΐμαρίδης, Πρόεδρος Σ.Ι.Μ.Α.Ε.**

12.15-12.35 Ανδρέας Κάρυος: «Ο Γεώργιος Γρίβας. Δραστηριότητα 1945-1955»

12.35-12.55 Θάσος Σοφοκλέους: «Γεώργιος Γρίβας Διγενής. Η Ίδρυση, η Διοίκηση και η Διεύθυνση της ΕΟΚΑ 1955-1959»

12.55-13.15 Χάρης Αλεξάνδρου: «Η προσωπικότητα του Διγενή και πώς σκιαγραφείται μέσα από τις προκηρύξεις της ΕΟΚΑ»

13.15-13.35 Άγγελος Χρυσοστόμου: «Ο Στρατηγός Γεώργιος Γρίβας Διγενής ως Διοικητής της ΑΣΔΑΚ 1964-1967»

13.35-13.50 Συζήτηση

13.50-14.10 Επίσκεψη στο Μουσείο Αγώνος

Τέλος της Ημερίδας

Κοσμήτορες:

Γιαννάκης Χαραλάμπους

Ρίτσα Παπαπαύλου

Πρακτικογράφος:

Αθηνά Στυλιανίδου

Επιμελητής ειδικών καθηκόντων: Δήμος Πανταζής

Χαιρετισμός

του Προέδρου του Συμβουλίου Ιστορικής Μνήμης Αγώνα ΕΟΚΑ
1955-1959 κ. Ανδρέα Μαϊμαρίδη στην Ημερίδα αφιερωμένη
στη ζωή και δράση του Γεωργίου Γρίβα Διγενή 1897-2017
με την ευκαιρία των 120 χρόνων από τη γέννησή του
10 Ιουνίου 2017, Παγκύπριο Γυμνάσιο

Ο Γεώργιος Γρίβας γεννήθηκε στη Σκλάβα Κύπρο το 1897, σημαδιακή χρονιά, αφού ήταν η χρονιά της ήττας του Ελληνικού στρατού στην άκαιρη και αμελέτητη είσοδό του σε πόλεμο εναντίον της Τουρκίας, παρασυρμένος από τους ενθουσιώδεις παράγοντες της Μεγάλης Ιδέας, οι οποίοι αντί επιτυχίας και πραγματοποίησής της, ολίγου δειν, να την έθαβαν πρόωρα.

Ακριβώς αυτές τις κρίσιμες για τον Ελληνισμό ώρες, η μοίρα έφερε σημαδιακά τον μικρό Γεώργιο, προορισμένο ελευθερωτή της μικρής του πατρίδας και για ένα διάστημα πανελλήνιο σύμβολο, οραματικό; για εκπλήρωση μύχιων πόθων γενιών και γενιών του Κυπριακού Ελληνισμού.

Απόφοιτος του περιώνυμου Παγκυπρίου Γυμνασίου, πραγματοποιεί το όνειρό του και εγγράφεται στη Στρατιωτική Σχολή των Ευελπίδων και συνεπαρμένος από το κλέος των Βαλκανικών θριάμβων του Ελληνικού Στρατού, ακολουθεί τη θυελλώδη και πολλές φορές τραγική πορεία του σε όλες τις καλές και κακές στιγμές της Ελλάδας.

Γεμάτος εμπειρίες πλέον, στην ώριμη ηλικία του, στρέφει τον νου και την προσοχή του στην απελευθέρωση της ιδιαίτερης πατρίδας του.

Ευτυχής συγκυρία φέρνει στον δρόμο του, τους άλλους οραματιστές της Ελευθερίας της Κύπρου, τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο και τους άλλους 10 πρωτεργάτες της Επιτροπής για την Απελευθέρωση της Κύπρου.

Αναλαμβάνει το φορτίο της Μαχητικής Οργάνωσης και μετουσιώνει ένα λαό απόλεμο, γεωργικό και ειρηνικό σε πολεμάρχους αετούς, πείσιμονες, ανθεκτικούς και καρτερικούς.

Για τέσσερα χρόνια καθοδηγεί, εμπνέει, αόρατος αλλά πανταχού παρών στον Απόστολο Ανδρέα, αλλά ταυτόχρονα και στην Πάφο, στην Κερύνεια και την ίδια ώρα στη Λεμεσό, τη Λάρνακα, στον Πενταδάκτυλο και το Τρόοδος, γενόμενος θρύλος, ιδέα, λατρεμένος Αρχηγός, αλλά και δέος και φοβερός εκδικητής για τους αντιπάλους του.

Αυτός είναι ο Γεώργιος Γρίβας για τον Ελλαδικό χώρο, ο Διγενής για την Κύπρο και το παγκόσμιο.

Άνδρας Έλληνας, με ισχυρή προσωπικότητα, που λατρεύτηκε μέχρι θεώσεως και μισήθηκε από άλλους εμπαθώς μέχρι θανάτου. Ένας άνδρας, Έλληνας Κύπριος, που γεννήθηκε για την Ελλάδα, αγωνιστής δια βίου για την Ελλάδα και την Κύπρο, που έζησε και πέθανε για τις δυο του αγάπες, την Κύπρο και την Ελλάδα.

ΤΙΜΕΣ ΣΤΟΝ ΑΡΧΗΓΟ

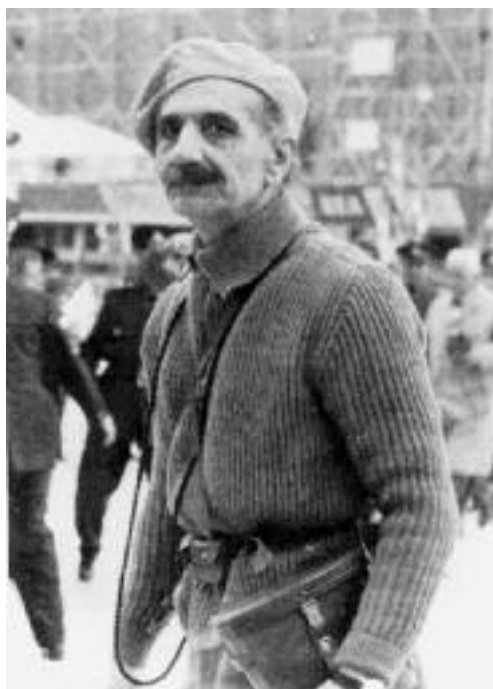
Τελέσθηκε το μνημόσυνο του Διγενή

Χωροστατούντος του Χωρεπισκόπου Αμαθούντος Νικολάου, τελέστηκε χθες το πρωί από τον Ιερό Ναό Αγίου Νικολάου, στη Λεμεσό, το 43ο ετήσιο μνημόσυνο του στρατηγού Γεωργίου Γρίβα Διγενή.

Την κυβέρνηση εκπροσώπησε ο υπουργός Υγείας Γιώργος Παμπορίδης και την Ε.Φ ο αρχηγός της, αντιστράτηγος Γεώργιος Μπασιακούλης.

Του μνημοσύνου ακολούθησε πορεία προς το κρησφύγετο του στρατηγού

Διγενή, όπου τελέστηκε τρισάγιο και στον χώρο του ανδριάντα έγινε κατάθεση στεφάνων, ενώ επιμνημόσυνο λόγο εκφώνησε ο Καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών και πρόεδρος της Ανωτάτης Πανελληνίου Ομοσπονδίας Εφέδρων Αξιωματικών, Γρηγόριος Κωσταράς. Παρών στο μνημόσυνο ήταν ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ Αβέρωφ Νεοφύτου, ο αναπληρωτής πρόεδρος του κόμματος Δευτέρης Χριστοφόρου, βουλευτές και άλλοι επίσημοι.

Γεώργιος Γρίβας Διγενής

Ήρωες μαθητές Πεσόντες κατά τον Αγώνα της Ε.Ο.Κ.Α

Έρευνα του Ευθύμιου-Μίμη Βασιλείου

Από την πρώτη στιγμή του Αγώνα μέχρι το τέλος του, οι μαθητές-μέλη της Α.Ν.Ε και της Ε.Ο.Κ.Α εμαγαλούργησαν.

Ατρόμητοι και πιστοί στον όρκο τους αποτέλεσαν την προμετωπίδα των Ομάδων Κρούσεως της Ε.Ο.Κ.Α, ερχόμενοι καθημερινά σε σύγκρουση με τον Βρετανό κατακτητή, χωρίς να λιποψυχήσουν ή να φοβηθούν. Ήταν η ψυχή, αλλά και το ζωντανό παράδειγμα για τους μεγαλύτερους σε κάθε κοινότητα και ιδιαίτερα εκεί όπου λειτουργούσαν Γυμνάσια.

Στον άνισο αυτό αγώνα τους, άοπλοι αυτοί, απέναντι σε πάνοπλους και εκπαιδευμένους στρατιώτες και Επικουρικούς Αστυνομικούς, υπήρξαν και πεσόντες. Αναφέρουμε τους ακόλουθους πεσόντες μαθητές, κατά την ημερομηνία του θανάτου τους:

1. ΠΙΕΤΡΑΚΗΣ ΓΙΑΛΛΟΥΡΟΣ
29/08/1938 - 07/02/1956
2. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΙΧΑΗΛ
26/10/1939 - 13/03/1956
3. ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ
1949 - 14/03/1956
4. ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ
30/11/1940 - 02/07/1956

5. ΑΝΔΡΕΑΣ ΒΛΑΜΗΣ
1940 - 20/11/1956
6. ΤΑΚΗΣ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ
26/12/1941 - 07/02/1957
7. ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΜΥΛΩΝΑΣ
1939 - 07/10/1957
8. ΛΟΥΚΑΣ ΛΟΥΚΑ
10/08/1941 - 03/10/1958

Ο αείμνηστος ελληνολάτρης καθηγητής μας Γιάννης Παπαδόπουλος από τη Λεμεσό, ένας γνήσιος εκπρόσωπος του «καλού κ' αγαθού» δασκάλου και απόλυτος ενσάρκωτης του δόγματος «αγών μέχρι θανάτου υπέρ πίστεως και πατρίδος», γαλούχησε τους μαθητές του, με τα νάματα της Ελληνικής Αγωγής, προετοιμάζοντάς τους έτσι για τον Μεγάλο Αγώνα της Ε.Ο.Κ.Α και παραδειγματίζοντάς τους συνεχώς με την προσωπική, λιτή, ζωή του και τον συνεχή του πόλεμο εναντίον της βρετανικής κατοχής της Κύπρου.

Πλούτισε τις γνώσεις τους, καλλιέργησε την εθνική τους συνείδηση, όντας πάντα δίπλα τους ζωντανός φάρος και καθοδηγητής, φουντώνοντας στο έπακρο την αγάπη προς την πατρίδα και την ετοιμότητά τους για αγώνα «ζωής και θανάτου» για την ελευθερία της Κύπρου από τον Βρετανικό ζυγό.

Ήταν μεγάλος θαυμαστής της νεολαίας και έγραψε «ουκ ολίγα» γι' αυτήν. Αξιοσπούδαστο είναι το ποίημά του «ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΣΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΟΥ» («Συλλογή» Γιάννη Παπαδό-

πουλου, σ. 100) που το αφιερώνει στον μαθητή του Ανδρέα Βλάμη, που έπεσε υπέρ πίστεως και πατρίδος, στις 20 Νοεμβρίου 1956:

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΟΥ

Στον ήρωα μαθητή μου Ανδρέα Βλάμη

Τι να σας λέω για Θερμοπύλες, Μαραθώνες,
όταν τη μάχη δίνετε με πέτρες στην αυλή μας,
όταν Παιχνίδι σας είναι μονά - ζυγά με σφαίρες,
μονά - ζυγά με Λευτεριά ή Θάνατο!
Τί να σας μάθω ηρωικούς εξάμετρους του Ομήρου,
όταν μετράτε λίγα δευτερόλεπτα
κι ύστερα ρίχνετε την χειροβομβίδα;
Παιδιά, που γίνατε άντρες σε μια νύχτα
του χίλια εννιακόσια πενηνταπέντε,
που ωρίμασε τόσο άξαφνα το πνεύμα σας,
τί να σας πω για Λογική, για αρχαία σοφία;
Τί να διαβάξω για Σουλιώτισσες και Μεσολόγγια
σε σας, κοπέλλες, που είστε κάθε μια
κι από ένα ζωντανό ταχυδρομείο,
πού μέσα απ' την αθώα στολή είστε ζωσμένες τ' άρματα!
Τί να ζητώ καλλιγραφίες από τα χέρια που έσκαβαν
όλο το βράδυ χτες κρησφύγετα,
πού να διαβάσω πιο λαμπρή σελίδα λεβεντιάς
από το πρόσωπό σας το μελανιασμένο ακόμα από τα χτυπήματα
της τελευταίας διαδήλωσης,
ποιο τραγούδι ομορφότερο να πω
απ' τη σιωπή σας μπρος στα βασανιστήρια;
Τί να σας μάθω πιο πολύ
απ' ό,τι λείπει ή ζωή κι ο θάνατός σας;

Ανδρέας Βλάμης

Αποχαιρετισμός ΤΟΥ ΑΡΧΗΓΟΥ ΔΙΓΕΝΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΛΚΙΜΟΝ ΝΕΟΛΑΙΑΝ ΕΟΚΑ (ΑΝΕ)

13/3/1959

Σε καμάρωνα. Σε θαύμαζα. Η ψυχή μου εσκίρτα στην ορμή των εθνικών εκδηλώσεών σου. Ένοιωθα τον παλμόν σου, ο οποίος με έσπρωχνε στις πιο τολμηρές αποφάσεις μου, γιατί ήξερα πως θα σε εύρισκα πάντα πλάι μου, εκτελεστήν πιστόν, αλλά και τολμηρόν.

Χάραξες τον δρόμον, που πρέπει να ακολουθή η νεολαία στους αγώνες του Έθνους. Το παράδειγμά σου θα εμπνέητας επερχομένας γενεάς. Η Κύπρος, ο Ελληνισμός και εγώ ο Αρχηγός σου, σε καμαρώνουμε. Σε λίγο, με πόνον, θα σε αποχωρισθώ. Σου αφήνω όμως μια υποθήκη, την οποίαν πρέπει να τηρήσης:

Με την κατάπαυσιν του μαχητικού αγώνος η αποστολή σου δεν ετελείωσε. Τώρα αρχίζει ο ειρηνικός αγών δια την αξιοποίησιν όλων εκείνων, που απεκτήσαμε με αίμα. Προσηλωμένοι πιστά στην ιδέα της Πατρίδος, ηνωμένοι σε αρραγείς τάξεις, πειθαρχημένοι σαν

στρατιώται της Πατρίδος, να σταθήτε δίπλα από τον αρχιτέκτονα του νέου οικοδομήματος, τον ΕΘΝΑΡΧΗΝ, και να τον βοηθήσετε στο έργον του. Όπως φάνηκες γενναία στην δυναμική αναμέτρησιν με τον δυνάστη, έτσι πρέπει να φανής τολμηρή, πειθαρχημένη, εργατική στην αναμέτρησιν με τας δυσκολίας της δημιουργίας του νέου κράτους για την ειρηνικήν επιβίωσιν.

Σε ευχαριστώ, σε συγχαίρω, σε θαυμάζω για το έργον, που επετέλεσες μέχρι σήμερα. Θα ζήσω με την ελπίδα, ότι κάποτε θα επιστρέψω στην Κύπρο για να σε καμαρώσω και πάλιν και να ξαναζήσω μέσα στην ατμόσφαιρα των εθνικών παλμών σου.

Και η ημέρα αυτή θα είναι η ευτυχέστερα της ζωής μου.

Σε αποχαιρετώ, αφήνοντάς σου όλην την αγάπην μου.

ΕΟΚΑ
Ο ΑΡΧΗΓΟΣ ΔΙΓΕΝΗ

28 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1940

*Του Ευθύμιου-Μίμη Βασιλείου**28 Οκτωβρίου 2017*

Το ηρωικό έπος της 28ης Οκτωβρίου 1940 είναι ο τηλαυγής φάρος της νεότερης ιστορίας μας, ο οποίος φωτίζει αδιαλείπτως τον δρόμο της ιστορικής μοίρας του γένους των Ελλήνων, ιδιαίτερα σήμερα, που χεμιάζεται κάθε ανώτερο ιδανικό και αξία.

Είναι μια μέρα σύμβολο, μια μέρα ύψιστης ατομικής και πανεθνικής ευθύνης, αποφασιστικότητας, αλλά και σταθμός υπέρβασης της λαϊκίστικης ιδιοτέλειας και του κάθε είδους διχασμού.

Είναι μια μέρα, που από την τρισχιλιετή ιστορική μας συνείδηση ξεπήδησε και πάλιν, σαν ορμητικός χείμαρρος, η ελληνοπρεπέστατη απόκριση, το βροντώδες και αδιαμφισβήτητο ΟΧΙ. Ένα ΟΧΙ παράτολμο, απίστευτο για την εποχή, αλλά έμπυχο και ελληνικότατο, που θα φωτίζει και θα καθοδηγεί τους Έλληνες οσάκις έχουν δύσκολα, και που θα σφυρηλατεί μόνιμα τη σύμπνοια και τη σταθερότητα προς τις αρχές της πίστης και της παράδοσής μας.

Η εκάστοτε αναδρομή σε τέτοια ένδοξα γεγονότα του έθνους, όπως το αθάνατο έπος της 28ης Οκτωβρίου

1940, αποτελεί τροφή ζωής για τον ελληνισμό και η ανάμνηση των ηρωικών αποφάσεων όπως το ΟΧΙ του Μεταξά, αποτελεί προϋπόθεση επιβίωσής του.

Οι Σύνδεσμοι των Αγωνιστών της Ε.Ο.Κ.Α, πιστοί στις αρχές και τον όρκο τους και με οδηγό τη μνήμη και τη διάθεση για μάθηση, τιμούν το ένδοξο έπος του 1940, με μοναδικό στρατηγικό στόχο την αναμόχλευση της μνήμης και την ανάσυρση στο σήμερα, ημερών δόξας και ασύλληπτου μεγαλείου, για φρονηματισμό και προβληματισμό, ιδιαίτερα στην κρίσιμη περίοδο που περνά σήμερα ο τόπος μας.

Αυτή η πνευματική ανάβαση προς το περικλεές έπος του 1940 είναι αναγκαία και μας χρειάζεται υπέρ ποτε άλλοτε, για να επιτύχουμε ένα ατόφιο εθνικό αναβάπτισμα και μια πνευματική αυτογνωσία, που θα μας απελευθερώσει από την ηττοπάθεια και τη μεμψιμοιρία και θα μας δώσει τη δύναμη να θυμούμαστε, πως το έθνος των Ελλήνων, διαχρονικά και ες αεί, ανοίγει νικηφόρο δρόμο προς την ελευθερία.

ΖΗΤΩ Η 28η ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1940

Η ΕΝΟΧΛΗΤΙΚΗ 28Η ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

*Του Άγγελου Μ. Συρίγου
Αναπληρωτή καθηγητή Διεθνούς Δικαίου και
Εξωτερικής Πολιτικής στο Πάντειο Πανεπιστήμιο*

*Η επέτειος αυτή συγκροτεί συλλογική μνήμη
μέσα από τον πατριωτισμό και την εθνική συνείδηση*

Τα τελευταία χρόνια επανέρχεται στη δημόσια συζήτηση το θέμα του εορτασμού της 28ης Οκτωβρίου 1940, δηλαδή της αρχής του πολέμου και της εισόδου μας σε αυτόν. Επισημαίνεται συνήθως ότι οι υπόλοιποι λαοί της Ευρώπης εορτάζουν το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου τον Μάιο του 1945. Κατ' επέκταση προτείνεται ότι θα ήταν ίσως καλύτερο να γίνουμε «φυσιολογικοί» και να εορτάζουμε μαζί με τους άλλους τον Μάιο. Το όλο θέμα διανθίζεται και με τον εορτασμό της 25ης Μαρτίου που επίσης συνιστά την αρχή και όχι την ολοκλήρωση της ελληνικής Επανάστασης. Προφανώς, παραβλέπεται ότι και άλλοι λαοί εορτάζουν το ξεκίνημα μιας επανάστασης, όπως οι Γάλλοι την κατάληψη της Βαστίλλης την 14η Ιουλίου.

Πίσω από τις απόψεις περί του μάλλον άκαιρου εορτασμού της 28ης Οκτωβρίου, βρίσκεται η προσπάθεια να αποδομηθούν αυτά που θεωρούνται «καταστατικοί μύθοι» του ελληνικού

έθνους. Η ιστορία είναι παλιά: μύθος το Ζάλογγο, υπό αμφισβήτηση η εθνική συνείδηση των Σουλιωτών επειδή πολλοί από αυτούς μιλούσαν αρβανίτικα, μύθος και η 25η Μαρτίου ως ορισμένη από τη Φιλική Εταιρεία ημέρα ενάρξεως της Επανάστασης στην κυρίως Ελλάδα. Η χρονική απόσταση διευκολύνει τέτοιους ισχυρισμούς. Κάτι που καθιερώθηκε ως εθνική εορτή το 1838, ενόσω ζούσαν όλοι οι αγωνιστές του 1821, αμφισβητείται με άνεση σχεδόν δύο αιώνες μετά.

Υπ' αυτό το πρίσμα, η 28η Οκτωβρίου ενοχλεί διότι τα έχει όλα:

- Τονίζει μία κορυφαία ιστορική στιγμή του ελληνικού λαού στην οποία συμμετείχαν όλοι. Την απόφαση του δικτάτορα Μεταξά αποδέχθηκαν οι πάντες περιλαμβανομένου και του εγκλείστου στις φυλακές αρχηγού του ΚΚΕ Ζαχαριάδη.
- Σηματοδοτεί την πρώτη θριαμβική νίκη εις βάρος του άξονα.

- Αναδεικνύει τη βαθιά αγάπη για την πατρίδα ως τον βασικό παράγοντα που ενέπνευσε τους πολεμιστές και τους οδήγησε στη νίκη.

- Δημιουργεί ένα ηρωικό πάνθεον που αγγίζει κάθε σπίτι διότι το συγκροτούν οι παππούδες μας, οι Έλληνες της διπλανής πόρτας.

- Φωτίζει τη συλλογική πορεία του ελληνικού λαού, την επιβίωση και συνέχειά του.

Η 28η Οκτωβρίου κυρίως ενοχλεί διότι δεν μπορεί να προσπεραστεί ως μία κατασκευασμένη επέτειος, ένας εκ των υστέρων επινοημένος μύθος. Ο χρόνος δεν έχει αμβλύνει τη μνήμη. Ο εορτασμός της δεν ήταν απόφαση άνωθεν. Η 28η Οκτωβρίου κατέκτησε τη θέση της δίπλα στην 25η Μαρτίου εν μέσω της μαύρης Κατοχής. Ήδη, από την πρώτη επέτειο του ΟΧΙ, χιλιάδες λαού σκέπασαν το μνημείο του Αγνώστου Στρατιώτη με λουλούδια. Τα επόμενα δύο χρόνια, το 1942 και 1943, οι Έλληνες τίμησαν την επέτειο με αίμα συγκρουόμενοι με τους κατακτητές όταν έβγαιναν με τις σημαίες στους δρόμους και

κατέθεταν στεφάνια στη μνήμη των νεκρών αδελφών. Ο λαός επέβαλε τον εορτασμό της 28ης Οκτωβρίου. Το κράτος ακολούθησε.

Παλαιότερα, το συγκεκαλυμμένο επιχείρημα κατά της 28ης Οκτωβρίου ήταν να μην εορτάζουμε κάτι που ήταν στενά συνδεδεμένο με το ΟΧΙ που είχε πει ένας δικτάτορας. Σταδιακά το επιχείρημα ατόνησε. Η 28η Οκτωβρίου όμως συνέχισε να ενοχλεί. Δεν προτάσσει το άτομο έναντι του συνόλου, ούτε εγκωμιάζει ατελεύτητα κοινωνικά δικαιώματα. Αντιθέτως, συγκροτεί συλλογική μνήμη μέσα από τον πατριωτισμό και την εθνική συνείδηση. Το νέο εφεύρημα για την αμφισβήτηση της 28ης Οκτωβρίου είναι η ανάγκη του εορτασμού του τέλους του πολέμου μαζί με τους υπόλοιπους Ευρωπαίους. Η απάντηση είναι απλή. Άλλες ημερομηνίες είναι αφορμές για αργίες και διακοπές. Δεν είναι ενοποιητικός σταθμός της Κοινωνίας και του λαού μας. Η 28η Οκτωβρίου είναι η πρώτη νίκη των συμμάχων κατά του Άξονα. Και είναι η δική μας νίκη.

ΟΧΙ

Η ΕΞΕΓΕΡΣΗ ΤΩΝ ΟΚΤΩΒΡΙΑΝΩΝ

Του Γιάννη Σπανού

Στους ορυμαγδούς του ταραγμένου χρόνου των μεγάλων ωρών της ιστορίας δεν σκεπάστηκε στα ερείπια και στους τάφους του ηρωισμού, η επανάσταση του οργισμένου λαού μας που αξίωσε στους βωμούς των θυσιών και στις φυλακές την ελευθερία και τη δικαιοσύνη τον Οκτώβριο του 1931. Δεν ήταν η πρώτη εξέγερση στους αιώνες. Στη διάρκεια της 2ης χιλιετίας των ξενοκρατιών, σημειώθηκαν επαναστατικά κινήματα κατ' επανάληψη. Άλλα κατευθυνόμενα από φλογισμένα πνεύματα κι άλλα αυθόρμητα, από την ασυγκράτητη λαϊκή αγανάκτηση, εναντίον της δουλικής καταπίεσης των κυριάρχων Άγγλων, Φράγκων, Τούρκων και πάλι Άγγλων. Ξεσηκωμοί ξέσπασαν τις χρονιές 1578, 1600, 1606, 1608, 1764, 1798. Την ιστορική επισήμανση καταγράφει η εξέγερση του Π. Αβεντάνιου όταν χιλιάδες βγήκαν στα βουνά. Αλλά η εξέγερση των Οκτωβριανών του 1931 ήταν εκπληκτική σε συμμετοχή λαού και επαναστατικού δυναμισμού. Ήταν συναισθηματική μεν και αυθόρμητη, ανοργάνωτη και αστραπιαία, αλλά συνιστούσε τη διαδήλωση του πόθου για λευτεριά και δικαιοσύνη. Όπως έγραφα στο έργο «ΟΙ ΚΥΠΡΙΟΙ ΕΘΕΛΟΝΤΕΣ ΣΤΟΥΣ ΕΘΝΙΚΟΥΣ ΑΓΩ-

ΝΕΣ» σελ.232, ήταν μια καθαρά λαϊκή υπόθεση. Μια παλληκαριά του ανώνυμου πλήθους. Η λεβεντιά μιας τρικυμισμένης λαοθάλασσας με δική της βούληση. Δική της συνείδηση ...

Τονίζονται τα δημοψηφίσματα με αξίωση την Ένωση με την Ελλάδα του 1921 και 1930 και η φλογερή αρθρογραφία των εφημερίδων Ένωσις, Πατρίς, Έθνος, Λαϊκή, Ηχώ, Κ.Φύλαξ.

Τον Οκτώβριο του 1931, η λαϊκή οργή που πυρπόλησε τις καρδιές από την κυβερνητεία Μάλκομ Στήβενσον 1920-1925, λόγω της σκευωρίας δημιουργίας κυπριακής συνείδησης, οι ουρανοί ήταν ήδη σκουντρωμένοι και ψυχρό πολιτικό αγκάξι φυσούσε εκείνο το φθινόπωρο των έντονων διαφωνιών, ανάμεσα στον Άγγλο κυβερνήτη και τους Έλληνες βουλευτές της Κύπρου που συζητούσαν το ενδεχόμενο υποβολής παραιτήσεων από το Νομοθετικό Σώμα και καταψήφιζαν τον προϋπολογισμό στις 28 Απριλίου 1928. Και το βουητό της οκτωβριανής θύελλας ακούστηκε από την πλευρά της Λάρνακας, Σάββατο βράδυ της 17ης Οκτωβρίου 1931, όταν μετά τον εσπερινό άρχισε ψιθυριστή η φήμη να διαδίδεται πως ο Μητροπολίτης Κιτίου Νικό-

δημος Μυλωνάς είχε συντάξει διάγγελμα για την ένωση με την Ελλάδα. Και όντως την επομένη μέρα, Κυριακή, κυκλοφόρησε κατά χιλιάδες το διάγγελμα και απετέλεσε το έναυσμα των δραματικών γεγονότων που ακολούθησαν. Ο Νικόδημος διακήρυττε ότι οι υπόδουλοι δεν ελευθερώνονται με ικεσίες και εκκλήσεις στα αισθήματα των τυράννων και τόνιζε πως οι Έλληνες της Κύπρου έπρεπε να λησμονήσουν τις διχόνοιες και ομονοούντες να υψώσουν, υπό το φως της ημέρας, τη σημαία της μετά της μητρός Ελλάδος Ενώσεως.

Τα γεγονότα εξελίχθηκαν ραγδαία. Ο δεσπότης αφού μίλησε στο «Σταυροδρόμι» της Λάρνακας σε συγκέντρωση του πολιτευτή Νικολαΐδη, ηγήθηκε συλλαλητηρίου στη Λεμεσό. Ο Λανίτης διαμήνυσε στη Λευκωσία την εκρηκτική κοσμοπλήμμυρα, ο Αιμιλιανίδης τοιχοκόλλησε την είδηση στη «Λέσχη Αλάμπρα» και στις 19 του μηνός ανακοινώθηκαν οι παραιτήσεις από το βουλευτικό αξίωμα των βουλευτών Ν. Λανίτη, Φ.Κυριακίδη, Γ. Αραδιπιώτη. Ταυτόχρονα η «Εθνική Ριζοσπαστική Ένωση Κύπρου» εξέδωσε προκήρυξη υπέρ της ενώσεως και ανακοίνωνε την έκδοση της εφημερίδας «Αδιάλλακτος» η οποία απαγορεύτηκε. Συγκροτήθηκε συγκέντρωση στην «Αλάμπρα», στο βόρειο τμήμα της οδού «Λήδρας», ακούστηκαν βροντερές ιαχές υπέρ της

ενώσεως και μια διαδήλωση 8-10 χιλιάδων λαού (χφ. Ντέιβις) ξεχύθηκε προς το κυβερνείο του κυβερνήτη Στορς, στον λόφο του σημερινού προεδρικού. Οι εξεγερμένοι έβαλαν φωτιά στο ξύλινο κτήριο, ανύψωσαν την ελληνική σημαία, το σύμβολο της αγγλοκρατίας έγινε παρανάλωμα του πυρός, κατέφθασαν ενισχύσεις, πυροβόλησαν και σκότωσαν τον δεκαεφτάχρονο Ονούφριο Κληρίδη, θείο του Γλαύκου Κληρίδη, και τραυμάτισαν 15 επαναστάτες.

Ο επαναστατικός αναβρασμός απλώθηκε σ' όλο τη νησί. Η πρωτεύουσα αποκλείστηκε, «για να μη κινηθούν ένοπλες ομάδες στη Λευκωσία», η πόλη νεκρώθηκε τα βράδυα, τα νέα διαδίδονταν από σκιές που γλυστρούσαν από πόρτα σε πόρτα στο σκοτάδι. Περιγραφές μου έδωσε ο αείμνηστος Γλαύκος Κληρίδης, δωδεκαετής μαθητής τότε (Βλπ. στο προαναφερόμενο βιβλίο σελ. 234).

Σ' όλη την Κύπρο οι κωδωνοκρουσίες καμπάνιζαν τον ξεσηκωμό στις πόλεις και στις κωμοπόλεις Λεμεσό, Κερύνεια, Λάρνακα, Πάφο, Γιαλούσα, Πισσούρι κι ο λαός πυρπολούσε την Αγγλία καταστρέφοντας τα φρουριά της. Ιδιαίτερη η εξέγερση στην Αμμόχωστο (Δήμαρχος ο Εμφιετζής), (Αφήγηση μ. Κώστα Χριστοδουλίδη). Βράδυ 23ης Οκτωβρίου οι Βαρωσιώτες συγκρότη-

σαν συλλαλητήριο, η λαοθάλασσα κατευθύνθηκε στον Άγιο Νικόλαο, μίλησαν ο Γ. Μυλωνάς, ο Ν. Δημητρίου, ο Ν. Πατατράκας. Ο κόσμος ξεχύθηκε προς το διοικητήριο όπου ανύψωσε την ελληνική σημαία και την 25η Οκτωβρίου διαδραματίστηκαν αιματηρά επεισόδια. Ένοπλες μονάδες επεχείρησαν ανακοπή της λαϊκής ορμής αλλά οι Βαρσιώτες τις έτρεψαν σε φυγή. Οι Άγγλοι κάλεσαν ενισχύσεις ναυτών αλλά οι πολίτες, ακροβολισμένοι στις στέγες τους περιμέναν. Οι Άγγλοι σκότωσαν τον Χαράλαμπο Φιλή, 18 χρόνων, τραυμάτισαν τον αμαξάρι Γ. Χατζηβασίλη, 21 και τον Αδάμο Λαγό, 24, στο μάτι, από το Δάλι.

Η φλόγα απλώθηκε στη Γιαλούσα όπου πυρπόλησαν κτήριο, έγιναν συλλήψεις και βασανίστηκαν πολλοί (Αφήγηση Ονούφριου Παπαμιχαήλ στο προαναφερόμενο. Ξεκίνησαν επανάσταση με δυο τενεκέδες βενζίνης...). Στην Κερύνεια ηγήθηκε ο Μητροπολίτης Μακάριος Μυριανθεύς. Άνοιξε το στήθος του και προκάλεσε τον Άγγλο τυφεκιοφόρο να πυροβολήσει εκείνον και όχι το πλήθος.

Η είδηση του ξεσηκωμού πυρπόλησε την ψυχή του όλου Ελληνισμού. Στην Αθήνα συγκροτήθηκε επιτροπή συμπαράστασης με εθνικές προσωπικότητες υπό τον θρυλικό ναύαρχο των βαλκανικών πολέμων Παύλο Κου-

ντουριώτη και οι απόγονοι ηρώων όπως Κανάρης, Μπότσαρης, Υψηλάντης, Μαυρομιχάλης και Παλαμάς, Νιρβάνας, Δαμβέργης και άλλοι πνευματικοί Έλληνες. Σχηματίστηκε επίσης ομάδα με αρχηγό τον Μίκη Μελά, γιο του εθνομάρτυρα Παύλου Μελά, που όμως δεν πρόφτασε να κατέλθει στο νησί γιατί η επανάσταση πνίγηκε στο αίμα της και στην καταπίεση του Άγγλου κατακτητή. Όπως που αφηγήθηκε ο εθνικός αγωνιστής Ιωάννης Ιωαννίδης Χατζηπαύλου, αρχηγός της ομάδας φοιτητών Κ.Α.Ρ.Η, που κατήλθαν στην Κύπρο και στελέχωσαν την ΕΟΚΑ, ο πρωθυπουργός Ελευθέριος Βενιζέλος ήταν επικριτικός για το κίνημα, επειδή δεν έγινε προπαρασκευή, ούτε συνεννόηση με την ελληνική κυβέρνηση. Ο ίδιος υπεστήριξε πολιτική στρατηγική για την Ένωση. « Η Αγγλία, υπεγράμμισε, είναι οχιά. Αν θα την κτυπήσεις κτύπησέ την στο κεφάλι, αλλιώς θα σε φάει»...Εξάλλου η απήχηση στον απόδημο Ελληνισμό ήταν συγκινητική, ιδιαίτερα στη Γαλλία, απ' όπου διήλθαν οι εξόριστοι Μητροπολίτες και φιλοξενήθηκαν από την παροικία. Εκεί ο Κυρηναίος Μακάριος εξιστόρησε τα γεγονότα στην εφημερίδα «Πολιτεία».

Ο διεθνής τύπος αντιτάχθηκε στην εξέγερση όπως εφημερίδες της Αγγλίας, της Γαλλίας και της Ιταλίας. Αντίθετα ο Γερμανικός τύπος ετάχθη υπέρ των εξεγερθέντων Κυπρίων από τον Μάιο

του 1931. Ο Αδόλφος Ράϊφανμπεργκ με ανταπόκρισή του από την Κύπρο στην εφημερίδα «Μπερνίνερ Τάγκεμπλαττ». Φιλελληνική και αντιβρετανική στάση τήρησαν οι εφημερίδες Ντερ Γιουγκνούντσε, Ντόντς Αλκεμάινς Τσάι-τουνγκ, Άθμπουργκερ Πόστ Τσάι-τουνγκ, Μάγκντενμπεργκερ Αντσάϊ-τουνγκ, Γερμανία.

Κλείνω όμως με δυο μαρτυρίες: Του Ονούφριου Παπαμιχαήλ που μου δήλωσε: «Μάθαμε τα νέα από τη Λευκωσία και το Βαρώσι. Δεν μπορούσαμε να κόψουμε πίσω. Πήραμε δυο τενεκές βενζίνης και πήγαμε να κάνουμε επανάσταση». Ρώτησα: Με δυο τενεκές βενζίνη θα φέρνατε την Ένωση; Και μ' απάντησε: «Πρώτα θα καίαμε την Αγγλία»... Ο ίδιος πήγε στο Βαρώσι να δει τον κρατούμενο φίλο του, δάσκαλο Χριστόδουλο Χωματά. Ο αξιωματικός Τήλλυρος, σαν είδε τον δάσκαλο, τον ρώτησε ειρωνευόμενος το

κοντό ανάστημά του: Εσύ είσαι ο Χωματάς; Εγώ περίμενα να δω κανένα με ψηλό ανάστημα, παλληκάρι. Κι ο Χωματάς απάντησε: «Μην κοιτάς το ανάστημα του σώματος αλλά το ύψος του φρονήματος»! Κι ο θεός Νουφρής κατέληξε: «Η απάντηση του Χωματά εξηγεί όλα όσα έγιναν τότε. Είχαμε ψυχή»...

Οι Άγγλοι σκότωσαν 18 πολίτες, τραυμάτισαν μεγάλο αριθμό εξεγερθέντων, εξόρισαν 10, συνέλαβαν και φυλάκισαν 2.952. Το 1932 υπήρχαν 870 εγκάθειρκτοι. Εκτόπισαν τον τοποτηρητή Μητροπολίτη Λεόντιο, υπέβαλαν επαχθή πρόστιμα 34.245 λιρών, απαγόρευσαν τις σημαίες και τις κωδωνοκρουσίες, επέβαλαν λογοκρισία κι αποπειράθηκαν δημιουργία «κυπριακής συνείδησης» επί κυβερνητείας του αλήστου μνήμης Πάλμερ (1933-39). Και η επανάσταση πνίγηκε στον τρόπο και την καταπίεση.

**Συλλαλητήριο τον Οκτώβριο του 1931
στη Λευκωσία**

**Ο Μητροπολίτης Κυρηνείας
Μακάριος Μυριανθεύς**

ΚΗΔΕΙΑ

Μετά βαθύτατης δόξης, αλλά και Έθνικῆς ἀπογοησίας ἀγγέλλομαι, ὅτι ὁ πρῶτος μάρτυς τῆς Ἑθνικῆς Ἰδέας καὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς πατρίδος μας

ΟΝΟΥΦΡΙΟΣ ΚΑΗΡΙΔΗΣ

17 ΕΤΩΝ

ἔβλεπενε κατὰ τὰς πρῶτὰς ὥρας δι' τὴν Κυβερνητικὴν νεοεπαισίαν.

Ἡ μεγάλη θυσία τοῦ νεοτῆ θύματος ἀρίστη νὰ ἔχη καὶ ἀνέκδοτον ἀνταπόδοτον ἐν μέρους τῆς θαύτης παρτίδος μας διὰ τὴν ἁσπίδα ἐξόχῃ τὸ σπῆναι, δι' ἣ καὶ ἀποφασιζομεν τὰ ἑξῆς :

1ον. Οἱ κώδικες τῶν ἐκκλησιῶν τῆς προετοιμασίας καὶ τῶν παρεχόμενων, νὰ ἡ-
γῶσιν ἀποδόμας ἐπὶ 5 λεπτὰ σήμερον τὴν πρῶταν καὶ κατὰ τὴν ὥραν τῆς κα-
δείας οἱ κώδικες τῶν ἐκκλησιῶν ὅλης τῆς Νήσου.

2ον. Ἡ ἀρχὴ νὰ γῇ μεγαλοπρεπὴς καὶ ἐμβόλιμος δημοσίῃ δυνάμει κατὰ
τὴν 2 112 μ.μ. τῆς σήμερον ἐν τῷ ἱερῷ ναοῦ ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗΣ χρο-
στατοῦντος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου

ΚΟΥ ΚΟΥ ΚΥΡΙΛΛΟΥ

3ον. Νὰ διακόψωσι τὰ μαθήματα τιν κατὰ τὴν μεταρρυθμίαν τῆς σήμερον,
ἀλλὰ καὶ ἑκκλησιαστικὰ τῆς Προετοιμασίας καὶ νὰ παραστήσιν εἰς τὴν κηδείαν οἱ
μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι μετὰ τοῦ διδασκαλικῆς προσωπικοῦ των.

4ον. Νὰ ἐκκλησιάζωσι μετὰ τὴν ἑσπέραν τὴν κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ τὴν
σωματικὴν τῆς πόλεως, εἰς ἐνδεικνυμένης.

5ον. Νὰ παρακληθῶσιν τὴν κηδείαν ὅσοι οἱ κάτοικοι τῆς προετοιμασίας καὶ
τῶν παρεχόμενων καὶ ἐπὶ πλέον ὡς τιμητικὴ συνεισφορά καὶ πρωτοπορεία τῆς
νεκρικῆς πομπῆς ἡ Α. Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, ὁ Κλήρως, οἱ τάως καὶ
πρόφην βουλευταὶ, ὁ δήμαρχος καὶ οἱ πρόφην δήμαρχοι τῆς πόλεως, οἱ
ἐθελονταὶ καὶ τὰ μέλη τῶν σωματείων καὶ συνταγμάτων.

6ον. Νὰ παρακληθῇ διατεταχένος χάρις εἰς τὸ μᾶλλον ἀεράκιον μέρος τοῦ νεο-
ποιοῦ καὶ νὰ στηθῇ δημοσίῃ δυνάμει μαχητικὴν προτομήν τοῦ θύματος, κατὰ Ἐ-
θνακὴν εὐνομιαν καὶ εἰς πᾶσαν ἀνάγκην.

7ον. Νὰ ἀνοιχθῇ Ἑθνικὸς ἔρματος χάριν τῶν παθόντων εἰς τὸν ὀ-
ποιον νὰ γίνων ὁσπετοὶ καὶ τὸ τάλαντον τοῦ πλουσίου καὶ ὁ ὀβολὸς
τῆς χήρας.

8ον. Νὰ κατεστῇ ἄσπετος στέφανος ἐν μέρους τῆς ἀναμνηστικῆς θαύτης Πα-
τρίδος.

9ον. Νὰ κλείσων κατὰ τὴν ὥραν τῆς κηδείας, δια τὰ ἑλληνικὰ
κατωστήματα εἰς ἐνδοξὴν τιμῇ καὶ ἀλληλεγγύῃ καὶ ἐπὶ πλέον παρα-
καλοῦνται οἱ Ὀθωμανοὶ καὶ Ἀρμένιοι συμπόλῃται μας νὰ πρέξωσι
τὸ αὐτό.

Ἀποκαίει τῇ 23 Ὀκτωβρίου 1951.

ΟΙ ΑΡΧΗΓΟΙ ΤΟΥ ΑΓΩΝΟΣ ΜΑΣ.

Εκδηλώσεις μνήμης στον Ευαγόρα Παλληκαρίδη

Τα φετινά «Ευαγόρεια» πραγματοποιήθηκαν
το Σαββατοκύριακο 11-12 Μαρτίου

*Της Ντόρας Χριστοδούλου
Από τον Φιλελεύθερο, 1/3/2017*

Ευαγόρας Παλληκαρίδης

Τελούνται και φέτος, το διήμερο 11 και 12 Μαρτίου, οι εκδηλώσεις μνήμης και τιμής στην Πάφο για τον ήρωα μαθητή της ΕΟΚΑ Ευαγόρα Παλληκαρίδη. Οι εκδηλώσεις, τις οποίες οργανώνει κάθε χρόνο ο Πολιτιστικός Σύλλογος «Ευαγόρας Παλληκαρίδης» Πάφου, περιλαμβάνουν φιλολογικό και θρησκευτικό μνημόσυνο του ήρωα ποιητή της ΕΟΚΑ, καθώς και άλλα.

Τα φετινά «Ευαγόρεια» θα αρχίσουν, στις 6:30 μ.μ. του Σαββάτου 11 Μαρτίου, στην αίθουσα εκδηλώσεων του Α' Λυκείου Πάφου με το φιλολογικό μνημόσυνο του ήρωα.

Μαθητές του Λυκείου Κύκκου Πάφου θα παρουσιάσουν θεατρικό απόσπασμα από το έργο της Αγγελικής Σμυρλή «Ευαγόρας», ενώ ο Λαογραφικός Όμιλος Γεροσκήπου θα παρουσιάσει ελληνικούς χορούς.

Το φιλολογικό μνημόσυνο θα ολοκληρωθεί με την απονομή των βραβείων στους νικητές του σχολικού διαγωνισμού ποίησης.

Την Κυριακή 12 Μαρτίου θα τελεστεί στον καθεδρικό ναό Αγίου Θεοδώρου το θρησκευτικό μνημόσυνο του ήρωα, προΐσταμένου του Μητροπολίτη Πάφου Γεωργίου και με ομιλητή τον Κυ-

βερνητικό Εκπρόσωπο Νίκο Χριστοδουλίδη.

Θα ακολουθήσει η μεταφορά της φλόγας από το σημείο σύλληψης του Ευαγόρα Παλληκαρίδη στη Λυσό προς το πατρικό του σπίτι στην Τσάδα και από εκεί προς τον ανδριάντα του, στο κέντρο της Πάφου, από δρομείς του Παγκυπρίου Συνδέσμου Καταδρομέων και του Σωματείου «Περικλής Δημητρίου».

Στις 9:00 π.μ. θα δοθεί η εκκίνηση του παγκυπρίου ποδηλατικού αγώνα μπροστά από το οίκημα του Συλλόγου «Ευαγόρας» Πάφου και μια ώρα αργότερα θα γίνει κατάθεση στεφάνων στον ανδριάντα του ήρωα.

Τα «Ευαγόρεια 2017» θα ολοκληρωθούν τα μεσάνυχτα της Κυριακής, ώρα απαγχονισμού του ήρωα.

Ομιλία

Προέδρου Σ.Ι.Μ.Α.Ε κ. Ανδρέα Μαϊμαρίδη στην εκδήλωση τιμής και μνήμης για τη συμπλήρωση 60 χρόνων από τον θάνατο του
 Ήρωα της ΕΟΚΑ Ευαγόρα Παλληκαρίδη

Κυριακή 5 Μαρτίου 2017

Δήμος Αμπελοκήπων-Μενεμένης, Θεσσαλονίκη

*Κύριε Δήμαρχε Λάζαρε Κυρίζογλου,
 Κύριοι εντεταλμένοι του Δημοτικού Συμβουλίου Πολιτισμού,
 Κύριε Παύλο Κεσόγλου,
 Κυρία Μαρία Αριπατζάν Τσομπάνογλου,
 Κύριε Αντώνη Μανδρίτη Γενικό Πρόξενο της Κύπρου στη Θεσσαλονίκη,
 Κύριε Κυράκο Νεάρχου Πρόεδρε της Κυπριακής Εστίας Βορείου Ελλάδας,
 Έλληνες και Ελληνίδες,*

Σας ευχαριστώ από βάθους καρδιάς για την πρόσκλησή σας να είμαι ο κεντρικός ομιλητής στην εκδήλωση «ΤΩΝ ΑΘΑΝΑΤΩΝ-Ευαγόρας Παλληκαρίδης» και να μεταφέρω εδώ στην πρωτεύουσα της Μακεδονίας, που είναι σπαρμένη με τα κόκκαλα εκατοντάδων Ελλήνων Κυπρίων που πολέμησαν γενναία σε αυτά εδώ τα χώματα για την ελευθερία και την εθνική αποκατάσταση της αλύτρωτης Μακεδονίας, τον Αγώνα της ΕΟΚΑ, το ήθος και την ευγένεια ψυχής των Αγωνιστών, αλλά και την παλληκαριά, το πείσμα, τις θυσίες και τα ολοκαυτώματα του κυπριακού λαού, τους θανόντες στα βασανιστήρια των κτηνανθρώπων Άγγλων βασανιστών, όπως και τη λεβεντιά την ποιότητα ψυχής και αντοχής των απαγχονισθέντων Ηρώων μας, που είναι πρότυπα ήθους

και αρετής, με χαρακτηριστικότερο τον Ευαγόρα Παλληκαρίδη.

Ευρισκόμενος σήμερα στο Δήμο Αμπελοκήπων-Μενεμένης, κατόπιν της ευγενικής πρόσκλησης του Δημάρχου κ. Λάζαρου Κυρίζογλου για να λάβω μέρος στην εκδήλωσή σας για τον κλασσικό πλέον Ήρωα και ποιητή Ευαγόρα Παλληκαρίδη, μου είναι εντελώς δύσκολο να αποφύγω ορισμένους παραλληλισμούς μεταξύ των δύο πονεμένων χώρων του Ελληνισμού. Της χαμένης πατρίδας Μενεμένης και της πολύπαθης, χειμαζόμενης, ημικατεχόμενης ιδιαίτερης πατρίδας μου Κύπρου.

Γιατί και η Μενεμένη, πόλη της κοιτίδας του Ελληνισμού Ιωνίας, λευτερώθηκε από τον Ελληνικό Στρατό, με θυσίες και ποταμούς αίματος, αλλά φευ για πολύ λίγο ανάπνευσε τον ζείδωρο αέρα της ελευθερίας. Η κατάρα

του Ελληνισμού, η διχόνοια, ο βάσκανος οφθαλμός ημεδαπών και αλλοδαπών, η τυφλή υποταγή σε ξένα συμφέροντα, κτύπησαν αλύπητα εκείνους τους μαύρους χρόνους τον Ελληνισμό, με συνέπεια τον οριστικό εκριζωμό των εκατομμυρίων του Ελληνισμού της Μικράς Ασίας και τον οδήγησαν ρακένδυτο στην προσφυγιά.

Η ιδιαίτερη πατρίδα μας Κύπρος, ευημερούσα και αναπτυσσόμενη μετά την απόκτηση τής έστω και κολοβής ανεξαρτησίας της, με τα υπερπρονόμια που δόθηκαν στους Τουρκοκύπριους μέσα από το δοτό Σύνταγμά της, με βέτο του Τουρκοκύπριου Αντιπροέδρου σε θέματα εξωτερικής πολιτικής, άμυνας, φορολογίας και άλλα, κατόρθωσε στα τέσσερα πρώτα χρόνια ζωής της ως Ανεξάρτητης πολιτείας να αποκτήσει οικονομικό και πολιτικό βάρος δυσανάλογο του μεγέθους της, οφειλόμενο στον συνετό πατριωτισμό των κατοίκων της και ιδίως των Αγωνιστών της ΕΟΚΑ, οι οποίοι υπακούσαντες στη διαταγή του Αρχηγού τους Διγενή, συσπειρώθηκαν γύρω από την Ηγεσία, πραγματοποιήσαντες αυτό το θαύμα της προόδου, μακριά από τον αδηφάγο εθνοκτόνο διχασμό.

Οι Αγωνιστές της ΕΟΚΑ με πρότυπα τους καλούς και αγαθούς Ήρωες του Ελληνισμού, μυθικούς και πραγματικούς, τους Ομηρικούς Ήρωες, τους Μιλτιάδη, Θεμιστοκλή, Λεωνίδα, των Μηδικών Πολέμων, τους Βυζαντινούς Στρατηλάτες, τους Ήρωες του '21, όπως τους μαθαίνανε από τους δασκά-

λους τους, έγιναν πρότυπα αρετής, ήθους και φιλοπατρίας.

Ο Ευαγόρας που τιμούμε σήμερα, πέραν των δασκάλων και καθηγητών του, ευτύχησε να έχει και γονείς Ελληνολάτρες με ήθος και αρχές. Παράδειγμα η οικογένεια του Ευαγόρα, ο πατέρας και η μητέρα του. Την παραμονή της δίκης του, ο Ευαγόρας είχε ήδη αποφασίσει να μην παρουσιαστεί στο δικαστήριο, γνωρίζοντας τη βέβαιη καταδίκη και να ανεβεί στο βουνό αντάρτης. Όταν λοιπόν ανάγγειλε αυτή του την απόφαση, ο πατέρας του, μεταξύ των άλλων, τον συμβούλευσε ως εξής: «Παιδί μου, εκεί που θα πας, πρόσεξε προπάντων να είσαι τίμιος και ηθικός. Σε κάθε σχέση σου και σε κάθε περίσταση. Πήγαινε στην ευχή μου».

Με την ευχή του πατέρα του Μιλτιάδη Θεοδώρου Παλληκαρίδη ανέβηκε ο Ευαγόρας στο βουνό. Έζησε ελεύθερος, όπως το ήθελε, πολέμησε, κοπίασε, ανδρώθηκε μέσα στους κινδύνους που η ζωή στο Αντάρτικο περιέκλειε. Η ζωή του, μέσα στο ειδυλλιακό περιβάλλον της Παφιακής γης, η οποία μόνο Ελλάδα του θύμιζε και που τόσο λάτρεψε και ύμνησε, τον ενέπνεε να γράφει τους ωραιότερους στίχους, αφιερωμένους στην Ελλάδα, στους συμμαθητές και συμμαθήτριάς του, τους συναγωνιστές του, στη φύση και τον έρωτα.

Ο Ευαγόρας χαιρόταν τη ζωή του αντάρτικου, τη διασκέδαζε, δεν βαρυνγκωμούσε για τις πολλαπλές και επικίνδυνες αποστολές, ενέδρες και επι-

θέσεις εναντίον Αγγλικών αυτοκινητοπομπών.

Χαιρόταν τον κίνδυνο και τον κορόιδευε, εργαζόταν διπλά και για τους συντρόφους του. Σύντροφος του το παλιό τρανιστοράκι, που όντας λάτρης της μουσικής και του τραγουδιού, όποτε του δινόταν ευκαιρία το άνοιγε μαθαίνοντας και στους συντρόφους του όλα τα τραγούδια και ρυθμούς της εποχής, έστω και μέσα στα κρησφύγετα.

Στις 18 Δεκεμβρίου 1956 ο Ήρωας συνελήφθηκε εκτελώντας διατεταγμένη υπηρεσία, μετακινώντας με συναγωνιστές του οπλισμό και προμήθειες σε χώρους απόκρυφους.

Ως εκ της μεγάλης και γνωστής δράστης της ομάδας του κατά των αποικιοκρατών, οι κτηνάνθρωποι βασανιστές του τον υπέβαλαν σε τόσα και τέτοια βασανιστήρια, που άνθρωπος ήτο δύσκολο να αντέξει, για να του αποσπάσουν πληροφορίες για τους διαφυγόντες συντρόφους του και άλλα μυστικά της οργάνωσης. Δεν μίλησε, παρά τις δελεαστικές προτάσεις των Άγγλων, παρότι γνώριζε ότι αν επιζούσε στα βασανιστήρια, η μόνη ποινή που προβλεπόταν από τον απεχθή νόμο εκτάκτου ανάγκης της αποικιοκρατίας ήταν ο θάνατος.

Στην αμηχανία τους οι Εγγλέζοι, που δεν κατάφεραν να κάμψουν την αντοχή του Ευαγόρα, ζήτησαν από τον πατέρα του να επισκεφθεί τον γιο του, για να τον πείσει να ομολογήσει και να προδώσει. Οργισμένος ο Μιλτιάδης απάντησε: «Με τέτοιες προτάσεις που

μου κάνετε προτιμώ να μη δω τον γιο μου».

Την ίδια στάση τήρησε και η μάνα του όταν πληροφορήθηκε από τον σύζυγό της την πρόταση των Άγγλων «Προτιμώ να πάει το αίμα του γιου μου χάλια της πατρίδας, παρά να τον δω προδότη». Αυτό ήτο το ήθος της γενιάς του 1955.

Πανομοιότυπη είναι και η περήφανη ελληνική απάντηση του Ευαγόρα στον Άγγλο δικαστή, όταν τον ρώτησε αν είχε να πει οτιδήποτε για μετριασμό της ποινής που επρόκειτο να του επιβάλει: «Γνωρίζω ότι θα μου επιβάλετε την ποινή του θανάτου. Εκείνο που έχω όμως να πω είναι τούτο. Ό,τι έκαμα, το έκαμα σαν Έλληνας Κύπριος που ζητά την ελευθερία του, τίποτε άλλο.».

Ήταν 13 του Μάρτη του 1957 όταν ο άτεγκτος, άδικος νόμος της αποικιοκρατίας ακολούθησε την πορεία του, κόβοντας το νήμα της ζωής του 18χρονου Ευαγόρα, του Αντάρτη, Αγωνιστή της κυπριακής ελευθερίας, του ατρόμητου έφηβου, του γεμάτου ποίηση και όνειρα για τη ζωή.

Ο ιερέας των Κεντρικών Φυλακών Παπαντώνιος Ερωτοκρίτου, ήταν ο τελευταίος που συνομίλησε με τον Ευαγόρα, λίγη ώρα προτού οδηγηθεί στην Αγχόνη και αφηγείται μια στιχομυθία που είχε μαζί του την ύστατη αυτή ώρα. Τον έτρωγε η περιέργεια, όπως αναφέρει στο βιβλίο του «Πώς έζησα το Δράμα των Απαγχονισθέντων», γιατί ο Ευαγόρας δεν έτρεξε να

διαφύγει μέσα στη νύχτα όπως και οι σύντροφοί του και του υποβάλλει την ερώτηση κατευθείαν:

«Γιατί δεν έτρεξες να φύγης και συ όπως έκαμαν οι άλλοι;»

Σήκωσε το πρόσωπο του και με είδε στα μάτια, γιατί ήτο σκυφτός, και με ελαφρόν μειδίαμα μου λέγει:

«Τους επήρα για δειλούς, όταν τους είδα να τρέχουν».

Τον συνέστησα να έχει θάρρος μέχρι τέλους και να μην αφήσει την εντύπωση στους Άγγλους δημίους ότι εδείλιασε.

«Έχω θάρρος», μου λέγει, «και δεν θα δειλιάσω, εύχομαι δε να είμαι ο τελευταίος».

Τα τελευταία του λόγια ήσαν: «Τους χαιρετισμούς μου εις όλους, και εύχομαι σύντομα την Ελευθερία της Κύπρου».

Του μετέδωσα τέλος τη Θεϊαν Κοινωνία και αφού τον εφίλησα, τον αποχαιρέτησα με τις λέξεις θάρρος και να μην χάνεις τας ελπίδας σου. Κάποια ελπίς διασώσεώς του υπήρχε μέχρι της τελευταίας στιγμής, ήτοι της ενδεκάτης και μισής, που εξετελέσθη.

Εδώ σήμερα νοερά σκύβουμε και φιλούμε το χέρι της μάνας του Ευαγόρα στο όνομα όλων των χαροκαμένων μανάδων της ΕΟΚΑ, που έδωσαν υπερήφανα τα παιδιά τους στον βωμό της Κυπριακής Ελευθερίας.

Γονατίζουμε και φιλούμε τον Κυπριακό Ελληνισμό που αγόγγιστα πρόσφερε τα παιδιά του λαμπάδα ολό-

φωτη να μας δείχνει αιώνια το χρέος που οφείλουμε στην Απελευθέρωση από τη μπότα του ειδεχθούς τέρατος που ακούει στο όνομα Αττίλας, της κατεχόμενης Κύπρου.

Είναι η υποθήκη στα παιδιά και εγγόνια μας να απελευθερώσουν την Κερύνεια για να αναπαυθεί ο Κυριάκος Μάτσης, τη Λύση για να αναπαυθεί ο Αυξεντίου και όλοι οι άλλοι Ήρωές μας.

Σήμερα που η Κύπρος μας κινδυνεύει από την κατοχή του Αττίλα, χρειαζόμαστε αναβάπτισμα στα ιδεώδη και το ήθος του 1955. Χρειαζόμαστε να συναντηθούμε με τους Ήρωές μας, εκεί στα Φυλακισμένα Μνήματα, στον Αχυρώνα Λιοπετρίου, στον Μαχαιρά, στο Δίκωμο. Ίσως εκεί συναντήσουμε τον εαυτό μας, και κάνουμε σαν Έλληνες μια ενδοσκόπηση για το τί κάναμε, το τί παραλείψαμε, πού πήγαμε λάθος.

Και τότε

*«Ας πάρουμε μιαν ανηφοριά
ας πάρουμε μονοπάτια
ίσως βρούμε τα σκαλοπάτια
που παν στη Λευτεριά».*

*Ευαγόρας Παλληκαρίδης από την
Τσάδα της Πάφου που μας άφησε υπο-
θήκη αυτούς τους στίχους.*

Ίσως με αυτούς ξεπεράσουμε τα πάθη μας. Είναι το μήνυμα που μας άφησε, ο ευαίσθητος ποιητής, Αγωνιστής της ΕΟΚΑ Ευαγόρας Παλληκαρίδης, που απαγχονίστηκε από τον Αγγλο δυνάστη στις 13 του Μάρτη του 1957.

Αιωνία και αγαθή η μνήμη του.

ΟΙ ΒΡΕΤΑΝΟΙ ΚΛΕΙΟΥΝ ΤΑ ΓΥΜΝΑΣΙΑ

Του Ευθύμιου-Μίμη Βασιλείου

Ο αγώνας της Ε.Ο.Κ.Α έχει φουντώσει για καλά. Η Οργάνωση κτυπά τον βρετανικό λέοντα αλύπητα και καθημερινά σε όλα τα μέτωπα. Η Νεολαία της Ε.Ο.Κ.Α, με επικεφαλής τους μαθητές των Γυμνασίων, βρίσκεται στην πρώτη γραμμή και καθημερινά διαμαρτύρεται έντονα εναντίον της βρετανικής κατοχής. Οι συγκρούσεις της με τον Στρατό και την Επικουρική Αστυνομία είναι βίαιες, καθημερινές και αλλεπάλληλες. Το μαθητικό αίμα ρέει στην άσφαλτο και την πυρακτώνει. Οι μαθητές δεν υποχωρούν μπροστά στις σιδερόφρακτες βρετανικές φάλαγγες, που με ρόπαλα, δακρυγόνα και παντός είδους όπλα, προσπαθούν να ανακόψουν την ορμή τους και να επιβάλουν «τον Νόμο και την Τάξιν». Άδικος κόπος. Οι μαθητές παραμένουν ανυποχώρητοι και διεκδικούν επίμονα ελευθερία και αυτοδιάθεση.

Οι βρετανικές Αρχές, με την έναρξη του δεύτερου έτους του Αγώνα, 1956,

βλέπουν ότι δεν τα βγάζουν πέρα και αρχίζουν να κλείουν τα Γυμνάσια που ήταν γι' αυτούς «η πηγή του κακού». Κλείνουν το Λύκειο Λάρνακος, το Λανίτειο Γυμνάσιο, το Γυμνάσιο Ευρύχου (Σολέας), την Ανωτέρα Σχολή Λευκονοίκου, την Εμπορική Σχολή Σαμουήλ κ.ά.

Έντονες είναι οι διαμαρτυρίες του κόσμου για τη βρετανική αυτή αντεκδίκηση, οι σημαντικότερες των οποίων γράφονται από τον τότε Γυμνασιάρχη του Παγκυπρίου Γυμνασίου δρ. Κωνσταντίνο Σπυριδάκι, ο οποίος αποστέλλει επωνύμως και ενυπογράφως στον Βρετανό Κυβερνήτη, με κίνδυνο να συλληφθεί, να κρατηθεί, να παυθεί, να ... να ... να ...

Παραθέτουμε μερικές τέτοιες γραπτές διαμαρτυρίες του αείμνηστου μεγάλου παιδαγωγού και πατριώτη Κωνσταντίνου Σπυριδάκι, όπως και το σχετικό διάταγμα κλεισίματος του Παγκυπρίου Γυμνασίου:

Η ΞΕΝΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΙΣ ΚΛΕΙΕΙ ΤΟ ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΝ ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ*

ΚΥΒΕΡΝΗΣΙΣ ΚΥΠΡΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΛΕΥΚΩΣΙΑ-ΚΥΠΡΟΥ
28η Ἰανουαρίου 1956

ΑΠΟΡΡΗΤΟΝ

Πρὸς τὸν Γραμματέα

*Εφορείας Ἑλληνικῶν Ἐκπαιδευτηρίων Λευκωσίας.

Κ έ ρ ε ι,

Ἐπειδὴ ἔχει ἀποδειχθῇ καὶ ἐπείσθη ἐπὶ τούτου ὁ Κυβερνήτης ὅτι τὸ ἑφ' Ὑμᾶς σχολεῖον Μέσης Παιδείας, τὸ Παγκύπριον Γυμνάσιον τῆς Λευκωσίας, διεκθύνεται ἢ ἐσχάτως διεκθύνετο κατὰ τρόπον ἀνεπαρκῆ ἢ ἀνατροπικὸν πρὸς τὴν καλὴν διακυβέρνησιν καὶ τὴν δημοσίαν τάξιν, ἐνετάλην νὰ διαγράψω τὸ σχολεῖον ἐκ τοῦ Μητρώου τῶν Σχολῶν Μέσης Παιδείας καὶ τὸ σχολεῖον ὥς ἐκ τούτου θὰ παύσῃ νὰ εἶναι ἐγγεγραμμένον.

2. Ἡ διαταγὴ αὕτη τίθεται ἐν ἰσχύι ἀπὸ σήμερον Σάββατον, 28ην Ἰανουαρίου 1956. Τὸ Παγκύπριον Γυμνάσιον τῆς Λευκωσίας ὅθεν δὲν θὰ λειτουργήσῃ τὴν Δευτέραν, 30ήν Ἰανουαρίου 1956, καὶ μέχρι περαιτέρω εἰδοποιήσεως.

3. Δέον νὰ προσθέσω ὅτι ἡ διαταγὴ αὕτη ἰσχύει δι' ὅλα τὰ τμήματα Θελέων καὶ Ἀρρένων τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου ὡς ἐπίσης καὶ δι' οἰκιστήριον προγυμνασιακὰς τάξεις ἢ τάξεις αἰτίνας δυνατὸν νὰ λειτουργῶν ἐν συνδυασμῷ μετὰ τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου. Ἡ διαταγὴ δὲν ἀφορᾷ εἰς τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖον Θελέων Φανερωμένης, τὸ ὁποῖον θὰ ἐξακολουθῇ νὰ λειτουργῇ κανονικῶς μετὰ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι μαθήτριάς τοῦ Τμήματος Θελέων τοῦ Γυμνασίου δὲν πρόκειται πλέον νὰ χρησιμοποιοῦν τὸν πρῶτον ὁροφον τοῦ ἰδρυμάτος αὐτοῦ.

(Μετάφρασις)

Ἔχω τὴν τιμὴν νὰ εἶμαι,
Κύριε,
Ἐπικθής Ὑμῶν Θεράπων
Ὑπογραφή
Λευθεντής τῆς Παιδείας

*Βλ. Ἐπετηρίς Παγκυπρίου Γυμνασίου, Λευκωσία, 1961, σ. 6.

B 443|Z, 617
31 'Ιανουαρίου 1956

Πρὸς τὴν 'Α. 'Εξοχότητα
τὸν Κυβερνήτην τῆς Κύπρου,
Εἰς Κυβερνεῖον.

'Εξοχώτατε,

'Ο Σύλλογος τῶν Καθηγητῶν τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου, τὸ ὁποῖον ἐκλείσθη διὰ διαταγῆς τῆς 'Υμετέρας 'Εξοχότητος, διαμαρτύρεται οφειδόμενα διὰ τὴν ἀδικωτάτην καὶ τὰ μάλιστα ἀντισεκπαιδευτικὴν ἀπόφασιν ταύτην, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ νέον δεῖγμα τῆς ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως διώξεως τῆς παιδείας τῆς νήσου, ἀποκορυφωθείσης τώρα διὰ τοῦ κατὰ τοῦ παλαιότερου καὶ μεγαλυτέρου 'Ελληνικοῦ σχολείου αὐτῆς κατενεχθέντος πλήγματος.

'Η τοιαύτη ἀπόφασις στεροῦσα τῆς μορφώσεως 2200 περίπου μαθητὰς καὶ μαθητρίας καὶ τῆς ἐργασίας 80 καθηγητὰς καὶ 36 ὑπαλλήλους καὶ λοιποὺς ἐν τῷ σχολείῳ καὶ τοῖς παραρτήμασιν αὐτοῦ ἐργαζομένους, εἶναι ἄνευ προηγουμένου ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἐκπαιδεύσεως. 'Αντὶ τοῦ ἐπανανοίγματος τῶν κλεισθέντων σχολείων τῆς νήσου, τὸ ὁποῖον ἤξιούμεν καὶ τὸ ὁποῖον ἐδικαιούμεθα νὰ ἀναμένωμεν, διετάχθη ἡ ἀναστολὴ τῆς λειτουργίας καὶ τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου ἐπὶ τῇ προσπάθει ἀπειθαρχίας τῶν μαθητῶν καὶ τῶν μαθητριῶν του.

'Η 'Υμετέρα ὁμως 'Εξοχότης θὰ γνωρίζῃ ὅτι ὁ ἐθνουςιασμός τῆς νουλαίας διὰ τὴν ἰδέαν τῆς ἐλευθερίας δὲν εἶναι δυνατόν δι' οὐδενὸς μέτρου πειθαρχίας νὰ κατασταλῇ, εἰς τὴν τυπικὴν σφαῖραν τῆς ὁποίας οὗτος δὲν ὑπάγεται. 'Εὰν δοθῇ τὸ δικαίωμα εἰς τὸν λαὸν τῆς νήσου νὰ ἀποφασίσῃ περὶ τοῦ μέλλοντός του, τότε θὰ ἐπανέλθῃ ἡ τάξις καὶ ἡ πειθαρχία εἰς τὰ σχολεῖα, τὰ ὁποῖα προηγουμένως διεκρίνοντο δι' αὐτήν, οὐχὶ δέ, ἐὰν κλείωνται ταῦτα.

Τὸ Παγκύπριον Γυμνάσιον ἔλαβε τὰ κατάλληλα μέτρα πρὸς τήρησιν τῆς τάξεως καὶ πειθαρχίας ἐν αὐτῷ. "Αν ταῦτα δὲν ἐτελεσφόρησαν πάντοτε, ὡς κατὰ τὰ τελευταῖα ἐπεισόδια συνέβη, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸν ἀνωτέρω βασικὸν καὶ μόνον πραγματικὸν λόγον. 'Αλλὰ καὶ μετὰ τὰ ἐπεισόδια τὸ σχολεῖον ἔλαβε τὰ δέοντα μέτρα πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς τάξεως ἀναστεῖλαν αὐθορμήτως ἐπὶ 5 ἡμέρας τὰς ἐργασίας του, ὅτε ὑπῆρχεν ἐλπίς νὰ ἐπανέλθῃ ἡ ὁμαλότης. 'Αντὶ τούτου καὶ χωρὶς νὰ ἀναμείνῃ ἡ 'Υμετέρα 'Εξοχότης τὰ ἀποτελέσματα τῶν μέτρων τοῦ Σχολείου, διέταξε τὴν ἀναστολὴν τῆς λειτουργίας αὐτοῦ

ἐπ' ἀόριστον καὶ συνώδευσε τὴν διαταγὴν δι' ἀστόχων καὶ ἀδίκων κατὰ τῆς μαθητικῆς νεολαίας χαρακτηρισμῶν. Ὡμίλησε περὶ ἀξιοθρηνήτου συμπεριφορᾶς τῶν μαθητῶν, ἀλλὰ τί νὰ εἰπώμεν περὶ τῆς ἐγκληματικῆς συμπεριφορᾶς τῶν ὁργάνων Ἀσφαλείας κατὰ τῶν νεαρῶν μαθητῶν, περὶ τῆς ὁποίας ὑπεβάλομεν προηγουμένως ἔντονον τηλεγραφικὴν διαμαρτυρίαν;

Διὰ τοῦτο ὁ Σύλλογος τῶν Καθηγητῶν τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου θεωρῶν ἀδικωτάτην τὴν ληφθεῖσαν ἀπόφασιν κρίνει ἐπιβεβλημένον νὰ ἀξιῶσιν παρὰ τῆς Ὑμετέρας Ἐξουχότητος νὰ ἀκυρώσῃ τὴν ἐκδοθεῖσαν διαταγὴν καὶ ἀφήσῃ τὸ Σχολεῖον ἀνοικτὸν πρὸς συνέχισιν τῆς ἐκπαιδευτικῆς καὶ πολιτιστικῆς τοῦ ἀποστολῆς, τὴν ὁποίαν ἐπιτυχέστατα τοῦτο ἐπὶ ἓνα καὶ ἥμισυν σχεδὸν αἰῶνα ἐπετέλει.

Μετὰ πλείστης τιμῆς
 Λογ. Κ. ΣΠΥΡΙΔΑΚΙΣ
 Γυμνασιάρχης
 τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου.

ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΞΕΝΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΙΝ

ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ Δρος Κ. ΣΠΥΡΙΔΑΚΙ
 ΓΕΝΟΜΕΝΑΙ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΤΥΠΟΝ ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ ΤΗΣ ΑΡΝΗΣΕΩΣ
 ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΝΑ ΑΝΑΝΕΩΣΗ ΤΗΝ ΛΔΕΙΑΝ
 ΕΞΑΣΚΗΣΕΩΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑΣ
 ΤΟΥ ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Ἡ ἀπόφασις τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Παιδείας νὰ μὴ ἀνανεώσῃ τὴν ἁδειαν ἐξασκήσεως ἐπαγγέλματος τῆς καθηγητρίας δ. Οὐρανίας Κοκκίνου ἀποτελεῖ συνέχισιν τῶν ἀπὸ ἐτῶν ἀρξαμένων καταθλιπτικῶν μέτρων τῆς Κυβερνήσεως κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς Παιδείας τῆς Νήσου, τὴν ὁποίαν ζητεῖ αὕτη οὕτω νὰ ἐξαναγκάσῃ νὰ ἀσφυκτιᾷ ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως διδακτικοῦ προσωπικοῦ παρὰ τὴν συνεχιζομένην ἀντιθέτως αὐξήσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων Μέσης Ἐκπαιδεύσεως.

Ἀποτελεῖ αὕτη ἀφ' ἑτέρου καὶ προσπάθειαν ἐκφοβισμοῦ τοῦ ἐν ἐνεργείᾳ διδακτικοῦ προσωπικοῦ διὰ τῆς ἐπικρεμασμένης ἀπειλῆς τῆς ἄρσεως τῆς ἀδείας παντὸς ἐργαζομένου πρὸς ἐθνικὴν διαπαιδαγώγησιν τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας. Ἄν διὰ τῶν μέτρων τούτων ἡ Κυβέρνησις ἀποβλέπῃ εἰς τὸ νὰ κάμψῃ τὸ ἐθνικὸν φρόνημα τῶν καθηγητῶν καὶ τῶν μαθητῶν τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων ἢ νὰ ἐξαναγκάσῃ ταῦτα εἰς μαρasmus, ἀσφαλῶς πρὸς κέντρα λακτίζει. Τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα θὰ ἀμύ-

νούνται συνεχῶς κατὰ τῶν τοιούτων μέτρων ἐπιβουλῆς, θὰ ἐνισχύωνται ἠθικῶς ἐκ τῆς συναισθήσεως τῆς ἀποστολῆς των καὶ θὰ τονώνωνται εἰς τὸ ἔργον των ψυχικῶς, πολὺ δὲ περισσότερον εἰς τὸν ἀγῶνα ὑπὲρ ἐθνικῆς ἀποκαταστάσεως τῆς Ἑλληνικῆς ταύτης νήσου.

Ἡ Κυβέρνησις πρέπει ἀσφαλῶς νὰ γνωρίζῃ ὅτι ἡ δίωξις τῆς παιδείας καὶ τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἀποτελεῖ παραβίασιν τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καὶ εἶναι διὰ πάντα ἄνθρωπον ἀπαράδεκτος καὶ καταδικαστέα ἐνώπιον παντὸς Θεοῦ καὶ ἀνθρωπίνου νόμου. Εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς δ. Οὐρανίας Κοκκίνου πρέπει νὰ προσθέσω ὅτι ἡ ἐνέργεια τῆς Κυβερνήσεως ἀποτελεῖ πλήγμα νέον κατὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Θρησκείας ἡμῶν, διότι καθιστᾷ προβληματικὴν τὴν διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος τῶν θρησκευτικῶν εἰς τὰς μαθητρίας τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου. Διὰ τοῦτο ἐλπίζομεν ὅτι ἡ Ἐκκλησία θὰ ἐξεύρῃ τρόπον συνεχίσεως τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἐθνικῆς διαπαιδαγωγήσεως τῶν μαθητριῶν μας, βοηθοῦσα οὕτω καὶ δι' ἄλλην μίαν φεράν τὸ Σχολεῖόν μας.

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑΤΑ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΝ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

B 376|Z, 609

Ἐξοχώτατον Κυβερνήτην Κύπρου
Κυβερνεῖον.

Ὑποβάλλω σφοδρωτάτην διαμαρτυρίαν, διὰ σημερινὴν πρωτάκουστον συμπεριφορὰν στρατοῦ κατὰ μαθητῶν Παγκυπρίου Γυμνασίου. Σχολεῖον ἐλειτούργησεν ἐπὶ τρεῖς ὥρας κανονικώτατα ὡς καὶ κατὰ τὰς προηγουμένας ἡμέρας. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς λειτουργίας του ἐρρίφθη ὑπ' ἀγνώστου εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Σχολείου δακρυγόνος βόμβα. Ἐπηκολούθησε ταραχὴ καὶ σύγχυσις ἐν τῷ Σχολείῳ, ἀλλὰ οἱ μαθηταὶ ἔμμενον εἰς τὴν αὐλήν. Οἱ στρατιῶται περιέζωσαν τὸ Σχολεῖον καὶ ἰσχυρίζομενοι ὅτι προεκλήθησαν ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἐξεσφενδόνισαν βροχὴν δακρυγόνων βομβῶν εἰς τὴν αὐλήν καὶ τὰς αἰθούσας διδασκαλίας τοῦ Σχολείου. Μαθηταὶ ἐπληρώθησαν, εἰς μάλιστα σοβαρῶς ἐνῶ προσεπάθει νὰ κατασβέσῃ ἐκτοξευθεῖσαν βόμβαν. Ἐζήτησα παρὰ τοῦ ἐπὶ κεφαλῇς ἀξιωματικοῦ ἐξηγήσεις, ἐκεῖνος δὲ ἀπήντησεν ὅτι ἀρνεῖται νὰ δώσῃ ἐξηγήσεις. Ἡ περαιτέρω λειτουργία τοῦ Σχολείου κατέστη ἀδύνατος. Παρακαλῶ νὰ ἐξετασθῇ ἐπειγόντως, ἡ τοιαύτη συμπεριφορὰ τοῦ στρατοῦ, ἡ ὁποία κατέστησεν ἀδύνατον τὴν ὁμαλὴν λειτουργίαν τοῦ Σχολείου.

Δρ Κ. ΣΠΤΡΙΔΑΚΙΣ
Γυμνασιάρχης.

Ἐξοχώτατον Κυβερνήτην Κύπρου
Κυβερνεῖον.

B 379|Z, 610

Σύλλογος Καθηγητῶν Παγκυπρίου Γυμνασίου ὑποβάλλει νέαν προδρατὴν διαμαρτυρίαν δι' ἀπόφασιν περὶ ἄρσεως ἀδείας λειτουργίας τοῦ Παγκυπρίου Ἑμπορικοῦ Λυκείου Λάρνακας. Ἀπόφασις αὕτη ἐκκοιλιθεῖσα τὴν πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἄρσιν ἀδείας λειτουργίας τῆς Ἑμπορικῆς Σχολῆς Σαμουήλ Λευκωσίας ἀποτελεῖ ἀληθῆ διώξιν τῆς Ἑλληνικῆς Μέσης Παιδείας τῆς νήσου. Καθηγηταὶ Παγκυπρίου Γυμνασίου μελετήσουσι προσεχῶς δημιουργηθεῖσαν ἀφόρητον κατάστασιν ὡς ἐκ τῆς διώξεως ταύτης καὶ προβήσονται εἰς ἐνδεδειγμένας ἀποφάσεις μετὰ πάντων καθηγητῶν νήσου.

Δρ Κ. ΣΠΤΡΙΑΚΙΣ
Γυμνασιάρχης.

B 398|Z, 612

Ἐξοχώτατον Κυβερνήτην
Κυβερνεῖον.

Σύλλογος Καθηγητῶν Παγκυπρίου Γυμνασίου ὑποβάλλει ἐκ νέου προδράν διαμαρτυρίαν δι' ἀναστολὴν λειτουργίας καὶ τρίτου Ἑλληνικοῦ σχολείου Μέσης Παιδείας τῆς νήσου, τῆς Ἀνωτέρας Σχολῆς Λευκονόκου. Δίωξις τῆς Παιδείας ὑπὸ Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως Κύπρου ὑπομνήσκει ἀναχρονιστικὰς μεθόδους τυραννικῶν καθεστώτων. Ζητούμεν ἀνακοπὴν τῶν πιεστικῶν τούτων μέτρων ἐπανάνοιγμα κλεισθέντων σχολείων, ἐπάνοδον στερηθέντων ἀδείας καθηγητῶν εἰς θέσεις των, ἱκελευθέρωσιν καθηγητῶν, μαθητῶν καὶ πολιτῶν κρατουμένων δυνάμει ἱκελευθέρων νόμων καὶ ἀκύρωσιν μεσαιωνικοῦ νόμου μαστιγώσεως.

Δρ Κ. ΣΠΤΡΙΑΚΙΣ
Γυμνασιάρχης.

B 423|Z, 614

Ἐξοχώτατον Κυβερνήτην
Κυβερνεῖον.

Σύλλογος Καθηγητῶν Παγκυπρίου Γυμνασίου ἐν ἐκτάτῳ συνεδρίῳ ἱπεφάσισεν ὁμοφώνως νὰ διαμαρτυρηθῇ ἐκ νέου τηλεγραφικῶς πρὸς τὴν Ἑμετέραν Ἐξοχότητα διὰ συνεχιζομένην διώξιν Ἑλληνικῶν σχολείων διὰ τοῦ κλεισίματος αὐτῶν εἰς τὰ ὁποῖα συμπεριελήφθη προσφάτως καὶ τὸ Ἑλληνικὸν Γυμνάσιον Λεμεσοῦ, τὸ δευτέρον σχολεῖον Μέσης παιδείας τῆς νήσου. Ἡ διώξις αὕτη τῶν σχολείων ἀποτελεῖ ἀπολύτως

ἀπαράδεκτον τακτικὴν καὶ ὁ Σύλλογος ἡμῶν ζητεῖ τὸ ἄμεσον ἐπανάνοιγμα πάντων τῶν κλεισθέντων σχολείων.

Δρ Κ. ΣΠΤΡΙΔΑΚΙΣ
Γυμνασιάρχης.

B 439|Z, 616

Ἐξοχώτατον Κυβερνήτην
Κυβερνεῖον.

Σύλλογος Καθηγητῶν Παγκυπρίου Γυμνασίου συνελθὼν εἰς συνεδρίαν ἀπεφάσισε νὰ διαμαρτυρηθῇ σφοδρῶς πρὸς Ὑμετέραν Ἐξοχότητα ὡς Κυβερνήτην καὶ Ἀρχηγὸν τῶν Δυνάμεων Ἀσφαλείας τῆς νήσου διὰ χθесινὴν βάνουσιν συμπεριφορὰν ὀργάνων Ἀσφαλείας κατὰ μαθητῶν Παγκυπρίου Γυμνασίου τραυματισθέντων καὶ ἔπειτα λακτισθέντων ἐπικινδύνως καὶ μέχρι λιποθυμίας εἰς κεφαλὴν καὶ λοιπὰ μέρη σώματος. Τραυματισθέντες μετεφέρθησαν εἰς κλινικάς. Ἐπιδραμόντες ἀνδρες ἐξεμάνησαν κατὰ τῶν ὑλοπινακίων τῶν θυρῶν καὶ παραθύρων κενῶν καὶ κλειστῶν αἰθουσῶν διδασκαλίας καὶ συνέτριψαν αὐτούς. Τὸ αἷμα τῶν νεαρῶν μαθητῶν ἔρρευσε εἰς τοὺς διαδρόμους καὶ τὰς κλίμακας τοῦ Σχολείου. Ἑλληνικὴ σημαία καταβιβασθεῖσα ἀνευλαβῶς ἐποδοπατήθη προτοῦ περισυλλεγῇ ὑπὸ ἄλλων ἀνδρῶν Ἀσφαλείας. Ἐπιδειχθεῖσα βιαιότης καὶ βανασύστης ἰδίως ὑπὸ Τούρκων ἐπικουρικῶν χωροφυλάκων αὐτόχρημα βάρβαρος.

Δρ Κ. ΣΠΤΡΙΔΑΚΙΣ
Γυμνασιάρχης.

B 893|Z, 640

Ἐξοχώτατον Κυβερνήτην Κύπρου
Κυβερνεῖον.

Σύλλογος Καθηγητῶν Παγκυπρίου Γυμνασίου διαμαρτύρεται ἐντόνως διὰ συνεχιζόμενα ἐν Κύπρῳ μέτρα ἐκτάκτου ἀνάγκης, παρατεινόμενον κλείσιμον Παγκυπρίου Ἐμπορικοῦ Λυκείου Λάρνακος, κράτησιν ἄνευ δίκης ὑπερχιλίων πολιτῶν ἐν οἷς πλεῖστοι μαθηταὶ καὶ καθηγηταί, παράτασιν ὑπερορίας Ἀρχιεπισκόπου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ καὶ ζητεῖ τὴν ἄρσιν πάντων τῶν μέτρων τούτων πρὸς ἀποκατάστασιν ὁμαλωτέρων συνθηκῶν ἐν τῇ νήσῳ καὶ προαγωγὴν οὕτω προσπαθειῶν λύσεως Κυπριακοῦ ζητήματος συμφῶνως πρὸς τὸ ψήφισμα τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν.

Δρ Κ. ΣΠΤΡΙΔΑΚΙΣ
Γυμνασιάρχης.

178|Ζ, 683

Ἐξοχώτατον Κυβερνήτην
Κυβερνεῖον.

Σύλλογος Καθηγητῶν Παγκυπρίου Γυμνασίου διαμαρτύρεται ἐντό-
νως διὰ βαναυσότητος μελῶν Δυνάμεων Ἀσφαλείας καὶ Ἰδία Τουρκικῶν
ἐπικουρικῶν ἐναντίον μαθητῶν καὶ μαθητριῶν εἰς ἀθρόμητον καὶ εἰρη-
νικὴν συγκέντρωσιν αὐτῶν ἐντὸς καὶ περὶ τὸν ἱερὸν ναὶν Φανερωμένης
χωρὸν τὸ παρελθὸν Σάββατο.

Δρ Κ. ΣΠΤΡΙΑΔΑΚΙΣ
Γυμνασιάρχης.

179|Ζ, 684

Ἐξοχώτατον Κυβερνήτην
Κυβερνεῖον.

Σύλλογος Καθηγητῶν Παγκυπρίου Γυμνασίου διαμαρτύρεται σφο-
δρότατα δι' ἐπίθεσιν Δυνάμεων Ἀσφαλείας κατὰ Σχολεῖον καὶ μαθητῶν
αὐτοῦ. Παρ' ὅλον ὅτι τὸ Σχολεῖον ἐλειτούργει καλονικῶς ὥς ἐδήλωσα
εἰς ἐρωτήσαντά με ἀξιωματικὸν στρατοῦ καὶ παρ' ὅλον ὅτι ἐζήτησα
τὴν ἀποχώρησιν τοῦ στρατοῦ, οὗτος καὶ ἡ ἀστυνομία μετὰ νέων ἐνσχύ-
σεων παρέμειναν πολιορκουῦντες τὸ Σχολεῖον προκλητικῶς ἐπὶ ὥρας καὶ
καθιστῶντες ἀδύνατον τὴν εἰρηνικὴν ἀποχώρησιν τῶν μαθητῶν. Δια-
μαρτυρόμεθα ὡσαύτως ἐντονώτατα διὰ βανδαλισμοὺς εἰσυρμησάντων
εἰς σχολικὸν κτίριον στρατιωτῶν καὶ δὴ ἐπικουρικῶν καὶ βαναυσότητα
ἐκδηλωθεῖσαν κατὰ μαθητῶν.

Δρ Κ. ΣΠΤΡΙΑΔΑΚΙΣ
Γυμνασιάρχης.

Ανατίναξη αεροπλάνου στο αεροδρόμιο Λευκωσίας

Από τη «βιογραφία του Γεωργίου Γρίβα Διγενή» του Λεωνίδα Λεωνίδου

Τέσσερεις μέρες μετά την διακοπή των συνομιλιών μεταξύ της Βρετανικής Κυβέρνησης και του αρχιεπισκόπου Μακαρίου, ομάδα της ΕΟΚΑ στη Λευκωσία, με έγκριση του Αρχηγού Διγενή, πραγματοποίησε μία θαυματική και παράτολμη ενέργεια δολιοφθοράς. Κατόρθωσε να περάσει όλα τα σημεία ελέγχου και τον κλοιό ασφαλείας του αεροδρομίου Λευκωσίας και να ανατινάξει αεροπλάνο τύπου «Ερμής», το οποίο ετοιμαζόταν να μεταφέρει Βρετανούς στρατιωτικούς από τη Λευκωσία στο Λονδίνο. Πιο κάτω δίνονται οι λεπτομέρειες της εκπληκτικής αυτής ενέργειας.

Ο Χαράλαμπος Χριστοφόρου από την Έγκωμη, που ήταν μαθητής του Παγκυπρίου Γυμνασίου και μέλος της ΕΟΚΑ, στα τέλη του 1955 πλησίασε τον Ανδρέα Μιλτιάδου και τον ρώτησε αν ήταν διατεθειμένος να τοποθετήσει ωρολογιακή βόμβα σε αεροπλάνο στο αεροδρόμιο Λευκωσίας, όπου υπηρετούσε ως αστυνομικός στο Γραφείο Διαβατηρίων. Ο τελευταίος απάντησε ότι ήταν ήδη μέλος της Οργάνωσης και ότι θα ζητούσε πρώτα την έγκριση του ομαδάρχη του. Έτσι το ανέφερε στον Στέλιο Κουρέα, ο οποίος του είπε ότι το εγχείρημα ήταν πολύ σοβαρό και χρειαζόταν μελέτη προτού μπει σε

εφαρμογή. Στις αρχές του 1956 ο Κουρέας πληροφόρησε τον Μιλτιάδου ότι μπορούσε να αναλάβει την αποστολή. Στο μεταξύ ο τελευταίος είχε μία-δύο συναντήσεις με τον Χριστοφόρου, ο οποίος τον παρουσίασε στους Γεώργιο και Κώστα Χατζηνικολάου από την Έγκωμη, που τελικά του ανάθεσαν την τοποθέτηση της βόμβας.

Στις αρχές Μαρτίου του 1956, ο Ανδρέας Μιλτιάδου ειδοποιήθηκε να πάει στην Έγκωμη όπου είχε συνάντηση με τον Κώστα Χατζηνικολάου, ο οποίος τον πληροφόρησε ότι η βόμβα ήταν έτοιμη. Ο Χαράλαμπος Χριστοφόρου έφερε τότε τη βόμβα στην εκκλησία της Έγκωμης, όπου εξήγησε στον Μιλτιάδου τον μηχανισμό της.

Ήταν ένα συνηθισμένο κουτί από καραμέλες γεμάτο T.N.T, στο πλευρό του οποίου υπήρχε μία τρύπα, όπου θα τοποθετούσε το ωρολογιακό μολυβδοκόνδυλο για την έκρηξη. Ο τελευταίος έβαλε τη βόμβα στην τσέπη της καπαρτίνας του και ξεκίνησε με το ποδήλατό του για τον Αστυνομικό Σταθμό Αγίου Δομετίου, όπου έμενε. Έξω από τον Σταθμό τον σταμάτησαν Βρετανοί στρατιώτες για να τον ερευνήσουν, αλλά μόλις τους παρουσίασε την αστυνομική του ταυτότητα, τον άφησαν να περάσει. Φτάνοντας στον

Σταθμό, κλείδωσε τη βόμβα στο ερμάρι του. Το πρωί της επομένης, 4ης Μαρτίου 1956, πήρε τη βόμβα και ξεκίνησε με λεωφορείο για το αεροδρόμιο. Στην είσοδο του αεροδρομίου και πάλι δεν ερευνήθηκε αφού ήταν αστυνομικός. Όταν μπήκε μέσα στον χώρο του αεροδρομίου παρέδωσε τη βόμβα στο Μιχάλη Βαπόρη, ο οποίος είχε κατάστημα διοφόρων ειδών στο αεροδρόμιο και ήταν ενήμερος για την ενέργεια αυτή, να τη φυλάξει μέχρι το βράδυ. Το απόγευμα της ίδιας μέρας, ο Μιλτιάδου πέρασε από το ταξιδιωτικό γραφείο «Αμαθούς» και πληροφορήθηκε ποιο αεροπλάνο, θα μετέφερε στρατιώτες τη νύκτα στην Αγγλία. Τη συνέχεια περιγράφει ο ίδιος ο Μιλτιάδου*:

«Μόλις έδυσεν ο ήλιος επήγα στο κατάστημα του Μιχάλη Βαπόρη, επήρα τη βόμβα, την ετοίμασα, την έκρυψα στον κόρφο μου κι επροχώρησα προς το αεροπλάνο, το οποίο είχα επισημάνει προηγουμένως. Όταν επλησίασα αντελήφθην ένα φρουρό της RAF (Κύπριο) να στέκεται κάτω από το αεροπλάνο. Αμέσως ήλλαξα διεύθυνσιν και επροχώρησα προς το γραφείο του Παπαπέτρου. Μετά πέντε λεπτά περίπου επέστρεψα και είδα ότι ο φρουρός ευρίσκετο κάτω από άλλο αεροπλάνο. Ανέβηκα τη σκάλα του αεροπλάνου σιγά-σιγά, χωρίς να με αντιληφθή, εισήλθα εντός αυτού και έβαλα την βόμβα κάτω από ένα κάθισμα προς τα

αριστερά. Κατέβηκα και έφυγα χωρίς να με ιδή ο φρουρός».

Στις 8:30 μ.μ. έγινε η έκρηξη της βόμβας, ενώ οι εργάτες ασχολούνταν με τη φόρτωση του αεροπλάνου και λίγα μόνο λεπτά πριν την επιβίβαση των στρατιωτών. Το αεροπλάνο πήρε αμέσως φωτιά και μάταια η πυροσβεστική υπηρεσία της RAF προσπαθούσε να το σώσει. Αποτέλεσμα ήταν η ολοσχερής καταστροφή του και αν ο πιλότος δεν διάτασσε καθυστέρηση αναχώρησης για μισή ώρα, η έκρηξη θα γινόταν κατά τη διάρκεια της πτήσης.

Μετά την επιτυχία αυτή της ΕΟΚΑ, γεγονός που πρόβαλαν παντού τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, απολύθηκαν όλοι οι Έλληνες υπάλληλοι του αεροδρομίου και αντικαταστάθηκαν από Βρετανούς και Τούρκους. Τη δολιοφθορά, όπως ήδη αναφέρθηκε, διοργάνωσαν τα αδέρφια Γεώργιος και Κώστας Χαζητηνικολάου, ο Μιχάλης Βαπόρης, οι αστυνομικοί Ανδρέας Αλουπός και Ανδρέας Μιλτιάδου και ο Χαράλαμπος Χριστοφόρου.

* Βλ. Γρίβα - Διγενή Γ., *Χρονικών Αγώνος ΕΟΚΑ*, σ.191-192.

26/1/2016

Περιγραφή της ενέδρας από την ΕΟΚΑ παρά το γήπεδο Παραλιμνίου την 5.9.1958 ως αντίποινο για τη θυσία των τεσσάρων του Αχυρώνα Λιοπετρίου στις 2.9.2958

Επονομαζόμενη ενέδρα «Ελαιών» «Εκδικητές»

Αφήγηση από τον αρχηγό της ενέδρας Θεόδωρο Π. Σιάκκα προς τον φίλο και συναγωνιστή του Κυριάκο Καπετάνιο στον Φωτιακό στις 24.11.2015

ΙΔΕΑ:

Η ιδέα ήταν του Θεόδωρου Π. Σιάκκα και γεννήθηκε από τον προβληματισμό του, ότι έπρεπε να γίνει κάτι ως αντίποινο για τη θυσία των τεσσάρων του Αχυρώνα Λιοπετρίου.

ΠΡΟΤΑΣΗ:

Ο θεόδωρος Π. Σιάκκα, ως υποτομεάρχης, υπέβαλε πρόταση στον τομεάρχη του Παύλο Γ. Παυλάκη για ενέδρα στο Φρέναρος. Δεν ήξερε ότι ένας των ηρώων ήταν και ο Φώτης Στ. Πίττα. Η απάντηση του τομεάρχη ήταν οπουδήποτε αλλού, αλλά όχι στο Φρέναρος.

ΑΠΟΦΑΣΗ:

Έτσι λέει ο Θεόδωρος Π. Σιάκκας, απεφάσισε να οργανώσει την ενέδρα στο Παραλίμνι και άρχισε την προετοιμασία της όλης επιχείρησης με τους συναγωνιστές του.

ΤΟΠΟΣ: ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΟΠΟΥ/ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΝΕΔΡΑΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Επελέγη, λέει ο Σιάκκας, ο δρόμος

παρά το παλαιό γήπεδο Παραλιμνίου, γιατί από εκεί διήρχοντο καθημερινά αγγλικά αυτοκίνητα και γιατί η περιοχή ήταν κατοικημένη και είχαμε κάλυψη, θέσεις για πυρά και σχετική ευκολία διαφυγής.

Από αυτή τη στιγμή, αρχίζει να οργανώνεται η ενέδρα, ειδοποιούνται τα χωριά Παραλίμνι, Σωτήρα, Φρέναρος, Κάτω Βαρώσι. Καθ' όλο το απόγευμα και το βράδυ, όλοι είναι στο πόδι. Βγαίνουν τα όπλα από τις κρύπτες, καθαρίζονται, ετοιμάζονται οι νάρκες και τα κανονάκια.

Από τις 5:30 το πρωί της 5ης Σεπτεμβρίου, όλα είναι έτοιμα για τη μεγάλη ενέδρα. Στόχος αυτοκινητοπομπή από Βαρώσι προς Κάβο-Γκρέκο με προπορευόμενο τζιπ με 5 στρατιώτες, ακολουθεί λεωφορείο με 30 στρατιώτες της Raf και πίσω άλλο τζιπ με 5 στρατιώτες.

Άνδρες που έλαβαν μέρος και ο οπλισμός τους:

Θεόδωρος Σιάκκας, υπεύθυνος ενέδρας, μπρεν.

Γεώργιος Καλογήρου, Θωμάς Χ"Νικολάου, Δημοσθένης Κατσούρης και Μάκης Μάρκου, Τουφέκια.

Αντώνης Κατσιαρής, Στεν.

Γεώργιος Σιάκκας με Μ3, Γεώργιος Μαλλούρη, Στάθης Στάθης, Δημοσθένης Σπαρτιάτης με κυνηγετικά χτυπούσαν από τα χαλάσματα της οικίας Σολωμού Τσιουλλού.

Κωστάκης Τσίσιου, Σπύρος Β. Παπακωνσταντίνου, πυροδότες ναρκών.

Παύλος Μάρκου, Γεώργιος Κ. Πογιατζιή, Γεώργιος Ζέμπασις, πυροδότες κανονακίων.

Σπύρος Α. Παπακωνσταντίνου, Θεόδωρος Γ. Κολοκούδιας, Νικόλας Βίκτωρα και Ανδρέας Στάθης, φρουροί δρόμων.

Αναστάσης Γ. Ρουσιά, Γεώργιος Χ"Ανδρέα και Δημήτρης Σκάρου, σηματοδότες.

Αναστάσης Πυριλλή και Δώρος Χ"Ζαχαρία, μεταφορείς καταζητούμενων και άλλων αγωνιστών με αυτοκίνητα ΑΔ251 και ΑΗ188.

Παραλήπτες οπλισμού Παραλμινίου Ανδρέας Πάτσας και Λουκάς Κουτσολουκάς.

Η έναρξη της ενέδρας θα γινόταν με τους πυροβολισμούς εναντίον του δεύτερου τζιπ από το Μ3 και τα κυνηγετικά που βρίσκονταν στα χαλάσματα, πράγμα που έγινε ακριβώς στις 6:25π.μ.

Το μπρεν και τα τουφέκια χτύπησαν τον πρώτο τζιπ, το οποίο φαινόταν να προχωρά ακυβέρνητο και ακολούθως

κυτπήθησαν τόσο το λεωφορείο, όσο και το δεύτερο τζιπ και έγιναν οι εκρήξεις των ναρκών και των κανονακίων. Η ενέδρα αυτή κράτησε 7 λεπτά.

Ωρα της ενέδρας:

Περί την 6:25π.μ.

Διάρκεια των πυρών της ενέδρας:

Αφού ελήφθη το σήμα ότι έρχονται οι Άγγλοι, μόλις εμφανίστησαν, λέει ο Σιάκκας, έρριξε πρώτος ο Γεώργιος Π. Σιάκκας με Μ3 που ήταν το σύνθημα και ακολούθησε κόλαση πυρός που διήρκεσε περίπου 7 λεπτά. Οι Άγγλοι ανταπέδωσαν τα πυρά, ευτυχώς όμως ανεπιτυχώς.

Αποτέλεσμα των πυρών της ενέδρας:

Φεύγοντας από τις θέσεις μας προσέξαμε ότι και τα τρία αυτοκίνητα ήταν ακινητοποιημένα.

Α. ΕΧΘΡΟΣ:

Νεκροί και τραυματίες δεν είμαστε σίγουροι για τον αριθμό τους. Μετά την ενέδρα προσγειώθηκε ελικόπτερο. Οι στρατιώτες όρμησαν στα γειτονικά σπίτια, άρπαξαν σεντόνια και περιυνέλεξαν τα θύματα της ενέδρας.

Β. ΤΗΣ ΕΟΚΑ:

Ουδεμία απώλεια.

ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΑΦΥΓΗΣ:

Οι χωριανοί Παραλμινίτες, παρέμειναν στο χωριό τους. Ενώ οι ξένοι και οι αντάρτες διέφυγαν με ασφάλεια.

Α. ΟΧΗΜΑΤΑ:

Των Δώρου Χ"Ζαχαρία με το ΑΗ188 και Αναστάση Πυριλλή-Σκάπουλλον με το ΑΔ251 από το Παραλμίνι.

ΟΔΗΓΟΙ:

Οι ίδιοι οι πιο πάνω οι οποίοι μεταξύ άλλων ήταν και οι μόνιμοι οδηγοί και μεταφορείς των ανταρτών και οπλισμού.

ΠΟΥ ΚΑΤΕΛΗΞΕ - ΠΟΡΕΙΑ:

Από Παραλίμνι - Σωτήρα - Φρέναρος - Φάραγγας - στους πορτοκαλιώνες των Ξυδιά και Καπετάνιου στο Κάτω Βαρώσι.

ΠΟΙΟΣ ΤΟΥΣ ΠΑΡΕΛΑΒΕ:

Ο Μάρκος Γ. Καπετάνιου, που ανέλαβε και τη στήριξή τους γενικά. Τους συνάντησε επίσης ο Γεώργιος Καπετάνιος, κεντρικός σύνδεσμος και ενημέρωσε σχετικά την ηγεσία της Οργάνωσης.

Όταν βράδιασε, προωθήθηκαν στο σπίτι της κυρίας Ιφιγένειας Παπαδημητρίου. Της μεγάλης αυτής κυρίας του Αγώνα, που στη διάρκειά του φιλοξένησε περιοδικά, όλους τους τομεάρχες της ΕΟΚΑ: Παυλάκη, Χριστοδουλίδη, Παπαφώτη και Μιχαλάκη Ρωσσίδη. Αλλά και πλείστους αντάρτες προτού προωθηθούν στο βουνό ή και άλλους αντάρτες κατά την περίοδο της αποθεραπείας τους. Να σημειωθεί ότι σε καμιά περίπτωση δεν επισημάνθησαν οι αγωνιστές χάριν της στήριξης και προστασίας που ετύγχαναν κυρίως από την οικογένεια της κυρίας Ιφιγένειας και από τους σεμνούς και εχέμυθους αγωνιστές Ευάγγελο Κογιώνη, Παναγιώτη Χ'Γεωργίου και Μάρκο Καπετάνιο.

ΠΟΥ ΚΑΤΕΛΗΞΕ Ο ΟΠΛΙΣΜΟΣ-ΦΥΛΑΞΗ:

Ο Γεώργιος Π. Σιάκκας μεταφέρθηκε με αυτοκίνητο στην περιοχή Αρχαγγέλου Μιχαήλ, μαζί με τους άλλους αγωνιστές και τον βαρύ οπλισμό τους και ακολούθως πήγαν στη Σωτήρα, όπου τον παρέδωσαν. Κράτησαν όμως τον ατομικό οπλισμό τους, όπως πιστόλια-περίστροφα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΝΕΔΡΑΣ:

Απόλυτα πετυχημένη, τόσο σε οργάνωση, εκτέλεση, όσο και σε σκοπό που δεν ήταν άλλος από την απάντηση προς τους Άγγλους ότι η ΕΟΚΑ είναι ανίκητη και αποτελούσε μια ηχηρή εκδίκηση για τη θυσία των τεσσάρων του Αχυρώνα του Λιοπετρίου και διατήρηση του ηθικού του λαού.

ΑΠΟ ΑΡΧΗΓΟ ΤΗΣ ΕΝΕΔΡΑΣ:

Πλήρως ευχαριστημένος δηλώνει ο Θεόδωρος Π. Σιάκκα, γιατί πλήξαμε ακόμη μια φορά τον εχθρό με επιτυχία και ιδιαίτερα σε αυτήν την περίπτωση που ήταν και μια απάντηση για τη μάχη του Αχυρώνα και τη θυσία του χωριανού μας Φώτη Στ. Πίττα. Ιδιαίτερη τόλμη και ηρωισμό, επέδειξε ο Γεώργιος Π. Σιάκκας, που έβαλλε αδιάκοπα και στο τέλος έριξε τέσσερεις ριπές για τους τέσσερεις ήρωες του Αχυρώνα, ενώ ήταν σχεδόν τελείως ακάλυπτος.

ΤΟΜΕΑΡΧΗΣ:

Εξέφρασε την ικανοποίηση και τα συγχαρητήριά του, τόσο προς τον υπο-

τομεάρχη και αρχηγό της ενέδρας, Θεορή, όσο και προς τους αγωνιστές που έλαβαν μέρος σε αυτήν την παράτολμη ενέδρα που στέφθηκε με πλήρη επιτυχία.

ΑΡΧΗΓΟΣ ΔΙΓΕΝΗΣ:

Σε λίγες ημέρες διεβίβασε τα συγχαρητήριά του, όχι μόνο για την πετυχημένη ενέδρα, αλλά και για το νόημα και το μήνυμα που έδωσε αυτή η επιχείρηση προς τον εχθρό.

ΤΕΛΙΚΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ:

Άξια συγχαρητηρίων η πρωτοβουλία του υποτομεάρχη Θεόδωρου Π. Σιάκκα, για να απαντήσει άμεσα στον εχθρό. Ύστερα από την μάχη του Αχυρώνα, για τη διατήρηση του ηθικού των αγωνιστών της ΕΟΚΑ, αλλά κυρίως του κυπριακού λαού πολύ ψηλά, στοιχείο απαραίτητο για τον ένοπλο απελευθερωτικόν αγώνα της ΕΟΚΑ εναντίον των Άγγλων κατακτητών.

Υ.Γ. :

1) Μιλώντας για τον αρχηγό της ενέδρας Θεόδωρο Π. Σιάκκα, οι δύο υποτομεάρχες, Δημοσθένης Κατσούρης και Μάκης Μάρκου, που έδρασαν μαζί του σε ένοπλες συγκρούσεις με τους Άγγλους, ανέφεραν ότι ο Θεορής ήταν τολμηρότατος, αποφασιστικός, προνοητικός και εφευρετικός, ιδιότητες και χαρακτηριστικά που βοήθησαν τόσο εκείνον, όσο και εμείς να δράσουμε με επιτυχία, να παραμείνουμε όλοι μας ασύλληπτοι σε πολύ δυσχερείς περιστάσεις, που κάποτε βρεθήκαμε. Είχαμε πίστη στον ιερό σκοπό του αγώνα μας, αλλά πάντοτε υπό την ιερή σκέπη της Θείας Πρόνοιας, κατορθώσαμε να επιβιώσουμε μέσα από μύριες δυσκολίες και θανάσιμους κινδύνους.

2) Το παρόν κείμενο ανεγνώσθη την 8.2.2016, με προσοχή, από τον Θεόδωρο Π. Σιάκκα και συμφώνησε απόλυτα με το περιεχόμενό του. Αυτό έγινε στην παρουσία του Κυριάκου Καπετάνιου και του Θεόδωρου Α. Τσαπαρέλλα.

Από τη «Σημερινή» 15 / 2 / 2017

Μία από τις πολλές χρυσές σελίδες του Εθνικοαπελευθερωτικού Αγώνα της ΕΟΚΑ

Η σύλληψη ενός... γαϊδάρου και ο εξευτελισμός του Χάρντιγκ

Τον Χαράλαμπον Χαράλαμπίδη

Αναδιφώντας το αρχείο μου έπεσα σε μια από τις πιο ιστορικές φωτογραφίες του Απελευθερωτικού Αγώνα της ΕΟΚΑ. Μια φωτογραφία που δημοσιεύθηκε όχι μόνο στον κυπριακό, τον ελλαδικό, τον βρετανικό Τύπο, στα πιο έγκυρα έντυπα διεθνούς εμβέλειας, αλλά το περιεχόμενό της μεταδόθηκε από όλα τα ξένα πρακτορεία και έγινε... χαμός. Η φωτογραφία παρουσιάζει ένα συμπαθή γαϊδάρο να σερβιγανίζει στη Λεωφόρο Εναγόρου, στη Λευκωσία, μεταφέροντας ομοίωμα ξύλινου όπλου και τεμάχιο σκληρού χαρτιού με την επιγραφή: «My marshal I surrender» («Στρατάρχα μου παραδίδομαι»). Το ομοίωμα του όπλου και η επιγραφή πάνω σε γαϊδάρο αποτελούσε απάντηση του Αρχηγού και των αγωνιστών της ΕΟΚΑ, στον αιμοσταγή κυβερνήτη του νησιού μας στρατάρχη Σερ Τζον Χάρντιγκ, που τους καλούσε να παραδοθούν, δίνοντάς τους και προθεσμία, ο αχρείος, για να παραδοθούν.

Η ιστορική αυτή φωτογραφία, που κατεξυτέλισε τον Βρετανό κυβερνήτη και ολόκληρη τη βρετανική αυτοκρατορία, αποτελούσε φαινή ιδέα του

πρώτου υπεύθυνου της ΠΕΚΑ, νεαρού τότε δικηγόρου της Λευκωσίας Ρένο Λυσιώτη, ενός φλογερού αγωνιστή, που εξακολουθεί ακόμη και σήμερα να παραμένει πιστός στον ιερό του όρκο. Και αναπολεί νοσταλγικά τις μεγάλες εκείνες μέρες που έζησε ο κυπριακός Ελληνισμός κατά τη διάρκεια του ιερού, αδικαιώτου Απελευθερωτικού Αγώνα. Τότε που μονοιασμένοι νέοι, γέροι και παιδιά ακόμη, άντρες και γυναίκες, άνοιγαν τον δρόμο της λευτεριάς, αψηφώντας κινδύνους, μόχθους και θυσίες.

Η πολύχρονη φιλία με τον Ρένο Λυσιώτη

Με τον Ρένο Λυσιώτη μάς συνδέει μια πολύχρονη φιλία, που όλο και περισσότερο σφυρηλατείται με το πέρασμα του χρόνου. Πολλές φορές μιλούμε για τα περασμένα και πιο πολύ για τον Αγώνα της ΕΟΚΑ, που δεν αξιοποιήθηκε από την πολιτική ηγεσία του Ελληνισμού. Μιλούμε με θαυμασμό για τις υπέροχες θυσίες των ηρώων της ΕΟΚΑ, που έπεσαν στο πεδίο της τιμής ή βάδισαν στο σχοινί της αγχόνης για τη χιλιάκριβη λευτεριά, για την Ένωση της Κύπρου με τη Μητέρα Ελλάδα. Και

ματώνει η καρδιά μας για την τύχη της ημικατεχόμενης από τον Αττίλα Κύπρου μας. Για την ιστορική φωτογραφία και πώς την εμπνεύστηκε, καθώς και για άλλα βιώματά του από τον Απελευθερωτικό Αγώνα, ο Ρένος Λυσιώτης, με παρακίνηση του εντεκάχρονου εγγονού του Φάνου Κοντού, έγραψε βιβλίο με τίτλο «Στρατάρχα μου παραδίδομαι!...; και άλλες 19 ιστορίες». Παρουσίαση του αξιόλογου αυτού βιβλίου έγινε την Τετάρτη, 22 Φλεβάρη, στις 7μ.μ., στη μεγάλη αίθουσα της Δημοσιογραφικής Εστίας από τον δρα Ιστορικό Ανδρέα Κάρυο.

Λίγα για την ιστορία της φωτογραφίας

Παραθέτουμε λίγα λόγια για την ιστορία της φωτογραφίας: Στις 16 Αυγούστου 1956 ο Διγενής, με προκήρυξή του, ανακοινώνει εκχειρία των αγωνιστών για ν' αρχίσουν συνομιλίες, προκειμένου να βρεθεί λύση στο Κυπριακό. Ο κυβερνήτης Χάρντιγκ εκλαμβάνει ως αδυναμία τη χειρονομία καλής θέλησης του Αρχηγού της ΕΟΚΑ και απαιτεί τη διάλυση της Οργάνωσης μέσα σε 20 μέρες. Ανακοινώνει ότι παραχωρεί αμνηστία στους αγωνιστές, δίνοντας τους... προθεσμία τριών εβδομάδων για να παραδοθούν. Στις 22 Αυγούστου ανακοινώθηκαν από το κυβερνητικό ραδιόφωνο οι λεπτομέρειες των προτάσεων Χάρντιγκ, στις οποίες δίνονταν οδηγίες για τον τρόπο με τον οποίο έπρεπε να παραδοθούν οι «τρομοκράτες», όπως απο-

καλούσαν οι Βρετανοί τους αγωνιστές της ΕΟΚΑ. Οι οδηγίες είχαν ως εξής: «Θα δύνασθε να εκλέξετε: Να αναχωρήσετε διά την Ελλάδα ή να μείνετε στην Κύπρο και να αντιμετωπίσετε τις συνέπειες των πράξεών σας, ως μέλη της τρομοκρατικής οργάνωσης. Εάν αναχωρήσετε διά την Ελλάδα, θα κηρυχθείτε απαγορευμένος μετανάστης και δεν θα σας επιτραπεί να επανέλθετε εις Κύπρον... Παρουσιασθείτε εις τον πλησιέστερον αστυνομικόν σταθμόν ή την πλησιέστερην στρατιωτικήν μονάδα. Εάν έχετε όπλον, μεταφέρετέ το κατά τρόπον που δεν δύναται να χρησιμοποιηθή. Όταν ο φρουρός σας καλέσει, σταματήστε, υψώστε τα χέρια υπεράνω της κεφαλής σας και φωνάξτε: 'I surrender (παραδίδομαι)'».

«Οι νικηταί δεν παραδίδονται»

Κεραυνός ήταν η απάντηση του Αρχηγού της ΕΟΚΑ στην ιταμή αξίωση Χάρντιγκ. Σε μια από τις πιο εμπνευσμένες προκηρύξεις του, με τίτλο, «Οι νικηταί δεν παραδίδονται», τόνιζε: «Εις δύο ιστορικός καμπάς διά το Ελληνικόν Έθνος, όταν ο ιταμός εισβολεύς εξήτησε την παράδοσιν των όπλων, έλαβεν απάντησιν: Εις μεν τας Θερμοπύλας 'Μολών Λαβε', εις δε την Πίνδον 'ΟΧΙ'. Ως στρατιωτικός αρχηγός του μαχομένου κυπριακού λαού, απαντώ: 'Μολών Λαβέ'! Παύσις του αγώνος δεν είναι δυνατή πριν επέλθη οριστική συμφωνία». Στη συνέχεια ο Διγενής κάλεσε τα μέλη της Οργάνωσης σε αγώνα μέχρις εσχάτων: «Εις την

ιταμήν απαίτησιν της αγγλικής κυβερνήσεως περί παραδόσεως, απαντώ: 'Παραμείνατε ακλόνητοι εις τας θέσεις σας, ως πραγματικοί ήρωες. Θα αγωνισθώμεν όλοι μέχρις εσχάτων, ως Έλληνες. Ο αγών μας δεν πρέπει να αμυνρωθή, έστω και από μίαν λιποψυχίαν. Σύνθημά μας: Έλευθερία ή θάνατος'.

Η εκτέλεση της διαταγής

Ο Ρένος κινείται αμέσως για την εκτέλεση της διαταγής. Καλεί στενούς συνεργάτες του και δίνει οδηγίες. Τυπώνονται και κυκλοφορούν φυλλάδια, αναγράφονται συνθήματα στους τοίχους και τους δρόμους, αναρτώνται πανό και μεταδίδονται, για πρώτη φορά, συνθήματα με τηλεβόα. Κεντρικό σύνθημα, «Όλοι οι αγωνιστές στις θέσεις τους». Όσο πλησιάζει η λήξη της προθεσμίας Χάρντιγκ τόσο εντείνεται η αγωνία του Ρένου. Εύχεται και προσεύχεται να μην παραδοθεί ούτε ένας αγωνιστής. Καθισμένος στο γραφείο του αγωνιά και διερωτάται τι θα γίνει αν, παρ' ελπίδα, κάποιος λιποψυχήσει. Εκεί που τον τυραννούσαν τα αγωνιώδη ερωτήματα, ως από θαύμα μπαίνει στο γραφείο του η αείμνηστη Αντρούλα Κούσπετρη, στενή συνεγάτιδα - Σύνδεσμός του. Βλέπει την αγωνία ζωγραφισμένη στο πρόσωπό του και τον ρωτά: «Γιατί είσαι στεναχωρημένος, κύριε Ρένο; Τι έχεις;». Ο Ρένος απαντά: «Τι θα κάνουμε, Αντρούλα μου, αν κάποιος παραδοθεί;». Κι η Αντρούλα τον καθησυχάζει

λέγοντάς του: «Μην ανησυχείς, κύριε Ρένο, μόνο ένας γάιδαρος θα μπορούσε να παραδοθεί». Τα μάτια του Ρένου άστραψαν στην απάντηση της Αντρούλας, που κίνησε να φύγει. Τη σταματά λέγοντάς της: «Βρέστε ένα γάιδαρο. Να ετομιαστούν ξύλινα όπλα και επιγραφές με τις λέξεις: My Marshal I surrender». Η εντολή του Ρένου εκτελέστηκε αστραπιαία. Η Αντρούλα έτρεξε στο Καϊμακλί κι έβαλε μπρος τον μηχανισμό. Βρέθηκαν γενναίοψυχοι νεαροί αγωνιστές, βρέθηκε γάιδαρος, φτιάχτηκαν ξύλινα ομοιώματα όπλων και γράφτηκαν συνθήματα. Ο γάιδαρος οδηγήθηκε πίσω από το σωματείο «Τραστ», στην οδό Λεωνίδου, στη Λευκωσία. Όταν όλα ήταν έτοιμα, ο Ρένος πήρε στο τηλέφωνο τον αείμνηστο φωτορεπόρτερ Φάνη Μπαρμπαίρη και του είπε: «Εδώ ΕΟΚΑ. Στις 4 το απόγευμα, στη Λεωφόρο Ευαγόρου, κάτι ενδιαφέρον θα συμβεί».

Το αρματομένο τετράποδο

ΠΡΑΓΜΑΤΙ στις 4 η ώρα το απόγευμα, οι πρωταγωνιστές του εγχειρήματος Γεώργιος Ταλαρίδης και Παναγιώτης Δράκος αμόλησαν τον γαϊδουράκο από το «Τραστ». Και το συμπαθές τετράποδο «αρματομένο» μπήκε από την οδό Λεωνίδου στην κατάμεστη από κόσμο Λεωφόρο Ευαγόρου, περπάτησε άφοβα και περήφανα μέχρι το Ρολόγι της Αρχιγραμματείας -Υπουργείου Εσωτερικών- και γυρνώντας προς την Πλατεία Μεταξά (Ελευθερίας σήμερα), συνελήφθη από τους στρα-

τιώτες, που είχαν στο μεταξύ ειδοποιηθεί από πράκτορες. Ήταν ο μόνος «αγωνιστής» που «παραδόθηκε». Βγήκε ορθή η εκτίμηση της αείμνηστης

Αντρούλας Κούσπετρη. Ο Χάρντιγκ είχε εξευτελιστεί διεθνώς από την έμπνευση του Ρένου Λυσιώτη κι έναν... «κυρ Μέντιο»...

«MY MARSHAL I SURRENDER»

Ο Ρένος Λυσιώτης

Από τη «Σημερινή» 6 Φεβρουαρίου 2017

**Όταν η ΕΟΚΑ άνοιγε τον δρόμο προς τη λευτεριά,
με τις γυναίκες της κοινότητας σε πρωταγωνιστικό ρόλο**

Οι Σουλιώτισσες της Ποταμίτισσας

Άοπλες, αλλά με λιονταρίσια καρδιά, ανάγκασαν τους Βρετανούς στρατιώτες και τους προδότες που τους συνόδευαν να διακόψουν τις έρευνες και να εγκαταλείψουν άρον-άρον το χωριό τους

Τον Χαράλαμπον Χααραλαμπίδη

Συμπληρώθηκαν την περασμένη βδομάδα 60 ολόκληρα χρόνια από τη μέρα που οι γυναίκες της μικρής κοινότητας της Ποταμίτισσας συγκροήστηκαν με πάνοπλους Βρετανούς στρατιώτες, που είχαν επιβάλει κατ' οίκον περιορισμό –το αλήστου μνήμης «κέρφιου»– στο χωριό τους και άρχισαν έρευνες για τον εντοπισμό κρησφυγέτων και ανταρτών της ΕΟΚΑ. Άοπλες, αλλά με λιονταρίσια καρδιά, ανάγκασαν τους Βρετανούς στρατιώτες και τους προδότες που τους συνόδευαν να διακόψουν τις έρευνες και να εγκαταλείψουν άρον-άρον το χωριό τους. Ας πάμε 60 χρόνια πίσω, για να παρακολουθήσουμε, με της ψυχής και του λογισμού τα μάτια, την ιστορική εκείνη σύγκρουση, που αποτελεί χρυσή σελίδα του Απελευθερωτικού Αγώνα της ΕΟΚΑ.

Οι έλεγχοι

Στην Ποταμίτισσα και τα γύρω χωριά, οι Βρετανοί, οδηγούμενοι από τους προδότες, Απόστρατο-«Φώκο», Ιωάννη Παύλου-«Πιπίνο» και τον συρφετό των άλλων προσκυνημένων κα-

θαρμάτων, σχεδόν καθημερινά διεξάγουν έρευνες σε σπίτια και υποστατικά και προβαίνουν σε συλλήψεις. Πάντοτε με την παρουσία και την υπόδειξη των προδοτών ταλαιπωρούν τους κατοίκους, πιστεύοντας ότι θα έκαμπταν το ηθικό τους και θα τους αποσπούσαν μυστικά της ΕΟΚΑ. Έτρεφαν ψευδαισθήσεις, οι συχαμεροί προδότες, ότι υπήρχαν ακόμη στην Ποταμίτισσα αρκετοί αγωνιστές που δεν έτυχε να τους γνωρίσουν και έπρεπε να συλληφθούν, να οδηγηθούν στις Πλάτρες κι εκεί να βασανιστούν, με την ελπίδα ότι θα εξασφάλιζαν πληροφορίες για την ΕΟΚΑ, που συνέχιζε απτόητη τον ένοπλο Απελευθερωτικό Αγώνα.

Το ξημέρωμα της 1ης Φεβρουαρίου

Λίγο μετά τα μεσάνυχτα της 31ης του Γενάρη 1957, οι Βρετανοί «έξωσαν» απαρατήρητοι την Ποταμίτισσα, ενώ έπεφτε πυκνό χιόνι. Προτού ξημερώσει, οι Άγγλοι άρχισαν να παίρνουν θέσεις στους δρόμους του χωριού και σ' όλα τα μονοπάτια που οδηγούσαν στα χωράφια και τ' αμπέλια. Ο τηλεβόας από ένα «λάντροοβερ» που εκινείτο

στον δρόμο του χωριού προειδοποιούσε, από τα χαράματα, τους κατοίκους ότι είχε επιβληθεί «κέρφιου» - κατ' οίκον περιορισμός- και καλούσε τους άντρες από 15-70 χρόνων να μεταβούν στην πλατεία του σχολείου, τις δε γυναίκες να παραμείνουν στα σπίτια τους. Αντί, όμως, στην αυλή του σχολείου, οι στρατιώτες συγκέντρωσαν τους άντρες στα σπίτια του Σάββα Παμπακά. Εκεί τους οδηγούσαν έναν-έναν, σε σειρά, μπροστά από τα «λάντροβερ», όπου κάθονταν οι κουκουλοφόροι προδότες, ενώ ταυτόχρονα διεξάγονταν σαρωτικές έρευνες σε όλα τα σπίτια και υποστατικά του χωριού.

Η προδοσία

Οι προδότες, με καλυμμένα πρόσωπα, πότε δακτυλοδεικτούσαν και πότε έκαναν κίνηση του κεφαλιού προς τα κάτω, σημάδι ότι αυτός που περνούσε από μπροστά τους ήταν «τρομοκράτης» και έπρεπε να συλληφθεί. Με την υπόδειξη των προδοτών οι Βρετανοί συνέλαβαν τον εφημέριο και δάσκαλο του χωριού Παπά Αγαθοκλή Παπαδόπουλο, τον Ανδρέα Σπύρου-Μαραγκό, ξυλουργό, τον Παντελή Λουκά, αυτοκινητοδηγό, τον Βαγγέλη Μιχαήλ, γεωργό, τον Κυπριανό Ζαχαρία, πρώτον από την Ποταμίτισσα που μυήθηκε από τον Αβδέλλα στην ΕΟΚΑ και τον Χρίστο Παναγιώτου, γαμπρό των καταξιτούμενων αδελφών Κώστα Κυνηγού και Γιώργου Τσαγγαρίδη. Ο Παντελής Λουκά ήταν ο αγωνιστής που πριν από λίγες μέρες είχε μεταφέ-

ρει από την Ποταμίτισσα στη Λεμεσό τους δυο συγχωριανούς του νεαρούς αγωνιστές Λουκή Αυγουστίδη και Γιώργο Τσαγγαρίδη, οι οποίοι τελικά προωθήθηκαν στη Λευκωσία. Ο Χρίστος Παναγιώτου ήταν ο αγωνιστής που έπαιρνε τροφή τα βράδια στο λαγούμι και εκτελούσε χρέη σκοπού, όταν διανυκτέρευαν εκεί ο Λένας και ο Παναγιώτης Αριστείδου. Ο Παπά Αγαθοκλής ήταν ο πνευματικός πατέρας και καθοδηγητής όχι μόνο των αγωνιστών, αλλά όλων των κατοίκων του χωριού. Όλοι τον σέβονταν, όλοι δέχονταν θετικά τις συμβουλές του και όλοι συμμορφώνονταν στις υποδείξεις του. Ο Αντρέας Μαραγκός ήταν ηγετικό στέλεχος της ΕΟΚΑ στην Ποταμίτισσα, είχε πάρει μέρος σε ενέδρες και στο περβόλι του είχε κατασκευάσει κρύπτη όπλων, την οποία δεν βρήκαν ποτέ οι Βρετανοί.

Έφοδοι κατά στρατιωτών

Οι γυναίκες, όταν αντιλήφθηκαν έγκαιρα ότι οι Βρετανοί οδήγησαν τους άντρες στα σπίτια του Σάββα Παμπακά, αντί στην αυλή της εκκλησιάς και άρχισαν συλλήψεις, αντέδρασαν αστραπιαία, λες και ήταν συνεννοημένες. Εντελώς αυθόρμητα και αψηφώντας κάθε κίνδυνο και το χιόνι που έπεφτε πυκνό, άρχισαν να βγαίνουν από τα σπίτια τους, παρά την αυστηρή απαγόρευση του στρατού και συγκεντρώνονταν λίγο πιο πέρα από τα σπίτια του Παμπακά. Όταν συγκεντρώθηκαν όλες, βάδισαν προς το μέρος

που ήταν οι άντρες, ζητώντας από τους στρατιώτες να λύσουν το «κέρφιου» και να τους αφήσουν ελεύθερους. Μέχρι το μεσημέρι ορμούσαν οι γυναίκες της Ποταμίτισσας, κατά κύματα, εναντίον των στρατιωτών, που κρατούσαν στα συρματοπλέγματα τους άντρες του χωριού και τους οδηγούσαν μπροστά από τους κουκουλοφόρους προδότες. Σε κάποια στιγμή, όταν οι γυναίκες έφτασαν μπροστά από τα συρματοπλέγματα, ο επικεφαλής αξιωματικός τρομοκρατημένος διέταξε τους στρατιώτες να βάλουν τις ξιφολόγχες στα όπλα και να τα προτάξουν, για προστασία από τις επιτιθέμενες γυναίκες. Αυτές, όμως, έδειξαν ότι δεν τρόμαζαν μπροστά στις ξιφολόγχες κι εξακολουθούσαν να τραβούν τα συρματοπλέγματα για να πλησιάσουν τους εγκλωβισμένους σ' αυτά άντρες και να τους απελευθερώσουν. Μπροστά σ' αυτή την εξέλιξη, έντρομος ο επικεφαλής αξιωματικός διέταξε να διακοπούν οι έρευνες και ανακρίσεις. Έκρινε ότι οι στρατιώτες αδυνατούσαν να ελέγ-

ξουν την κατάσταση. Προτίμησε να διακόψει τις έρευνες, παρά να σημειωθούν αιματηρά επεισόδια, τα οποία σίγουρα θα είχαν αρνητικό αντίκτυπο στη διεθνή κοινή γνώμη.

Δεν ξαναγύρισαν ποτέ

META τη διαταγή αυτή, οι γυναίκες κινήθηκαν προς τα αυτοκίνητα, όπου οι Βρετανοί είχαν ανεβάσει τους συλληφθέντες. Οι προδότες, που αντιλήφθηκαν έγκαιρα την κίνηση των γυναικών και την πρόθεσή τους, διέταξαν τον οδηγό του ----- που ήταν κοντά τους, να βάλει αμέσως μπροστά τη μηχανή και να τους ακολουθήσει, παίρνοντας τον δρόμο προς τις Πλάτρες. Από τότε μέχρι το τέλος του αγώνα οι προδότες δεν πήγαν ποτέ μέρα στην Ποταμίτισσα. Μόνο μερικές φορές είχαν θεαθεί να κινούνται στο χωριό νύχτα με πολιτικά και όχι στρατιωτικά αυτοκίνητα. Ποτέ όμως δεν τόλμησαν να κατεβούν. Εφοβούντο γαρ των γυναικών της Ποταμίτισσας την μίνην.

Σημείωση:

Τα όσα αναφέρονται στο κείμενο είναι παρμένα από το υπό έκδοση βιβλίο «Ποταμίτισσα, το Σούλι της ΕΟΚΑ»

ΕΥΘΥΝΟΜΑΣΤΕ ΓΙΑ ΤΑ ΛΑΘΗ ΜΑΣ

Του Γιάννη Σπανού

Μια δημόσια καταγγελία του Ανδρέα Καρκαβίτσα μοιάζει με πέτρα που ο διάσημος συγγραφέας πέταξε πριν 118 χρόνια και τώρα πέφτει κυνηγώντας τα κεφάλια μας. Αγανακτισμένος από τα ελληνικά χάλια, έγραφε στην «ΕΣΤΙΑ» «ΑΛΗΘΙΝΑ ΛΟΓΙΑ», στις 9 Μαρτίου 1895: «Βλέπεις αυτό το σαραβαλιασμένο κουφάρι; Εσύ το κατάντησες έτσι θεομπαίχτη λαέ»... Απύθυνε κατάκριση στον κόσμο που έσφαλλε στην εκλογή κομματικών ηγετών. Παρασυρόταν από τους δημεγέρτες λαοπλόβους, τους τσαρλατάνους και τους πιστολάδες και ψήφιζε είτε παρασυρμένος από δολοπλόκους είτε από φόβους, με αποτέλεσμα να βυθίζει το κράτος από το κακό στο χειρότερο. (Πολλοί δρώντες τα αίσχιστα, λόγους αρίστους ασκούν - Δημόκριτος). Οι μαύροι καιροί του Δημητρίου Βούλγαρη, του επιλεγόμενου Τζουμπέ, γιατί φορούσε ένα παλτό μακρύ σαν ράσο. Στις εκλογές μίσθωνε τους λήσταρχους που κατέβαιναν ελεύθερα από τα ληστρικά τους ενδιαιτήματα και τρομοκρατούσαν, σκότωναν, άλλαζαν τις κάλπες κι έκαναν ηγέτη όποιον διατάσσονταν! Θλιβερό αποτέλεσμα η αθλιότητα του κράτους. Το «σαραβαλιασμένο κουφάρι» των ξένων δανείων και των χρεωκοπιών του 1827, του

1832, του 1843, του 1893, που κατάντησε στην ντροπή του 1897, όταν μπήκε στον πόλεμο απροετοίμαστο και εξευτελίστηκε. Καταχρεώθηκε σε πρόθυμους τοκογλύφους για να καταβάλει πολεμικές αποζημιώσεις στους Τούρκους κι έγινε πολιτικό και οικονομικό υποχείριο επί ένα αιώνα στους ξένους δανειστές, στους Εγγλέζους κυρίως. Αν αναλογιστούμε ποιοι κυβερνούσαν(;) τόσα χρόνια θα φριξουμε... Τους βγάζει τις μάσκες ο Ήντεν με εντολή στους διπλωμάτες του, στις 12.6.44.

Δυστυχώς, η νοτιοανατολικότερη εσχαιά του Γένους δεν έμεινε απηλλαγμένη από τη μάστιγα, που απεδείχθη προϊόν πολιτικής ανωριμότητας. Χρειάστηκαν χρόνια για να ωριμάσει ο λαός. Να τερματίσει την εκλογή ηγέτη ορμώμενος από τυφλή προσωπολατρεία. Από τη δράση των καλοπλεφτών που άλλαζαν τις κάλπες. Τις

πετούσαν στα φαράγγια και τις αντι-καθιστούσαν με «κάλπες θριάμβου» του αφεντικού τους! Τους πιστολάδες και αλυσοφόρους που έσπαζαν κόκκαλα κι έδερναν δημόσια προσωπικότητες όπως ο Πολυδωρίδης στο ιατρείο του, ο δήμαρχος Δέρβης στην πλατεία Μεταξά, οι αγωνιστές Νεοκλής Παναγιώτου, Ευριπίδης Νούρος που δολοφονήθηκαν, η Νίτσα Χατζηγεωργίου που καταδίκασαν να πεθάνει από πείνα, οι δημοσιογράφοι που καταδιώκονταν γιατί δεν έκυπταν τον αυχένα στην ηγεμονία. Τότε τα όργανα αισχροεργούσαν χωρίς ιδιαίτερες προφυλάξεις. Τώρα ένας κομματάρχης σφάζει με το βαμβάκι. Φορά ηγετική περικεφαλαία και διατάσσει υποτακτικούς ανωτέρας κλάσεως! Βλπ. Ισίοδο για δωροδοκούμενους φαύλους πρίγκιπες...

Σε τέτοια πολύχρονη ατμόσφαιρα προ-διέγραφαν την ιστορική μοίρα της πα-τρίδας οι μη αμφισβητούμενης νοημο-σύνης και προσωπικής ιδιοτέλειας. Υπέγραφαν δεσμοτήρια πατρίδας και λαού χωρίς να ζητήσουν δεύτερη γνώμη. Χωρίς λαϊκή έγκριση. Ακρωτη-ρίαζαν την πατρίδα σε εδάφη ευνοού-μενα ή τουρκοποιούμενα με την υπο-γραφή τους! **Και ο λαός, υποταγμένος στη θέληση της βοναπαρτιπαθούς ηγεμονίας, δεν σήκωνε τη γροθιά. Να γιατί ο Καρκαβίτσας έγραψε για θεο-μαπαίχτη λαό. Να γιατί ο λαός φέρει τη δική του ευθύνη για τα πάθη του. Διότι έβλεπε πού τον οδηγούσε η**

εξουσιομανία, αλλά επανελάμβανε με φρενιτιώδη χειροκροτήματα τα λάθη του. Η ανωριμότητα κατέληξε σε εθε-λούσια επιδημική υποταγή και αδια-φορία ή έστω σε κούραση και απογοήτευση, αδικαιολόγητες βέβαια. Γιατί όταν διακυβεύεται η μοίρα σου δεν ολιγορεύς. Δεν υποκλίνεσαι με δουλοπρέπεια. Αντιδράς. Δεν κατα-ντάς ο αθεόφοβος του προδρομικού λογοτέχνη του νατουραλισμού.

Ο λαός μας απέκτησε ωριμότητα μέσα από τους κυκεώνες της κακοπάθειάς του. Στις τραμουντάνες άλογης κομμα-τοφροσύνης. Στην υστερόβουλη νοη-τική υποταγή στους αχυρανθρώπους της κομματικής υποτέλειας. Είδε ότι κατάντησε άβουλο έρμαιο των τσαρ-λατάνων. Θυματοποιήθηκε εθελούσια στη μαζοχιστική υστεροβουλία του. Και έμαθε πια ότι για τα πάθη του φέρει τη δική του ευθύνη. Και το ερώ-τημα εγείρεται βουερό: **Θα κηρύξει την αντίστασή του στους λαοπλάνους που ζουν και ουρλιάζουν με άμεσο επηρεασμό από τα προσωπικά τους συμφέροντα, τις ασυγκράτητες φιλο-δοξίες και τα ιδιοτελή οράματά τους, η θα αποφασίσει οριστικά την απαλ-λαγή της πατρίδας του από τις κατά-ρες των ηγεμονιών και τη διάνοιξη των οριζόντων του καλύτερου αύριου για τα παιδιά του και τις επερχόμενες γενεές;**

Από τα χάρη του χρόνου η Ιωνική φι-λοσοφία είναι συμβουλευτική και προ-ειδοποιητική. Οι λαοί και τα άτομα

χαράσσουν τη μοίρα τους με το μυαλό τους και τις ενέργειές τους. Η τύχη του καθενός εκπηγάξει από το μυαλό του και τα έργα του (Ηράκλειτος). Αν προερχόταν από κάποια αόρατη θέληση που εμφωλεύει στο αχανές σύμπαν, θα συνιστούσε αδικία της Δημιουργίας. Και η Δημιουργία δεν είναι η συνισταμένη της αδικίας. Αν συνέβαινε κάτι τέτοιο ο κόσμος θα είχε γκρεμιστεί στον ίλιγγο της διέλευσης του πανδαμάτορα χρόνου. Απόλυτος δημιουργός της τύχης του είναι ο ίδιος ο άνθρωπος και της πατρίδας του ο λαός.

Και το ερώτημα επεκτείνεται: **Η πέτρα που πέταξε ο Ανδρέας Καρκαβίτσας στις 9 Μαρτίου 1895 θα πέσει στα κεφάλια μας, ή θα την αποφύγουμε με εμπειρική περίσκεψη και εξιλεωτική φρόνηση; Και ο χαρακτηρισμός του συγγραφέα του «Ζητιάνου» για θεομπαίχτη λαό θα αραχνιαστεί στην απεραντοσύνη των καιρών, ή θα αποτελέσει το πινέλλο για τη σύγχρονη προσωπογραφία μας; Η τύχη μας διπλάθεται από το μυαλό μας και βρίσκεται αποκλειστικά στα χέρια μας...**

Ο Άνδρέας Καρκαβίτσας

Ο «ατυχής» πόλεμος του 1897

*Τον Ιάκωβον Α. Μιχαηλίδη,
Αναπληρωτή καθηγητή Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας στο ΑΠΘ*

25 Μαρτίου 1897. Η 25η Μαρτίου 1897 (όλες οι ημερομηνίες στο παρόν κείμενο ακολουθούν το Παλαιό Ημερολόγιο) δεν ήταν μια συνηθισμένη ημέρα εορτασμού της εθνικής Παλιγγενεσίας. Κάτω από έναν λαμπρό ήλιο η Αθήνα κατακλύσθηκε από χιλιάδες λαού που ανυπομονούσαν να παρακολουθήσουν την παρέλαση. Μόνο που τα αισθήματα εθνικής ανατάσεως ήταν περισσότερο έντονα από κάθε άλλη φορά. «Ο πόθος όλου εκείνου του πλήθους, των ανδρών και των γυναικών ακόμη, ήταν εἰς και αδιαίρετος. Πάντες ήθελον να ἴδωσι τον Βασιλέα, να ζητωκραυγάσωσι και να φωνάξωσι «πόλεμος», ἔγραφε ο αρθρογράφος της εφημερίδας «Εμπρός» (26 Μαρτίου 1897). Ο ίδιος, μάλιστα, περιέγραψε αναλυτικά τις αντιδράσεις των επισήμων στις ενθουσιώδεις εκδηλώσεις του συγκεντρωμένου πλήθους. Ο πρωθυπουργός Θεόδωρος Δηλιγιάννης άκουσε με ικανοποίηση τις φιλοπόλεμες ιαχές και, «ανταποδίδων διαρκώς χαιρετισμόν εις το χαιρετίζον αυτόν πλήθος, εφάνετο εις άκρον συγκεκινημένος και σοβαρός. Εννόει καλώς ότι η μακαρία εποχή των μειδιαμάτων και των φιλοφρονήσεων είχε παρέλθῃ πλέον και ότι επέστη εποχή δράσεως και πολεμικής εξεγέρσεως». Σε αντί-

θεση όμως με τον πρωθυπουργό, ο βασιλιάς Γεώργιος Α΄ ήταν μάλλον δύσθυμος και δεν ανταποκρίθηκε στις εκδηλώσεις ενθουσιασμού, τουλάχιστον στον βαθμό που το πλήθος ανέμενε. Το γεγονός αυτό δεν πέρασε απαρατήρητο, σχολιάσθηκε δε αρνητικά από το «Εμπρός» στο κύριο άρθρο του. «Διατί δύσθυμος; Διότι το έθνος ζητεί τον πόλεμον;» αναρωτήθηκε ο αρθρογράφος.

Αλλά η διστακτικότητα του βασιλιά ήταν αδύνατον να απογοητεύσει τον αθηναϊκό λαό. Το αίτημα για την άμεση κήρυξη πολέμου δεν ήταν διαπραγματεύσιμο και κάθε συμβάν ερμηνευόταν ως ευοίωνος οίωνός προς την πραγμάτωσή του. Έτσι, όταν η άμαξα στην οποία επέβαιναν οι πριγκίπισσες Σοφία και Μαρία καθώς και ο πρίγκιπας Ανδρέας συγκρούσθηκε με την άμαξα του βασιλιά με αποτέλεσμα να σπάσει ο ζυγός, κάποιος από τους συγκεντρωμένους προχώρησε αμέσως στον παραλληλισμό. «Κάτω ο ζυγός, ζήτω η ελευθερία», αναφώνησε. Λίγο αργότερα, περίπου είκοσι χιλιάδες Αθηναίοι επιδοκίμασαν την έκδοση ψηφίσματος προς τον βασιλιά, ζητώντας του και επίσημα την κήρυξη του πολέμου εναντίον της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. «Ίδετε Μεγαλειότατε

νέον θαύμα εις την ιστορίαν του κόσμου και λάβετε θάρρος και εκπλήρωσον τον πόθον Υμών και ημών. Οι μεν λαοί παντός του κόσμου όχι μόνον συνεπάθησαν υπέρ ημών, αλλά και έδραμον εις βοήθειάν μας, αι δε μεγάλοι και χριστιανικοί τιτλοφορούμεναι Δυνάμεις συνεμάχησαν μετά των σφαγέων των χριστιανών και οπαδών του Μωάμεθ», κατέληγαν.

Ο δρόμος προς την ταπείνωση

Η έκρηξη του αθηναϊκού λαού υπέρ του πολέμου δεν αποτελούσε μια αντίδραση της στιγμής. Υπήρξε το επιστέγασμα της συνειδητής προετοιμασίας της κοινής γνώμης προς την κατεύθυνση της ένοπλης αντιπαράθεσης με την Οθωμανική Αυτοκρατορία, για περισσότερο από ένα χρόνο. Αφορμή αποτέλεσε μία ακόμη περιπλοκή του Κρατικού ζητήματος, οι παραδοσιακές καταπιέσεις των οθωμανικών αρχών, που τούτη τη φορά συνοδεύτηκαν με σφαγές του χριστιανικού πληθυσμού του νησιού¹ και γενικευμένες καταστροφές, το πάγιο αίτημα των Ελλήνων του νησιού για ένωση με την Ελλάδα και οι παλινωδίες των Μεγάλων Δυνάμεων.

Πίσω από τις ελληνικές αντιδράσεις κρυβόταν η «Εθνική Εταιρεία», μια πατριωτική οργάνωση που είχε ιδρυθεί το 1894 και συσπείρωνε στις τάξεις της εκλεκτά στελέχη της αθηναϊκής κοινωνίας που ανησυχούσαν για την εξέλιξη

των εθνικών θεμάτων, δυσανασχετούσαν για τη διστακτικότητα και την αναβλητικότητα της ελληνικής κυβέρνησης και του Παλατιού και είχαν αυτόκλητα αναγορευθεί σε εκφραστές της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής. Η ιδιότυπη αυτή ομηρία των θεσμοθετημένων φορέων του ελληνικού κράτους από μια ιδιωτική οργάνωση εξέτρεψε ραγδαία και εν τέλει εγκλώβισε τον δημόσιο βίο σε μια πλειοδοσία λαϊκισμού, προς την κατεύθυνση της πολεμικής αναμέτρησης με την Οθωμανική Αυτοκρατορία με αφορμή τις εξελίξεις στην Κρήτη, αλλά με τελικό διακύβευμα τη διαμόρφωση της φυσιογνωμίας του ελληνικού κράτους ως μιας περιφερειακής δύναμης στην ανατολική Μεσόγειο.

Η περιρρέουσα ατμόσφαιρα, όμως, και ιδίως οι συσχετισμοί και η διαμόρφωση των ισορροπιών μεταξύ των Μεγάλων Δυνάμεων καθιστούσαν εξαιρετικά παρακινδυνευμένες τις ελληνικές διεκδικήσεις. Παρότι η Αγγλία υποστήριζε τις βασικές γραμμές του ελληνικού εθνικού προγράμματος εις βάρος κυρίως των Σλάβων βορείων γειτόνων αλλά και εν μέρει εις βάρος και της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, δεν είχε ακόμη εγκαταλείψει πλήρως την πολιτική της εδαφικής ακεραιότητας της τελευταίας. Στο ίδιο μήκος κύματος Γάλλοι και Ρώσοι θεωρούσαν υπερβολικές τις ελληνικές αξιώσεις στην Κρήτη και προέκριναν τη δεδομένη

1. Νησί = Κρήτη

στιγμή την αυτονομία έναντι της ένωσης, έχοντας πάντοτε στο μυαλό τους πως τυχόν ικανοποίηση του ελληνικού αλυτρωτισμού θα ενίσχυε την εκδήλωση αντίστοιχων συμπεριφορών μεταξύ των Σέρβων και των Βουλγάρων, με απρόβλεπτες συνέπειες στο εδαφικό καθεστώς των Βαλκανίων. Πιο αυστηροί και επι-κριτικοί στάθηκαν οι Γερμανοί, οι οποίοι είχαν ήδη ξεκινήσει την οικονομική και την πολιτική τους διείσδυση στην Οθωμανική Αυτοκρατορία και δεν ήταν διατεθειμένοι να θυσιάσουν τα ερείσματά τους για χάρη των χριστιανικών εθνών της περιοχής. Εκτός από την «Εθνική Εταιρεία», και ο ελληνικός Τύπος στη μεγάλη πλειοψηφία του είχε συνδιαμορφώσει το πλαίσιο της ρήξης. Όμως ο ενθουσιασμός του πολέμου υποτιμούσε τις δυσμενείς για την Ελλάδα διπλωματικές αλλά και στρατιωτικές ισορροπίες. Ο πόθος της ένωσης παρέκαμπτε τις ενστάσεις για την ελλιπή προετοιμασία και τους ψιθύρους για τη διαχείριση κρίσιμων εθνικών θεμάτων από πατριωτικές εταιρείες και μυστικές οργανώσεις. Οποιαδήποτε περί του αντιθέτου άποψη λειδορούνταν και απαξιωνόταν. Ο πολεμικός αναβρασμός λειτουργούσε ισοπεδωτικά, με κυριότερα θύματά του τον ορθολογισμό και την ευθυκρισία. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο οι συμβιβαστικές πρωτοβουλίες των Μεγάλων Δυνάμεων εκλαμβάνονταν ως αδυναμία τους. Έγραφε χαρακτηριστικά το «Εμπρός»: «Από μέρους

των Δυνάμεων δεν υπάρχουν πολλοί κίνδυννοι τους οποίους πρέπει να φοβηθώμεν... αι Δυνάμεις διά του τελεσιγράφου των φαίνονται λέγουσαι: Σας ετάξαμεν βραχυτάτην προθεσμίαν όπως τιμωρήσωμεν την άρνησίν σας καθ' ην περίπτωσιν δεν ανεκαλείτε τον στρατόν της Κρήτης. Ήδη επειδή δεν ηδυνήθημεν να συμφωνήσωμεν εις τίποτε, σας δίδομεν πλήρην άδειαν να πολεμήσετε όπως θέλετε» (27 Μαρτίου 1897).

Ωστόσο, τα δεδομένα της πολεμικής προπαρασκευής ήταν αδύνατο να αποκρυβούν και οδηγούσαν, χωρίς αμφιβολία, εκείνους που διατηρούσαν την ψυχραιμία τους σε απογοητευτικές σκέψεις και δυσοίωνες προβλέψεις. Παρά τον ενθουσιασμό του πολέμου, η στρατιωτική υπεροπλία των Οθωμανών ήταν αδιαμφισβήτητη, πόσο μάλλον που ο οθωμανικός στρατός είχε μόλις αναδιοργανωθεί και εκσυγχρονισθεί από Γερμανούς αξιωματικούς. Δεν ήταν άγνωστη η ισορροπία δυνάμεων ούτε στους Έλληνες, ούτε στους Οθωμανούς, ούτε και στους υπόλοιπους ξένους. Μοιραία, ανώτερος Ευρωπαίος αξιωματούχος, ο οποίος είχε έγκυρη εικόνα της κακής ελληνικής πολεμικής προετοιμασίας, θεωρούσε τους Έλληνες «ως σκύλους γανγίζοντας και ουχί δάκνοντας» («Εμπρός»), 28 Μαρτίου 1897), αφού αδυνατούσε να αντιληφθεί πώς υπό την υφιστάμενη κατάσταση η Ελλάδα θα επέλεγε τον πόλεμο.

Η «μάχη των συνόρων» στην περιοχή της Μελούνας, Απρίλιος 1897. Ακολούθησε η άτακτη υποχώρηση του στρατού

Αλλά η ψυχρή λογική δεν είχε θέση εκείνη τη στιγμή στην ελληνική κοινωνία, που παραληρούσε μέσα στο όνειρο της εθνικής ολοκλήρωσης. Πρώην αρματολοί και κλέφτες, οι θρυλικοί «σταυραετοί» του έθνους, ανέλαβαν να ανάψουν επαναστατικές εστίες ξεσηκώνοντας τους αλύτρωτους και προετοιμάζοντας έτσι τον εθνικό ξεσηκωμό. Η αναχώρηση του τακτικού ελληνικού στρατού για το Μέτωπο έγινε μέσα σε συγκινητική ατμόσφαιρα εθνικής ομοψυχίας. «Ο Αρχιεπίσκοπος με τα εορτινά του άμφια και περιστοιχιζόμενος από τον άλλον κλήρο έκαμε αγιασμό κι έδωκε τον σταυρόν να τον ασπασθούν ένας-ένας, κάθε αξιωματικός και στρατιώτης. Έπειτα είπε δύο τρία λόγια γεμάτα πατριωτισμόν και συγκινηθήκαμεν όλοι. Απ' έξω από τον σταθμόν το πλήθος που μας παρακολουθούσε συνεμεριζετο την συγκίνησίν μας. Και όταν ο Αρχιεπίσκοπος εφώναξε «ζήτω ο Βασιλεύς, ζήτω ο Στρα-

τός, ζήτω η Μακεδονία», εφώναξαν όλοι με τόσην ορμήν, ως να ήθελαν πράγματι ν' ακουσθούν ως μέσα εις την Μακεδονίαν. Τέλος αι αμαξοστοιχίαι εξεκίνησαν από τον σταθμόν και ο κόσμος ηκολούθησε τρέχων όσον ηδυνήθη». Με αυτά τα λόγια ο νεαρός ανθυπολοχαγός του Πυροβολικού Παύλος Μελάς περιέγραφε τις στιγμές της εθνικής έξαρσης. Μαζί του για τη μεθό-

ριο αναχώρησε ο ανθός της ελληνικής νεολαίας, συνοδευόμενος από τις ευχές και τις δεήσεις ενός ολόκληρου έθνους. Μάταια ο πατέρας του, ο ευπατρίδης Μιχαήλ Μελάς, προσπαθούσε να μετριάσει τον ενθουσιασμό του γιου του και των συντρόφων του. «Φοβούμαι ότι θα γίνουν παράτολμα και πρόωρα κινήματα εις τα σύνορα, διότι οι αρχηγοί σας τηλεγραφούν ότι ο στρατός δεν είναι εισέτι εις την κατάστασιν ούτε να τα υποστηρίξη ούτε να υπερασπίση καν τα σύνορα», του έγραφε προφητικά, καταλήγοντας: «Ο Θεός να σας φυλάξη από κάθε ανοησίαν, οθενδήποτε και αν έρχεται».

Η επώδυνη ήττα

Και οι τουφεκίες δεν άργησαν να πέσουν στην ελληνοτουρκική μεθόριο σε Θεσσαλία και Ήπειρο. Αλλά οι αρχικές κραυγές των δήθεν απίστευτων θριάμβων στα πεδία των μαχών έμειναν μόνο στα πρωτοσέλιδα των εφημε-

*Το ελληνικό επιτελείο παρακολουθεί τη μάχη του Δαμακού, Μάιος 1897. Η σύγκρουση αυτή έκρινε τελειωτικά την έκβαση του πολέμου.
(Συλλογή Γ. Παπαλεξίου)*

ρίδων και στις καρδιές των εξεγερμένων. Σε λίγες μόνο ημέρες το Μέτωπο κατέρρευσε και ο στρατός του έθνους με επικεφαλής τον διάδοχο Κωνσταντίνο και τους πρίγκιπες υποχρεώθηκε σε άτακτη και ταπεινωτική υποχώρηση. Πολύ γρήγορα η Θεσσαλία καταλήφθηκε από τον οθωμανικό στρατό, ο οποίος συνέχισε να επιχειρεί στην περιοχή της Φθιώτιδας. Η εικόνα του καταρρέοντος ελληνικού στρατού προκαλούσε θλίψη και αγανάκτηση. Ο Παύλος Μελάς από την πρώτη γραμμή της μάχης κατέγραψε σε επιστολή του το αποκαρδιωτικό θέαμα. «Μακροτάτη σειρά ανθρωπίνων όντων, τα οποία μάλλον προς αγέλην κτηνών ωμοιάζον διά το άτακτον της πορείας, εφαιnéτο βραδέως χωρούσα διά της ερήμου πεδιάδος. Ουδείς ετόλμησε να σηκώσει τα βλέμματά του, διότι όλοι εντρέποντο». Ο ίδιος ο διάδοχος Κωνσταντίνος σε συνομιλία του με τον

υπουργό των Στρατιωτικών αποκάλυψε διάφορες πτυχές της προχειρότητας και του κακού σχεδιασμού της όλης επιχείρησης, οι οποίες είχαν ως αποτέλεσμα την εκδήλωση δυσφορίας από τους στρατιώτες και ως εκ τούτου τη χαλάρωση της στρατιωτικής πειθαρχίας.

Ανάμεσα στις πτυχές αυτές ήταν η προβληματική επιμελητεία, που είχε ως αποτέλεσμα τη «μη χορηγία επαρκούς και υγιεινής τρο-

φής», αλλά και η κακή ποιότητα του ιματισμού, ο οποίος «εφθάρη και ανεπαρκώς εκάλυπτε τους στρατιώτες υπό του ψύχους και της βροχής». «Ούτε παραπομπάι μάχης ούτε σιτιοφόρα υπήρχον, ώστε να είναι δυνατόν να μεταφέρονται τα απολύτως αναγκαία διά την αναχογηρίαν πυρομαχικά και σιτία. Οι στρατιώται, ενώ έπρεπε να φέρωσι μεθ' εαυτών τεσσάρων ημερών τροφάς, ίνα τας χρησιμοποιώσιν εις τας εκτάκτους ανάγκας, εκινδύνεον πολλάκις να μείνωσι νήστεις, ένεκα προ πάντων της ελλείψεως ταύτης των μεταγωγικών, ήτις προς τούτοις καθήλου το στράτευμα εις το έδαφος».

Τα νέα της καταστροφής σύντομα έφθασαν στην πρωτεύουσα. «Οι Τούρκοι επί ελληνικού εδάφους. Απ' άκρη σ' άκρη χαλασμός» μοιρολογούσε το «Εμπρός» στις 13,14 και 15 Απριλίου,

ενώ μία μέρα αργότερα με οξύτατο ύφος καταφέρθηκε εναντίον όσων θεωρούσε υπευθύνους της συμφοράς: «Είστε ηλίθιοι; είστε άνανδροι; είστε προδοτάι; τι είστε λοιπόν, ω υπεύθυνοι κυβερνήται, ω αρχικακούργοι της Ελλάδος! Έχετε σκοπόν να λάβετε μέτρα σύντονα ή θέλετε να μας παραδώσετε χειροπόδαρα δεμένους εις τους Τούρκους;» αναρωτιόταν ο αρθρογράφος. Μέσα σε λίγες μόνο ημέρες οι θριαμβολογίες και τα «Ωσαννά» είχαν μετατραπεί σε οιμωγές και κατάρεις εναντίον των ίδιων ανθρώπων που φάνταζαν έως τότε ως παράκλητοι. «Παραφρονώ όταν συλλογίζωμαι την κατάστασιν», σημειώνει ο Παύλος Μελάς εκφράζοντας ταυτόχρονα την αγανάκτησή του εναντίον όσων καταφέρονταν εναντίον του διαδόχου. «Οι ηλίθιοι που φωνάζουν εναντίον του έπρεπε να είναι εις την Λάρισαν την επαύριον της ατίμου, ατίμου, ατίμου φυγής μας, διά να ιδούν την κατάστασιν του στρατού και ν' αντιληφθούν αν ήτο δυνατόν να κάμει μαζί του ένα βήμα προς τα εμπρός». Οι εκφράσεις καταισχύνει εκτοξεύονταν πάντως συλλήβδην εναντίον δικαίων και αδίκων, επιβαρύνοντας ακόμη και τις οικογενειακές σχέσεις. Ο Κωνσταντίνος Μαζαράκης-Αινιάν, ο οποίος συμμετείχε στις πολεμικές επιχειρήσεις, κατέγραψε με

αμηχανία την αντίδραση του γέροντα πατέρα του όταν τον επισκέφθηκε στο διάστημα μιας σύντομης άδειας. «Δεν ντρέπεσθε, γαϊδούρια!» του φώναξε οργισμένα ο γηραιός άνδρας, αρνούμενος να αποδεχθεί την οδυνηρή πραγματικότητα.

Υπό το βάρος των ταπεινωτικών εξελίξεων, η κυβέρνηση Δηλιγιάννη υποχρεώθηκε να παραιτηθεί, έχοντας προηγουμένου ζητήσει την παρέμβαση των Μεγάλων Δυνάμεων για τη σύναψη ανακωχής. Οι εχθροπραξίες έλαβαν τέλος στις 7 Μαΐου 1897, έχοντας βεβαίως συμπαράσχει στα τάρταρα το ελληνικό εθνικό γόητρο. Τους επόμενους μήνες ακολούθησαν εργώδεις διαπραγματεύσεις για τους όρους σύναψης συνθήκης ειρήνης, διαδικασία που συντήρησε την ελληνική ταπείνωση και το διασυρμό της χώρας. Τελικά στις 6 Σεπτεμβρίου υπογράφηκε ειρήνη με επαχθείς, όπως αναμενόταν, όρους. Η καταβολή πολεμικής αποζη-

Τα κύματα των προσφύγων ενώπιον του προελαύνοντος οθωμανικού στρατού συνόδευαν την υποχώρηση των ελληνικών δυνάμεων.

μίσωσης στην Πύλη και η συγκρότηση Διεθνούς Επιτροπής με αντικείμενο τον έλεγχο των δημοσίων οικονομικών θεωρήθηκαν πράξεις ατιμωτικές που κηλίδωσαν το εθνικό γόητρο. Έτσι ήταν, αλλά τα περιθώρια ελιγμών και διαπραγματεύσεων είχαν ήδη χαθεί στον Θεσσαλικό κάμπο. Ο πόλεμος δεν αποδείχθηκε μόνο «ατυχής», αλλά και «ολέθριος». «Από αρχαιοτάτων χρόνων, αφ' ης η Ελλάς υπάρχει, ειρήνην τοσούτον άτιμος δεν εμόλυνεν την ιστορία της», σχολίασε καυστικά το «Εμπρός» στις 6 Σεπτεμβρίου. Μοναδική εξαίρεση αποτέλεσε η διευθέτηση του Κρητικού ζητήματος, όπου την παροχή αυτονομίας υπό την υψηλή κυριαρχία του σουλτάνου συνόδευσε η απόσυρση όλων των οθωμανικών στρατευμάτων και ο διορισμός του πρίγκιπα Γεωργίου στη θέση του ύπατου αρμοστή. Τον λογαριασμό της ήττας πλήρωσε και η «Εθνική Εταιρεία», που τόσα είχε επενδύσει στην πρόκληση του πολέμου. Υπό το βάρος των δραματικών εξελίξεων, η μυστική πατριωτική οργάνωση υποχρεώθηκε να διαλυθεί. «Ο λίθος του αναθέματος» εναντίον της είχε πια ριχθεί. Ήταν, όμως, αργά για δάκρυα.

1894, άνοιξη

Συστήνεται στην Αθήνα από νεαρούς αξιωματικούς η «Εθνική Εταιρεία», μια μυστική πατριωτική οργάνωση με σκοπό την «αναζωπύρωση του εθνικού φρονήματος, την επαγρύπνηση επί των συμφερόντων των δούλων

Ελλήνων και την παρασκευήν της απελευθερώσεως αυτών διά πάσης θυσίας».

1895

Ξεσπά στην Κρήτη η Μεταπολιτευτική Επανάσταση. Οι Οθωμανοί αντιδρούν με βίαιο τρόπο, με αποκορύφωμα γενικευμένες σφαγές χριστιανών στα Χανιά τον Μάιο του 1896 και τον Ιανουάριο του 1897.

1897, τέλη Ιανουαρίου

Η ελληνική κυβέρνηση αποφασίζει την αποστολή δύο πολεμικών πλοίων στην Κρήτη για την προστασία του άμαχου πληθυσμού.

1897, 3 Φεβρουαρίου

Έλληνες στρατιώτες υπό τη διοίκηση του υπασπιστή του βασιλιά, συνταγματάρχη Τιμολέοντα Βάσσου, αποβιβάζονται στην Κρήτη.

1897, 9 Φεβρουαρίου

Το ελληνικό στρατόπεδο στο Ακρωτήρι βομβαρδίζεται από τα πολεμικά των Μεγάλων Δυνάμεων. Οι σχέσεις της Αθήνας με τις Μεγάλες Δυνάμεις επιδεινώνονται. Η χώρα απομονώνεται διπλωματικά. Η ένοπλη αντιπαράθεση με την Οθωμανική Αυτοκρατορία φαντάζει ως η μόνη διέξοδος.

1897, 15 Μαρτίου

Ο διάδοχος Κωνσταντίνος αναχωρεί για τη Θεσσαλία, αναλαμβάνοντας την αρχιστρατηγία των ελληνικών ενόπλων δυνάμεων.

1897, 5 Απριλίου

Κηρύσσεται ο προαναγγελθείς ελληνο-τουρκικός πόλεμος.

1897, 7 Απριλίου

Ξεσπά μεγάλη τουρκική αντεπίθεση σε διάφορα σημεία του Μετώπου, κατά μήκος των συνόρων. Η ελληνική αντίσταση καταρρέει πολύ σύντομα και ο στρατός υποχωρεί ακολουθούμενος από καραβάνια προσφύγων. Σε Φάρσαλα, Βελεστίνο και Δομοκό ο ελληνικός στρατός ηττάται και υποχρεώνεται σε σύμπτυξη και άτακτη φυγή.

1897, 7 Μαΐου

Υπογράφεται ανακωχή μεταξύ των αντιμαχομένων. Μέσα σε διάστημα ενός μηνός η Ελλάδα γνωρίζει ταπεινωτική ήττα.

1897, 6 Σεπτεμβρίου

Συνθήκη ειρήνης μεταξύ Ελλάδας και Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Η χώρα υποχρεώνεται σε καταβολή πολεμικής αποζημίωσης, ενώ της επιβάλλεται και διεθνής οικονομικός έλεγχος.

«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ 17.05.2015

Για τα τους γνωρίσουμε Η ΑΓΓΛΟΤΟΥΡΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Έρευνα Ευθύμιου-Μίμη Βασιλείου

Η Αγγλοτουρκική συνεργασία εναντίον των Ελλήνων χρονολογείται από της εποχής που το Ελληνικό κράτος ηγωνίζετο διά την ελευθερίαν του το 1821. Ο Γερμανός φιλέλληνας Χριστιανός Μύλλερ, που ήρθε στη Ζάκυνθο για να πολεμήσει στην Ελλάδα κατά την Ελληνικήν Επανάστασιν του 1821 γράφει τα εξής εις το βιβλίον του «Ταξίδι στην Ελλάδα και τα Επτάνησα, 1822».

«Είναι γνωστόν ότι, παρ' όλες τις επανειλημμένες διαβεβαιώσεις περί ουδετερότητας που έκαμε η Αγγλική Κυβέρνηση, διέθεσε σημαντικές προσφορές χρημάτων στους Τούρκους, τούς έστειλε σιτάρι, ακόμη και χειρουργούς, ενώ ήταν απαγορευμένο μ' αυστηρές ποινές να δοθή το παραμικρό στους Έλληνες. Είναι βέβαιον ότι οι Άγγλοι είναι μισητοί στη Ζάκυνθο. Το μίσος δε αυτό, προέρχεται από την εχθρική στάση που έλαβαν οι Άγγλοι απέναντι των Ελλήνων, τους οποίους οι Ζακυνθinoί θεωρούν πάντα ως συμπατριώτες των. Η Ελληνική υπόθεση έχει γίνει μισητή στην Αγγλική Κυβέρνηση της Κερκύρας, ώστε καταβάλλει κάθε προσπάθεια για να τη βλάψη. Έτσι, παρέχει στους Τούρκους τρόφιμα και πολεμοφόδια, παραβιάζοντας

τας αρχάς της ουδετερότητας, ενώ λαβαίνει εχθρική στάση κατά των Ελλήνων».

Ο Άγγλος φιλέλλην Γκόρντον, αξιωματικός του Αγγλικού στρατού που παραιτήθηκε απ' αυτόν κι' ήρθε και πολέμησε για την ανεξαρτησία της Ελλάδος, γράφει μεταξύ άλλων τα εξής στην «Ιστορία της Ελληνικής Επανάστασεως, Λονδίνον 1844».

«Όταν ξέσπασε η Ελληνική επανάσταση, οι Επτανήσιοι κυριεύθηκαν από πατριωτικό και θρησκευτικό συνάμα ενθουσιασμό, η δε Αγγλική Κυβέρνηση, του κάκου προσπαθώντας να κατευνάση τον πάνδημο οργασμό και συνεχώς προκαλούμένη, έστρεψεν αναφανδόν όλη τη συμπάθειά της στους Οθωμανούς. Αλλά οι Επτνηήσιοι, στη θέρμη του αισθήματός των, παραβίαζαν την ουδετερότητα που είχε κηρυχθή, ο δε Μαίτλανδ, μη δίνοντας προσοχή, εδεχόταν στα νησιά τον Τουρκικό στόλο, δίνοντας σ' αυτούς προμήθειες και διαβιβάζοντας με κάθε ασφάλειαν την αλληλογραφία των Τούρκων στρατηγών και ναυάρχων, ενώ από τ' άλλο μέρος κάθε γράμμα από την Ελλάδα ανοιγόταν από την αστυνομία κι' αυτός ο Έλληνας ναύαρχος Τομπάζης, όταν έπλευσε στη Ζά-

κυνθο, από μεν τον λαό εχαιρετίσθηκε μ' ἑξαλλη χαρά, από δε τους Ἀγγλους, υβρίσθηκε. Καμμία δε ευκαιρία δεν παρέλειψε ο Μαίτλανδ για να περιφρονήση τους Ἕλληνες.»

Ο Ἀγγλος διοικητής της Ζακύνθου, περιβόητος Ἄδαμ, υπεχρέωσε τον επισκοπεύοντα πρωτοπαπά Ζακύνθου Γαρζώνη, να δημοσιεύση εγκύκλιο, διατάζοντας τους εφημερίους της Ζακύνθου να μη προσεύχονται για τη νίκη των αγωνιζομένων υπέρ της ελευθερίας Ελλήνων. Κι' επειδή, 4 από τους κληρικούς αρνήθηκαν να συμμορφωθούν με την εγκύκλιο αυτή, ο Ἄδαμ, διάταξε να φυλακιστούν στο Κάστρο. Οι δύο νεώτεροι απ' αυτούς, κατόρθωσαν να δραπετεύσουν στον Μωρηά, όπου πολέμησαν, ενώ οι δύο γέροι παπάδες, ο Καντούνης κι' ο Πολίτης, φυλακίστηκαν στο Κάστρο ως κοινοί εγκληματίαι.

Όταν έμαθε ο Ἄδαμ ότι, μ' όλες τις απαγορεύσεις, πολλοί Ζακυνθινοί περνούσαν κρυφά στον Μωρηά, για να τους εμποδίση ο μισέλληνας, ετοποθέτησε Αγγλικά πολεμικά, διατάζοντας ν' απαγορεύσουν τη φυγή. Ο ιστοριογράφος και αυτόπτης της επανάστασεως Σπυρίδων Τρικούπης, γράφει σχετικά για τον Αγγλικό μισελληνισμό τα εξής:

«Εἰς μάτην ο Μαίτλανδ εδήμευσεν υπάρχοντα και κατεδίκασεν εἰς αἰφυγίαν. Οι Κεφαλλήνες και οι Ζακύνθιοι και τας προκηρύξεις των εποδοπάτουں και τας ποινάς των ωλιγώρουں και τας

απειλάς εχλεύαζον και τον Ελληνικόν αγώνα υπεστήριζον διά παντός τρόπου και δι' αυτών των επ' εκκλησίας πανδήμων δεήσεων, υπό τον βροντώδη ήχον των κωδώνων εἰς επίκοον της δυσμενούς Ἀρχής.

Ο Τρικούπης είναι ο αρμοδιότερος για να ιστορήση τα γενόμενα στη Ζάκυνθο, γιατί ήταν απεσταλμένος από το Μεσολόγγι κι' όχι μόνον εἶδε τι γινόταν στην Ζάκυνθο, αλλά και από το στόμα του εθνικού ποιητή Σολωμού έμαθε τα συμβάντα. Ο Γερμανός ιστορικός της Ελληνικής επαναστάσεως Γ. Χέρσβεργ, γράφει: «Εν ταις Ἰονίοις νήσοις ἔξη ο διάπυρος προς τον υπέρ της ελευθερίας αγώνα των εν Τουρκία ομαίμων ενθουσιασμός. Μάτην από της εκρήξεως του πολέμου ο Ἀγγλος Κυβερνήτης, εν τῷ πνεύματι της τότε σφόδρα μισελληνικής πολιτικής της Αγγλικῆς Κυβερνήσεως, εἰργάζετο διά παντός τρόπου να κωλύη τους Επτανησίους πάσης ισχυράς και ενεργού προς τους Ἕλληνας επαναστάτας βοήθειας...».

Το μίσος που είχαν οι Ζακυνθινοί κατά των Ἀγγλων κυβερνητών, αποδείχνει και αυτός ο Ἀγγλος υποπρόξενος στις Πάτρας Γκρήν, γράφοντας στο βιβλίο του ότι «μόλις γίνηκε γνωστός ο θάνατος του Ἀγγλου Αρμοστή Μαίτλανδ, στις 5 Ιανουαρίου 1824, αισθάνθηκαν ικανοποίηση μερικά δυσαρεστημένα πρόσωπα».

Οι Ἕλληνες ιστορικοί και ο Γάλλος Πουκεβίλ, ρητά βεβαιώνουν την αλή-

θειαν αυτή, προσθέτοντας ότι «οι Επτανήσιοι επανηγύρισαν τον ξαφνικό του θάνατο, τον οποίο ο Ζακυνθινός λαός απέδωσε στη θεία δίκη».

Και ο εθνικός ποιητής Σολωμός, που παρακολουθούσε τη διαγωγή της επισημού Αγγλίας, στον εθνικό του «Ύμνο στην Ελευθερία» την καυτηριάζει στους ακολούθους στίχους.

*Εφωνάξανε ως τ' αστέρια
του Ιονίου και τα νησιά
κι' εσηκώσανε τα χέρια
για να δείξουνε χαρά,
μ' όλον πούναι αλυσωμένο
το καθένα τεχνικά
και στο μέτωπο γραμμένο
έχει «ψεύτρα Ελευθεριά».*

Η Ζάκυνθος

Ο Εθνικός μας ποιητής Διονύσιος Σολωμός

Β΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ

Από τη «ΜΑΧΗ» 29/01/2017

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΠΑΥΛΑΚΗΣ

Ο τελευταίος επιζών της απόβασης στη Νορμανδία, ναύαρχος Γρηγόρης Παυλάκης έφυγε από τη ζωή. Σε ηλικία 95 ετών αναχώρησε για το τελευταίο του ταξίδι ο ναύαρχος ήρωας και τελευταίος επιζών της απόβασης στη Νορμανδία, που έγραψε χρυσή σελίδα στην παγκόσμια ιστορία.

Ο ναύαρχος Γρηγόρης Παυλάκης, στη διάρκεια των συμμαχικών επιχειρήσεων του Β΄ ΠΠ ήταν ύπαρχος στην κορβέτα ΚΡΙΕΖΗΣ, το ένα από τα δυο πλοία που συμμετείχαν από την Ελλάδα στη μεγάλη επιχείρηση, γράφοντας ηρωικές σελίδες. Το άλλο ήταν η κορβέτα ΤΟΜΠΑΖΗΣ.

Ο ίδιος σε μια σπάνια συνέντευξή του, είχε μιλήσει για τη D-DAY τη σημαντικότερη μέρα του Β Παγκοσμίου Πολέμου, που καθόρισε την επικράτηση των συμμαχικών δυνάμεων απέναντι στους ναζί.

Ο ναύαρχος Γρηγόριος Παυλάκης τιμήθηκε τόσο από την Ελληνική Δημοκρατία το 2004, όσο και από τη Γαλλία, με τον τίτλο του «Ιππότη της Τιμής».

Συνολικά πάνω από 156.000 στρατιώτες των Συμμάχων κάνουν απόβαση στη Νορμανδία.

«Δεν θα δεχτούμε τίποτα λιγότερο από τον απόλυτο θρίαμβο», είναι το σύνθημα του Αμερικανού στρατηγού Αϊζενχάουερ. Ήταν η D-DAY. Η από-

βαση των Συμμαχικών Δυνάμεων στη Νορμανδία είχε αρχίσει τα ξημερώματα. Στην επιχείρηση συμμετείχαν 1.213 πολεμικά πλοία από τη Βρετανία, τις ΗΠΑ, τον Καναδά, και άλλες συμμαχικές χώρες (ανάμεσά τους και η Ελλάδα), 4.000 αποβατικά διαφόρων τύπων και 1.100 αμφίβια σκάφη, τα οποία κινήθηκαν προς τη Νορμανδία, απελευθερώνοντας τη Γαλλία και ολοκληρώνοντας την Ευρώπη από τη Ναζιστική βαρβαρότητα». Στο πρώτο κύμα της απόβασης έδωσαν το παρών τους και δυο Ελληνικά Πολεμικά Πλοία. Οι κορβέτες «Κριεζής» και «Τομπάζης», στις οποίες επέβαιναν 155 αξιωματικοί, υπαξιωματικοί και ναύτες.

Σε ένα παλιό νεοκλασικό της Κυψέλης, εντοπίσαμε και συνομιλήσαμε με τον μοναδικό επιζώντα αξιωματικό της μεγαλύτερης απόβασης Β΄ΠΠ.

Ήταν η ύψιστη μέρα που αξιώθηκε να ζήσει, μας αποκάλυψε ο Ναύαρχος ε.α σήμερα Γρηγόρης Παυλάκης.

«Στις 4 Ιουνίου 1944 λάβαμε τη διαταγή της μεγάλης εξόδου. Παρότι ο καιρός ήταν άσχημος, αρχίσαμε να κινούμαστε προς τον Νότο για να λάβουμε τις θέσεις που είχαν προκαθορισθεί για τους σχηματισμούς μας. Όμως, υπό την πίεση της κακοκαιρίας, ο Αρχηγός των Επιχειρήσεων στρατηγός Αϊζενχάουερ, παρά την αντίθετη γνώμη του Μοντγκόμερν, βλέποντας ότι η επιχείρηση δεν θα είχε καλό τέλος

με τέτοια τρικυμία, διέταξε την αναβολή της. Για κάλυψη της όλης υπόθεσης τα καράβια που είχαν αποπλεύσει από τα δύο στόμια της εισόδου του ΠΟΡΤΣΜΟΥΘ διατάχθηκαν να εκτελέσουν διάφορες ασκήσεις στην περιοχή. Την επομένη, 5 Ιουνίου, η κακοκαιρία εμείνετο ακόμα. Όμως οι μετεωρολόγοι προέβλεπαν σύντομη βελτίωση κατά τα ξημερώματα ακολουθούμενη από νέα επιδείνωση του καιρού. Τότε ελήφθη η μεγάλη απόφαση να εκμεταλλευτούν την πρόσκαιρη βελτίωση και να αποβιβαστούν τα πρώτα τμήματα της απόβασης, αιφνιδιάζοντας έτσι απόλυτα τους Γερμανούς, οι οποίοι δεν θα πίστευαν ότι οι Σύμμαχοι μπορούσαν να είναι τρελοί για να αποβιβαστούν με αυτή την κακοκαιρία. Και έτσι αργά το βράδυ ήρθε το Σήμα: D DAY καθορίστηκε η 6η Ιουνίου και ως H HOUR, η 06.30»

D-DAY: Όταν ο ήλιος της Ελευθερίας άρχισε ν' ανατέλλει για την Ευρώπη

Οι αξιωματικοί της κορβέτας «Κριεζή» ήταν ο κυβερνήτης πλωτάρχης Δημήτριος Κιοσσές, οι ανθυποπλοίαρχοι Γρηγόριος Παυλάκης, Κλεάνθης Ζερβός, Ιωάννης Λαγωνίκας και Γεώργιος Βαζάκας, ο σημαιοφόρος Δημήτριος Ματάλας αλλά και ο έφεδρος σημαιοφόρος Σταύρος Νιάρχος, ο γνωστός μετέπειτα μεγαλοεφοπλιστής, ο οποίος όμως δεν έλαβε μέρος στην απόβαση διότι 15 ημέρες νωρίτερα είχε τοποθετηθεί σε ένα άλλο αντιτορπιλικό, που έκανε νηοπομπές ανατολικά της Αγγλίας.

«Κάθε ένας είχε έναν βοηθό, έφεδρο αξιωματικό. Εγώ είχα τον Νίκο Μίχαλο. Ο Σταύρος Νιάρχος ήταν βοηθός

του Κλεάνθη Ζερβού. Τον θυμάμαι ήταν πάντα χαμογελαστός, είχε γενικές γνώσεις εμπορίου και μεταφορών».

Τις πρώτες πρωινές ώρες της 6ης Ιουνίου 1944, όταν ο ήλιος της ελευθερίας για την Ευρώπη άρχισε να ανατέλλει, ο ύπαρχος της κορβέτας Γρηγόρης Παυλάκης άκουσε με συγκίνηση από το megάφωνο της γέφυρας του πλοίου τη φωνή του Ουίνστον Τσόρτσιλ στο BBC ν' ανακοινώνει την επιτυχή έναρξη της μεγάλης συμμαχικής απόβασης.

«Θυμάμαι πως όταν ξεκίνησε η μεγάλη απόβαση ήταν σκοτεινά ακόμα. Ήδη είχαν αρχίσει οι βομβαρδισμοί από αεροπλάνα στα μετόπισθεν, κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μην φαίνεται πως γινόταν απόβαση αλλά μάλλον για αντιπερισπασμό. Ήμασταν στο πρώτο κύμα αποβάσεως, στο μεσαίο γκρουπ και μεταφέραμε την επίλεκτη Αγγλοκαναδική Μεραρχία. Μόλις ολοκληρώθηκε επιτυχώς η απόβαση θυμάμαι όλο το πλήρωμα του «Κριεζή» να ζητωκραυγάζει, δάκρυα χαράς να κυλούν από τα μάτια μας. Σκεφτείτε ότι πολλοί από την χαρά τους άρχισαν να πετάνε τα καπέλα τους στον αέρα και να φωνάζουν: «Ζήτω, ζήτω...» Μάλιστα και ο Κυβερνήτης μας, ο αείμνηστος Δημήτρης Κιοσσές μετέπειτα ναύαρχος και αρχηγός του Γενικού Επιτελείου Ναυτικού, με τον πατριωτισμό του και τη θρησκευτική ευλάβεια που τον διέκρινε, έδωσε τον χαρούμενο αναστάσιμο χαιρετισμό «Χριστός Ανέστη! Επιτέλους οι προσδοκίες μας δικαιωνόνταν. Σύντομα θα γυρίσουμε απελευθερωτές στην Πατρίδα μας.» Τα καλά νέα από το μέτωπο της Νορμαν-

διάς άρχισαν να κυκλοφορούν γρήγορα σε ολόκληρη την Ευρώπη».

Ο Γρηγόρης Παυλάκης θυμάται ακόμη τι έκανε ο πατέρας του, ο οποίος είχε αποκλειστεί στο Παρίσι, μόλις έμαθε πως πραγματοποιήθηκε με επιτυχία η μεγάλη απόβαση.

«Ο πατέρας μου, όταν τον συνάντησα, μετά την απόβαση, μου είπε πως ήταν στη Γαλλία και είχε μάθει για την επιχείρηση γιατί μιλούσε επτά γλώσσες και μάλιστα είχε πάρει ένα ποδήλατο για να έρθει να με συναντήσει, αλλά στον δρόμο έπεσε σε μια λακκούβα από γερμανική βόμβα και έσπασε το πόδι του! Έτσι αντί να με συναντήσει βρέθηκε στο νοσοκομείο».

Ανώτατο παράσημο της Δεγεώνας της Τιμής

Στις 6 Ιουνίου του 2004, στις επετειακές εκδηλώσεις για τη συμπλήρωση 60 χρόνων από την ιστορική απόβαση, ο Γρηγόρης Παυλάκης ήταν ο μοναδικός Έλληνας, ο οποίος τιμήθηκε μαζί με 13 άλλους Βετεράνους της απόβασης της Νορμανδίας από τον Πρόεδρο της Γαλλικής Δημοκρατίας Ζακ Σιράκ.

Γλύτωσε το Θ/Κ «ΑΒΕΡΩΦ»

Μετά τον πόλεμο, τότε που γινόταν η αναδιοργάνωση του ναυτικού μας στόλου, γύρω στη δεκαετία του '50, είχε αποφασισθεί από τις αρμόδιες επιτροπές η διάλυση αρκετών πολεμικών μας πλοίων, συμπεριλαμβανομένου και του θωρηκτού «ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΒΕΡΩΦ», με τον όρο να διατηρηθεί ο πύργος του, όπου και το παρεκκλήσιο του Αγίου Νικολάου. Σε μια συγκέντρωση βετεράνων του

πολεμικού ναυτικού στον Ναυτικό Όμιλο Αθηνών, όπου βρισκόταν μαζί με την ηγεσία του Ναυτικού και ο βασιλιάς Παύλος, έγινε η σχετική συζήτηση για τη διάλυση των πλοίων».

Όταν ακούστηκε και το όνομα του «Γ. Αβέρωφ» ο πλοίαρχος Γρηγόρης Παυλάκης, σηκώνεται από τη θέση του και κατά παράβαση κάθε ιεραρχίας και πρωτοκόλλου, παρουσιάζεται απ' ευθείας στον βασιλιά και του λέγει: «Μεγαλειότατε, η διάλυση του «Αβέρωφ» είναι ιεροσυλία. Το Θωρηκτό αυτό είναι το σύμβολο των αγώνων του Έθνους. Γιατί να διαλυθεί και να μη παραμείνει ως Μουσείο, που θα εμπνέει τη νέα γενιά, όπως συμβαίνει με τη ναυαρχίδα «Βίκτωρ» του Νέλσονα που παραμένει στο Λονδίνο και δέχεται την επίσκεψη εκατοντάδων Βρετανών και ξένων κάθε μέρα;». Μόλις άκουσε τα λόγια αυτά ο βασιλιάς είπε στον Παυλάκη, τον οποίο και γνώριζε από τις συχνές επισκέψεις του στη Ναυτική Βάση του Πόρου, της οποίας ήταν διοικητής ο Παυλάκης, «Έχεις δίκιο κ. Παυλάκη» και στη συνέχεια είπε στη συγκέντρωση: «Κύριοι, το Θωρηκτό «Αβέρωφ» δεν θα διαλυθεί, αλλά θα παραμείνει ως Μουσείο, για να διδάσκει τη νέα γενιά...»

ΠΗΓΗ: *militaire.gr*

Η Σφαγή των Καλαβρύτων, 13 Δεκεμβρίου 1943

του Χάρη Μεττή, διευθυντή του Γραφείου Παιδείας, Τύπου και Πληροφοριών της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Θνατείρων και Μεγάλης Βρετανίας

Ο ανά τους αιώνες Ελληνισμός, όπως όλοι γνωρίζουμε, έχει δοκιμάσει πολλαχώς την οδύνη της συμφοράς. Η συχνότατα χαροκαμένη Ελληνίδα μάνα πολύ σπάνια να μην έχει νοιώσει τον φρικτό και αφόρητο πόνο από τον χαμό των παλληκαριών της, το δε αδυσώπητο μαύρο χρώμα του απρόσμενου θανάτου και της έσχατης απόγνωσης βρίσκεται σχεδόν σε κάθε γωνιά και σε κάθε σπίτι της ταλαίπωρης πατρίδας μας. Ο Διγενής της παράδοσης δεν είναι τίποτε άλλο από την ίδια την Ελλάδα, που μάχεται κι αγωνίζεται ηρωικά και ακατάπαυστα να εκριζώσει κάθε ίχνος απελπισίας και δουλοφροσύνης κάθε που θα βρεθεί αντιμέτωπος με πανίσχυρους και ανελέητους εχθρούς. Ο δε μισητός χάρος, που η λαϊκή φαντασία τον έχει κατά καιρούς παραστήσει με διάφορες μορφές και σχήματα –παλαιστή και ξιφομάχο ακαταμάχητο, ανελέητο φονιά κι αιμοδιψές θηρίο κι ακόρεστο– αποτελεί και αυτός προσωποποίηση των κατά καιρούς εχθρών του έθνους μας. Είτε αυτοί ονομάζονταν Πέρσες, είτε Άραβες και Τούρκοι, είτε Γερμανοί και ό,τι άλλοι. Και η τραγωδία στα Καλάβρυτα, και ας έχουν πια περάσει εβδομήντα τρία χρόνια, δείχνει συνεχώς και

ακατάπαυστα και αυτή πόσο σκληρά δοκιμάζεται η χώρα μας μόλις βρίσκεται αντιμέτωπη με το μίσος και το πάθος του φανατισμού και της εχθρότητας.

Τα Καλάβρυτα επισκέφθηκα για πρώτη φορά τελειόφοιτος μαθητής του Παγκυπρίου Γυμνασίου το καλοκαίρι του 1953. Όταν, δηλαδή, οι πληγές της τρομερής εκείνης τραγωδίας ήταν ακόμη ζωντανές στις καρδιές των επιζώντων. Κι είδα τότε κι άκουσα κι έμαθα απ' τον μαυροφορεμένο γυναικόκοσμο και τα επιζώντα παλληκάρια, όσα δεν μπορείς να βρεις σε βιβλία κι ιστορίες μεταγενεστέρων συγγραφέων. Ήτανε νωπές οι μνήμες κείνων των μανάδων και συζύγων για τον άδικο χαμό των πολυαγαπημένων τους. Και μας κοίταζαν και δάκρυζαν, γιατί βλέπανε στα νιάτα μας τα δικά τους τα αγόρια που τα έφαγε ο χάρος. Και τα μνήματα μπροστά μας ήτανε πολύ νωπά, λες και σκάφτηκαν πριν μέρες, όπως τότε που τα σκάψανε οι γυναίκες με τα χέρια τους για να θάψουν τους δικούς τους. Να γιατί καταλαβαίνω γιατί έρχεται στον νου μου κάθε τόσο, άθελά μου, σαν τρομακτική εικόνα ονείρου, φάντασμα σκληρό και φοβερό, η τραγική σκηνή της σφαγής

τόσων αθώων και αόπλων πολιτών στην τρισένδοξη αυτή πόλη της ηρωικής Πελοποννήσου. Τα Καλάβρυτα, μια πόλη που έχει άρρηκτα συνδέσει τη ζωή και τ' όνομά της με την ιστορία και τις δόξες της αθάνατης Φυλής μας. Ένας εφιάλτης επίμονος, ο οποίος με φοβίζει μήπως κι επαναληφθεί, ενώ ταυτόχρονα με συγκινεί κατάβαθα σαν ένα μακρόσυρτο και πένθιμο μοιρολόι. Μεταβήκαμε τότε στα Καλάβρυτα, μια ομάδα δεκαεφτάχρονων παιδιών της μαρτυρικής Μεγαλονήσου μας, με τον οδοντωτό σιδηρόδρομο, αφού πρώτα περάσαμε από το Μέγα Σπήλαιο, το ιστορικό αυτό μοναστήρι που βρίσκεται σφηνωμένο στην πλαγιά ενός απόκρημνου βράχου. Η διαδρομή υπήρξε πράγματι φαντασμαγορική: Ανάμεσα σε κατακόρυφες λαξευτές θα έλεγες πέτρες, πάνω στις οποίες αντανakλά, σαν σε καθρέφτη, τις ασυναγώνιστες ομορφιές του τοπίου. Μετά τα Καλάβρυτα είναι η θρυλική Αγία Λαύρα. Μέγα δε Σπήλαιο και Αγία Λαύρα είναι, για όσους τουλάχιστον από εμάς που γνωρίζουμε λίγη έστω την ιστορία μας, δυο ονόματα αναπόσπαστα συνδεδεμένα με την Ελληνική Επανάσταση του 1821. Τα δε Καλάβρυτα, κυρίως και προπάντων με τη Γερμανική Κατοχή στη διάρκεια του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Και είναι αυτήν ακριβώς την καταθλιπτική ιστορική περίοδο που θα κοιτάζουμε εδώ και ιδιαίτερα τον Δεκέμβριο του 1943, όταν η «Καλαβρυτινή Τραγωδία» είχε

σχεδιαστεί κι εξελιχθεί με τέτοιο ψυχρά προετοιμασμένο τρόπο και λεπτομέρειες, ώστε να συνταράξει εκ βάθρων την Ελλάδα και όχι μόνο, για το αποτρόπαιο αποτέλεσμά της...

Ο γερμανικός στρατός κατοχής στην Πελοπόννησο, το φθινόπωρο του 1943, अपαρτιζόμενο από την 117η Μεραρχία Καταδρομών, βρισκόταν υπό την ηγεσία του στρατηγού Karl von Le Suire, με έδρα του επιτελείου της το Περιγιάλι Κορινθίας. Η κατάσταση τότε στην Ελλάδα, μετά τη συνθηκολόγηση των Ιταλών με τους Συμμάχους, προκάλούσε μεγάλη ανησυχία στους Γερμανούς. Άλλωστε στην κατεχόμενη από τον γερμανικό στρατό χώρα μας, σύμφωνα με τις μυστικές εκτιμήσεις των ίδιων των Γερμανών, μονάχα στις περιοχές γύρω από τις βάσεις τους μπορούσαν πια να ασκήσουν έναν κάπως πιο αποτελεσματικό έλεγχο. Η διοίκηση επίσης της ως άνω μεραρχίας, επειδή έβλεπε τη συνεχώς αυξανόμενη δραστηριότητα των ανταρτών του ΕΛΑΣ, οι οποίοι έλεγχαν απόλυτα την περιοχή των Καλαβρυτών και συνεπώς απειλούσαν άμεσα τη σιδηροδρομική και οδική επικοινωνία της Πάτρας με την Κόρινθο και την Τρίπολη, έκρινε απαραίτητη την με κάθε τρόπο έγκαιρη εξουδετέρωση των ανταρτικών αυτών ομάδων.

Σε μια, λοιπόν, μάλλον βεβαιωμένη και οπωσδήποτε στρατιωτικά ασυγχώρητη απόφαση, ο αρχηγός της γερμανικής αυτής μεραρχίας Karl von Le Suire διέ-

ταξε ένα απόσπασμα, αποτελούμενο από 97 στρατιώτες, με ηγέτη τους τον λοχαγό Χανς Σόμπερ, να διερευνήσει την επικρατούσα κατάσταση στην περιοχή γύρω από τα Καλάβρυτα. Η δε διερευνητική αυτή αποστολή θα διαρκούσε για δυο μόνο μέρες, το Σάββατο-κυριακό 16-17 Οκτωβρίου 1943, και μάλιστα με τα απολύτως απαραίτητα εφόδια και πυρομαχικά ώστε να μπορούν να κινούνται όσο γίνεται πιο εύκολα. Γι' αυτό και δεν είχαν εφοδιαστεί με ασυρμάτους, μια πράξη, δηλαδή, που αργότερα αποδείχθηκε γι' αυτούς μοιραίο σφάλμα.

Εξ άλλου, το αρχηγείο Πελοποννήσου του ΕΛΑΣ, με βάση τα Δεμέστιχα και Διοικητή του στην περιοχή Χελμού τον Δημήτρη Μίχο, είχε ήδη πληροφορηθεί από κατασκόπους του για την αναγνωριστική εκείνη επιχείρηση των Γερμανών. Επέζησε, μάλιστα, ο εν λόγω Μίχος και κατέγραψε, με τον δικό του, βέβαια, φακό, τα γεγονότα που διαδραματίστηκαν τότε. Γνωρίζοντας, λοιπόν, τις κινήσεις του γερμανικού εκείνου αποσπάσματος, ο Μίχος ανέθεσε σε μια ομάδα 200 ανταρτών, υπό την ηγεσία του Σωτήρη Θεοδωρόπουλου (ψευδώνυμο «Κριαράς»), να στήσουν καρτέρι στους Γερμανούς κοντά στο χωριό Κερπινή, ώστε να τους εμποδίσουν να φτάσουν στα Καλάβρυτα.

Στο μεταξύ, οι 97 εκείνοι Γερμανοί, εντελώς ανύποπτοι για την παγίδα που τους είχαν ήδη στήσει οι αντάρτες του ΕΛΑΣ, βάδιζαν αμέριμνοι και χωρίς

προβλήματα όλη την ημέρα, Σάββατο, 16 Οκτωβρίου 1943, στο μονοπάτι από τους Ρωγούς προς την Κερπινή, με σκοπό να κατασκοπώσουν το βράδυ στο χωριό. Όμως στις πέντε παρά τέταρτο το απόγευμα της ίδιας μέρας οι Γερμανοί δέχτηκαν την πολύ έξυπνα, από στρατιωτική άποψη, προσχεδιασμένη αιφνιδιαστική επίθεση των καραδοκούντων ανταρτών και μάλιστα από όλες τις πλευρές. Οπότε οι περικυκλωμένοι Γερμανοί αναγκάστηκαν, στην απεγνωσμένη πλέον προσπάθειά τους να γλυτώσουν, να καταφύγουν σε ένα ύψωμα, όπου και παρέμειναν όλο το βράδυ, αποκορούοντας διαδοχικές επιθέσεις από τους αντάρτες.

Στο μεταξύ, το ανταρτικό αυτό σώμα είχε ενισχυθεί και από άλλους 200 και πλέον άνδρες του εφεδρικού ΕΛΑΣ, όπως και από αγρότες των γύρω χωριών. Άλλωστε, όπως είναι γνωστό, εναντίον των ανταρτικών ομάδων, που δρούσαν πια σε όλη την Ελλάδα, οι Γερμανοί εξαπέλυαν συνεχείς επιθέσεις κι επέβαλλαν αντίποινα εναντίον των κατοίκων του τόπου. Οι γερμανικές, όμως, εκείνες ενέργειες συνήθως αποτύγγαναν λόγω κυρίως της άρνησης του λαού να συνδράμει τους κατακτητές. Στη συγκεκριμένη δε περίπτωση που μας απασχολεί εδώ, η κεντρική ηγεσία των ανταρτών του ΕΛΑΣ ήταν αποφασισμένη να μην αφήσει τους Γερμανούς να καταστρέψουν τα Καλάβρυτα, όπως νόμιζε ότι ήταν η πραγματική αποστολή του γερμανικού

εκείνου αποσπάσματος. Και αυτή ακριβώς η εντολή, να αποτραπεί δηλαδή με κάθε τρόπο η επιτυχία του υποτιθέμενου σκοπού του γερμανικού αυτού αποσπάσματος, είχε δοθεί στην ομάδα των ανταρτών του Θεοδωρόπουλου.

Από την άλλη μεριά, ο Σόμπερ, αντιλαμβανόμενος πλέον ότι βρισκόταν σε μια όντως δεινή θέση, αδυνατώντας δε, μάλιστα, λόγω ακριβώς της έλλειψης ασυρμάτου, να επικοινωνήσει με το Αρχηγείο του και να του σταλούν απαραίτητες ενισχύσεις, πήρε την απεγνωσμένη απόφαση να προσπαθήσει να διασπάσει τον ασφυκτικό κλοιό των ανταρτών και να καταφύγει στο Αίγιο. Η εκ των προτέρων, όμως, καταδικασμένη εκείνη απόπειρά του, τις πρωινές ώρες της Κυριακής, 17ης Οκτωβρίου 1943, τελικά απέτυχε, με αποτέλεσμα ολόκληρη σχεδόν η ομάδα του να αιχμαλωτιστεί, εκτός από δέκα στρατιώτες που κατάφεραν να διαφύγουν σε μια κοντινή εκεί χαράδρα και να γλυτώσουν.

Έτσι, λοιπόν, στα χέρια των ανταρτών βρέθηκαν τελικά επιζώντες αιχμάλωτοι 77 Γερμανοί στρατιώτες, στους οποίους, όμως, μόλις το Γερμανικό Επιτελείο της 117ης Μεραρχίας, με ηγέτη τώρα τον φανατικό ναζιστή Αλεξάντερ Ερνστ Μπούρκβεν, ο οποίος, μόλις πληροφορήθηκε από τους διαφυγόντες στρατιώτες για την ύπαρξη επιζώντων συντρόφων τους στα χέρια των ανταρτών, είχε δώσει αυστηρή

εντολή να μην αποπειραθεί κανένας να δραπετεύσει μήπως χειροτερέψει η κατάσταση των υπόλοιπων αιχμαλώτων. Ενώ ταυτόχρονα προσπάθησε να πειθαναγκάσει τον τότε Μητροπολίτη Καλαβρύτων κι Αιγιαλείας Θεόκλητο Παναγιωτόπουλο [1931-1944, στη συνέχεια Μητροπολίτης Πατρών, 1944-1957, και τέλος Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και Πάσης Ελλάδος, 1957-1962 οπότε και απεβίωσε], μαζί με άλλους προκρίτους του Αιγίου, να μεσολαβήσουν για την απελευθέρωση των 77 εκείνων Γερμανών αιχμαλώτων. Ο Θεόκλητος, όμως, ο οποίος προφανώς δεν εμπιστευόταν ούτε τους Γερμανούς ούτε την ηγεσία του ΕΛΑΣ, αρνήθηκε επιμόνως να μεταβεί ο ίδιος στην ελεγχόμενη από τους αντάρτες περιοχή, κι έστειλε ως αντιπρόσωπο του τον ιερέα Κωνσταντίνο Χρόνη.

Ο Μούρκβεν, επίσης, απειλούσε με τρομακτικά αντίποινα σε βάρος του άμαχου πληθυσμού της περιοχής εάν οι Γερμανοί αιχμάλωτοι δεν απελευθερωνόνταν. Γι' αυτό τελικά ανέλαβαν την ευθύνη να προσπαθήσουν να πείσουν τους αντάρτες, συναντώντας τους μάλιστα στο χωριό Βυσοκά, όπου θα γίνονταν οι διαπραγματεύσεις, να απελευθερώσουν τους Γερμανούς, ο Δήμαρχος Αιγίου Αλέξανδρος Καζάνης, ο δικηγόρος Παναγιώτης Μεντζελόπουλος και δυο ιερείς, εκ των οποίων ο ένας ήταν ο ιερέας Κωνσταντίνος Χρόνης ως εκπρόσωπος, όπως είπαμε, του Μητροπολίτη Θεόκλητου.

Στο μεταξύ, όμως, δυο αντάρτες του ΕΛΑΣ είχαν δολοφονήσει εν ψυχρώ, και παρά τις έντονες διαμαρτυρίες του προσωπικού του νοσοκομείου, τρεις Γερμανούς τραυματίες που νοσηλεύονταν στο νοσοκομείο των Καλαβρύτων μετά τη μάχη στην Κερπινή. Οι δυο εκείνοι νεαροί αντάρτες κατάγονταν από το χωριό Σουδενά, από το οποίο καταγόταν και ο Ντίνος Παυλόπουλος, ένας νέος 18 ετών, τον οποίο οι Γερμανοί είχαν απαγχονίσει στα Καλάβρυτα την 1η Σεπτεμβρίου 1943. Ένας μάλιστα από τους δυο εκείνους εκτελεστές ήταν συγγενής του νεαρού Παυλόπουλου. Γι' αυτό και η δολοφονία των τριών εκείνων τραυματιών δικαιολογήθηκε ως πράξη απλής οικογενειακής τιμής.

Οι παρατεταμένες, πάντως, και αμφιλεγόμενες εκείνες διαπραγματεύσεις για την απελευθέρωση των αιχμαλώτων τελικά απέτυχαν ακριβώς επειδή τόσο ο Μπούρκβεν όσο και το αρχηγείο του ΕΛΑΣ έθεταν ο καθένας τους όρους अपαράδεκτους για τον άλλο. Συγκεκριμένα, οι μεν Γερμανοί απαιτούσαν την άνευ όρων απελευθέρωση των αιχμαλώτων και φοβέριζαν με μαζικά αντίποινα εναντίον των κατοίκων της περιοχής των Καλαβρύτων, το δε αρχηγείο του ΕΛΑΣ, στις 29 Νοεμβρίου 1943 προέβαλε ως τελικό όρο για την απελευθέρωση των 77 εκείνων Γερμανών αιχμαλώτων αφ' ενός την απαίτηση όπως για κάθε Γερμανό αιχμάλωτο την απελευθέρωση από τα κρα-

τητήρια στην Ελλάδα πενήντα Ελλήνων κομμουνιστών, αφ' ετέρου δε την άμεση απελευθέρωση κι επιστροφή στην Ελλάδα κατονομαζόμενων Ελλήνων κομμουνιστών που κρατούνταν στις Γερμανικές φυλακές, μεταξύ των οποίων συγκαταλεγόταν και ο Νίκος Ζαχαριάδης, ο οποίος βρισκόταν έγκλειστος στο στρατόπεδο Νταχάου. Και για μεν την πρώτη απαίτηση, ο Μπούρκβεν ήταν κάπως έτοιμος να συνδιαλεχθεί, αλλά όχι και για τη δεύτερη. Γι' αυτό κι επανέλαβε τις απειλές του για τρομερά μαζικά αντίποινα σε περίπτωση που οι 77 Γερμανοί αιχμάλωτοι δεν απελευθερώνονταν.

Ταυτόχρονα, όμως, οι εκπρόσωποι του ΕΛΑΣ στις συζητήσεις που γίνονταν στο χωριό Βυσοκά απειλούσαν πλέον φανερά και τα μέλη της Ελληνικής συμβουλευτικής αποστολής. Οπότε αυτοί, από πραγματικό φόβο για την ζωή τους, επέστρεψαν άρον-άρον στο Αίγιο. Όμως ο Μητροπολίτης Θεόκλητος, αντιλαμβανόμενος προφανώς την σοβαρότητα μιας τέτοιας άρνησης για συμμετοχή σε μια τέτοια, έστω και στην ουσία, όπως δείχνανε τα πράγματα, άκαρπη διαπραγματευτική αποστολή, έστειλε ξανά ως εκπρόσωπό του τον ως άνω ιερέα Κωνσταντίνο Χρόνη μαζί με δυο άλλα τώρα πρόσωπα.

Οι δε Γερμανοί, κάνοντας εκείνες τις απειλές για αντίποινα, δεν γνώριζαν ότι ήδη το Γενικό Αρχηγείο του ΕΛΑΣ είχε δώσει γραπτή εντολή στον Σωτήρη Θεοδωρόπουλο να σκοτώσει όλους

τους αιχμαλώτους. Μια διαταγή, όμως, που ο Θεοδωρόπουλος και η ομάδα του όχι μόνο αρνήθηκαν να εκτελέσουν, αλλά κι εγκατέλειψαν την εκεί παραμονή τους κι έφυγαν για τα χωριά και τα σπίτια τους. Οπότε την εντολή εκείνη ανέλαβε να φέρει σε πέρας ο Μανιάτης Κάραλης με μια καινούργια αντάρτικη ομάδα. Έτσι, τελικά, οι Γερμανοί αιχμάλωτοι εκτελέστηκαν εν ψυχρώ και ομαδικά στην άκρη μιας χαράδρας βάθους 80 μέτρων, σε μικρή απόσταση από το χωριό Μάξι, τα δε πτώματά τους ρίχτηκαν στη χαράδρα. Όμως από τους 77 αιχμαλώτους επέζησαν δύο, ένας δε από αυτούς κατάφερε, μάλιστα, να φτάσει σώος στη μονάδα του και να φέρει εκεί την τρομερή είδηση για την εκτέλεση των υπόλοιπων συντρόφων του.

Όπως, λοιπόν, ήταν επόμενο, το εξαγριωμένο γερμανικό απόσπασμα που βρήκε τους 75 νεκρούς στη χαράδρα κατάστρεψε εκ θεμελίων το χωριό Μάξι κι εκτέλεσε 5 Έλληνες. Επίσης, το πρωί της 8ης Δεκεμβρίου 1943, ο Le Suire διέταξε, μέσω ασυρμάτου, «να εκτελεστεί ο ανδρικός πληθυσμός και να πυρποληθούν τα χωριά», μια πράξη που ορίστηκε να αναλάβει ο ταγματάρχης Εμπερσιμπέργκερ. Στην δε πορεία τους προς τα Καλάβρυτα οι Γερμανοί, και ενώ οι αντάρτες είχαν ήδη καταφύγει στα απόκρημνα κρησφύγετά τους, εκτέλεσαν, στα ενδιάμεσα χωριά, τουλάχιστον 143 άντρες, κι έκαψαν και λεηλάτησαν κάπου

χίλια σπίτια, αποκομίζοντας ταυτόχρονα και ανυπολόγιστης αξίας λάφυρα σε χρήματα, σε αιγοπρόβατα και άλλα τιμαλφή.

Τα χειρότερα, όμως, επρόκειτο να ακολουθήσουν στην πόλη των Καλαβρύτων, όπου οι Γερμανοί στρατιώτες ή τουλάχιστον οι φανατικοί ναζιστές τους, ανενόχλητοι πια από τους αντάρτες και με το μίσος από την εκτέλεση των συντρόφων τους να ξεχειλίζει στην καρδιά τους, προέβησαν σε ένα από τα πιο φρικτότερα εγκλήματα του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου και όχι μόνο.

Ξημέρωνε η Δευτέρα, 13η Δεκεμβρίου 1943. Τα Καλάβρυτα είχαν ήδη καταληφθεί από ισχυρά αγήματα Γερμανών στρατιωτών. Οι άμαχοι κάτοικοι βρισκόνταν σε πλήρη αμηχανία, αν όχι και σε πραγματική απόγνωση. Φοβερές διαδόσεις κυκλοφορούσαν μεταξύ τους για την επικείμενη τραγωδία. Όμως κανένας δεν πίστευε πως οι Γερμανοί θα προέβαιναν σε ένα τέτοιο απάνθρωπο έγκλημα. Πολύ δε νωρίς το πρωί της αποφράδας εκείνης ημέρας, όλοι οι κάτοικοι διατάχθηκαν να συγκεντρωθούν στο Γυμνάσιο της πόλης. Εκεί οι Γερμανοί χώρισαν αμέσως τους άντρες, άνω των δεκατεσσάρων ετών, από τα υπόλοιπα γυναικόπαιδα, τα οποία και κλείδωσαν μέσα στο κτίριο του Γυμνασίου. Στη συνέχεια, όλους εκείνους τους άντρες τους έβαλαν σε γραμμή, λες και θα κάνανε παρέλαση, και τους οδήγησαν στο χωράφι του

Καπή, σαν σε ένα είδος εξέδρας, στο ανατολικό μέρος της πόλης. Δώσανε τότε αυστηρή εντολή να παραμείνουν επί τόπου όλοι εκείνοι οι άντρες ακίνητοι και όρθιοι, με τα μάτια στυλωμένα στην πόλη τους λες και θ' αποχαιρετούσαν για πάντα και αυτή, και τα σπίτια τους, και τις έγκλειστες στο Γυμνάσιο οικογένειές τους.

Τελικά οι Γερμανοί στρατιώτες, αφού για πολλή ώρα κοροΐδεψαν τους άτυχους Καλαβρυτινούς -οι οποίοι στο μεταξύ έβλεπαν τα σπίτια τους να γίνονται παρανάλωμα του πυρός- υπάκουσαν πειθήνια και θα έλεγες με πολλή χαρά την διαταγή του αρχηγού τους: Μυδραλιοβόλα και αυτόματα είχαν όλα στραφεί εναντίον των πανικόβλητων Ελλήνων. Μονάχα ελάχιστοι Καλαβρυτινοί είχαν το θάρρος και το έβαλαν στα πόδια και γλύτωσαν. Έτσι, εντός ολίγων μόνο λεπτών το αίμα όλων των εναπομεινάντων αθώων και άοπλων αντρών πότισε άφθονο τη γη των προγόνων τους. Σχεδόν όλοι είχαν πέσει νεκροί από τους πρώτους κιόλας συνεχείς πυροβολισμούς. Σε άλλους δόθηκε η χαριστική βολή. Και οι ελάχιστοι εκείνοι άντρες, που δραπέτευσαν κι επέζησαν, διηγούνταν αργότερα με τρόμο την αποτρόπαιη εκείνη θηριωδία των Γερμανών.

Ο πραγματικός, όμως, αριθμός των Καλαβρυτινών εκείνων νεκρών, όπως επίσης και όλης της γύρω περιοχής στη διάρκεια της λεγόμενης «Επιχείρηση Καλάβρυτα» συζητείται ακόμη μέχρι

σήμερα. Για παράδειγμα, σε απόρρητο Γερμανικό τηλεγραφικό σημείωμα της 31ης Δεκεμβρίου 1943 αναφέρεται ότι είχαν εκτελεστεί ως πράξη αντιποίνων 696 Έλληνες σε όλη την περιοχή των Καλαβρύτων. Στις δε 7 Νοεμβρίου 1944, η Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για Εγκλήματα Πολέμου αναφέρει σε σχετικό έγγραφό της ότι στα Καλάβρυτα εκτελέστηκαν περισσότερα από 750 και μέχρι σχεδόν χίλια άτομα. Ενώ ο προσημειωμένος Μητροπολίτης Καλαβρύτων και Αιγιαλείας -αργότερα Πατρών και στη συνέχεια Αρχιεπίσκοπος- Θεόκλητος, κατέθεσε ότι οι εκτελεσθέντες τότε στα Καλάβρυτα ήταν 750 κάτοικοι της πόλης.

Το πιο σίγουρο, όμως, φαίνεται να είναι αυτό που αναφέρει η σύγχρονη με τα γεγονότα Γερμανική αναφορά. Ότι, δηλαδή, στις 13 Δεκεμβρίου 1943, στα Καλάβρυτα, είχαν εκτελεστεί 511 άντρες. Αλλά και από τον αριθμό αυτόν πρέπει να αφαιρέσουμε τους δώδεκα άντρες που είχαν κατορθώσει να τρέξουν και να γλυτώσουν πριν αρχίσουν οι πυροβολισμοί των Γερμανών στρατιωτών. Οπότε ο πραγματικός αριθμός των εκτελεσθέντων Καλαβρυτινών στις 13 Δεκεμβρίου 1943 ανέρχεται στους 499. Πάντως, σαν να μην έφτανε η αιματοχυσία εκείνη, την επόμενη κιόλας ημέρα, 14 Δεκεμβρίου 1943, οι Γερμανοί πυρπόλησαν και το Μοναστήρι της Αγίας Λαύρας, προφανώς αγνοώντας τον πρωταρχικής ση-

μασίας ρόλο που διαδραμάτισε η Ιερά αυτή Μονή στη διάρκεια της Ελληνικής Επανάστασης του 1821.

Στο μεταξύ, κι ενώ το χωριό τους είχε ήδη τυλιχθεί στις φλόγες, οι έγκλειστες στο Γυμνάσιο γυναίκες και τα παιδιά κατάφεραν να αποδράσουν και να σωθούν. Και τούτο χάρη στη φιλανθρωπία ενός Γερμανού στρατιώτη, ο οποίος άφησε σκόπιμα την πόρτα του Γυμνασίου ανοικτή κι έτσι τα γυναικόπαιδα κατάφεραν να δραπετεύσουν την ώρα ακριβώς που οι υπόλοιποι στρατιώτες περιέχυναν πόρτες και παράθυρα με βενζίνη για να πυρπολήσουν το κτίριο. «Ξέρω», είπε ο καλός εκείνος Γερμανός, «πως αυτό που κάνω θα μου στοιχίσει τη ζωή. Έχω, όμως, κι εγώ δικά μου παιδιά, και σκέφτομαι τι θα λένε μετά για τον πατέρα τους αν σας αφήσω να καείτε εσείς ζωντανόι!» Αυτή δε τη συγκινητική λεπτομέρεια την άκουσα τότε απ' το στόμα αυτό-πτη μάρτυρα.

Το χωράφι εκείνο του Καπή, όπου για πρώτη φορά το είδα πριν εξήντα, τόσα χρόνια, είναι σήμερα ένας τόπος εθνικού προσκυνήματος. Το επισκέφτηκα και πάλιν άλλες δυο φορές, το 1969 και το 1993. Τη δεύτερη, μάλιστα, φορά με τον εξαίρετο και μαχητικό Μητροπολίτη Καλαβρύτων και Αιγιαλείας Αμβρόσιο (1978 και εφεξής). Εντυπωσιάστηκα, όμως, πικρά από την ψυχρότητα των κατοίκων της πόλης, οι οποίοι έδειξαν προφανή δυσμένεια για την παρουσία του στην πόλη τους,

επειδή θα επιρρίπτουν ίσως, κατ'εσφαλμένη επέκταση, ακόμη ευθύνες για την απάνθρωπη εκείνη συμπεριφορά των Γερμανών ναζιστών στην άρνηση του τότε Μητροπολίτη Καλαβρύτων και Αιγιαλείας Θεόκλητου να μεσολαβήσει αυτοπροσώπως για την απελευθέρωση των 77 Γερμανών αιχμαλώτων. Και τούτο επειδή προφανώς αγνοούσαν οι μετέπειτα Καλαβρυτινοί την ήδη ληφθείσα απόφαση του ΕΛΑΣ να εκτελέσει τους αιχμαλώτους, όπως επίσης και τη συμπεριφορά που επιδείκνυαν οι φανατικοί Ελασίτες απέναντι στην Εκκλησία και γενικά στον θρησκευόμενο λαό.

Σήμερα, στη θέση του στυγερού εκείνου εγκλήματος υπάρχει επιβλητικό μνημείο προς τιμή και ανάμνηση των αδίκως εκτελεσθέντων από τους ναζιστές Γερμανούς Καλαβρυτινών. Προσωπικά, όμως, εγώ ανατρέχω στις πρώτες εκείνες εντυπώσεις που είχα αποκομίσει το 1953, όταν ακόμα το χωράφι του Καπή βρισκόταν στην ίδια σχεδόν κατάσταση όπως και την ημέρα του φοβερού εκείνου εγκλήματος. Προπάντων δε, όταν το 1953 ζούσαν ακόμα, και είχαν οπωσδήποτε ζωντανή και πεντακάθαρη την ανάμνηση των τραγικών εκείνων γεγονότων, οι μητέρες, οι σύζυγοι και τα παιδιά των αγρώς δολοφονηθέντων αντρών των οικογενειών τους. Να μην ξεχνάμε επίσης, άλλωστε, ότι μετά την τελική ήττα της ναζιστικής Γερμανίας και την αποχώρηση των Γερμανικών στρατευμά-

των από την Ελλάδα, την χώρα μας τάλανισε για τα επόμενα έξι σχεδόν χρόνια ο αδικαιολόγητος και άστοχος, αλλά και τόσο καταστρεπτικός για τον Ελληνισμό, εμφύλιος πόλεμος. Οπότε, πού καιρός και πού όρεξη και χρήματα για την δημιουργία τέτοιων μνημείων! Όμως δεν μπορούσα τότε να κρατήσω τα δάκρυά μου αντικρίζοντας το θέαμα των απλοϊκών τάφων με τις συγκινητικές επιγραφές στους απέριττους σταυρούς των και τις μαυροφορεμένες γυναίκες να κάθονται εκεί ακίνητες

και αμίλητες να τους κοιτάνε και ποιος ξέρει τι σκέψεις και αναμνήσεις θα κυκλοφορούν ανεμπόδιστα στο πρόσωπο γερασμένο και ρυτιδωμένο πρόσωπό τους. Τάφους, μάλιστα, που τους άνοιξαν με τα ίδια χέρια τους οι γυναίκες των νεκρών για να τους προστατέψουν από τα πεινασμένα σκυλιά. «Ό,τι στον κόσμο έφερα», διάβασα σε έναν τέτοιο ξύλινο σταυρό, «εγώ η ίδια με τα χέρια μου τους έθαψα εδώ. Τρία παιδιά και τον άντρα μου».

Χάρης Μεττής, 10 Δεκεμβρίου 2016

Η ΜΟΙΡΑΣΙΑ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΣΤΗ ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΗΣ ΓΙΑΛΤΑΣ

Από τη «MAXH» 12 Φεβρουαρίου 2017

Στην παραλιακή πόλη της Κριμαίας Γιάλτα, οι ηγέτες των μεγάλων δυνάμεων της εποχής συζήτησαν και αποφάσισαν ένα θέμα: πώς θα μοιραστούν τον κόσμο. Ρούζβελτ, Τσώρτσιλ και Στάλιν, οι νικητές του πολέμου που αιματοκύλισε τον πλανήτη, αποφάσισαν στη Γιάλτα το αύριο της Ευρώπης, χωρίς τον Χίτλερ και τους ναζί, αλλά με νέες σφαίρες επιρροής.

Η διάσκεψη που διεξήχθη μεταξύ 4 και 11 Φεβρουαρίου 1945, τυλιγμένη σε ένα πέπλο μυστηρίου, όπως και η χειμερινή ομίχλη που σκέπαζε την πόλη, έχει αποτυπωθεί στην παγκόσμια συνείδηση ως η σημαντικότερη αναμέτρηση αντιπάλων στη διεθνή σκακιέρα. Όχι αδικώς. Σ' αυτή τη συνδιάσκεψη της Γιάλτας, αποφασίστηκε και η τύχη της Ελλάδας, η οποία ετοιμαζόταν να πανηγυρίσει την απελευθέρωση από τη γερμανική κατοχή και αντ' αυτού μπήκε στον τετραετή αιματηρό εμφύλιο πόλεμο.

Η διάσκεψη αυτή έμεινε στην ιστορία ως «Η Διάσκεψη της Γιάλτας», καθώς πραγματοποιήθηκε στο μέγαρο της Λιβάντια, που βρίσκεται κοντά στην πόλη της Γιάλτας. Η σύνοδος αυτή θε-

ωρείται μεγάλης σπουδαιότητας, κυρίως λόγω των θεμάτων που διαπραγματεύτηκαν οι «Τρεις Μεγάλοι» και είχε να κάνει με την μεταπολεμική πολιτική που θα ακολουθούσαν, σχετικά με τις χώρες που είχε καταλάβει η Ναζιστική Γερμανία, αλλά και με την τύχη των χωρών που είχαν συμμαχήσει με αυτήν. Ο Ρούσβελτ επιθυμούσε η σύνοδος να πραγματοποιηθεί σε κάποιο σημείο της Μεσογείου, αλλά ο Στάλιν επέμενε ότι οι γιατροί του δεν του επέτρεπαν μεγάλα ταξίδια και ο Ρούζβελτ υποχώρησε, αν και η υγεία του ήταν πολύ περισσότερο κλονισμένη.

Έτσι, επί επτά ημέρες οι αρχηγοί των κρατών - νικητών καθόριζαν την μορφή που θα είχε ο μεταπολεμικός κόσμος. Για καθέναν από τους ηγέτες η διάσκεψη είχε εξαιρετική σημασία, ο πόλεμος όδευε προς το τέλος του, καθώς ο «Κόκκινος Στρατός» απείχε μόλις 100 χλμ. από το Βερολίνο και η κατάρρευση της Γερμανικής κυριαρχίας ήταν ζήτημα χρόνου. Οι Βρετανοί ήθελαν να περισώσουν ό,τι ήταν δυνατόν από την προπολεμική «υγειονομική ζώνη» γύρω από την ΕΣΣΔ, τις ΗΠΑ απασχολούσε κυρίως ο παράγοντας Ιαπωνία και ο Ειρηνικός Ωκεανός

και η είσοδος της ΕΣΣΔ στον πόλεμο κατά της Ιαπωνίας, κάτι που επιθυμούσαν διακαώς.

Έτσι, λοιπόν, στην Διάσκεψη της Γιάλτας αποφασίστηκαν τα εξής:

» Επισημοποιήθηκε η πρόθεση για τη δημιουργία του Ο.Η.Ε, η οριστικοποίηση της οποίας θα γινόταν σε ειδική προσεχή διάσκεψη στον Άγιο Φραγκίσκο

» Σχεδιάστηκε η τελική ήττα του Χίτλερ και ο τετραπλός συμμαχικός Κατοχικός έλεγχος της Γερμανίας, που έμελλε να καταβληθεί.

«Επαναβεβαιώθηκε η βούληση των

Συμμάχων να μην αποδεχτούν «παράδοση των δυνάμεων του Άξονα» παρά μόνον «άνευ όρων».

» Αποφασίστηκε η εκμηδένιση του γερμανικού милитарισμού και ναζισμού, για να μην μπορέσει ξανά η Γερμανία να απειλήσει την παγκόσμια ειρήνη. Στην διάσκεψη της Γιάλτας αποφασίστηκε επίσης ότι η Ελλάδα ανήκει στη δυτική σφαίρα επιρροής. Δόθηκε διαβεβαίωση των Άγγλων ότι τα βόρεια σύνορα της χώρας θα διασφαλισθούν, ενώ υπήρχε και η πληροφορία, μέσω του τουρκικού ΥΠΕΞ, ότι ο Στάλιν απέφυγε να δώσει αρωγή στο ΚΚΕ.

Το κείμενο της Συμφωνίας της Γιάλτας αναφέρει τα ακόλουθα:

- 1) Τελική ήττα της Γερμανίας
- 2) Κατοχή και έλεγχος της Γερμανίας
- 3) Επανορθώσεις εκ μέρους της Γερμανίας
- 4) Σύσταση του Ο.Η.Ε.
- 5) Διακήρυξη για την απελευθερούμενη Ευρώπη»
- 6) Διακανονισμός των περί την Πολωνία διαφορών
- 7) Νοτιοσλαβία (διακανονισμός των της Γιουγκοσλαβίας)

Το κατωτέρω περιστατικό, που το βρήκαμε σε παλιά εφημερίδα, το παραθέτουμε σε απάντηση του σημερινού υμνητού του εγκληματικού Δεκεμβριανού Κινήματος

Από την ΕΘΝΙΚΗ ΗΧΩ - Μάρτιος 2006

Της ΤΕΛΕΣΙΑΑΣ ΛΑΜΠΕΛ ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ

Τον Δεκέμβριον του 1944, οι κομμουνισταί, δεν προέβησαν μόνον εις παντοειδείς καταστροφάς, λεηλασίας, αρπαγάς, αλλά και με αφάνταστη μανία, εστράφησαν εναντίον όλων των τάξεων του ελληνικού λαού. Επί πλέον κατέσφαξαν με αγριότητα εκλεκτούς ανθρώπους των γραμμάτων και της τέχνης, όπως την μεγάλην μας τραγωδόν Ελένη Παπαδάκη, τον καθηγητήν του Πανεπιστημίου Τ. Θεοφανόπουλον, τον υφηγητήν Ν. Ευσταθιανόν και πληθώρα άλλων εκλεκτών πολιτών. Εξετέλεσαν αναρρίθμητους στρατιωτικούς και αναπήρους πολέμου, πολεμιστάς του έπους 1940-1941. Παραλλήλως οδήγησαν σε ομηρία χιλιάδας πολιτών, πολλούς εκ των οποίων εξετέλεσαν εν τη πορεία. Μεταξύ των ομήρων εκείνων, ήτο και ο ε.α. Στρατηγός Αγαμέμνων Μεταξάς, με τον δεκαοχτάχρονο γιο του. Ο μεγαλύτερος γιος του, ανθυπολοχαγός, είχε διαφύγει εις Μέσην Ανατολήν. Κατά την πορείαν, εχώρισαν τους άνδρες από τις γυναίκες και τους ηλικιωμένους από τους νέους. Ύστερα από εξαντλητική πορεία ωρών, οι συμμορίτες, κάπου εστάθμευσαν διά να ξεκουρασθούν. Φυσικά εστάθμευσαν και οι όμηροι.

Ένας βαθμοφόρος Ελασίτης, πλησίασε

τον Στρατηγό Αγ. Μεταξά και με την συνήθη βάρβαρη/ανάγωγη φρασεολογία και συμπεριφορά που τους διέκρινε, τον ρώτησε:

«Κουράστηκες γέρο;...»

«Κουράστηκα παιδί μου», απάντησε περίλυπος ο παλαιός ένδοξος πολέμαρχος, κοιτάζοντας ερευνητικά με την ματιά του τους ομήρους, μήπως αντικρύσει το παιδί του.

- «Πεινάς;...» τον ρώτησε πάλι ο Ελασίτης. «Πεινάω...» ήταν η απάντησις. «Θέλεις να φας;» τον ξαναρώτησε ο συμμορίτης. «Αν σας περισσεύει τίποτε δώστε μου», είπε ο Αγ. Μεταξάς.

Σε λίγο, έφεραν στον Στρατηγό για να τον περιποιηθούν συνκώτια ψημένα. Ο Στρατηγός τα έφαγε. Ο Ελασίτης τον ρώτησε. «Καλός ο μεζές γέρο;». «Καλός παιδί μου, ευχαριστώ». Ήταν η απάντησις του ταλαίπωρου Στρατηγού. Τότε, δυο άλλοι συμμορίτες, σέρνοντας το εφηβικό καταματωμένο σώμα του γιου του Στρατηγού, λέγοντας του με σαρκασμό: «Σκατόγερε, έφαγες τα συνκώτια του γιου σου...». Και άρχισαν να γελούν χλευαστικά, τα ανθρωπόμορφα εκείνα τέρατα, δια το μέγα κατόρθωμά των... Οι αμο-σταγείς εγκληματαίαι, αφού κατέσφαξαν τον 18χρονο έφηβο, αφήρεσαν τα εντόσθιά του, τα έψησαν

και τα προσέφερον εις τον ανίδεο και τραγικό πατέρα, να τα φάει. Ο δύσμοιρος γονιός, στο άκουσμα των φοβερών εκείνων λόγων και στο αντίκρουσμα του αγρίως κατασφαιγιασθέντος παιδιού του, σύρθηκε ως το άψυχο πτώμα του, το αγκάλιασε με σπασμωδικές κινήσεις και με γοερούς θρήνους κρατώντας το σφικτά, άφησε την τελευταία του πνοή στο καταξέσχισμένο, καταματωμένο νεκρό κορμί του.

Το τραγικό περιστατικό, ανέφερε ο τότε Διοικητής της 94 ΣΔΙ κ. Κων. Λουμάκης, νυν αντιστράτηγος ε.α., εις το θερινόν θέατρον του KEEM Σπάρτης, στις 24 Ιουνίου 1966. Προηγούμενος,

είχα αναπτύξει το θέμα μου «Ιστορική Αναδρομή γεγονότων 1940-1950», αναφερομένη σε γεγονότα εκείνης της δεκαετίας, την αντεθνική δράση των αρνησιπάτριδων και τα θηριώδη εγκλήματά των, παρουσία του Διοικητού της 94 ΣΔΙ, του Υποδ/του του KEEM Σπάρτης κ. Ιωάννου Ρουσσέα.

Η εξιστόρησις του τραγικού περιστατικού της μακάβριας εκείνης πράξεως των συμμοριτοκομμουνιστών υπό του τότε Δ/τού της 94 ΣΔΙ, επροξένησε μεγάλην εντύπωσιν εις όλους γενικά. Ιδιαίτερα εις τους στρατευμένους νέους, πολλοί των οποίων ήτο αδύνατον να συγκρατήσουν τα δάκρυά των.

Ο Άγγλος δημοσιογράφος F. A. Voigt στο βιβλίο του «Ελληνική Άνταρσία» γράφει:

«Είναι αδύνατο νά πη κανείς μέ βεβαιότητα πόσα παιδιά έχουν άπαχθει. Μερικά - ίσως πολλά - έχουν χαθει στον δρόμο, γιατί ή μεταφορά τους ανάμεσα σέ βουνά περπατώντας, δέν ήταν εύκολη, ιδίως τό χειμώνα. Γιά τούς γονείς ή άπαγωγή ενός παιδιού από τούς κομμουνιστάς είναι χειρότερο κακό κι' από τόν θάνατο άκόμη του παιδιού. Η γενική εικόνα ήταν αφάνταστα τραγική. Όταν τά παιδιά τά συγκέντρωναν τσίριζαν καί αί μητέρες θρηνοῦσαν κι' ικέτευαν. Κάθε προσπάθειά τους νά κρατήσουν τά παιδιά, βάνανσα αποक्रоοῦνταν. Οί χωρικές ήσαν τρομοκρατημένες κι' ήξεραν πώς κάθε αντίσταση ήτανε μάταιη».

(Αποσπάσματα έκ του βιβλίου «Τό Παιδομάζωμα» του Γ. Μανούκα, Γενικού Επιθεωρητού του «Παιδομαζώματος»)

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Χ. ΜΑΝΟΥΚΑ

Πρώην Γενικού Επιθεωρητού του «παιδομαζώματος»
Από το βιβλίο του που κυκλοφόρησε το 1961 με τίτλο:

ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΤΟΥ ΕΛΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΦΥΛΗΣ

Έκρυψε το παιδί της στη γη

Στην περιοχή Καστοριάς, όχι μακριά από τα Αλβανικά σύνορα, είναι αν ενθυμούμαι καλά, ο Μεσόβραχος, ένα μικρό χωριουδάκι, κοντά στην Καληβρύση και Διποταμιά.

Εκεί, την εποχή του Συμμοριτοπολέμου, είχε ιδρυθεί επιμελητεία.

Εκεί μάζευαν όλα τα κατασχεμένα από τα γύρω χωριά. Και έμενε μόνιμη φρουρά. Στα σπίτια αυτά κοιμήθηκα κι εγώ. Έφαγα ψωμί, πήρα εφόδια δια τον δρόμο, έδεσα και το ζώο μου στον σταύλο.

Μια βραδιά κοιμήθηκα στον ξενώνα του χωριού. Από συνήθεια άνοιξα κουβέντα και με τη γριά σπιτονοικοκυρά - πώς είσθε, πού είναι ο γέροντας σου, τα παιδιά σου; κ.λπ.

Έντρομο το παιδί της μαρτυρικής υπαίθρου, το οδήγησε το Κ.Κ.Ε. στην πιο τραγική συμφορά, ανυπεράσπιστο πλέον στέλνεται στην Ονγαρία

Μια κι αποκτήσαμε φιλία, άρχισε κάπως να μου παραλείει τα μυστικά του σπιτιού της...

Έτσι τούτο - έτσι εκείνο - έχω και ένα παιδί, μου λέει, νεαρό, αλλά το κακόχρονο, εδώ και αρκετό καιρό έφυγε, το 'σκασε!

Πήγε στην Καστόρια! το γρουσουζικο, δεν υπελόγισε μάνα και πατέρα. Μας ντρόπιασε. Να, όλα τα παιδάκια φεύγουν με το καλό για την Αλβανία!

Πήρα έπειτα τον λόγο κι εγώ:

- Κρίμα, της λέγω, που δεν είναι εδώ! Ευκαιρία ήταν θα το έστελνα στις Λαϊκές Δημοκρατίες και θα τον έβαζα επικεφαλής! Και ας πάει χαμένο το δικό μου...

Το πρωί, την ευχαρίστησα δια τη φιλοξενία και έφυγα. Μετά από αρκετό καιρό έμαθα το εξής καταπληκτικό: Η γριά αυτή, επειδή δεν ήθελε να της πάρουμε το παιδί και να το «τακτοποιήσουμε» εμείς, στην Αλβανία, το είχε κρύψει! Και πού το είχε κρυμμένο; Θεέ μου! Μέσα στον σταύλο! Ακριβώς εκεί που έδεσα το ζώο! Είχε κάμει ένα μεγάλο λάκκο μέσα στη γη κι είχε χωμένο το παιδί κάτω από το παχνί του ζώου. Το «καταφύγιο» είχε μαύρη τρύπα απ' την οποία έπαιρνε αέρα το παιδί και

από εκεί το τροφοδοτούσε όταν έδινε τροφή στα ζώα! Έτσι δεν φανταζόταν κανείς, ότι μπορούσε να είχε άνθρωπο κρυμμένο κάτω από τα κόπρανα των ζώων, και δεν μπορούσε να υποψιαστεί κανείς τις κινήσεις της.

Ο Άγγλος δημοσιογράφος F. A. Voigt στο βιβλίο του «Ελληνική Ανταρσία» γράφει :

«Είναι αδύνατο να πη κανείς με βεβαιότητα πόσα παιδιά έχουν απαχθεί. Μερικά — ίσως πολλά — έχουν χαθεί στον δρόμο, γιατί ή μεταφορά τους ανάμεσα σε βουνά περπατώντας, δεν ήταν εύκολη, ιδίως, τον χειμώνα. Για τους γο-

νείς ή απαγωγή ενός παιδιού από τους κομμουνιστάς είναι χειρότερο κακό κι από τον θάνατο ακόμη του παιδιού. Η γενική εικόνα ήταν αφάνταστα τραγική. Όταν τα παιδιά τα συγκέντρωναν τσίριζαν και οι μητέρες θρηνούσαν κι ικέτευαν. Κάθε προσπάθειά τους να κρατήσουν τα παιδιά βάνανυσα αποκρούονταν. Οι χωρικές ήσαν τρομοκρατημένες κι' ήξεραν πως κάθε αντίσταση ήτανε μάταιη».

(Αποσπάσματα έκ του βιβλίου «Τό Παιδομάζωμα» του Γ. Μανούκα, Γενικού Επιθεωρητού του «Παιδομαζώματος»)

Πέθαναν από πείνα 60.000

Κλονισμός υγείας 130.000

Συμμοριτόπληκτα 314.000

Απαχθέντα 28.000

Ορφανά πολέμου κατοχής 68.000

Ληλαδή 600.000 επί συνόλου 2.800.000 παιδιών και πληθυσμού 7.460.000

Τό τελευταῖον σχέδιον τῆς Βρεττανικῆς ἐπὶ τῆς Κύπρου πολιτικῆς

28 Ἰανουαρίου 1956

Από τα απομνημονεύματα Αρχ. Μακαρίου Γ', Τόμος Β', σελ. 274

Το σχέδιο αυτό προτάθηκε στον Αρχιεπίσκοπο από τόν Κυβερνήτη στην τελευταία τους συνάντηση κι επισυνάφθηκε στην επιστολή, με ημερομηνία 28.1.1956

«**Η** Κυβέρνησις τῆς Αὐτῆς Μεγαλειότητος μετέχει τῶν ἀρχῶν αἰτινες ἐνεσωματώθησαν εἰς τόν Καταστατικόν Χάρτην τῶν Ἑνωμένων Ἐθνῶν, τόν Χάρτην τοῦ Πότομακ καί τόν Χάρτην τοῦ Εἰρηνικοῦ, τοὺς ὁποίους ἔχει προσυπογράψει. Δέν εἶναι, ὅθεν, θέσις τῆς Βρεττανικῆς Κυβερνήσεως τό ὅτι ἡ ἀρχή τῆς αὐτοδιαθέσεως οὐδέποτε δύναται νά ἐφαρμοσθῇ εἰς τήν Κύπρον. Ἡ ἄποψις τῆς εἶναι ὅτι τώρα ἡ ἀρχή αὕτη δέν εἶναι πρότασις δυναμένη νά ἐφαρμοσθῇ, ἔνεκεν τῆς παρούσης καταστάσεως εἰς τήν Ἀνατολικήν Μεσόγειον.

Ἡ Κυβέρνησις τῆς Α. Μεγαλειότητος ἔχει τώρα προσφέρει μέτρα εὐρείας αὐτοκυβερνήσεως. Ἐάν ὁ Κυπριακός λαός συμμετάσχη εἰς τήν συνταγματικήν ἐξέλιξιν, ἡ Κυβέρνησις τῆς Α.Μ. προτίθεται νά ἐργασθῇ διὰ μίαν τελικήν λύσιν, ἡ ὁποία θά ἱκανοποιεῖ τοὺς πόθους τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ, θά

συνῆδε πρὸς τὰ στρατηγικά συμφέροντα τῆς Κυβερνήσεως τῆς Α. Μεγαλειότητος καί τῶν συμμάχων τῆς καί θά ἐλάμβανεν ὑπ' ὄψιν τὰς ὑπαρχούσας συμμαχίας, εἰς τὰς ὁποίας μετέχει ἡ Κυβέρνησις τῆς Αὐτῆς Μεγαλειότητος.

Ἡ Κυβέρνησις τῆς Α. Μεγαλειότητος, θά εἶναι διατεθειμένη νά συζητήσῃ τό μέλλον τῆς νήσου μετ' ἀντιπροσώπων τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ, ὅταν ἡ αὐτοκυβέρνησις ἀποδειχθῇ ἱκανή νά διασφαλίσῃ τὰ συμφέροντα ὅλων τῶν τμημάτων τῆς κοινότητος».

Σχέδιον Δηλώσεως

28 Ιανουαρίου 1956

Από τα απομνημονεύματα Αρχ. Μακαρίου Γ', Τόμος Β', σελ. 275

Ὁ Κυβερνήτης, μαζί μέ τήν επιστολή καί τό τελικό Σχέδιο τῆς Βρετανίας πάνω στό Κυπριακό, ἔστειλε καί τό πιό κάτω Σχέδιο Δήλωσης καί πρότεινε στόν Ἀρχιεπίσκοπο, ἄν τελικά συμφωνοῦσε σ' ὅλα, νά τήν ὑπογράψει:

«**Η** Α.Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ. Μακάριος, λαβών γνῶσιν τῆς δηλώσεως τῆς Κυβερνήσεως τῆς Αὐτῆς Μεγαλειότητος περί τοῦ μέλλοντος τῆς Κύπρου, ἐδήλωσε πρὸς τόν Κυβερνήτην, ὅτι εὐρίσκει τήν δήλωσιν ταύτην ἀποδεκτὴν ὡς βάσιν, ἐπὶ τῆς ὁποίας θά συνεργασθῇ μετὰ τῆς Κυβερνήσεως τῆς Κύπρου εἰς τήν εἰσαγωγὴν συντάγματος καί τήν ἀνάπτυξιν αὐτοκυβερνήσεως καί ὅτι θά συμβουλευσῇ τοὺς συμπατριώτας του νά πράξουν τό ἴδιον.

Ἡ Α.Μ. ἐδήλωσε περαιτέρω πρὸς τόν Κυβερνήτην, ὅτι συμφωνεῖ, ὅτι ἡ ἐπεξεργασία συντάγματος καί ἡ ἀνάπτυξις αὐτοκυβερνήσεως δέν δύναται νά προχωρήσουν ἐντός ἀτμοσφαίρας βίας καί ἀναταραχῆς. Ὅθεν διεβεβαίωσε τήν Αὐτοῦ Ἐξοχότητα ὅτι θά χρησιμοποιήσῃ ὅλην τήν ἐπιρροήν του διὰ νά τεθῇ τέρμα εἰς πράξεις βίας καί ἀνομίας, εἰς τρόπον ὥστε ἡ εἰσαγωγή τῆς συνταγματικῆς Κυβερνήσεως νά δύναται νά πραγματοποιηθῇ κανονικῶς».

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ'

Συνάντηση Μακαρίου και Διγενή στη μονή Κύκκου (1956)

Από τη «βιογραφία του Γεωργίου Γρίβα Διγενή» του Λεωνίδα Λεωνίδου

Μέσα στον αναβρασμό των συνομιλιών και προτού ο Αρχιεπίσκοπος δώσει απάντηση στο Σχέδιο του Κυβερνήτη, το βράδυ της 28ης Ιανουαρίου 1956 ο Διγενής πήρε ειδοποίηση στο λημέρι του να κατέβει στο μοναστήρι της Παναγίας του Κύκκου για να συναντήσει τον Μακάριο. Ο Αρχιεπίσκοπος ήθελε να συζητήσει με τον αρχηγό της ΕΟΚΑ τις δυνατότητες συνέχισης του αγώνα, προτού απαντήσει στο τελεσίγραφο του Χάρτιγκ. Πράγματι το ίδιο βράδυ έφτασαν στη μονή ο Μακάριος από τη Λευκωσία και ο Διγενής με μερικούς αντάρτες και με κάθε προφύλαξη μέσα σε ανεμοθύελλα, από τα λημέρια του. Οι δύο ηγέτες συζήτησαν τις δυνατότητες του αγώνα και ο Αρχιεπίσκοπος ανέπτυξε στον Διγενή τις προτάσεις των Βρετανών. Ο Αρχηγός της ΕΟΚΑ απάντησε πως τις δυνάμεις των Άγγλων στην Κύπρο η Οργάνωση μπορούσε να τις αντιμετωπίσει. Διατύπωσε όμως αμφιβολίες σχετικά με τις εγγυήσεις και τον χρόνο που θα εφαρμοζόταν το δικαίωμα της Αυτοδιάθεσης, τον οποίο οι Βρετανοί αρνιούνταν να προσδιορίσουν. Ο Αρχιεπίσκοπος είπε πως θα έπρεπε να δοθεί

κάποια απάντηση, αλλά ήταν βέβαιο ότι θα προέκυπτε διαφωνία στο συνταγματικό.

Στο μεταξύ στην Ελλάδα οι αντιδράσεις για λύση με βάση τις τελευταίες προτάσεις των Άγγλων ήταν ζωηρές. Ο Γεώργιος Παπανδρέου, Αρχηγός του κόμματος των Φιλελευθέρων, ο Σπύρος Μαρκεζίνης των Προοδευτικών, ο Στέφανος Στεφανόπουλος του Λαϊκού Κοινωνικού Κόμματος και ο Γ. Καρτάλης του Δημοκρατικού Κόμματος, με δηλώσεις τους εξέφραζαν τις ανησυχίες τους για την εγκατάλειψη της γραμμής της Αυτοδιάθεσης για χάρη μίας περιορισμένης αυτοδιοίκησης.

Ο Διγενής στα βουνά του Κύκκου με την ανταρτική του ομάδα (29 Ιανουαρίον 1956). Φαίνονται από αριστερά: Λάμπρος Κανκαλίδης, Μάρκος Δράκος, Γεώργιος Γεωργιάδης, Σάββας Αλωνεύτης, Χαρίλαος Ξενοφώντος, Παύλος Νικήτας, Διγενής, Νίκος Ιωάννου και Ανδρέας Πολυβίου. Τη φωτογραφία πήρε ο Μίκης Φυρίλλας.

Την επομένη ο Διγενής πληροφόρησε τους αντάρτες της ομάδας του για την επικείμενη συμφωνία που, όπως ο Μακάριος τον είχε πληροφορήσει, ήταν σχεδόν σίγουρη. Ένωσαν όλοι τότε χαρά που θα τελείωναν τα βάσανα τα δικά τους και της Κύπρου. Μέσα στον συγκρατημένο ενθουσιασμό τους, ένας από τους αντάρτες, ο Μίκης Φυρίλλας, εισηγήθηκε στον Αρχηγό να βγάλουν μερικές αναμνηστικές φωτογραφίες, αφού σύντομα θα κατέβαιναν από το βουνό. Κάτω από άλλες συνθήκες κάτι τέτοιο θα ήταν αδιανόητο, αλλά ύστερα από λίγη σκέψη, ο Διγενής είπε το ναι. Ο Φυρίλλας περιγράφει τη συνέχεια:

«Να βγάλουμε», είπε ο Αρχηγός, «αλλά φωτογραφική πού θα βρούμε βρε παιδιά;». Είπα, «έχω εγώ μία φωτογραφική Αρχηγέ». Πήγα κάτω στο κρησφύγετο και την έφερα κι έβγαλα μία φωτογραφία της ομάδας μαζί με τον Αρχηγό. Ύστερα τον ρώτησα: «Να σας βγάλω και μία μόνο σας, Αρχηγέ;» Δέχτηκε κι έτσι έβγαλα μόνο δύο φωτογραφίες. Μία μόνον του τον Διγενή και μία μαζί με την ομάδα. Δε δέχτηκε περισσότερες. Από την ομαδική φωτογραφία απουσιάζω εγώ, γιατί φωτογράφιζα. Στη μία φωτογραφία είναι μαζί με τον Αρχηγό οι συναγωνιστές: Ανδρέας Πολυβίου, Παύλος Νικήτας, Χαρίλαος Ξενοφώντος, Μάρκος Δράκος, Νίκος Ιωάννου, Σάββας Αλωνεύτης, Γεώργιος Γεωργιάδης και Λάμπρος Κανκαλίδης.

Το φιλμ με αυτές τις δύο φωτογραφίες

θα βρουν στη συνέχεια οι Βρετανοί κατά τις έρευνες στον Κύκκο, μετά την αποτυχία των συνομιλιών, την απέλαση του αρχιεπισκόπου Μακαρίου και τη συνέχιση του Αγώνα. Θα αποτελέσουν τότε γι' αυτούς ένα ανεκτίμητης αξίας στοιχείο για την καταδίωξη του Διγενή και της ομάδας του. Αυτή ήταν η πρώτη από τις δύο φορές που δέχτηκε ο Διγενής να βγάλει φωτογραφίες κατά τη διάρκεια του τετραετούς Αγώνα, αφού ήταν σχεδόν βέβαιος, όπως τον είχε ενημερώσει ο Μακάριος, ότι το Κυπριακό ζήτημα είχε λυθεί.

Μία από τις δύο φωτογραφίες του Διγενή που επέτρεψε να παρθούν στα βουνά του Κύκκου στις 29 Ιανουαρίου 1956 ενόψει συμφωνίας μεταξύ Μακαρίου και Χάρτινγκ.

... 'Ο κομμουνισμός είναι έχθρός καί τοῦ ἔθνους καί τῆς Δημοκρατίας... »

Γεώργιος Παπανδρέου (Ε.Π. 1010/11 - 3 - 1965)

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΝΙΚΗ ΕΠΙΘ/ΣΙΣ ΣΧΟΛΕΙΩΝ Μ.Ε.
ΚΗ' ΕΚΠ/ΧΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

Ἐμπιστευτικόν

Ἐν Πύργῳ τῇ 16-3-65

Ἀριθ. Ε.Π. Ι

Πρός

τοῦς κ.κ. Δ/ντάς τῶν σχολείων τῆς περιφέρειας,
Δημοσίων καί Ἰδιωτικῶν

Κοινοποιοῦντες κατωτέρω, ὡς ἔχει, τήν ὑπ' ἀριθ. Ε.Π. 1010/11-3-65 ἐγκύκλιον τοῦ Σοῦ Ὑπουργείου, παρακαλοῦμεν ὅπως εἰς εἰδικήν συνεδρίαν τ-ῶ Συλλόγου λάβῃ οὗτος γνώσιν τοῦ περιεχομένου τῆς καί ἐν συνεχείᾳ ἐξετασθῇ ὁ τρόπος ἀντίδρασεως τοῦ σχολείου πρὸς ἐξουδετέρωσιν τυχόν ἀναπτυκτομένης δραστηριότητος τῆς Νεολαίας Λαμπρόκη, χωρὶς, βεβαίως, νά ἐγερθῇ ὁρμηξός. Εἰς τήν κατά τό τέλος ἐκάστου μηνός υποβαλλομένην ἡμῖν ἐκθεσίᾳ, πρὸς κομμουνιστικῆς κινήσεως ἐν τῷ σχολείῳ, θά γίνεταί εἰδική μνεία περὶ τῆς ἐπισημασμένης τοιαύτης παρὰ τῆς Νεολαίας Λαμπρόκη.

Ἐπιθεωρητής

Υπομαχίδης

Πρὸς τοῦς Γενικοὺς Ἐπιθεωρητάς τῆς Ἐκπαίδευσως Πανταχόθεν καταγγέλλεται, ὅτι ἡ κομμουνιστικὴ Νεολαία Λαμπρόκη καταβάλλει μεγάλαν προσπάθειαν προσεταιρισμοῦ μαθητῶν τῶν Γυμνασίων.

Βεβαίως, ἐφ' ὅσον διεπιστῶθη ποσοστὸν 12% ὁπαδῶν τῆς Ε.Δ.Α. κατὰ τὰς τελευταίας ἐκλογάς, εὐνόητον εἶναι ὅτι θά ὑπάρχουν καί μαθηταὶ ἐμποτισμένοι ἀπὸ τῆς οἰκογενεῖας των μὲ ἀριστεράν ἰδεολογίαν. Καί αὐτοὺς βεβαίως, κατὰ πρῶτον λόγον, θά 'χρησιμοποιῇ ἡ Κομμουνιστικὴ προπαγάνδα πρὸς προσηλυτισμὸν τῶν νέων. Ἐμιοῦ διὰ τοῦτο καί πάλιν τήν προσοχὴν ὅλων τῶν καθηγητῶν τῶν Γυμνασίων καί τοῦς καθηγητῶν ὑπευθύνους διὰ πάσαν σχετικὴν δραστηριότητα τῆς Νεολαίας Λαμπρόκη. Ὁ Κομμουνισμός ἐστὶν ἐχθρός καί τοῦ ἔθνους καί τῆς Δημοκρατίας. Καί τοῦτο πρέπει νά καταστή συνέληψις τῆς Νέας Γενεᾶς.

Ὁ ἔθνικὸς φρονητισμός, καθὼς καί ἡ ἠθικὴ καί πολιτικὴ ἀγωγή τῶν μαθητῶν εἶναι ἡ πρώτη ἀποστολὴ τοῦ διδασκάλου. Καί εἰς αὐτὴν ὀφείλουν νά ἐπιδοθῶν. Τὰ ἰδιὰ μας ἰδανικά εἶναι τὰ ἰδανικά τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ Πολετισμοῦ Ἐλευθερία (Ἐθνικὴ καί Πολιτικὴ) καί Δικαιοσύνη. Ἀγάπη καί Θυσία. Αὐτὰ εἶναι τὰ ἰδεώδη μας καί μὲ αὐτὰ πρέπει νά ἐμποτισθῇ ἡ νέα Γενεά. Ἐλπίς καί Δημοκρατία Ἀληθὴς Δημοκρατία.

Πᾶσα ἐκτροπὴ πρέπει νά κολάζεται ἀδυστηρότατα. Καί ἐν συμβῇ νά ὑπάρξουν διδάσκαλοι, ὄχι ἀνήκοντες, ἀλλὰ καί ἀπλῶς συμπαθόντες, ἢ ἀνεχόμενοι τήν κομμουνιστικὴν προπαγάνδαν δέν ἔχουν θέσιν εἰς τὴν Ἐκπαίδευσιν.

Ὅσοι πιστεύουν εἰς τὰ ἰδεώδη των, τὰ ὑπερισπάζουν. Καί τήν ὑπεράσπισιν τῶν ἰδανικῶν μας καί τὴν ἐμπνευσιν τῆς Νέας Γενεᾶς ἔχει ἀναθέσει ἡ Ἑλληνικὴ Δημοκρατία εἰς τὸν Ἐκπαιδευτικὸν κόσμον.

Γνωρίζω ὅτι ἔχουν μέχρι τοῦδε ἐκδοθῇ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας πολλὰ σχετικὰ ἐγκύκλιοι. Ἀλλὰ ἐπεθύμουν, λόγῳ τῆς μεγάλης σοβαρότητος τοῦ θέματος, νά ἐπικοινωνήσω καί ἐγὼ προσωπικῶς μετ' ὑμῶν.

Παρακαλῶ, ὅπως εἰς τὸ τέλος ἐκάστου μηνός υποβάλλητε (Ὑπουργεῖον Παιδείας, Γραφεῖον Ὑπουργοῦ-Ἐμπιστευτικῶς) σχετικὴν ἐκθεσίᾳ, δεχόμεναι καί διαβιβάζοντες πρὸς ἀπαντας, διδάσκοντας καί διδασκόμενους, τοῦς ἐγκωσμούς χαιρετισμούς μου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ
ΠΡΟΒΑΡΟΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΟΙ ΚΑΙΡΟΙ ΤΗΣ ΚΟΛΑΣΗΣ

Τού Γιάννη Σπανού

12/11/2017

Λίγο μετά την ανακήρυξη της κυρ-
 ρισίας των αναθυμιάσεων της κραιπά-
 λης, υπήρξαν στοιχεία που αμφισβήτη-
 σαν ιδέες, θυσίες, σκοπούς και ανιδιο-
 τέλεια αφοσίωσης στην πατρίδα κι
 επιδόθηκαν στην απεχθή συνωμοσία
 ανατροπής της ηθικής που διείπε τον
 απελευθερωτικό αγώνα. Και επιδόθη-
 καν με πάθος στην ισοπέδωση των
 αξιών της ζωής που κράτησαν όρθιο
 τον λαό στις αντιξοότητες της ιστο-
 ρίας. Ήταν τύποι που κρύβονταν όπως
 τα σαλιγκάρια στα καβούκια τους στις
 τραμουντάνες και περιμέναν τον ήλιο
 να τους ξεστάνει την ατμόσφαιρα για
 να βγουν στο σεριάνι. Λιποτάκτες τυ-
 χοδιώκτες με τις μεγάλες γλώσσες που
 σαν τους γυμνοσάλιαγκες έγλειφαν για
 ν' ανέβουν έρποντες. Στόχος τους η κα-
 τάλυση των ιδανικών και η εγκατα-
 κρήμιση των αρχών που τιμούσαν τον
 κόσμο μας. Δεν τα κατάφεραν, αλλά τη
 ζημιά τους την έκαναν. Δημιούργησαν
 μια μάζα ερπετών που γλιστρούν στα
 ερείπια των ιδανικών και γλεντοκο-
 πούν στα μνήματα των ηρώων. Μα ο
 ανελήκτος χρόνος, τούς πατά και
 περνά με το φως της ιστορίας, που φω-
 ταγωγεί και ανασταίνει κάθε ομορφιά
 της αλήθειας, που καταύγασε τα μέτρα
 της ανθρωπιάς και της δύναμης της πί-

στης στην ελευθερία. Και όπως συμ-
 βαίνει στη διαδρομή του πολιτισμού,
 τα ιδανικά ανασταίνονται και επανα-
 φέρουν τον άνθρωπο στους ορθούς
 στίβους, όπου στεφανώνεται η αξιο-
 πρέπεια του αγωνιστή που παρέμεινε
 όρθιος στις ώρες των κρίσεων. Κι αρχί-
 ζει να γυρνά η παμπάλαη ανέμη της
 αναδημιουργίας.

Τέτοιοι οι λογισμοί που αναδύονται
 από την είδηση της τελετής στα πεδία
 δοκιμασίας των ανθρώπων της τετραε-
 τίας του αγώνα της ελευθερίας της πα-
 τρίδας μας, στα χρόνια της ΕΟΚΑ. Οι
 απομένοντες αγωνιστές τιμούν τη
 «Μέρα Μνήμης Κρατητηρίων» στο
 Στρατόπεδο Συγκεντρώσεως Κοκκινο-
 τριμιθιάς την 12η Νοεμβρίου 2017.
 Όπως κάθε χρόνο, οι Πολιτικοί Κρα-
 τούμενοι της ΕΟΚΑ σέρνουν τα βή-
 ματά τους στο χώμα που πότισαν με το
 αίμα και τον ιδρώτα των τετράχρονων
 βασάνων, καταθέτουν δάφνη στο μνη-
 μείο των νεκρών, στεφανώνουν τα
 αγάλματα όσων φίλων απέδρασαν κι
 έπεσαν σε μάχες και ψάλλουν τους
 ύμνους της ένδοξης ανδρείας των ιν-
 δαλμάτων, ενώ τελεταρχεί η νεολαία!

Εκεί παρελαύνει η ιστορία στους μου-
 σειακούς χώρους με τις εικόνες των
 αλησμόνητων ημερονηχτίων των άνευ
 δίκης χρονικά παρατεταμένων κρατή-

σεων, ορθώνονται τα μνημεία της δόξας που λάμπρυναν μια εποχή.

Εκεί, στις διαρρυθμισμένες τσίγκινες τιαράγες, εκτίθενται παραστάσεις από τα βασανιστήρια της αγγλοκρατίας στα μπουντρούμια των ανακρίσεων, αλλά και μοναδικά έγγραφα οπλαρχηγών της Ελληνικής Επανάστασης, που υμνούν τους ηρωισμούς χιλιάδων Κυπρίων εθελοντών, που εκποίησαν τις περιουσίες τους κι έσπευσαν στο Αιγαίο, τη Στερεά, τον Μωριά και πολέμησαν για τη λευτεριά, αφήνοντας τα λευκά οστά τους σηματοδότες του χρέους προς την πατρίδα.

Στα Κρατητήρια Κοκκινοτριμιθιάς, μια φορά τον χρόνο, με επικεφαλής τον Πρόεδρο της Κύπρου, ο σημερινός κόσμος μπορεί να σπουδάσει την ιστορία και να αντλήσει υποδείγματα βίου. Σε καιρούς που η αντίδραση λυσομανεί, το ήθος λάμπει και φωταγωγεί τους δρόμους, που η ανθρωπιά προτείνει για το αύριο του Κυπριακού Ελληνισμού και των επερχομένων γενεών.

Εμείς, χωρίς να απαιτούμε, θεωρούμε πως η παρουσία στα Κρατητήρια, κατά τη θεσμική τελετή του Νοεμβρίου, αποτελεί έκφραση τιμής προς

όσους μαρτύρησαν σ' εκείνη την κόλαση για την ελευθερία. Και η διέλευση ενώπιον των προτομών των 7 αποδρασάντων και πεσόντων στις μάχες, με το στεφάνωμα των αγαλμάτων, συνιστά υποχρέωση στη μνήμη εκείνων που ανυστερόβουλα θυσιάστηκαν, για να ζήσει ο λαός μας με τιμή κι αξιοπρέπεια στον ιστορικό του χρόνο.

Τα παιδιά μας θα έχουν την ευκαιρία να κουβεντιάσουν με πρόσωπα από την ιστορία και να επικοινωνήσουν με το πνεύμα του αγώνα, που κατά τη δική μας πεποίθηση συνιστά όρο τιμής και επιβίωσης, στις συνθήκες σκλαβιάς που υφιστάμεθα με την προδοσία, την εισβολή και την παρατεταμένη τουρκική κατοχή. Στα Κρατητήρια, οι νέοι μας θα αντλήσουν παραδείγματα αγώνα για τη διάρκεια της ζωής, σε συγκυρίες που οι ίδιοι θα επιλέγουν με ελεύθερη θέληση και πάθος. Και θα διδαχθούν πως η επίγεια κόλαση απολακτίζεται όχι με υποχωρήσεις απαράδεκτες και συμβιβασμούς ανεπίτρεπτους, αλλά με αυτοθυσίες και αγώνες ανένδοτους για την ελευθερία της πατρίδας και την τιμή του ανθρώπου.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΔΥΚ

Τον Φεβρουάριο του 1959 μεταξύ Ελλάδος, Τουρκίας, Ηνωμένου Βασιλείου και των δύο πλευρών, της Ελληνοκυπριακής και Τουρκοκυπριακής κοινότητας, έγινε η τελική ρύθμιση του Κυπριακού Προβλήματος με τις συμφωνίες του Λονδίνου και της Ζυρίχης μετά από τέσσερα χρόνια ένοπλου αγώνα της ΕΟΚΑ που ξεκίνησε την 1η Απριλίου 1955. Με βάση τη συνθήκη εγγυήσεως και της συνθήκης συμμαχίας που υπεγράφη, ανελήφθη από την Ελλάδα και την Τουρκία η υποχρέωση αποστολής στην Κύπρο στρατιωτικών τμημάτων κάτω από την Διοίκηση ενός Τριμερούς Στρατηγείου, της ΕΛΔΥΚ και της ΤΟΥΡΔΥΚ, δυνάμει 950 και 650 ανδρών αντίστοιχα.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΥΝΑΜΗ ΚΥΠΡΟΥ διατάχθηκε να συγκροτηθεί με Διαταγή του ΓΕΣ την 07η Νοεμβρίου 1959. Την 20η Νοεμβρίου 1959, άρχισε η συγκρότηση στο Μπογιάτι Αττικής και ολοκληρώθηκε την 10η Δεκεμβρίου 1959. Την 1η Αυγούστου 1960 με Διοικητή της ΕΛΔΥΚ τον Συνταγματάρχη (ΠΖ) Αρμπούζη Διονύσιο, το προσωπικό επιβιβάστηκε στα Α/Γ ΑΛΙΑΚΜΩΝ, ΧΙΟΣ και ΛΗΜΝΟΣ και την 16η Αυγούστου 1960, αποβιβάστηκε στον λιμένα της Αμμοχώστου μέσα σε αισθήματα Εθνικής έξαρσης, σημαϊστολισμού και πρωτόγνωρες εκδηλώσεις των κατοίκων της νήσου που τους υποδέχτηκε ως απελευθερωτές. Την ίδια ημέρα στρατοπέδευσε στο Στρα-

τόπεδο WITTINGTON στον Γερόλακο, βόρεια της Λευκωσίας.

Από το τέλος του 1963 και μέχρι τα γεγονότα της Τουρκικής εισβολής του 1974, η παρουσία της ΕΛΔΥΚ στην Κύπρο αποτέλεσε σοβαρότερο αποτρεπτικό παράγοντα ολοκλήρωσης των σχεδίων των Τούρκων σε βάρος της ακεραιότητας και της ανεξαρτησίας της Νήσου.

Την 21η Μαρτίου 1964, η ΕΛΔΥΚ είχε την πρώτη απώλειά της, όταν κατά τη διάρκεια επεισοδίων έχασε τη ζωή του ο Επιλοχίας Καραγιάννης Σωτήριος. Ακολούθησε η εκτέλεση εν ψυχρώ, στις 11 Μαΐου 1967, του Ταγματάρχη Δ. Πούλιου, του Λοχαγού Β. Καποτά και του Ελληνοκύπριου αστυνομικού Κ. Παντελίδη και ο σοβαρός τραυματισμός του Λοχαγού Τασάκη, μετά από την λάθος είσοδό τους στην Τουρκοκυπριακή συνοικία της Αμμοχώστου.

Το πρωί της 20ής Ιουλίου 1974 και στις 06:05, δύο τουρκικά αεροσκάφη αιφνιδιαστικά βομβάρδισαν το στρατόπεδο της ΕΛΔΥΚ, με βόμβες 750 λιβρών. Η μία κατέστρεψε ολοκληρωτικά την αίθουσα επιχειρήσεων και μερικώς τα γύρω κτήρια. Η άλλη κατέστρεψε μερικώς τον Λόχο Βαρέων Όπλων. Στη συνέχεια και μέχρι τη δύση του ήλιου, αεροσκάφη, προσέβαλαν το Στρατόπεδο με ρουκέτες και πολυβολισμούς.

Το απόγευμα της ίδιας ημέρας, η ΕΛΔΥΚ διατάχθηκε να επιτεθεί την

1830 στον ήδη ενισχυμένο τουρκικό θύλακα Λευκωσίας - Αγύρτας. Η επίθεση εκδηλώθηκε μόνο από την ΕΛΔΥΚ. Τα επιτιθέμενα τμήματα κατέλαβαν την πρώτη σειρά πολυβολείων. Στη δεύτερη σειρά η επίθεση ανακόπηκε, ενώ ήδη είχε επέλθει το σκοτάδι και τα άρματα δεν μπόρεσαν να διαβούν την Α/Τ Τάφρο. Τελικά, διατάχθηκε σύμπτυξη στη γραμμή άμυνας του Στρατοπέδου, πριν την έλευση του φωτός, ενόψει του γεγονότος ότι η ημέρα θα άφηνε εντελώς εκτεθειμένους τους επιτιθέμενους στην εχθρική αεροπορία.

Στις 21 Ιουλίου, από την 04:50-10:00 ώρα, η εχθρική αεροπορία προσέβαλε τις θέσεις της ΕΛΔΥΚ κατά διαδοχικά κύματα με βόμβες, ρουκέτες και πολυβολισμούς.

Την ίδια ημέρα, επέστρεψαν οι οπλίτες της 72 Γ' ΕΣΣΟ (300 περίπου), οι οποίοι την 19 Ιουλίου είχαν αναχωρήσει για Ελλάδα. Αυτοί πληροφορήθηκαν ότι οι Τούρκοι βομβάρδιζαν το Στρατόπεδό τους, ενώ ήταν εν πλω. Οι οπλίτες ζήτησαν όλοι να επιστρέψουν και να λάβουν μέρος στον Αγώνα. Ο Κυβερνήτης, Πλωτάρχης Χανδρινός, του Αρματαγωγού «ΛΕΣΒΟΣ» που τους μετέφερε, δεν δίστασε να πλευρίσει την Πάφο, να αποβιβάσει τους απολυόμενους της ΕΛΔΥΚ και να βάλει κατά θέσεων τουρκοκυπριακών θυλάκων στην πόλη. Η απολυόμενη ΕΣΣΟ μετά την αποβίβασή της στην Πάφο, επιβιβάσθηκε σε αυτοκίνητα και κινήθηκε προς Λευκωσία μέσα από τον ορεινό όγκο του Τροόδους.

Την 22 Ιουλίου, η εχθρική αεροπορία προσέβαλε επανειλημμένα το Στρατόπεδο της ΕΛΔΥΚ με εμπρηστικές βόμβες, ρουκέτες και πολυβολισμούς. Προστέθηκαν σε αυτά και οι βολές όλμων 4,2". Οι βομβαρδισμοί, από την 13:45 εντάθηκαν χωρίς προηγούμενο. Το Στρατόπεδο βομβαρδίστηκε με βόμβες μεγάλης ισχύος (750 λιβρών) και με τρεις εμπρηστικές (paralm). Από τους βομβαρδισμούς της ημέρας προκλήθηκαν σοβαρότατες ζημιές σε υλικά και απώλειες σε προσωπικό.

Την 14η 08:30 Αυγούστου 1974, ο εχθρός εξαπέλυσε επίθεση εναντίον της τοποθεσίας άμυνας του Στρατοπέδου, με ιδιαίτερη ένταση στην τοποθεσία άμυνας του Αγγλικού Κολλεγίου (Grammar School). Την 11:20, εκδηλώθηκε δεύτερη επίθεση με πεζικό και άρματα. Τα πυρά των αμυνομένων ήταν ιδιαίτερα δραστικά και προξένησαν πανωλεθρία στους Τούρκους. Η περιοχή της ΕΛΔΥΚ συνέχισε να δέχεται πυρά όλμων, πυροβολικού και αεροπορίας μέχρι τη δύση του ηλίου.

Στις 16 Αυγούστου πραγματοποιήθηκε η τελική μάχη του Στρατοπέδου της ΕΛΔΥΚ. Από ΠΦ, ο εχθρός εξαπέλυσε γενική επίθεση κατά της φρουράς του Στρατοπέδου. Την επίθεση υποστήριξαν σφοδρότατα πυρά πυροβολικού, όλμων αεροπορίας και αρμάτων. Η εχθρική αεροπορία προσέβαλε με πολυβολισμούς, ρουκέτες και βόμβες Ναπάλμ. Ολόκληρη η τοποθεσία φλεγόταν από τον βομβαρδισμό. Το πρώτο μεγάλο κύμα του εχθρικού πεζικού επιτέθηκε, με τη συνεργασία αρμάτων, σε ολόκληρη τη γραμμή του μετώπου.

Όμως, η φρουρά του Στρατοπέδου προέβαλε λυσσώδη αντίσταση και απέκρουσε την επίθεση διατηρώντας τις θέσεις της.

Για να δώσουμε το μέτρο της μαχητικότητας της ΕΛΔΥΚ αρκεί να δούμε τον αριθμό των θυμάτων αυτής κατά τη Β' φάση σε σύγκριση και με τις συνολικές απώλειες των αμυνόμενων κατά τη φάση αυτή. Κατά τη μάχη για το Στρατόπεδο της, η Δύναμη διέθετε 250-300 άνδρες υπό τη Διοίκηση του Υποδιοικητή της ΕΛΔΥΚ, Ανχη (ΠΖ) Παναγιώτη Σταυρουλόπουλο και αντιμετώπισε πολλαπλάσιες εχθρικές δυνάμεις προβάλλοντας ηρωική αντίσταση. Οι απώλειές της ήταν σημαντικές : 83 νεκροί και αγνοούμενοι και 22 τραυματίες. Σήμερα η ΕΛΔΥΚ μετρά συνολικά 56 νεκρούς και 49 αγνοούμενους.

Με τη λήξη των πολεμικών επιχειρήσεων, η ΕΛΔΥΚ με γοργούς ρυθμούς επιδόθηκε στην ανασυγκρότηση των δυνάμεών της και την τόνωση του ηθικού των ανδρών της. Μετά από στρατοπέδευση σε διάφορους τόπους, τελικά εγκαταστάθηκε μόνιμα σε τρία σημεία σχετικά κοντά στην Λευκωσία,

αρχικά σε πολύ πρόχειρους καταυλισμούς, αργότερα όμως σε μόνιμα ενδιαιτήματα και εγκαταστάσεις. Έτσι σήμερα η ΕΛΔΥΚ είναι στρατοπεδευμένη στα Στρατόπεδα:

α. «Αντιστράτηγου (ΜΧ) Σταυριανάκου Σωτήριου», στην Κοινότητα Μαλούντας.

β. «Αντιστράτηγου (ΠΖ) Σταμπουλή Βασίλειου», στην Κοινότητα Αγ. Ιωάννη.

γ. «Ανδρέα Ζάκου» στην Αθαλάσσα / Λευκωσία.

Όπως ήταν φυσικό, μετά τον πόλεμο και την καταστροφή του Στρατοπέδου στον Γερόλακο (Ολοσχερής αχρήστευση κτηριακών εγκαταστάσεων, και σημαντικού μέρους υλικών), η ΕΛΔΥΚ είχε το δύσκολο έργο να ξεκινήσει από το μηδέν την ανασυγκρότηση του έμφυχου και του άψυχου υλικού της. Οι συνθήκες, τα πρώτα και τα επόμενα μετά το 1974 χρόνια χαρακτηρίζονται δύσκολα και τα προβλήματα λύνονταν σταδιακά, αρχής γενομένης από τα εντελώς στοιχειώδη. Η εκπαίδευση ήταν υψηλού επιπέδου αλλά οι χώροι, τα κτήρια, οι εγκαταστάσεις και η υποδομή υστερούσαν σημαντικά και παρά τις όποιες βελτιώσεις, παρέμεναν για αρκετά χρόνια πρόχειρες, με κύριο μέσο στρατωνισμού το ΤΟΛ. Η μεγάλη τομή και η θεαματική βελτίωση σημειώνεται από το 1993 μέχρι σήμερα. Την περίοδο αυτή επεδείχθη ζοηρό ενδιαφέρον από την Κυπριακή Δημοκρατία για την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη βελτίωση των εγκαταστάσεων της ΕΛΔΥΚ, βοηθώ-

ντας σημαντικά στον τομέα αυτό. Μπορούμε έτσι σήμερα να πούμε ότι η ΕΛΔΥΚ, 57 χρόνια μετά τη συγκρότησή της και 43 μετά την καταστροφή του Στρατοπέδου της, όχι μόνο δεν στερείται τίποτα, αλλά ξεπέρασε - χωρίς υπερβολή - ίσως τις περισσότερες άλλες μονάδες του ελλαδικού χώρου, αποτελώντας πρότυπο εγκαταστάσεων και υποδομής.

Το νομικό καθεστώς που διέπει την ΕΛΔΥΚ και το προσωπικό της είναι σύνθετο εκ των λόγων ότι: Αποτελεί Ελληνική Μονάδα, με αμιγές ελληνικό στρατιωτικό προσωπικό, για το οποίο ισχύει η ελληνικό νομοθεσία, χωρίς διαφοροποιήσεις, παρά μόνο στις περιπτώσεις εκείνες που ορίζονται ρητά από το Κυπριακό Δίκαιο.

Η ιστορία της Ελλάδος και της Κύπρου πορεύονται παράλληλα για χιλιάδες χρόνια. Το όμορφο νησί της Αφροδίτης, στο σταυροδρόμι Ανατολής - Δύσης γνώρισε πολλούς δυνάστες, αμέτρητες εισβολές και ποικίλες εθνικές και πολιτιστικές επιρροές. Παρ' όλα αυτά, εξακολουθεί σήμερα, στην αυγή του 21ου αιώνα, να αποτελεί έναν από τους ισχυρούς πόλους του ελληνισμού. Από το 1960, με τη μοίρα της Κύπρου συνδέθηκε και η Ελληνική Δύναμη Κύπρου. Η ΕΛΔΥΚ από τότε αποτέλεσε γέφυρα φιλίας του ελλαδικού και κυπριακού λαού, ενώ στις κρίσιμες μέρες του 1974 στήριξε με γενναιότητα και αυταπάρνηση τον αγώνα των Κυπρίων. Μετά από 57 χρόνια παρουσίας στο νησί, αποτελεί σημείο αναφοράς για τον κυπριακό λαό, που την περι-

βάλλει με αγάπη και εμπιστοσύνη. Πράγματι, η ΕΛΔΥΚ εξακολουθεί να αποτελεί ένα αξιόμαχο Συγκρότημα που τονώνει αποφασιστικά το κοινό αίσθημα ασφαλείας, ενώ ταυτόχρονα επιτελεί σε πολλά επίπεδα την κοινωνική της αποστολή.

Το καλοκαίρι του 1974 υπήρξε μια από τις δραματικότερες περιόδους για τον ελληνισμό στον 20° αιώνα. Οι άμεσες συνέπειες του πολέμου Ιουλίου-Αυγούστου 1974 ήταν σε κάθε περίπτωση τραγικές. Χιλιάδες νεκροί, τραυματίες και αγνοούμενοι Ελληνοκύπριοι και Ελλαδίτες, αλλά και 200.000 πρόσφυγες είναι αριθμοί που δείχνουν το μέγεθος της καταστροφής.

Η ΕΛΔΥΚ επιτελεί στο ακέραιο το έργο και την αποστολή της, όπως το έπραξε και στο παρελθόν της από την ίδρυσή της μέχρι σήμερα.

Το Μνημείο Πεσόντων Αξιωματικών και οπλιτών της ΕΛΔΥΚ, κατά την Τουρκική εισβολή.

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΔΙΚΩΝ ΕΟΚΑ1955-1959

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Ο Σύνδεσμος Πολιτικών Καταδίκων Ε.Ο.Κ.Α. 1955-1959

σας προσκαλεί στην εκδήλωση ΤΙΜΗΣ

προς δύο εξέχουσες προσωπικότητες

του Αγωνιστικού κόσμου,

για τη διαχρονική προσφορά τους

προς τους συναγωνιστές τους.

Τους **ΑΝΔΡΕΑ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟ**

και **ΘΑΣΟ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ.**

Την εκδήλωση

που θα πραγματοποιηθεί

στις 12 Σεπτεμβρίου 2017 και ώρα 7.00 μ.μ.

εις την αίθουσα των Ηρώων, των Συνδέσμων Αγωνιστών,

θα τιμήσει με την παρουσία του

ο Εξοχότατος Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας

κ. Νίκος Αναστασιάδης,

ο οποίος θα επιδώσει και τες τιμητικές διακρίσεις.

Τιμητική εκδήλωση για τον Ανδρέα Αγγελόπουλο

12.9.2017

Της Φιλολόγου κας Χρυστάλλας Καδή

Είναι εξαιρετική τιμή για μένα που έχω την ευκαιρία ν' αναφερθώ στη δράση και τη συμβολή του Ανδρέα Αγγελόπουλου στη διατήρηση της ιστορικής μνήμης του απελευθερωτικού Αγώνα της ΕΟΚΑ 1955-59. Ο ίδιος στο βιβλίο του «Ύμνος Ελευθερίας» στο σχετικό κεφάλαιο «η διατήρηση της ιστορικής μνήμης του Αγώνα» αναφέρει: «Μετά το τέλος του Αγώνα της ΕΟΚΑ 1955-59, η διατήρηση της ενότητας των αγωνιστών, που ήταν διασκορπισμένοι σ' ολόκληρη την Κύπρο, η συμβολή τους στην οικοδόμηση της Κυπριακής Δημοκρατίας, η απόδοση τιμής στους πρωταγωνιστές και στους νεκρούς του Αγώνα, η μέριμνα για την ευημερία αναξιοπαθούντων αγωνιστών και μελών των οικογενειών τους ήταν, παράλληλα με τη διαφύλαξη ανόθευτης της ιστορίας του Αγώνα, μερικά από τα πρώτα προβλήματα που έπρεπε να αντιμετωπιστούν». Ψυχή και νους αυτής της προσπάθειας αναδείχτηκε ο Ανδρέας Αγγελόπουλος υπό την ιδιότητά του ως Γενικού Γραμματέα του Συνδέσμου Αγωνιστών Πόλεως και Επαρχίας Λεμεσού (ΣΑΠΕΛ), εισηγητή και πρωτεργάτη της ίδρυσης του Μελάθρου Αγωνιστών της ΕΟΚΑ,

Προέδρου του Συμβουλίου Ιστορικής Μνήμης Αγώνα ΕΟΚΑ (ΣΙΜΑΕ) 1993-2005, Αντιπροέδρου από το 1997-2005 και στη συνέχεια Προέδρου του Ιδρύματος Απελευθερωτικού Αγώνα ΕΟΚΑ (ΙΔΑΑΕ) από το 2006-2014. Ακόμα διετέλεσε Πρόεδρος της Εκτελεστικής Επιτροπής του Ιδρύματος Μνημείου στρατηγού Γεωργίου Γρίβα - Διγενή με σκοπό την ανέγερση Μνημειακού και Μουσειακού έργου στον χώρο του Αρχηγείου της ΕΟΚΑ, όπου και το κρησφύγετο και ο τάφος του Διγενή.

Είναι φανερό πως αν επιχειρήσουμε ν' αναφερθούμε λεπτομερώς σε όσα ο Αγγελόπουλος υπήρξε εμπνευστής και πρωταγωνιστής, θα χρειαστούμε ώρες πολλές, που η παρούσα εκδήλωση δεν διαθέτει. Θα συνοψίσουμε λοιπόν τα πιο σημαντικά από το κάθε κεφάλαιο

των δραστηριοτήτων του, που δικαιολογούν και την απόφαση των οργανωτών της εκδήλωσης να τιμήσουν τον ξεχωριστό ιδεολόγο αγωνιστή και κοινωνικό εργάτη Ανδρέα Αγγελόπουλο για την προσφορά του στη διατήρηση της ιστορικής μνήμης του Αγώνα, στον οποίο ως γνωστόν προσέφερε τα μέγιστα, αλλά και υπέφερε τα πάνδεινα.

ΣΑΠΕΛ: Ο Αγγελόπουλος ήταν ο 5ος κατά σειράν Γενικός Γραμματέας του ΣΑΠΕΛ από το 1987-1993. Από την ημέρα της εκλογής του υποσχέθηκε ότι θα «αφιερώσει όλες του τις δυνάμεις για το μεγαλείο και την ανοδική πορεία του Συνδέσμου, αλλά και για τα προβλήματα που προκάλεσε η τουρκική εισβολή και ο διχασμός». Η οργάνωση των Επιτροπών και η μεθοδικότητα με την οποία εργάστηκε άοκνα, οι εισηγήσεις του στα μέλη των διαφόρων Επιτροπών, στις προσπάθειες των οποίων συμμετείχε και ο ίδιος, η αगाστή συνεργασία του με όλα τα μέλη του Ανωτάτου Συμβουλίου του ΣΑΠΕΛ έδωσαν αποτελέσματα που ανακοινώθηκαν στο Συνέδριο για τα πεπραγμένα του πρώτου κιόλας χρόνου της θητείας του, όπως:

Εκδηλώσεις για τόνωση του εθνικού φρονήματος, με αντιπροσώπευση και ενεργό συμμετοχή του ΣΑΠΕΛ σε διάφορες εκδηλώσεις εθνικοφρόνων Σωματείων, εθνικά Μνημόσυνα πεσόντων αγωνιστών σε όλη την Κύπρο και οργάνωση εορτασμών εθνικών επετείων. Επαναδραστηριοποίηση υφιστάμενων

τοπικών οργανώσεων αγωνιστών και ίδρυση νέων.

Απόκτηση ιδιόκτητου οικήματος του ΣΑΠΕΛ. Τα επίσημα εγκαίνια του έγιναν το 1989 από τον Έλληνα Πρόεδρο Ιωάννη Φωτόπουλο. Στην ομιλία του ο Αγγελόπουλος χαρακτήρισε τον ΣΑΠΕΛ ως «πολύβουη κυψέλη των εθνικών αξιών, που θα είναι μόνιμη και σταθερή έπαλξη της εθνικής ιδέας της πόλης».

Η παροχή οικονομικής βοήθειας σε αναξιοπαθούντες αγωνιστές, που ήταν ανάμεσα στις προτεραιότητές του.

Συγκέντρωση Αγωνιστριών για την ένταξή τους στον ΣΑΠΕΛ. Τότε άρχισε και η δημιουργία Μητρώου Αγωνιστών του 1955-59.

Στα επόμενα χρόνια της θητείας του Α. Αγγελόπουλου ως Γενικού Γραμματέα του ΣΑΠΕΛ, παράλληλα με τις πιο πάνω δραστηριότητες, οργανώθηκαν και άλλες, που είχαν στόχο τη χάραξη πανεθνικής πολιτικής και σύγκληση Πανεθνικού Συμβουλίου. Ιδιαίτερη σημασία δόθηκε στην προσπάθεια να ενωθούν όλοι οι αγωνιστές, ώστε να υπάρχει εθνική ομοψυχία και να διατηρηθεί η εθνική ταυτότητα του κυπριακού ελληνισμού. Η ενότητα και η εθνική ομοψυχία ήταν πάντα στις σκέψεις και κατεύθυναν τις ενέργειες του Α. Αγγελόπουλου. Σε κάθε περίπτωση τόνιζε τη σημασία τους και πετύχαινε εν πολλοίς να πείθει και να συνενώνει. Ως επιτεύγματα της εξαετούς προε-

δριάς του στον ΣΑΠΕΛ, ο Α. Αγγελόπουλος στο Συνέδριο του τελευταίου έτους της το 1993, ανέφερε την οργανωτική εργασία που συνετέλεσε στην επαναδραστηριοποίηση 2000 περίπου μελών. Ακόμα τη δημιουργία Δάσους Ηρώων στην περιοχή Πιτσιλιάς μεταξύ των χωριών Κάτω Αμιάντου-Πελεντρίου, όπου ιδρύθηκε το μεγαλύτερο Μνημείο - προσκύνημα του Κυπριακού Ελληνισμού, το «Ηρώων του Απελευθερωτικού Αγώνα ΕΟΚΑ 1955-1959». Επίσης αναφέρθηκε και εις τη δημιουργία Πινακοθήκης με την αγορά έργων σημαντικών Κυπρίων και Ελλαδιτών καλλιτεχνών. Εξήρε τη συμβολή του ΣΑΠΕΛ στην ίδρυση του Μελάθρου Αγωνιστών ΕΟΚΑ και την προώθηση της αναβάθμισης του εορτασμού της 1ης Απριλίου σε Λεμεσό και Λευκωσία καθώς και την οργάνωση του Μνημοσύνου του Αρχηγού Διγενή. Επίσης αναφέρθηκε στις επαφές με όλα τα πολιτικά κόμματα, τη θρησκευτική και πολιτική ηγεσία Κύπρου και Ελλάδος με στόχο την προώθηση της μνήμης του Αγώνα και του εθνικού μας θέματος και τόνισε την ανάγκη για εθνική συμφιλίωση. Η απόδοση τιμών στους νεκρούς του Αγώνα και η οργάνωση Χρονικών και εκδηλώσεων για τη διατήρηση της μνήμης του απελευθερωτικού Αγώνα, καθώς και οι διαλέξεις την περίοδο 1991-93, με ομιλητές επιστήμονες από την Κύπρο και την Ελλάδα με θέματα για τη ζωή και τον πολιτισμό των Ελλήνων κατοίκων του

νησιού μας, ήταν ανάμεσα στις δραστηριότητες του Αγγελόπουλου που πήραν χρόνο και μόχθο, αλλά είχαν μεγάλη απήχηση. Στον απολογισμό του με το τέλος της θητείας του στον ΣΑΠΕΛ διαβεβαίωσε πως θα συνεχίσει να υπηρετεί την πατρίδα και τους συναγωνιστές του μέχρι την ευόδωση των στόχων και οραματισμών σύμφωνα με τον όρκο με τον οποίο δεσμεύτηκαν.

Και η διαβεβαίωση αυτή επαληθεύεται με την κατοπινή δράση του Ανδρέα Αγγελόπουλου. Ήδη από τον Μάρτιο του 1988 με εισήγηση δική του το Ανώτατο Συμβούλιο του ΣΑΠΕΛ σε συνεδρίασή του πήρε την απόφαση να εξαγγείλει την ίδρυση του Μελάθρου Αγωνιστών ΕΟΚΑ και από τότε ο Ανδρέας Αγγελόπουλος υπήρξε ο εμπνευστής, η ψυχή και ο κύριος μοχλός της προσπάθειας της ίδρυσης του Μελάθρου. Στις 14 Απριλίου 1991 έγινε η κατάθεση του θεμέλιου λίθου από τον τότε Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας Γιώργο Βασιλείου και στις 10 Απριλίου 1995 το Μέλαθρον Αγωνιστών άρχισε να δέχεται τους πρώτους ενοίκους του. Στις 25 Νοεμβρίου 1995 ο Πρόεδρος Γλαύκος Κληρίδης τέλεσε τα εγκαίνιά του και σε προσφώνησή του δήλωσε πως το κράτος σε ένδειξη τιμής και ευγνωμοσύνης αναλαμβάνει την εξόφληση του δανείου ύψους 900 χιλιάδων λιρών, του οποίου είναι εγγυητής.

Το Μέλαθρον κέρδισε την εμπιστοσύνη και την εκτίμηση του κυπριακού

λαού, αφού προσφέρει Στέγη για τους ηλικιωμένους αγωνιστές και υψηλού επιπέδου υπηρεσίες Φυσικής Ιατρικής και αποκατάστασης και άλλες, για τις οποίες μιλούν με ενθουσιασμό όσοι τις δέχτηκαν - όχι μόνο αγωνιστές, αλλά και το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο. Με τις εκδηλώσεις της «Οδού Ελευθερίας», που καθιερώθηκε ως ετήσιος θεσμός, το Μέγαθρον ενισχύεται οικονομικά, αναβαθμίζει τις υπηρεσίες του και επεκτείνει την προσφορά του σε μεγαλύτερο αριθμό πασχόντων συνανθρώπων μας. Πολλοί ασθενείς παραπέμπονται εδώ από το Υπουργείο Υγείας και από το εξωτερικό για αποκατάσταση και θεραπεία, γι' αυτό και η επέκτασή του με νέα πτέρυγα με τη συνδρομή των αποδήμων μας και η αναβάθμισή του θα συντελέσουν στην ικανοποίηση των αυξανόμενων αναγκών.

Ο Αγγελόπουλος ήταν Πρόεδρος του Δ.Σ. του Μεγάλου από την έναρξη της λειτουργίας του μέχρι τον Ιούνιο του 2015 και από τότε είναι Επίτιμος Πρόεδρος. Είναι λοιπόν αναμενόμενο το όνομά του να είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με το Μέγαθρο και η προσφορά του τονίζεται κάθε φορά που γίνεται λόγος γι' αυτό.

Ερχόμαστε τώρα στη συμβολή του Ανδρέα Αγγελόπουλου στην ίδρυση και λειτουργία του Συμβουλίου Ιστορικής Μνήμης Αγώνα Ε.Ο.Κ.Α (ΣΙΜΑΕ), που κύριος σκοπός του είναι η διαφύλαξη της ιστορικής μνήμης του απελευθερωτικού Αγώνα της ΕΟΚΑ 1955-59. Ιδρύ-

θηκε στις 26 Μαρτίου 1993 επί προεδρίας Γλαύκου Κληρίδη με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου. Η προεργασία όμως για την ίδρυσή του άρχισε νωρίτερα με πρωτοβουλία του τότε Γενικού Γραμματέα του ΣΑΠΕΛ Ανδρέα Αγγελόπουλου, ο οποίος στη σχετική αλληλογραφία του με τον Πρόεδρο Γλαύκο Κληρίδη προτείνει τη σύσταση φορέα Αγώνα ΕΟΚΑ 1955-59 με αρμοδιότητες που θα εξυπηρετούν ακριβώς τη διατήρηση της ιστορικής μνήμης του.

Πρώτος Πρόεδρος του ΣΙΜΑΕ διορίστηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο στις 16 Ιουνίου 1993 ο Ανδρέας Αγγελόπουλος και μέλη έξι άλλοι αγωνιστές.

Το ΣΙΜΑΕ αναδείχτηκε ο κυριότερος φορέας της προσπάθειας για συντήρηση της μνήμης του Αγώνα και αξιοποίησή του προς όφελος του λαού και ιδιαίτερα της νεολαίας. Ο Αγγελόπουλος με τις ιδέες, τις εισηγήσεις και το όραμά του επιτέλεσε έργο αξιοζήλευτο στα 12 χρόνια της προεδρίας του (1993-2005), που αποδεικνύεται με τα εξής:

Μέριμνα για τους ιστορικούς χώρους, όπου ανεγέρθηκαν νέα μνημεία, έγινε αναστήλωση ή αναπαλαίωση παλαιότερων μνημείων, τοποθέτηση σημείων αναφοράς για την επισήμανσή τους, η διαμόρφωση σε σημαντικούς ιστορικούς χώρους μουσειακών ή εκθεσιακών χώρων.

Τιμή στους ήρωες, με κατασκευή ή συντήρηση μνημείων, ανέγερση ή εξωραϊ-

σμό των τάφων ηρώων (σε πολλές περιπτώσεις με τη συνεργασία τοπικών επιτροπών).

Ίδρυση Πινακοθήκης του Αγώνα

Πνευματικές - Εκδοτικές δραστηριότητες. Επί προεδρίας του Ανδρέα Αγγελόπουλου οργανώθηκαν Συνέδρια, διαγωνισμοί για τον Αγώνα, δημοσιογραφικές διασκέψεις, εκδόθηκαν βιβλία και άλλα έντυπα, καθώς και στοιχεία-ντοκουμέντα για τον Αγώνα. Για την προώθηση των δραστηριοτήτων αυτών λειτούργησαν Επιτροπές, Πνευματικών Δραστηριοτήτων - Εκδόσεων, Ερευνών και Συνεδρίων.

Άλλες δραστηριότητες: Εορτασμοί - Εκδηλώσεις. Με έγκαιρο προγραμματισμό και προετοιμασία για τους εορτασμούς και τις εκδηλώσεις με εμπνευστή πάντα τον Πρόεδρο Αγγελόπουλο πραγματοποιήθηκαν επί της προεδρίας του πάμπολλες εκδηλώσεις, επετειακές και άλλες, που προώθησαν σημαντικά τους στόχους του Συμβουλίου.

Ανάμεσα στις προτεραιότητές του ως Πρόεδρου του ΣΙΜΑΕ ήταν ο καταρτισμός Αρχείου και η συγκέντρωση πρωτογενών πηγών, με Μητρώο Αγωνιστών, αρχειοθέτηση και συντήρηση εγγράφων, συγκέντρωση και ταξινόμηση φωτογραφικού υλικού και υλικού με προσωπικές μαρτυρίες, καθώς και η οργάνωση Βιβλιοθήκης με έντυπες και οπτικοακουστικές εκδόσεις για τον Αγώνα.

Για προώθηση της έρευνας το ΣΙΜΑΕ παραχώρησε υποτροφίες για έρευνα σε θέματα σχετικά με τον Αγώνα.

Η μέριμνα για τις οικογένειες ηρώων και δυσπραγούντων Αγωνιστών ήταν επίσης στις προτεραιότητες του ΣΙΜΑΕ από την ίδρυσή του και η σύσταση Επιτροπής Ευημερίας και Πρόνοιας επιτέλεσε αξιόλογο έργο.

Η συμβολή του Ανδρέα Αγγελόπουλου ως Αντιπροέδρου του Ιδρύματος Απελευθερωτικού Αγώνα ΕΟΚΑ (ΙΔΑΑΕ) (1997-2005) και κυρίως ως Προέδρου του (2006-2014) είναι εξίσου σημαντική στη διατήρηση της μνήμης του Αγώνα, με ιδιαίτερη έμφαση στον ερευνητικό τομέα και στην επιστημονική τεκμηρίωσή του σε συνεργασία με πνευματικούς φορείς, το Πανεπιστήμιο κλπ. και συνέδρια που οργάνωσε το Ίδρυμα.

Το Ίδρυμα Απελευθερωτικού Αγώνα ιδρύθηκε το 1997, με τις ενέργειες του ΣΙΜΑΕ επί προεδρίας του Ανδρέα Αγγελόπουλου, ως φιλανθρωπικό και μη κερδοσκοπικό Ίδρυμα, για την ταχύτερη και πιο αποτελεσματική προώθηση του έργου του σε συνεργασία με τους Συνδέσμους Αγωνιστών ΕΟΚΑ 1955-59. Οι στόχοι του συμπίπτουν με αυτούς του ΣΙΜΑΕ, όμως η ιδιαίτερη σημασία που δίδει στην επιστημονική έρευνα και μελέτη το εδραίωσαν στη συνεύρεση τόσο των Αγωνιστών, όσο και του επιστημονικού κόσμου ως ένα Ίδρυμα που διακρίνεται για την αξιοπιστία του και που ανταποκρίνεται

πλήρως στους σκοπούς του. Για τη δραστηριοποίησή του ίδρυσε το 2002 το Κέντρο Έρευνας και Τεκμηρίωσης του Αγώνα της ΕΟΚΑ (ΚΕΤΑΕ) με πανεπιστημιακούς συνεργάτες, το οποίο ανήκει οργανικά στο ΙΔΑΑΕ και διοικείται από την Εκτελεστική Γραμματεία του Ιδρύματος. Μέσω του ΚΕΤΑΕ προωθήθηκαν έρευνες για τον Αγώνα σε πτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο, μελέτες για την οργάνωση του Αρχείου και της Βιβλιοθήκης για τον Αγώνα και η δημιουργία Ιστοσελίδας στο Διαδίκτυο.

Τον Δεκέμβριο του 2005 έληξε η θητεία του πρώτου Προέδρου του ΙΔΑΑΕ Μιχαλάκη Μαραθεύτη, που ανακηρύχτηκε Επίτιμος Πρόεδρος του, και ανέλαβε ως Πρόεδρος ο Ανδρέας Αγγελόπουλος, τέως Αντιπρόεδρος, ο οποίος εξέφρασε την αποφασιστικότητά του να συνεχίσει τις προσπάθειες για την υλοποίηση των στόχων του ΙΔΑΑΕ. Το ΚΕΤΑΕ, οι Επιτροπές Πνευματικών και Κοινωνικών Δραστηριοτήτων, Οικονομικής στήριξης του Ιδρύματος, Ανθρωπιστικών Θεμάτων, Εκδηλώσεων και Συντήρησης του Οικήματος δραστηριοποιήθηκαν κι έχουν να επιδείξουν αξιόλογο έργο, παράλληλα με την Ακαδημία Ιστορικών Σπουδών, που οργάνωσε από το 2006 επί ετήσιας βάσης διαλέξεις με ομιλητές Πανεπιστημιακούς, Νομικούς, Διευθυντές Βιβλιοθηκών, Ερευνητές, Πολιτικούς, αγωνιστές και άλλους. Οι διαλέξεις της Ακαδημίας Ιστορικών

Σπουδών έχουν μεγάλη απήχηση και αγκαλιάστηκαν από το ευρύ κοινό. Τα Συνέδρια δε που οργανώθηκαν επί προεδρίας του Αγγελόπουλου αποδείχτηκαν εξαιρετικά ενδιαφέροντα και είχαν μεγάλη επιτυχία. Αναφέρουμε ως τέτοια «Το επικοινωνιακό Σύστημα - Σύνδεσμοι κατά τον Αγώνα της ΕΟΚΑ», «ΠΕΚΑ - Παθητική Αντίσταση», «Η βιβλιογραφία του Αγώνα της ΕΟΚΑ και Έκθεση Βιβλίου».

Οι εκδόσεις βιβλίων και μεταλλίων, δημοσιεύματα στον ημερήσιο τύπο, παρουσιάσεις, εκπομπές και αφιερώματα στα ΜΜΕ και αποστολή σε σχολεία και Σωματεία υλικού για τον Αγώνα και τους ήρωές του εξυπρέτησαν σημαντικά τους στόχους του ΙΔΑΑΕ.

Ένας τομέας της δράσης του Ανδρέα Αγγελόπουλου, που θα μπορούσε να αποτελέσει θέμα ξεχωριστό σε ειδική εκδήλωση, είναι η αλληλογραφία που είχε και κατά τη διάρκεια του Αγώνα, αλλά και μετά το τέλος τού. Αυτό που διαπιστώνει κάποιος από μια πρώτη ματιά στις επιστολές του είναι το πάθος του για δικαίωση του Αγώνα, οι επαφές που ανέπτυξε με εξέχουσες προσωπικότητες, Προέδρους εντός και εκτός Κύπρου, με την πολιτική, στρατιωτική και θρησκευτική ηγεσία της Κύπρου και της Ελλάδας, με Πανεπιστημιακούς, προκειμένου να υλοποιησει όσα οραματίστηκε.

Θα ήταν παράλειψη παρουσιάζοντας τον Ανδρέα Αγγελόπουλο μετεπαναστατικά να μην αναφερθούμε στην

ενασχόλησή του με την τέχνη. Ο ίδιος αναφέρει πως από τα μαθητικά του χρόνια είχε ενδιαφέρον για την τέχνη, που παραμερίστηκε κατά τη διάρκεια του Αγώνα από την καθημερινή αγωνία της εκτέλεσης άλλων πιο επείγουσών υποχρεώσεων. Στα 72 του χρόνια, το 2009, ένωσε την ανάγκη από «εραστής της τέχνης να γίνει ο ίδιος δημιουργός» και με την καλλιτεχνική του δημιουργία στέλλει μηνύματα αγωνιστικά και άλλα που «εκφράζουν τον εαυτό του και τον κόσμο του με σχήματα και χρώματα». Τα έργα του είναι ζωγραφικά, ψηφιδωτά και συνθέσεις από βότσαλα και απέσπασαν πολύ θετικές κριτικές. Αναφέρουμε ενδεικτικά τους πίνακες «Ναός Ελευθερίας», αφιέρωμα στους ηρωομάρτυρες του Απελευθερωτικού Αγώνα, «Η κιβωτός της Κυπριακής Ελευθερίας», που παριστάνει τα Φυλακισμένα Μνήματα, «Ματωμένος Πενταδάκτυλος», Θαλασσινά Βότσαλα, Πίνακες με γεωμετρικά σχήματα σε θαυμάσιους συνδυασμούς χρωμάτων και «Λιτανεία Ελευθερίας – Απελευθερωτικός Αγώνας ΕΟΚΑ 1955-59» σε τρεις ενότητες με επεξηγήσεις: Δομή-λειτουργία, επικοινωνιακό σύστημα- κεντρικός σύνδεσμος και τομέας Κερύνειας-Πενταδάκτυλου. Πίνακές του – που αριθμούν πάνω από διακόσιους – υπάρχουν στο οίκημα των Συνδέσμων Αγωνιστών, στην Πινακοθήκη του Υ.Π., στο Προεδρικό Μέγαρο, στην Αρχιεπισκοπή, σε διάφορους Δήμους και Κοινότητες και σε ιδιωτικές συλλογές.

Το ενδιαφέρον του για την τέχνη, εκτός από την προσωπική δημιουργία, φαίνεται και από τις προσπάθειές του να φιλοτεχνηθούν από Κύπριους και Ελλαδίτες καλλιτέχνες μνημεία, χώροι και μετάλλια που συνδέονται με την ιστορία του Αγώνα, όπως η ακτή της Χλώρακας, το κρησφύγετο του Μαχαιρά, ο Αχυρώνας του Λιοπετρίου, μετάλλια με μορφές ή θέματα από τον Αγώνα κ.α. Κι αυτό, γιατί πιστεύει πως ένας αγώνας προβάλλεται «αν έρθει η τέχνη να τον αγκαλιάσει και να προβάλλει τις μεγάλες στιγμές του».

Αυτός είναι ο Ανδρέας Αγγελόπουλος, που με τις ιδέες, το όραμά του, το υψηλό αίσθημα ευθύνης, τη σταθερή προσήλωσή του στα εθνικά ιδανικά και στο καθήκον, την έλλειψη φανατισμού, την πραότητα του χαρακτήρα του, την πρακτικότητα και το πάθος του για τη διατήρηση της μνήμης του απελευθερωτικού Αγώνα αφήνει έργο, που δεν μπορεί να το απαλείψει ο χρόνος. Ευχόμαστε ο Θεός να τον ενισχύει, για να εξακολουθήσει, όσο μπορεί, να προσφέρει και να εμπνέει, αλλά και να απολαμβάνει όσα πέτυχε με τις προσπάθειες και τους αγώνες του.

[Όσα έγραψα για τις ιδέες, τους αγώνες και το όραμα του Ανδρέα Αγγελόπουλου, τα γνώρισα, μάλλον τα έζησα τα 6 χρόνια που συνεργάστηκα μαζί του στο ΣΙΜΑΕ και τα 12 χρόνια στην Εκτελεστική Γραμματεία του ΙΔΑΑΕ].

Τιμητική εκδήλωση
ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ
ΚΑΤΑΔΙΚΩΝ ΕΟΚΑ 1955-1959
ΓΙΑ ΤΟΥΣ **ΑΝΔΡΕΑ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟ**
ΚΑΙ **ΘΑΣΟ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ**

ΤΡΙΤΗ, 12 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2017
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΘΑΣΟΥ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ
ΑΠΟ ΤΟΝ ΔΗΜΗΤΡΗ ΤΑΛΙΑΔΩΡΟ

Η αποψινή τιμητική εκδήλωση είναι ένα ελάχιστο χρέος σε δύο ανθρώπους που ανάλωσαν όλη τους τη ζωή στον αγώνα για την ελευθερία της Κύπρου μας. Πότε με το όπλο κατά του αποικιακού δυνάστη και πότε με την παρησία της άποψης, όρθωσαν το ανάστημα κατά καθεστώτων που διακρίνονταν για τα δημοκρατικά ελλείμματα τους και με εφηβικό πάθος αγωνίστηκαν να κρατήσουν άσβηστη τη φλόγα και τη μνήμη του πιο υπέροχου αγώνα που έχει να επιδείξει στην ιστορία του ο Κυπριακός Ελληνισμός.

Τιμά ιδιαίτερα τον Σύνδεσμο Πολιτικών Καταδίκων ΕΟΚΑ 1955-1959 η απόφασή του να τιμήσει απόψε δύο εκλεκτές προσωπικότητες του αγωνιστικού κόσμου, τους Ανδρέα Αγγελόπουλο και Θάσο Σοφοκλέους. Δύο ανθρώπους που η όλη προσφορά τους στον αγώνα της ΕΟΚΑ και στην Κύπρο, καθώς και στα κατοπινά χρόνια, στον αγωνιστικό κόσμο και στην προσπάθεια συντήρησης και προβολής του αγώνα της ΕΟΚΑ, είναι σε όλους μας γνωστή και καταξιωμένη.

Την αποψινή εκδήλωση λαμπρύνει με την παρουσία του ο εξοχότατος πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Νίκος Αναστασιάδης, θέλοντας ακόμη μια φορά να εκφράσει την ευγνωμοσύνη της Κυπριακής Πολιτείας στον αγώνα της ΕΟΚΑ, στους αρχηγούς, στους ήρωες και στους αγωνιστές εκείνου του υπέροχου και ανεπανάληπτου έπους.

Με όλο τον σεβασμό, κ. Πρόεδρε, η παρουσία του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας σε αυτή την αίθουσα επιβάλλεται, για να θυμάστε ότι, στις θυσίες και στο αίμα των παλληκαριών

των 108 εικονισμάτων που μας περιβάλλουν, οφείλεται ο προεδρικός θώκος αλλά και το σύνολο του οικοδομήματος της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Επιτρέψτε μου να ευχαριστήσω τους διοργανωτές για την ανάθεση σε εμένα του δύσκολου έργου της παρουσίασης του ενός εκ των δύο τιμωμένων μας, τον οποίο είχα τη χαρά και την τιμή να γνωρίζω τα τελευταία δεκαεπτά χρόνια στους χώρους του ΣΙΜΑΕ, των Συνδέσμων Αγωνιστών και του Ιδρύματος Απελευθερωτικού Αγώνα. Ο Θάσος Σοφοκλέους γεννήθηκε στη Χαρδακιώτισσα της Κυθρέας την 1η Απριλίου - ημέρα που έμελλε να αποβεί σημαδιακή για την ιστορία της Κύπρου - του 1932. Πατέρας του ήταν ο Κώστας Σοφοκλέους και μητέρα του η Χρυσάνθη Ταλιαδώρου - Σοφοκλέους. Τελείωσε το Δημοτικό Σχολείο της γενέτειράς του και αποφοίτησε στη συνέχεια από το Παγκύπριο Γυμνάσιο το 1951.

Ακολούθως μετέβηκε στην Αθήνα και εγγράφηκε στη Φυσικομαθηματική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Κατά τη διάρκεια των σπουδών του, το 1954, ο Θάσος μνηθήκε στη μυστική οργάνωση ΚΑΡΗ (Κύπριοι Αγωνιστές Ριψοκίνδυνοι Ηγέτες), η οποία ιδρύθηκε στην Αθήνα από τον Κύπριο πολιτικό εξόριστο της εξέγερσης του 1931 Γιάννη Ιωαννίδη. Ως μέλος της ΚΑΡΗ ο Θάσος μαζί με άλλους Κύπριους φοιτητές του Εθνικού Πανεπιστημίου εκπαιδεύτηκε στην Αθήνα στα όπλα και στα πυρομαχικά, και στη συνέχεια στην Κρήτη στην τακτική του ανταρτοπολέμου.

Την πρωτομαγιά του 1955 ο Θάσος διέκοψε μαζί με άλλους Κύπριους φοιτητές τις σπουδές του, κατήλθε μυστικά στην Κύπρο, και, αφού έδωσε τον όρκο της ΕΟΚΑ ενυπόγραφα ενώπιον του Αρχηγού Διγενή, εντάχθηκε στην επαναστατική Οργάνωση. Αρχικά ανέλαβε υπεύθυνος της Αλκίμου Νεολαίας ΕΟΚΑ (ΑΝΕ) στη Λευκωσία και γενικός συντονιστής της Οργάνωσης μαζί με τον συναγωνιστή του αείμνηστο Ανδρέα Μαλέκο μέχρι τον Ιούνιο του 1955.

Στη συνέχεια έλαβε διαταγή να ενταχθεί στην ανταρτική ομάδα του Γρηγόρη Αυξεντίου στην οροσειρά του Πενταδακτύλου. Ως μέλος της ομάδας Αυξεντίου ο Θάσος έλαβε μέρος στην εκπληκτική 7λεπτη καταδρομική κατάληψη και λαφυραγώγηση οπλισμού του Αστυνομικού Σταθμού στο Λευκόνοικο, στις 4 Οκτωβρίου 1955. Ήταν μια επιχείρηση «υποδοχής» του νέου Βρετανού Κυβερνήτη Σερ Τζων Χάρντινγκ, ο οποίος φθάνοντας στην Κύπρο αλαζονικά δήλωσε ότι οι μέρες της ΕΟΚΑ ήταν μετρημένες.

Μετά τη μετακίνηση του Αυξεντίου τον Νοέμβριο του 1955 στο Τρόδος, ο Θάσος Σοφοκλέους ανέλαβε τομεάρχης Πενταδακτύλου και αργότερα τομεάρχης Κερύνειας, όπου ανέπτυξε πλούσια δράση. Συνελήφθηκε από τους Βρετανούς στις 4 Αυγούστου 1956 στην τοποθεσία «Καπαρόβουνος» του Πενταδακτύλου και βασανίστηκε απάνθρωπα στα ανακριτήρια της αποικιοκρατίας για δεκαέξι μέρες. Οδηγήθηκε στα Ειδικά Δικαστήρια της Αποικιοκρατίας, καταδικάστηκε τον Δεκέμβριο του 1956 σε ισόβια δεσμά και

οδηγήθηκε στις Κεντρικές Φυλακές, όπου παρέμεινε μέχρι τις 7 Φεβρουαρίου 1957.

Στη συνέχεια μεταφέρθηκε σε φυλακές του Λονδίνου και αργότερα του Κεντ, όπου παρέμεινε έγκλειστος μέχρι το τέλος του Αγώνα. «Για τον Θάσο Σοφοκλέους και τους άλλους Κύπριους συγκρατούμενους του, σημειώνει ο Νίκος Αναστασιάδης σε χαιρετισμό του στην παρουσίαση του βιβλίου του Θάσου «Χρόνια Οδύνης - Το χρονικό ενός ισοβίτη της ΕΟΚΑ στις φυλακές της Αγγλίας» η περίοδος της φυλάκισής τους [στην Αγγλία] δεν αντιμετωπίζεται με μοιρολατρία. Καθιστούν το κελί τους ένα ακόμη μετερίζι αγώνα για την απελευθέρωση της πατρίδας. Πρώτα από όλα στηρίζουν ο ένας τον άλλο, διαμορφώνουν τη συνείδησή τους ως κρατούμενοι που αρνούνται την αιχμαλωσία, σχεδιάζουν την απόδρασή τους και ετοιμάζονται να επανέλθουν στη δυναμική δράση ανά πάσα στιγμή».

Μετά την υπογραφή των Συμφωνιών Ζυρίχης και Λονδίνου ο Θάσος και δεκατρείς άλλοι συναγωνιστές του απελευθερώθηκαν στις 14 Μαρτίου 1959 από τις αγγλικές φυλακές, αλλά τους απαγορεύθηκε να επιστρέψουν στην Κύπρο. Μέσω της Στρατιωτικής Βάσης Ακρωτηρίου μεταφέρθηκαν στη Ρόδο, ουσιαστικά ως εξόριστοι. Στη Ρόδο οι Κύπριοι αγωνιστές παρέμειναν μέχρι τη 16η Αυγούστου 1960, οπότε με την ανακήρυξη της ανεξαρτησίας της Κυπριακής Δημοκρατίας τους επιτράπηκε η επιστροφή στην Κύπρο.

Ο Θάσος το 1961 ολοκλήρωσε τις σπουδές του, τις οποίες όπως είπαμε

είχε διακόψει λόγω της έναρξης του αγώνα της ΕΟΚΑ, στο Μαθηματικό Τμήμα της Φυσικομαθηματικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, και αργότερα μετεκπαιδεύτηκε στα παιδαγωγικά στα Πανεπιστήμια Αριζόνας και Καρολίνας των Ηνωμένων Πολιτειών. Υπηρέτησε από το 1961 στη Μέση Εκπαίδευση για τριάντα χρόνια ως καθηγητής Μαθηματικών και ανελίχθηκε στην πορεία στη θέση του Βοηθού Διευθυντή και του Γυμνασιάρχη. Υπηρέτησε τα πρώτα χρόνια της σταδιοδρομίας του στο Παγκύπριο Γυμνάσιο, στο Παγκύπριο Γυμνάσιο Αρρένων Κύκκου και στο Γυμνάσιο Νεαπόλεως.

Η υπηρεσιακή ανέλιξη του Θάσου, λόγω του τότε επικρατούντος καθεστώτος, δεν ήταν ανέφελη. Τον Ιούλιο του 1973, μετά την απαγωγή του Υπουργού Δικαιοσύνης Χρίστου Βάκη, αναίτια και απρόκλητα συλλαμβάνεται από το καθεστώς. Ο Θάσος, πιστός στις αρχές και αξίες του, δεν δεχόταν να παραχωρήσει γην και ύδωρ στους τότε κρατούντες, με αποτέλεσμα να υποσκελίζεται κατά προκλητικό τρόπο στις προαγωγές. Έτσι ο συνάδελφος χρειάστηκε να προσφύγει κατ' επανάληψη στο Ανώτατο Δικαστήριο και να δικαιωθεί από αυτό, για να καταστεί δυνατόν να επικρατήσει η δικαιοσύνη και να εφαρμοστεί η αξιοκρατία.

Αναφερόμενος στην εκπαιδευτική δράση του Θάσου θα ήταν παράλειψή μας η μη αναφορά σε μια άλλη σημαντική συνεισφορά του, στη συμμετοχή του στην ίδρυση, το 1979, της Κίνησης Καθηγητών «ΑΛΛΑΓΗ», τη βαριά

σκυτάλη της οποίας έχουμε την τιμή να κρατούμε εμείς τα τελευταία χρόνια.

Η «ΑΛΛΑΓΗ» ιδρύθηκε «σε μια περιόδο που η αυθαιρεσία, η ασυδοσία και η κυνική περιφρόνηση των αρχών της δικαιοσύνης, της ισότητας και της αξιοκρατίας, είχαν αποβεί καθεστώς στο Υπουργείο Παιδείας και σ' όλους τους εκπαιδευτικούς χώρους. Ιδρύθηκε σε μια εποχή που ο κομματισμός, η αχαλίνωτη προπαγάνδα και ένας κενολόγος προοδευτικισμός είχαν υποκαταστήσει την πραγματική, την αυθεντική και την εθνική παιδεία και μετέτρεψαν τα σχολεία σε χώρους όπου όλες οι ελληνοχριστιανικές αξίες περιφρονούνταν και χλευάζονταν, και ένα πνεύμα αυτάρεσκης εθνικής αυτοϋποτίμησης και αυτοαναίρεσης διέχεε τα πάντα».

Ο Θάσος μαζί με άλλες ιστορικές και καταξιωμένες προσωπικότητες της κυπριακής εκπαίδευσης - όπως τον Γαβριήλ Μηνά, τον Γεώργιο Χατζηνικολάου, τον Γεώργιο Χατζηκωστή, τον Θεόδωρο Στυλιανού και άλλους - ανέλαβαν το βάρος με την ίδρυση της «ΑΛΛΑΓΗΣ» να επαναφέρουν στην παιδεία μας τον ελληνικό και χριστιανικό της χαρακτήρα, και να αποκαταστήσουν τις αρχές της αξιοκρατίας και της δικαιοσύνης σε όλο το φάσμα της διοικητικής στελέχωσης της εκπαίδευσής μας. Επιτρέψτε μου να εκφράσω στον Θάσο και στους συναγωνιστές του σε αυτόν τον εθνικοεκπαιδευτικό αγώνα, τις ευγνώμονές μας ευχαριστίες για όσα πρόσφεραν για να κρατηθεί η παιδεία μας ελληνική. Μια παιδεία που τα τελευταία χρόνια, κε Πρόεδρε, βρίσκει και πάλι τον σωστό της δρόμο,

μετά από μια δεκαετία (2003-2013), κατά την οποία είχαν παρεισφρήσει σ' αυτήν αρκετές αριστεριστικές αντιλήψεις, ιδιαίτερα στη διδασκαλία της ελληνικής μας γλώσσας.

Ο Θάσος Σοφοκλέους ούτε και από το πολιτικό γίνεσθαι της πατρίδας μας δεν απουσίασε. Το 1991 κατήλθε ως υποψήφιος βουλευτής με τον «Δημοκρατικό Συναγερμό» στην εκλογική περιφέρεια Λευκωσίας. Μετά την εκλογή του Γλαύκου Κληρίδη στην προεδρία της Δημοκρατίας το 1993, ο Θάσος κατέλαβε βουλευτικό έδρανο. Από το αξίωμα αυτό κατέβαλε κάθε προσπάθεια για να στηρίξει τον αγωνιστικό κόσμο, και ιδιαίτερα εκείνους που δοκιμάζονταν από τις πολλές δυσκολίες της ζωής.

Ο τομέας στον οποίο ο Θάσος αφιερώθηκε ψυχή τε και σώματι ήταν η οργάνωση του αγωνιστικού κόσμου. Μια προσπάθεια που χρειάστηκε αρκετό κόπο και μόχθο για να τελεσφορήσει, λόγω δυσκολιών που προέκυπταν από την τότε πολιτική κατάσταση, αλλά και εσωτερικών αδυναμιών στους κόλπους του αγωνιστικού κόσμου. Τον Ιανουάριο του 1984 πρωτοστάτησε στην ίδρυση του Συνδέσμου Τομεαρχών της ΕΟΚΑ 1955-1959, η οποία νομίζω ότι είναι η πρώτη οργάνωση αγωνιστών η οποία ιδρύθηκε σε παγκύπρια βάση. Ακολούθησε στη συνέχεια, το 1987, η σύσταση των Συνδέσμων Αγωνιστών ΕΟΚΑ, στην οποία και πάλι πρωτοστάτησε ο Θάσος. Εδώ και χρόνια οι συναγωνιστές του, αναγνωρίζοντας την προσφορά του, τον τιμούν αναδεικνύοντάς τον σε πρόεδρό τους.

Στα πλαίσια των Συνδέσμων Αγωνι-

στών λειτούργησαν επιμέρους σύνδεσμοι, όπως των Πολιτικών Καταδίκων, των Ανταρτών, των Πολιτικών Κρατουμένων και των Αγωνιστών Μη Συλληφθέντων. Όλοι αυτοί οι Σύνδεσμοι έφεραν σε επαφή τους αγωνιστές, αναζωπύρωσαν τις μνήμες του Αγώνα και έδωσαν ώθηση στη συγγραφή των αναμνήσεων των αγωνιστών. Κομβικής σημασίας επιτυχία της οργάνωσης του αγωνιστικού κόσμου, ήταν η ψήφιση από τη Βουλή των Αντιπροσώπων, στις 26 Μαρτίου 1987, του Νόμου «Περί αναγνώρισης του Απελευθερωτικού Αγώνα του Κυπριακού Λαού 1955-59 και της Εθνικής Οργάνωσης Κυπρίων Αγωνιστών (Ε.Ο.Κ.Α.)». Μέλος της Επιτροπής Νομικών που εισηγήθηκε στην Ολομέλεια της Βουλής την ψήφιση του ανωτέρου Νόμου ήταν ο νυν πρόεδρος της Δημοκρατίας.

Ένας άλλος τομέας στον οποίον οφείλουμε πολλά στον Θάσο Σοφοκλέους είναι η αναμόρφωση και επέκταση του Μουσείου Αγώνος στη Λευκωσία, το οποίο εγκαινιάστηκε στις 30 Απριλίου 2001 από τον Γλαύκο Κληρίδη. Το νέο Μουσείο Αγώνος αναβάθμισε και εκσυγχρόνισε τη μουσειακή παρουσίαση του αγώνα της ΕΟΚΑ. Ο Θάσος διατέλεσε για τέσσερα χρόνια Έφορος του Μουσείου και στη συνέχεια για αρκετά χρόνια πρόσφερε τις υπηρεσίες του εθελοντικά. Πρόθυμα για χρόνια ξεναγούσε τους μαθητές και τις μαθήτριες των σχολείων μας στον ιστορικό αυτό χώρο, και με γλαφυρό και παραστατικό τρόπο μεταλαμπάδευε την ιστορία και το πνεύμα του αγώνα της ΕΟΚΑ στους νεαρούς βλαστούς του τόπου μας. Ο Θάσος παράλληλα όλα

αυτά τα χρόνια υπήρξε μέλος του Συμβουλίου Ιστορικής Μνήμης Αγώνα ΕΟΚΑ (1993-2005), ιδρυτικό μέλος του Ιδρύματος Απελευθερωτικού Αγώνα ΕΟΚΑ, του οποίου αρχικά, το 1997, διατέλεσε γραμματέας και στη συνέχεια αντιπρόεδρος, και εργάστηκε μαζί με τον φίλο του Ανδρέα Αγγελόπουλο στη δημιουργία και ανάπτυξη του Μελάθρου Αγωνιστών ΕΟΚΑ στην Παλώδια, του οποίου είναι Αντιπρόεδρος.

Ένας άλλος τομέας στον οποίο για χρόνια έχει σημαντική παρουσία ο Θάσος Σοφοκλέους είναι ο συγγραφικός. Έχει συγγράψει εκατοντάδες άρθρα για τον αγώνα της ΕΟΚΑ, τα οποία έχουν δημοσιευθεί στην Κύπρο και στην Ελλάδα. Πολλά από τα άρθρα αυτά αποτελούν μια αγνή υπεράσπιση του υπέροχου αντιαποικιακού Αγώνα, από εκείνους που εδώ και χρόνια επιχειρούν να τον σπilώσουν, γιατί τους ενοχλούν οι ερινύες της δικής τους αποχής από αυτόν. Δημοσίευσε δεκάδες διαλέξεις, ομιλίες, επιμνημόσυνους λόγους ηρώων της ΕΟΚΑ, και επικήδειους αγωνιστών της ΕΟΚΑ. Συνέγραψε θεατρικά σενάρια εμπνευσμένα από κορυφαίες στιγμές του αγώνα της ΕΟΚΑ, τα οποία παρουσιάστηκαν κατά τους εορτασμούς της 1ης Απριλίου 1955. Κάτι όχι ιδιαίτερα γνωστό είναι το γεγονός ότι ο Θάσος γράφει και ποίηση. Το 1997 εξέδωσε μια ποιητική συλλογή με τίτλο «Ποιήματα», στην οποία τα περισσότερα είναι εμπνευσμένα από τον αγώνα της ΕΟΚΑ.

Κορυφαίες στιγμές στο συγγραφικό έργο του Θάσου είναι τα δύο βιβλία που εξέδωσε για τον αγώνα της

ΕΟΚΑ. Στο πρώτο, του 1989, με τίτλο «Πόθος ελευθερίας (αναδρομή στον αγώνα 1955-1959)», ο συγγραφέας αναφέρει: «με το βιβλίο αυτό θέλω να ικανοποιήσω μια εσωτερική μου επιτακτική ανάγκη: να επικοινωνήσω με τον Κυπριακό λαό, ιδιαίτερα με τη νέα γενιά, για να δώσω, κατά το δυνατό, τις διαστάσεις του υπέροχου Απελευθερωτικού Αγώνα της ΕΟΚΑ».

Στο δεύτερο βιβλίο «Χρόνια Οδύνης - Το χρονικό ενός ισοβίτη της ΕΟΚΑ στις φυλακές της Αγγλίας», έκδοση του 2015, ο Θάσος περιγράφει τη ζωή ενός ισοβίτη στις φυλακές της Αποικιοκρατίας στη Λευκωσία και την Αγγλία. Το βιβλίο αυτό, επισημαίνει ο καθηγητής Πέτρος Παπαπολυβίου, «αποτελεί σημαντική συμβολή στην ιστοριογραφία του αγώνα της ΕΟΚΑ και ειδικότερα στη ζωή των εγκλειστών αγωνιστών στις αγγλικές φυλακές». Το βιβλίο αυτό ο Θάσος το αφιερώνει στη γυναίκα του Φροσούλα Καττάμη από την Κυθρέα και στα τρία του παιδιά, Κωνσταντίνο, Αντώνη και Χρυσταλλένη, ως αντίδωρο για όσα του πρόσφεραν στη ζωή του.

Κλείνοντας θα επαναλάβω κάποιες σκέψεις του Θάσου που καταδεικνύουν από τη μια το μεγαλείο αυτών που θυσιάστηκαν κατά τον επικό αγώνα της ΕΟΚΑ, και από την άλλη την τραγικότητα εκείνων που επέζησαν του Αγώνα αυτού: «Όταν ξεκινούσαμε εκείνο τον αγώνα, για ένα πράγμα ήμασταν βέβαιοι, ότι θα πεθαίναμε, και δεν ντρέπομαι να επαναλάβω κάτι που πολλές φορές το έχω πει, ότι «εμείς που είχαμε την ατυχία να ζήσουμε», ζηλεύουμε αυτούς που πέθαναν ευτυχισμέ-

νοι, γιατί ένιωσαν το μεγαλείο της θυσίας και την ικανοποίηση ότι έκαμαν το καθήκον τους στο ακέραιο και πρόσφεραν τη ζωή τους στον βωμό της Λευτεριάς. Ειλικρινά πιστεύω, προσθέτει ο Θάσος, ότι δεν είναι υπερβολή, δεδομένου ότι εμείς που ζήσαμε και είδαμε την καταστροφή, δεχθήκαμε επίθεση, υποστήκαμε ανεπίτρεπτες κρίσεις και σχόλια, πολλές φορές για πράγματα για τα οποία δεν έχουμε καμία ευθύνη και μάς έχουν προσδώσει ελατήρια και στόχους αλλότριους». Στα πιο πάνω λόγια του Θάσου εγώ θα πρόσθετα ότι μπορεί - ίσως - ο Θάσος και ο κ. Ανδρέας να ατύχησαν που επέζησαν εκείνου του Αγώνα, εμείς οι νεότεροι όμως ευτυχίσαμε να τους έχουμε ανάμεσα μας, ζωντανούς μάρτυρες εκείνου του Έπους, που αφιέρωσαν όλη τη ζωή τους στη διαφύλαξη, τη συντήρηση και την προβολή του αγώνα της ΕΟΚΑ, της πιο λαμπρής και ηρωικής σελίδας στους 40 αιώνες της ιστορίας του Κυπριακού Ελληνισμού.

Φίλε Πρόεδρε,

Πιστεύω ακράδαντα, πέρα από τις τιμές, τις πλακέτες και τα λογύδρια που μπορεί να αποδοθούν ή να λεχθούν για τον Θάσο Σοφοκλέους, ότι το πιο πολύτιμο δώρο που μπορείτε να του προσφέρετε είναι η δυνατότητα να ξαναπερπατήσει στις γειτονιές μιας ελεύθερης Κυθρέας και να ξανανεβεί στις κορφές ενός ελεύθερου Πενταδάκτυλου.

Σε εσένα, φίλε Θάσο, θα ευχηθώ να ζήσεις μέχρι να πραγματώσεις με υγεία τους πόθους αυτούς.

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΠΡΕΣΒΕΙΑ
ΣΠΙΤΙ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Συναυλία
ΚΑΙΡΩΝ ΚΑΙ ΗΡΩΩΝ ΜΝΗΜΗ

Μιχάλης Βιολάρης - Χριστόδουλος Πασιαρδής

Αφήγημα:
Άνθος Λυκαύγης

Αφηγητής στο Video:
Κώστας Καζάκος

Κυριακή 23 Απριλίου 2017
Ώρα 20:00

Σπίτι της Κύπρου
Ξενοφώντος 2Α, 105 57 Αθήνα

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Το Συμβούλιο Ιστορικής Μνήμης Αγώνα ΕΟΚΑ 1955-1959 (Σ.Ι.Μ.Α.Ε.)

οι Σύνδεσμοι Αγωνιστών ΕΟΚΑ 1955-1959

το Ίδρυμα Απελευθερωτικού Αγώνα ΕΟΚΑ 1955-1959

η Πρεσβεία της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Αθήνα

η Ένωση Κυπρίων Ελλάδας (Ε.Κ.Ε.)

και το Ίδρυμα «Μιχάλης Κακογιάννης»

σας προσκαλούν

την Κυριακή 23 Απριλίου 2017 και ώρα 20:00

στην αίθουσα Θεάτρου του Ιδρύματος

σε εκδήλωση μνήμης και τιμής

προς τις οικογένειες των φονευθέντων

στην παλλαϊκή διαδήλωση διαμαρτυρίας

στις 9 Μαΐου 1956 στην Αθήνα

κατά της απόφασης εκτέλεσης δια απαγχονισμού

των ηρώων του Απελευθερωτικού Αγώνα της ΕΟΚΑ

Μιχαλάκη Καραολή και Ανδρέα Δημητρίου

και τη συναυλία που θα ακολουθήσει

Χαιρετισμό θα απευθύνουν

ο κ. Κυριάκος Κενεβέζος, Πρέσβης Κυπριακής Δημοκρατίας στην Αθήνα

ο κ. Ανδρέας Μαϊμαρίδης, Πρόεδρος Συμβουλίου Ιστορικής Μνήμης

Αγώνα ΕΟΚΑ 1955-1959

ο κ. Θάσος Σοφοκλέους, Πρόεδρος Συνδέσμων Αγωνιστών ΕΟΚΑ 1955-1959

και ο κ. Γιώργος Συλλούρης, Πρόεδρος της Ένωσης Κυπρίων Ελλάδας

Κεντρική ομιλία από τον κ. Δημήτρη Ταλιαδώρο

Ιστορικό, μελετητή, Λυκειαρχή και μέλος του Δ.Σ. Σ.Ι.Μ.Α.Ε.

Προβολή οπτικού αρχειακού υλικού

από τη διαδήλωση

Επίδοση τιμητικών πλακετών

Αντιφώνηση από εκπρόσωπο των τιμωμένων

Ίδρυμα «Μιχάλης Κακογιάννης», Πειραιώς 206, 177 78 Ταύρος, Τηλ.: 210

3418550, email: info@mcf.gr, www.mcf.gr

Συναυλία

Καιρών και Ηρώων Μνήμη

Μουσική: Μιχάλης Βιολάρης, Βασίλης Τενίδης
Μάριος Τόκας, Δημήτρης Λάγιος

Στίχοι: Γιάννης Ρίτσος, Ευαγόρας Παλληκαρίδης,
Χριστόδουλος Πασιαρδής Σπύρος Κέττηρος

Ερμηνεύουν:
Μιχάλης Βιολάρης
Κώστας Χατζηχριστοδούλου
Ανδριάνα Κόλλια

Μουσικοί:
Γιώργος Ιαλβάνος - πιάνο-ακορντεόν,
Βασίλης Χατζηλούκας - κιθάρα,
Φωτεινή Νικολοττούλου - τσέλο,
Γιώργος Πολίτης - μπάσο,
Γιώργος Τοκατλίδης - μπουζούκι

Τα τραγούδια του Μιχάλη Βιολάρη
και του Βασίλη Τενίδη
παίζονται σε ενορχήστρωση
του Τάσου Καρακατσάνη
Αφήγημα: Άνθος Λακαύνης
Αφηγητής στο video: Κώστας Καζάκος

Είσοδος ελεύθερη

Απαραίτητη η κράτηση θέσεων
Θα τηρηθεί σειρά προτεραιότητας
Κρατήσεις θέσεων στα ταμεία του Ιδρύματος
και τηλεφωνικά 210 3418579, Δευ - Παρ 11:00 - 14:00
Επιμέλεια εκδήλωσης: Άντρη Χρυσάνθου, Νίκη Μιχαηλίδου

Πρόγραμμα Συναυλίας

1. VIDEO - Τίτλοι-μουσική υπόκρουση: Αυγουστής Ευσταθίου

Τραγούδι: ΜΠΑΛΑΝΤΑ

Μουσική: Βασίλης Τενίδης

Στίχοι: Γιώργος Φιλής

Εκτέλεση: Μιχάλης Βιολάρης

2. VIDEO - Απαγγελία: Κώστας Μόντης

Τραγούδι: ΕΝΑ ΤΟΝ ΕΙΧΕ Η ΜΑΝΑ ΤΟΥ

Μουσική: Μιχάλης Βιολάρης

Στίχοι: Χριστόδουλος Πασιαρδής

Εκτέλεση: Κώστας Χατζηχριστοδούλου

3. VIDEO - Αφήγημα: Κώστας Καζάκος

Τραγούδι: ΕΝΑΣ ΑΗΤΟΣ

Μουσική: Βασίλης Τενίδης

Στίχοι: Γιώργος Φιλής

Εκτέλεση: Ανδριάννα Κόλλια

4. VIDEO - Αφήγημα: Κώστας Καζάκος

Τραγούδι: ΠΑΝΩ ΣΤΟΥ ΤΖΥΚΚΟΥ ΤΑ ΒΟΥΝΑ

Μουσική: Μιχάλης Βιολάρης

Στίχοι: Μιχάλης Βιολάρης - Ανδρέας Γρηγορίου

Εκτέλεση: Μιχάλης Βιολάρης

5. VIDEO - Απαγγελία: Μιχ.Πασιαρδής

Τραγούδι: ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΑΓΑΠΩ

Μουσική: Μάριος Τόκας

Στίχοι: Ευαγόρας Παλληκαρίδης

Εκτέλεση: Κώστας Χατζηχριστοδούλου

6. VIDEO - Αφήγημα: Κώστας Καζάκος

Τραγούδι: ΧΑΡΑΖΕΙ ΤΟ ΦΩΣ

Μουσική: Μιχάλης Βιολάρης

Στίχοι: Χριστόδουλος Πασιαρδής

Εκτέλεση: Ανδριάννα Κόλλια

7. VIDEO - Αφήγημα: Κώστας Καζάκος

Τραγούδι: ΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ ΠΟΥ ΔΕΝ ΑΓΑΠΗΣΕ

Μουσική: Μιχάλης Βιολάρης

Στίχοι: Χριστόδουλος Πασιαρδής

Εκτέλεση: Μιχάλης Βιολάρης

8. VIDEO - Απαγγελία: Ανδρέας Παστελλάς

Τραγούδι: ΛΑΒΕΤΕ ΦΑΓΕΤΕ

Μουσική: Μάριος Τόκας

Στίχοι: Γιάννης Ρίτσος

Εκτέλεση: Κώστας Χατζηχριστοδούλου

9. VIDEO - Αφήγημα: Κώστας Καζάκος

Τραγούδι: ΗΤΑΝ ΜΙΑ ΝΥΧΤΑ ΓΙΑ ΛΕΥΤΕΡΙΑ

Μουσική: Μιχάλης Βιολάρης

Στίχοι: Χριστόδουλος Πασιαρδής

Εκτέλεση: Μιχάλης Βιολάρης

10. VIDEO - Αφήγημα: Κώστας Καζάκος

Τραγούδι: ΝΑ ΜΗ ΛΥΠΙΑΣΑΙ ΜΑΤΙΑ ΜΟΥ

Μουσική: Μάριος Τόκας

Στίχοι: Σπύρος Κέττηρος

Εκτέλεση: Κώστας Χατζηχριστοδούλου

11. VIDEO - Απαγγελία: Πίτσα Γαλάζη

Τραγούδι: ΚΡΑΤΗΤΗΡΙΑ

Μουσική: Μιχάλης Βιολάρης

Στίχοι: Χριστόδουλος Πασιαρδής

Εκτέλεση: Μιχάλης Βιολάρης

12. VIDEO - Αφήγημα: Κώστας Καζάκος

Τραγούδι: ΠΑΤΕΡΑ ΜΟΥ ΟΙ ΦΥΛΑΚΕΣ

Μουσική: Μάριος Τόκας

Στίχοι: Ευαγόρας Παλληκαρίδης

Εκτέλεση: Κώστας Χατζηχριστοδούλου

13. Τραγούδι: ΚΑΠΟΤΕ ΘΑΡΘΕΙ Η ΑΥΓΗ

Μουσική: Μιχάλης Βιολάρης

Στίχοι: Χριστόδουλος Πασιαρδής

Εκτέλεση: Μιχάλης Βιολάρης

14. Τραγούδι ΤΩΝ ΑΘΑΝΑΤΩΝ

Μουσική: Δημήτρης Λάγιος

Στίχοι: Ευαγόρας Παλληκαρίδης

Εκτέλεση: Κώστας Χατζηχριστοδούλου

15. ΕΜΠΡΟΣ ΤΩΝ ΚΥΠΡΙΩΝ ΠΑΙΔΙΑ

Μουσική: Μιχάλης Βιολάρης

Στίχοι: Χριστόδουλος Πασιαρδής

Εκτέλεση: Όλοι μαζί - φινάλε

Επιμέλεια Video: Σταμάτης Μαγουλάς

Αίμα στην Αθήνα για το Κυπριακό

Στις 9 Μαΐου 1956 χιλιάδες λαού συγκεντρώθηκαν στην Πλατεία Ομονοίας για να καταδικάσουν τα σκληρά μέτρα του Άγγλου κυβερνήτη Χάρντινγκ στην Κύπρο. Ο αρχιεπίσκοπος Μακάριος βρισκόταν εξόριστος στις Σεϊχέλες, η ΕΟΚΑ είχε ξεκινήσει τον αττελευθερωτικό αγώνα στη Μεγαλόνησο και την επομένη ήταν προγραμματισμένη από τις κατοχικές αρχές η εκτέλεση των αγωνιστών Μιχαλάκη Καραολή και Ανδρέα Δημητρίου. Την Ελλάδα κυβερνούσε ο νεοεκλεγμένος πρωθυπουργός Κωνσταντίνος Καραμανλής.

Οι διαδηλωτές ζητούσαν την Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα, αποδοκιμάζοντας τον Υπουργό Εξωτερικών, Σπυρίδωνα Θεοτόκη, για την ενδοτική του πολιτική. «Άξων Αθηνών - Βελιγραδίου - Καΐρου» έγραφε το πανό που ξεχώριζε, υπονοώντας την αλλαγή πλευσης της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής και τη σύμπλευσή της με τους Τίτο και Νάσερ. Το συλλαλητήριο διοργάνωσε η Πανελλήνια Επιτροπή Ενώσεως Κύπρου (ΠΕΕΚ), με ομιλητή τον πρόεδρό της, Αρχιεπίσκοπο Αθηνών Δωρόθεο.

Μετά το πέρας του συλλαλητηρίου, οι συγκεντρωμένοι θέλησαν να οδεύσουν

προς τη Βρετανική Πρεσβεία στο Κολωνάκι, παρά τις προτροπές του Προκαθημένου της Ελλαδικής Εκκλησίας να διαλυθούν. Πλησίον της Πλατείας Κλαυθμώνος, η Αστυνομία τους εμπόδισε, με αποτέλεσμα να ξεσπάσουν ταραχές. Τα επεισόδια γενικεύτηκαν στο κέντρο της Αθήνας, με τα όργανα της τάξης να ανοίγουν πυρ κατά των διαδηλωτών. Ο αστυνομικός διευθυντής Αριστείδης Παπαδόπουλος απομονώθηκε και κακοποιήθηκε από τους διαδηλωτές. Τραυματίστηκε σοβαρά και περιήλθε σε αφασία.

Στην οδό Δραγατσανίου, λόγω του ο,τι είχαν στηθεί οδοφράγματα, η σύγκρουση ήταν ιδιαίτερα σφοδρή, με αποτέλεσμα να χάσουν τη ζωή τους τρεις διαδηλωτές: Ευάγγελος Γεροντής (28 ετών), Ιωάννης Κωνσταντόπουλος (21 ετών), Φραγκίσκος Νικολάου (23 ετών), καθώς και ο αστυφύλακας Κώστας Γιαννακούρης, που πέθανε στο νοσοκομείο. Στα νοσοκομεία μεταφέρθηκαν 265 τραυματίες, 165 από σφαίρες αστυνομικών και 100 με μώλωπες από χτυπήματα.

Η κατάσταση γρήγορα εκτονώθηκε, αλλά ήταν σαφές ότι ο ελληνικός λαός απαιτούσε ενεργητικότερη εξωτερική πολιτική για το Κυπριακό.

Χαιρετισμός

Προέδρου Σ.Ι.Μ.Α.Ε κ. Ανδρέα Μαΐμαρίδη στην εκδήλωση μνήμης και τιμής προς τις οικογένειες των φονευθέντων στην παλλαϊκή διαδήλωση διαμαρτυρίας στις 9 Μαΐου 1956 στην Αθήνα, κατά της απόφασης εκτέλεσης δια απαγχονισμού των ηρώων του Απελευθερωτικού Αγώνα της Ε.Ο.Κ.Α Μιχαλάκη Καραολή και Ανδρέα Δημητρίου

23 Απριλίου 2017, Αθήνα

*Εξοχότατε Πρόεσβη της Κύπρου και φίλε Κυριάκο Κενεβέζο,
Φίλε Συναγωνιστή Πρόεδρε των Συνδέσμων Αγωνιστών ΕΟΚΑ Θάσο Σοφοκλέους,
Κύριε Πρόεδρε της Ένωσης Κυπρίων Ελλάδας Γεώργιε Συλλούρη,
Αγαπητά μέλη της Διοικούσας Επιτροπής του Ιδρύματος ΔΙΓΕΝΗ Αθηνών,
Αγαπητή Μαρία και προσωπικό του «Σπιτιού της Κύπρου»,
Αγαπητοί συγγενείς των τιμηθησομένων θυμάτων του Κυπριακού Αγώνα για Ελευθερία και Ένωση με τη μάνα Ελλάδα,*

Αποτελεί ιδιαίτερη χαρά για το σημερινό Συμβούλιο Ιστορικής Μνήμης Αγώνα ΕΟΚΑ 1955-1959, γιατί έστω και μετά από 61 ολόκληρα χρόνια αποφάσισε να αποδώσει την πρέπουσα τιμή, μέσω των απογόνων τους, ή των πλησιέστερων συγγενών τους, στα θύματα των διαδηλώσεων διαμαρτυρίας για τον αποφασισμένο απαγχονισμό από τους Αποικιοκράτες των Αγωνιστών της ΕΟΚΑ, Μιχαλάκη Καραολή και Ανδρέα Δημητρίου.

Μεταφέρομαι σήμερα νοερά στην Αθήνα της 9ης Μαΐου 1956. Χιλιάδες κόσμου συγκεντρώνονται στην πλατεία Ομονοίας σε συλλαλητήριο της

Πανελλήνιας Επιτροπής Ενώσεως της Κύπρου με την Ελλάδα.

Ομιλητής ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών Δωρόθεος, ο οποίος μέσα από μια φλογερή πατριωτική ομιλία υπέρ των δικαίων του Κυπριακού Ελληνισμού, ενθουσιάζει το πλήθος καταδικάζοντας με δριμύτητα την απόφαση των Βρετανών κατακτητών να απαγχονίσουν τα δύο παλληκάρια της ΕΟΚΑ, τον Καραολή και τον Δημητρίου.

Το πλήθος του λαού γεμάτο εθνική έξαρση διασπά τον Αστυνομικό κλοιό και οδεύει προς την Πρεσβεία των Αποικιοκρατών Βρετανών για να δια-

μαρτυρηθεί και απαιτήσει την Απελευθέρωση των δύο παλληκαριών. **Η Αστυνομία, φοβούμενη πυρπόληση της Πρεσβείας, με οδηγίες των πολιτικών προϊσταμένων της, κάμνει χρήση πυρών, με συνέπεια τρεις διαδηλωτές οι Ευάγγελος Γεροντής, Ιωάννης Κωνσταντόπουλος, Φραγκίσκος Νικολάου και ο αστυνομικός Κώστας Γιαννακούρης, να πέσουν θύματα αδελφικών πυρών και δεκάδες να τραυματιστούν μεταξύ των οποίων και ο Αριστείδης Κ. Γιαπαλής.**

Τα παιδιά αυτά των οποίων τα ονόματα ανέφερα πιο πάνω, μας αποδεικνύουν με τη θυσία τους την απόλυτη και ομόθυμη συμμετοχή του Ελληνικού λαού, αριστερών και δεξιών, στον Αγώνα της Κύπρου για εθνική αποκατάσταση. Είναι ο Αγώνας της Κύπρου, η δύναμη που συνένωσε για πρώτη φορά τον Ελληνισμό μετά τον ολέθριο, εθνοκτόνο εμφύλιο. Τόση και τέτοια ήτο η απήχηση και η δύναμη που είχε ο Αγώνας της ΕΟΚΑ στον απανταχού Ελληνισμό.

Εμείς, ως τα οργανωμένα σύνολα, εκφραστές των Αγονιστών της ΕΟΚΑ και του πνεύματος του Αγώνα εκείνου, τους ευχαριστούμε και τους ευγνωμονούμε, όπως και η Κυπριακή πολιτεία δια της παρουσίας εδώ του Πρέσβη της Κύπρου κ. Κενεβέζου, ο οποίος με εν-

θουσιασμό αποδέχτηκε την ιδέα και έδωσε οδηγίες στους αρμόδιους της Πρεσβείας πώς να δραστηριοποιηθούν και ενεργήσουν για ανεύρεση συγγενών των θυμάτων για να παραστούν και παραλάβουν τις τιμές των συγγενών τους.

Πέραν τούτων τα σώματα των Αγονιστών έχουν περιλάβει τους τέσσερεις νεκρούς στο προσκλητήριο πεσόντων απαγχονισθέντων, θανόντων στα φρικτά βασανιστήρια Ηρωομαρτύρων μας από τους κτηνανθρώπους Άγγλους ανακριτές και των θυμάτων του Αγώνα της ΕΟΚΑ και θα μνημονεύονται εκάστην 1η Απριλίου κατά τον επίσημο εορτασμό της πολιτείας.

Τελειώνοντας τον χαιρετισμό μου, εκφράζω τα συγχαρητήρια και τις ευχαριστίες μας στο προσωπικό του «Σπιτιού της Κύπρου», που με τόσο ζήλο εργάστηκε και έφερε σε πέρας με επιτυχία την εκδήλωση αυτή. Ταυτόχρονα ευχαριστώ εσάς όλους που παρίστασθε στην εκδήλωση, αποδίδοντας με την παρουσία σας τη δική σας τιμή προς τα τέσσερα παλληκάρια που έγιναν σύμβολα της ενότητας του Ελληνισμού μέσω του Απελευθερωτικού Αγώνα της Κύπρου. Για τις δύο αυτές μεγάλες προσφορές, τούς αξίζει κάθε τιμή και έπαινος.

Αιωνία τους η μνήμη.

Χαιρετισμός του Προέδρου των Συνδέσμων Ε.Ο.Κ.Α Θάσου Σοφοκλέους

24 Απριλίου 2017, Αθήνα

Οι προαιώνιοι και ακατάλυτοι δεσμοί της Κύπρου με την Ελλάδα αρχίζουν από αρχαιοτάτων χρόνων και συνεχίζονται μέχρι σήμερα. Μια ιστορία που περνά από συμπληγάδες και κρατά τους Έλληνες της Κύπρου σε υπερένταση και αγωνία γιατί δεν μπορούσαμε να αγγίξουμε το όραμα και παραμένοναπραγματοποιητοί οι προαιώνιοι πόθοι μας για την Ένωση.

Όμως μέσα από τους αιώνες, τόσο οι Έλληνες της Κύπρου όσο και οι Έλληνες της Μητροπολιτικής Ελλάδας, διατήρησαν και διατηρούν τους δεσμούς τους, ζωντανούς και αναλλοίωτους.

Είναι με συγκίνηση που πατούμε σήμερα τα ιερά χώματα της μητέρας Ελλάδας. Ταπεινοί προσκυνητές.

Η μνήμη, μάς μεταφέρει στα ηρωικά και δύσκολα χρόνια της δεκαετίας του 50, τότε που ο απανταχού Ελληνισμός ζούσε έντονα τα γεγονότα γύρω από το εθνικό πρόβλημα της Κύπρου, και τον Αγώνα των Ελλήνων της Μεγαλονήσου, για απελευθέρωση από τον αγγλικό ζυγό και Ένωση με τον Εθνικό κορμό, τη μάνα Ελλάδα.

Τότε που οι Άγγλοι αποικιοκράτες αρνήθηκαν να δώσουν την ελευθερία

στους Έλληνες της Κύπρου, αγνόησαν το φιλειρηνικό δημοψήφισμα του 1950 που διεξήγαγε η Εθναρχία της Κύπρου, και στο οποίο το 96% των Ελλήνων κατοίκων του νησιού, ψήφισαν Ένωση με την Ελλάδα, και οδήγησαν τους σκλάβους στην επανάσταση του 1955-59.

Η επανάσταση των Ελλήνων της Κύπρου ενάντια στην αποικιοκρατία, συγκλόνισε και ξεσήκωσε τους απανταχού Έλληνες. Ιδιαίτερα η νεολαία της Μητροπολιτικής Ελλάδας με υπομνήματα, διαμαρτυρίες, διαδηλώσεις και συλλαλητήρια, εκδήλωναν την συμπαράστασή τους προς τους μαχόμενους Έλληνες της Κύπρου, καταδίκάζαν τις μεθόδους, τη στάση και τη συμπεριφορά των Άγγλων αποικιοκρατών, και έστελναν τα κατάλληλα μηνύματα ευαισθητοποιώντας την διεθνή κοινότητα.

Σήμερα μετά από εξήντα (60) τόσα χρόνια βρισκόμαστε εδώ στο κέντρο του Ελληνισμού, στο κλεινόν άστυ, για να θυμηθούμε τα ηρωικά χρόνια της Κυπριακής επανάστασης και να τιμήσουμε, να μνημονεύσουμε και να καταθέσουμε την ευγνωμοσύνη μας στον Ελληνικό λαό, στους αφανείς ήρωες

που αγωνίστηκαν και συμπαραστάθηκαν στον μαχόμενο λαό μας.

Με ιερή συγκίνηση μνημονεύουμε και τιμούμε τα τέσσερα Ελληνόπουλα, που έδωσαν τη ζωή τους και ένα παλληκάρι που πληγώθηκε στο μεγάλο συλλαλητήριο της Αθήνας, στις 9 Μαΐου 1956 διαμαρτυρούμενοι εναντίον των Άγγλων, που είχαν αποφασίσει να εκτελέσουν τους Αγωνιστές της Ελευθερίας Μιχαλάκη Καραολή και Ανδρέα Δημητρίου.

Όπως είναι γνωστό ξεσηκώθηκε τότε όλη η Ελλάδα και μαζί τους και άνθρωποι από άλλες χώρες, στην προσπάθειά τους να σώσουν τα δύο παλληκάρια από την αγχόνη. Ο Γάλλος φιλόσοφος Albert Camus κάλεσε τους Άγγλους αντί να εκτελέσουν τον Καραολή να του δώσουν την Κύπρο που του ανήκε.

Την ώρα τούτη αναπολούμε συγκλονισμένοι, και ο νους και η καρδιά μας αγκαλιάζουν τα ηρωικά παιδιά μας.

Οι μορφές των τεσσάρων ελληνοπαίδων που στη διαδήλωση που έγινε στις 9 Μαΐου 1956, παραμονή της εκτέλεσης των δύο ηρωομαρτύρων της ΕΟΚΑ Μιχαλάκη Καραολή και Ανδρέα Δημητρίου, άφησαν την ζωή τους στους δρόμους της Αθήνας, προβάλλουν επιβλητικές και οι ψυχές τους υπερίπτανται και μας παρακολουθούν.

Πλάι τους βαριά πληγωμένος και ο Αριστείδης Γιαπαλής, Ευάγγελος Γεροντής, Ιωάννης Κωνσταντόπουλος,

Φραγκίσκος Νικολάου και ο αστυνομικός Κ. Γιαννακούρης.

Τα τραγικά γεγονότα δυστυχώς εξελίχθηκαν όταν αστυνομικοί αναγκάστηκαν να πυροβολήσουν εναντίον του πλήθους για να εμποδίσουν τους διαδηλωτές να πλησιάσουν την Αγγλική Πρεσβεία. Τελικά συγκινημένοι διαδηλωτές και αστυφύλακες αγκαλιάστηκαν και όλοι μαζί διαμαρτυρήθηκαν προς την Αγγλική Πρεσβεία ζητωκραυγάζοντας υπέρ της ένωσης και εκφράζοντας την αγανάκτησή τους για την απόφαση των Άγγλων να εφαρμόσουν το απάνθρωπο έγκλημα, του απαγχονισμού και να εκτελέσουν τα παλληκάρια της ΕΟΚΑ. Υποκλινόμαστε, εκφράζουμε τον θαυμασμό μας και εναποθέτουμε την ευγνωμοσύνη μας για τη μεγάλη τους θυσία.

Μαζί με τους ήρωές μας, μνημονεύουμε και τιμούμε τους συγγενείς τους, και ιδιαίτερα τις μαρτυρικές μάνες τους, που σήκωσαν με καρτερία τον σταυρό τους και άντεξαν με αξιοπρέπεια τον πόνο τους.

Μνημονεύουμε και όλους τους αφανείς Αγωνιστές που πρόσφεραν τις υπηρεσίες τους για την Κύπρο μας έκαστος εφ' ω ετάχθη.

Κυρίες και Κύριοι

Οι τιμητικές εκδηλώσεις προς τους ήρωές μας είναι καθήκον μας και χρέος ιερό, συγχρόνως όμως, μας εμπνέουν, μας δυναμώνουν και μας υπογραμμί-

ζουν τις δικές μας ευθύνες και τις δικές μας υποχρεώσεις.

Οι Αγωνιστές της ΕΟΚΑ, εμείς που είχαμε την ατυχία να επιζηήσουμε του τιτάνιου Αγώνα για αποτίναξη του Αγγλικού Ζυγού, και είδαμε και βιώσαμε τις τραγικές εξελίξεις, είδαμε την καταστροφή, παρακολουθούμε με αγωνία, τα γεγονότα και αγωνιζόμαστε, για να κρατήσουμε ζωντανό το όραμα και ακμαίο το αγωνιστικό πνεύμα του λαού μας, ώστε να ανατρέψουμε και να ανακόψουμε τα σχέδια της Τουρκίας, που δυστυχώς τον τελευταίο καιρό παραλογίζεται, προκαλώντας και παραβιάζοντας όλους τους ηθικούς κανόνες.

Η Κύπρος είναι Ελληνική από 3000 χρόνια π. Χ. Από τότε που ήρθαν στο Νησί οι Αχαιοί και οι ήρωες του Τρωϊκού πολέμου.

Εμείς δεν είμαστε κατάλοιπα της Οθωμανικής αυτοκρατορίας, είμαστε οι γηγενείς κάτοικο του Νησιού, απόγονοι του Ονήσιλου, του Τεύκρου, του Αγαπήνορα, του Πράξανδρου.

Δικό μας είναι το Κούριο, οι Σόλοι, η Σαλαμίνα, ο ναός του Απόλλωνα, τα λουτρά της Αφροδίτης, η Αχαιών Ακτή.

Δικός μας ο Μαχαιράς, ο αχυρώνας του Λιοπετρίου, το Δίκωμο. Δικοί μας οι 108 ηρωομάρτυρες, δική μας η αγχόνη, τα Φυλακισμένα Μνήματα, τα στρατόπεδα συγκέντρωσης.

Θα την υπερασπισθούμε και θα την κρατήσουμε ελληνική. Ο Θεός να φυλάει, να ευλογεί και να προστατεύει το Ελληνικό Έθνος.

Ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών Δωρόθεος

ΒΙΟΣ ΑΓΙΟΥ ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ

Έρευνα Ελένης Βασιλείου

Ο Άγιος Προκόπιος έζησε και μεγά-
λωσε στην Ιερουσαλήμ, τα χρόνια
που αυτοκράτορας των Ρωμαίων ήταν
ο Διοκλητιανός. Ο πατέρας του, ο Χρι-
στοφόρος, ήταν ευσεβής άνθρωπος, σε
αντίθεση με τη μητέρα του που πίστευε
στα είδωλα. Μετά τον θάνατο του πα-
τέρα του, η μητέρα του τον πήγε στον
αυτοκράτορα, ο οποίος τον έκανε ηγε-
μόνα της πόλης των Αλεξανδρέων και
του έδωσε εντολή να καταδιώκει και
να βασανίζει τους χριστιανούς. Έτσι ο
Προκόπιος ξεκίνησε για την Αλεξάν-
δρεια. Κατά την πορεία του όμως, ξαφ-
νικά άρχισαν να πέφτουν αστραπές
και βροντές και ταυτόχρονα άκουσε
φωνή να τον καλεί με το όνομά του,
που τον απειλούσε με θάνατο, επειδή
θα κατεδίωκε τους χριστιανούς και
ταυτόχρονα και τον Αληθινό Θεό.
Μετά από αυτό το γεγονός, ο Προκό-
πιος παρακάλεσε Εκείνον πού του μι-
λούσε να του φανερωθεί περισσότερο
για να δει ποιος είναι. Τότε εμφανί-
στηκε μπροστά του ένας Σταυρός από
κρύσταλλο και ακούστηκε μια φωνή
να τον λέει: «Εγώ είμαι ο Εσταυρωμέ-
νος Υιός του Θεού». Μετά από αυτό το
θαύμα πίστευσε και έγινε χριστιανός.
Λίγο αργότερα επιστρέφοντας από νι-
κηφόρα αποστολή, η μητέρα του προ-
σπάθησε να τον πείσει να θυσιάσει στα
είδωλα. Κατάλαβε, όμως, ότι είχε γίνει
χριστιανός και τον πρόδωσε στον αυ-
τοκράτορα. Εκείνος διέταξε τον ηγε-

μόνα της Καισάρειας Ούλκιο να τον
ανακρίνει. Αυτός τον χτύπησε πολύ
μέχρι λιποθυμίας και μετά τον έκλεισε
στη φυλακή. Με τη χάρη του Κυρίου,
όμως, οι πληγές επουλώθηκαν και απε-
λευθερώθηκε από τα δεσμά. **Στη συνέ-
χεια οδηγήθηκε στον ναό των ειδώ-
λων, όπου με την προσευχή του κα-
τάφερε και συνέτριψε τα είδωλα. Το
θαύμα αυτό είχε ως αποτέλεσμα να
πιστεύσουν σ' αυτόν πολλοί, ανάμεσά
τους και η μητέρα του.** Αμέσως δόθηκε
εντολή να αποκεφαλιστούν όλοι όσοι
είχαν πιστεύσει και να γίνουν φρικτά
βασανιστήρια στον Προκόπιο. Ο
Άγιος υπέμεινε με πάρα πολύ μεγάλη
καρτερία όλα αυτά και μάλιστα κατά-
φερε να τα ξεπερνά με τη βοήθεια του
Θεού. Τέλος, δόθηκε εντολή να τον
αποκεφαλίσουν και έτσι παρέλαβε το
στεφάνι της αιωνίου ζωής. Εορτάζουμε
τη μνήμη του στις 8 Ιουλίου.

ΣΥΝΟΔΟΣ ΑΝΩΤΑΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ ΤΩΝ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ ΑΓΩΝΙΣΤΩΝ 1955-1959

Συνήλθε το Α.Σ. των Συνδέσμων μας στις 10 το πρωί της 7ης Οκτωβρίου 2017, με την ακόλουθη ημερήσια διάταξη:

1. Ανάγνωση και επικύρωση των Πρακτικών της προηγούμενης συνόδου του Α.Σ.
Συζήτηση των απορρεόντων από τα προηγούμενα Πρακτικά.
2. Έκθεση των πεπραγμένων της προηγούμενης τριετίας από τον Πρόεδρο της απερχόμενης Εκτελεστικής Επιτροπής - Συζήτηση.
3. Επισκόπηση του Εθνικού Θέματος και ανταλλαγή απόψεων.
4. Ταμειακός έλεγχος και οικονομική έκθεση ελεγκτών για το έτος 2016.
5. Εκλογή 6 αιρετών μελών της Εκτελεστικής Επιτροπής των Συνδέσμων, για τη θητεία 2017-2020.

ΜΕΛΗ ΝΕΑΣ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΙΕΤΙΑ 2017-2020

1. ΦΡΙΞΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ	Πρόεδρος Συνδέσμου Τομεαρχών	
2. ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΠΑΝΟΣ	»	Πολ. Κρατουμένων
3. ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΓΡΗΓΟΡΑΣ	»	Πολ. Καταδίκων
4. ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΑΪΜΑΡΙΔΗΣ	»	Μη Συλληφθέντων
5. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ	»	Ανταρτών
6. ΣΤΑΥΡΟΣ ΣΥΡΟΣ	»	Σ.Α.Π.Ε.Λ
7. ΦΩΤΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ	»	Ένωσης Αγωνιστών Αμμοχώστου
8. ΘΑΣΟΣ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ	»	Αιρετόν Μέλος
9. ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΑΤΣΟΥΚΑΡΗΣ	»	»
10. ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΚΑΡΑΤΖΑΣ	»	»
11. ΝΙΚΟΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ	»	»
12. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΤΖΙΑΣ	»	»
13. ΕΥΘΥΜΙΟΣ-ΜΙΜΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ	»	»

ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ Ε.Ο.Κ.Α
2017-2020

Οι πιο πάνω 13, συνήλθαν στις 17 Οκτωβρίου 2017 και καταρτίστηκαν σε Σώμα, ως ακολούθως:

ΠΡΟΕΔΡΟΣ	: Θάσος Σοφοκλέους
ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ	: Γιάννης Σπανός
ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ	: Ανδρέας Μαϊμαρίδης
ΟΡΓ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ	: Παντελής Καρατζιάς
ΤΑΜΙΑΣ	: Γεώργιος Παλαιολόγος
Β. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ	: Ευθύμιος-Μίμης Βασιλείου
Β. ΟΡΓ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ	: Παναγιώτης Κοτζιάς
ΜΕΛΗ	: Φρίξος Δημητριάδης
	: Σταύρος Σταύρου (Σύρος)
	: Κυριάκος Γρηγοράς
	: Φώτος Παπαδόπουλος
	: Ανδρέας Ματσουκάρης
	: Νίκος Νικολαΐδης

ΕΚΔΡΟΜΗ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΕΝΩΣΗΣ ΑΓΩΝΙΣΤΩΝ
ΕΟΚΑ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

26 / 6 / 2-17 – 2 / 7 / 2017

Τον Χαράλαμπον Χααραλαμπίδη

Η Ένωση Αγωνιστών ΕΟΚΑ Αμμοχώστου, πραγματοποιεί κάθε χρόνο εκδρομή Προσκύνημα στη μητέρα Ελλάδα, τόσο για να αναβαπτίζονται οι αγωνιστές μέλη της Ένωσης, όσο και για να τονώνεται το εθνικό τους φρόνημα.

Εφέτος η εκδρομή πραγματοποιήθηκε στη Βόρειο Ελλάδα όπου οι αγωνιστές επισκέφθηκαν θρησκευτικούς αλλά και ιστορικούς χώρους. Μεταξύ άλλων έγινε επίσκεψη στο μετονομασθέν Χωριό από Νέο Κατράμιο σε «Αυξέντειο», προς τιμή του μεγάλου ήρωα Γρηγόρη Αυξεντίου, του θρυλικού «Ζήδρου» της ΕΟΚΑ.

Οι αγωνιστές Αμμοχώστου επισκέφθηκαν το Μουσείο Αυξέντειο και το ηρώο που η φιλοπατρία των Κυπρίων της περιοχής αλλά και των Λυσιωτών, των συγχωριανών του ήρωα, έστησε έξω από το μουσείο. Εκεί οι αγωνιστές κατέθεσαν δάφνινο στεφάνι διά του προέδρου τους Φώτου Παπαδόπουλου, ο οποίος απηύθυνε σύντομο χαιρετισμό προς τους παρισταμένους και ευχαρίστησε τους κατοίκους του χωριού για τη μεγάλη τιμή που προσέφεραν στον μεγαλύτερο ήρωα των αιώνων, τον Γρηγόρη Αυξεντίου. Ευχαρίστησε επίσης την ακούραστη Ελένη Χατζηγεωργίου από τη Ζώδια, που ευ-

ρίσκεται εκεί, για τις προσπάθειες που κατέβαλε να ιδρυθεί το Αυξέντειο Μουσείο και να στηθεί, έξω από αυτό, καλλιμάρμαρο μνημείο αφιερωμένο στον μεγάλο ήρωα. Εξέφρασε ακόμη τις ευχαριστίες της Ένωσης Αγωνιστών Αμμοχώστου προς όλους τους Κυπρίους που κατοικούν στην περιοχή και τους Λυσιώτες, χωριανούς του ήρωα, οι οποίοι συνέβαλαν στη δημιουργία του όλου έργου, με κόπους και με χρήματα.

Τέλος, ο πρόεδρος της Ένωσης Αγωνιστών διαβεβαίωσε ότι οι αγωνιστές οι οποίοι αγωνίστηκαν για την Ένωση της Κύπρου με τη μητέρα Ελλάδα, ουδέποτε θα αποστρέψουν το βλέμμα τους από τον Παρθενώνα και τον Ιερό Βράχο της Ακροπόλεως και ότι η Ελλάδα θα είναι πάντα για μας ο Πολικός Αστéρας που θα φωτίζει τα βήματά μας μέσα εις τα σκοτάδια και την αχλύδα της ασέληνης νύχτας, που με το μαύρο της πέπλο σκεπάζει ολόκληρη την οικουμένη και την ανθρωπότητα.

Στυγμότυπο από την κατάθεση στεφάνων στο ηρώο του Αυξέντειου

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΜΑΣ ΤΟ 2017

1. Μνημόσυνο Αρχηγού Διγενή
26 Ιανουαρίου
2. Εκδήλωση στον δήμο Αμπελοκήπων Θεσσαλονίκης για τον Εναγόρα Παλληκαρίδη
5 Μαρτίου
3. Δεξίωση επί τη αποχωρήσει του Αρχηγού του ΓΕΕΦ
14 Μαρτίου
4. Φιλοξενία Φιλοσοφικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών
30 Μαρτίου
5. Εκδήλωση στην Αθήνα, Ίδρυμα Μιχάλη Κακογιάννη για τους 4 φονευθέντες στις διαδηλώσεις της 9/5/56 εναντίον των Άγγλων
24 Απριλίου
6. Διαλέξεις στην Ανωτάτη Διακλαδική Σχολή Πολέμου στη Θεσσαλονίκη
26 και 27 Απριλίου
7. Έναρξη «Οδού Ελευθερίας»
14 Μαΐου
8. Ημερίδα για τα 120 χρόνια από τη γέννηση του Διγενή
10 Ιουνίου
9. Οργάνωση έκθεσης πινάκων και φωτογραφιών του Αγώνα στην Πάφο στα Πλαίσια του «ΠΑΦΟΣ 2017, Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης»
10. Οργάνωση Χοροεσπερίδας των Συνδέσμων Αγωνιστών Ε.Ο.Κ.Α 1955-1959
6 Οκτωβρίου

Εγκαίνια ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ στη Μονή Κύκκου

Από τις «Ενατενίσεις» - Τεύχος 28

Τελέσθηκαν το πρωί της Κυριακής, 30 Απριλίου 2017, στην Ιερά Μονή Κύκκου, μέσα σε συγκινησιακά φορτισμένη ατμόσφαιρα, τα Εγκαίνια του Φωτογραφικού Μουσείου του Απελευθερωτικού Αγώνα της Ε.Ο.Κ.Α 1955-59.

Τα Εγκαίνια τέλεσαν ο Πανιερότατος Μητροπολίτης Κύκκου και Τηλλυρίας κ. Νικηφόρος και ο Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού κ. Κώστας Καδής.

Την Εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους ο Σεβασμιότατος Μητροπολίτης Μαντινείας και Κυνουρίας κ. Αλέξανδρος, εκπρόσωπος του Υπουργού Άμυνας της Ελλάδος κ. Χάρης Φαλάς, ο Δήμαρχος Λύσης κ. Ανδρέας

Καουρής, ο Πρόεδρος του Σ.Ι.Μ.Α.Ε κ. Ανδρέας Μαϊμαρίδης, ο Πρόεδρος των Συνδέσμων Αγωνιστών Ε.Ο.Κ.Α. κ. Θάσος Σοφοκλέους, ο Πρόεδρος του ΙΔ.Α.Α.Ε. κ. Ρογήρος Σιηπηλλής, ο Πρόεδρος του Τμήματος Θεολογίας του Α.Π.Θ. κ. Παναγιώτης Σκαλτσής, οι Ομότιμοι Καθηγητές των Πανεπιστημίων Αθηνών και Θεσσαλονίκης και Καθηγητές του Τμήματος Θεολογίας και Πολιτισμού του Πανεπιστημίου Λευκωσίας κ. Νίκος Νικολαΐδης, Ανέστης Κεσελόπουλος και Νίκος Γκιολές, εκατοντάδες αγωνιστών και αγωνιστριών και πλήθος κόσμου.

Η λιτή τελετή των Εγκαινίων άρχισε με τον καθιερωμένο Αγιασμό, τον οποίο τέλεσε ο Μητροπολίτης Κύκκου.

Μετά το πέρας του Αγιασμού, ο εμπνευστής και δημιουργός του Φωτογραφικού Μουσείου αγωνιστής κ. Δημήτρης Χατζηπασχάλης ανέφερε ότι το Μουσείο φιλοξενεί περισσότερες από 330 φωτογραφίες και αποτελείται από δεκαοκτώ ενότητες, αλλά και οπλισμό της εποχής εκείνης.

«Εγκαθιστώντας αυτό το Μουσείο εδώ, εις τα υψηλά και κακοτράχαλα Βουνά που λίγα μόνο μέτρα απ' εδώ βρίσκονται το Αρχηγείο του Διγενή και τα λημέρια των παλληκαριών του, πιστεύω, πως ξεπληρώνουμε μερικώς, μια υποχρέωσή μας», τόνισε.

«Η Ιερά Μονή της Παναγίας του Κύκκου που έχει μια ζωή πέραν των 900 χρόνων, δεν περιορίζεται μόνο εις τα

εκκλησιαστικά της καθήκοντα, αλλά έχει διαχρονικά αναπτύξει πλούσια Εθνική, Κοινωνική και Πολιτιστική δράση και έχει μετατραπεί ως το σημαντικότερο Εθνικοκοινωνικό Κέντρο της Κύπρου. Η εδώ ίδρυση του Φωτογραφικού Μουσείου του Απελευθερωτικού μας Αγώνα προσθέτει άλλη μια προσφορά στον μακρύ κατάλογο των Εθνικών προσφορών της Μονής στη μικρή μας Πατρίδα», πρόσθεσε.

Τον λόγο, στη συνέχεια, έλαβε ο Πρόεδρος του Σ.Ι.Μ.Α.Ε. κ. Ανδρέας Μαϊμαρίδης, ο οποίος, αφού αναφέρθηκε στην «ευεργετική παρουσία της Μονής στην ηθικοθρησκευτική και εθνική διαπαιδαγώγηση του λαού μας», ευχαρίστησε, ακολούθως, τη Μεγαλόχαρη «για όλα τα ευεργετήματα της Μονής, πάλαι τε και επ' εσχάτων, η οποία ενέπνευσε και εμπνέει διαχρονικά όλους τους μεγάλους και μικρούς υπηρέτες λειτουργούς της Μονής και τους φωτίζει να ποιούν έργα πανάξια και θαυμαστά».

Ο Πρόεδρος του Συνδέσμου Αγωνιστών Ε.Ο.Κ.Α. κ. Θάσος Σοφοκλέους στον χαιρετισμό του εξέφρασε την ευγνωμοσύνη του Συνδέσμου για τη νέα αυτή δημιουργία του Πανιερωτάτου Μητροπολίτη Κύκκου και Τηλλυρίας κ. Νικηφόρου και ευχήθηκε «ο Θεός να τον φωτίζει και να τον έχει καλά για να δημιουργεί και να προσφέρει».

«Ο επισκέπτης ενημερώνεται και σε μεγάλο βαθμό μαθαίνει για την όλη εξέ-

λίξη του Απελευθερωτικού μας Αγώνα, το μεγαλείο του λαού μας, τον πόθο του για ελευθερία και ένωση με την Ελλάδα. Την προσφορά, τη θυσία, καθώς και τα όσα υπέστη στον τετράχρονο Αγώνα για αποτίναξη του Αποικιακού ζυγού», σημείωσε.

Στην ομιλία του ο Πανιερότατος Μητροπολίτης Κύκκου και Τηλλυρίας κ. Νικηφόρος επεσήμανε ότι στο Μουσείο ζωντανεύουν οι μορφές των αγωνιστών του επικού αγώνα της Ε.Ο.Κ.Α., αναφέρθηκε στη σημασία των φωτογραφιών και των εκθεμάτων, αλλά και στον συμβολισμό και τις αρχές που εκφράζουν.

«Η τιμή των γενναίων αυτών της Πατρίδας επιφανών ανδρών, συνιστά καθήκον ιερό και η έμπρακτη έκφραση σεβασμού προς το πρόσωπο και το έργο τους, αποτελεί για τον καθένα από εμάς πρόκληση και καίρια συγκυρία για αυτογνωσία και αυτοκριτική. Οι τιμώμενοι ήρωές μας αποτυπώνουν και διαδηλώνουν ιδέες αθάνατες, οι οποίες αντιστέκονται και δεν εκδαπα-

νώνται στην καταλυτική φθορά του χρόνου ή των οποιωνδήποτε κοινωνικών, πολιτικών, πολιτιστικών και εθνικών περιστάσεων.

Αυτών των εξεχόντων ανδρών τις ιερές παρακαταθήκες ζωής και συμπεριφοράς, περισσότερο από κάθε άλλη φορά, έχουμε σήμερα ανάγκη ως κυπριακός Ελληνισμός.

Καλούμαστε σήμερα, όχι απλά να ενωτισθούμε τη φωνή τους, αλλά να αποβούμε μιμητές τους και, ακόμα, να μπορέσουμε κάποια μέρα να επαναλάβουμε στην πράξη τη σπαρτιατική ρήση, ότι εμείς έχουμε αναδειχθεί «πολλώ κάρρονες τούτων», υπογράμμισε ο Πανιερότατος.

«Σήμερα, που ο κυπριακός Ελληνισμός περνά μια από τις σκληρότερες δοκιμασίες της μακρόχρονης, υπερτρισηλίου ιστορίας του, να αναβαπτίζομαστε πρέπει διαρκώς μέσα στα ιεράνάματα της θυσίας των αείζωνων αυτών συμβόλων πατριωτισμού και ευψυχίας και να αντλούμε δύναμη και θάρρος, για να συνεχίσουμε τον αγώνα μέχρι που ο κυπριακός Ελληνισμός να βγει από τη σκιά θανάτου στο υπερήφανο φως της ελευθερίας. Οι τιμώμενοι σήμερα ήρωές μας, μάς θέλουν, μακριά από αδελοφοκτόνους διχασμούς, με φρόνημα μαχητικό, με ιστορική ευθύνη και με σφραγίδα αδελφосύνης να συνεχίσουμε τον αγώνα για εθνική λύτρωση και σωτηρία».

«Γόνυ κλίνοντες ψυχής και σώματος,

σας υποδεχόμαστε σήμερα στο Οκτάγωνο Μουσείο της Ιεράς Μονής Κύκκου, που γίνεται καταφύγιο και κατοικία σας», τόνισε, κατακλείοντας τον λόγο του, ο Κύκκου Νικηφόρος.

«Η Παναγία», πρόσθεσε, «η Ελεούσα του Κύκκου, που στον πολυαίμακτο εκείνο υπέρ της ελευθερίας επικό αγώνα σας ήταν η καταφυγή και προστασία σας, σάς υποδέχεται σήμερα σαν εικόνες ιερές στο εικονοστάσιο του Οκτάγωνου αυτού Μουσείου, που σημαίνει θόλο εκκλησίας και θόλο ουρανού».

Μετά το τέλος των Χαιρετισμών και των Ομιλιών, ο Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού κ. Κώστας Καδής τίμησε, εκ μέρους του Σ.Ι.Μ.Α.Ε. και των Συνδέσμων Αγωνιστών, τον Πανιερότατο Μητροπολίτη Κύκκου και Τηλλυρίας κ. Νικηφόρο, για τη σημαντική και διαχρονική προσφορά του προς το Μουσείο Αγώνα Ε.Ο.Κ.Α. 1955-59, το Σ.Ι.Μ.Α.Ε. και προς τους Συνδέσμους Αγωνιστών Ε.Ο.Κ.Α.

Παράλληλα, οι Πρόεδροι του

Σ.Ι.Μ.Α.Ε., των Συνδέσμων Αγωνιστών Ε.Ο.Κ.Α. 1955-59 και του ΙΔ.Α.Α.Ε., τίμησαν τον κ. Δημήτρη Χατζηπασχάλη για τη δημιουργία του Φωτογραφικού Μουσείου, αλλά και για τις μέχρι σήμερα ενέργειες και δραστηριότητές του, οι οποίες αποσκοπούν στη διατήρηση της ιστορικής μνήμης του Απελευθερωτικού Αγώνα της Κύπρου.

Στην Ιερά Μονή Κύκκου απενεμήθη, τέλος, το μετάλλιο και δίπλωμα της Κυπριακής Δημοκρατίας για τη συνολική προσφορά της, κατά τη διάρκεια του Απελευθερωτικού Αγώνα, αλλά και για τη μετέπειτα συνεχή προσπάθεια διατήρησης και μεταλαμπάδευσης της ιστορικής μνήμης του αγώνα της Ε.Ο.Κ.Α.

Μετά την τελετή των εγκαινίων, πραγματοποιήθηκε ξενάγηση, από τον δημιουργό του Μουσείου κ. Δημήτρη Χατζηπασχάλη.

Στη συνέχεια παρατέθηκε σε όλους γεύμα, το οποίο φιλόφρονα προσέφερε ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Κύκκου και Τηλλυρίας κ. Νικηφόρος.

ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΣΤΟ ΑΥΞΕΝΤΕΙΟ

Τον Απόστολον Προκοπίου

Είχα την τύχη το δεκαήμερο του Ιουνίου 2017 να λάβω μέρος σε εκδρομή στην Βόρεια Ελλάδα μαζί με ομάδα συνταξιούχων υπαλλήλων της Τράπεζας.

Ιδιαίτερη συγκίνηση ζήσαμε όταν επισκεφθήκαμε το χωριό Αυξέντειο που ονομάστηκε «τιμής ένεκεν προς τον μεγάλο μας ήρωα Γρηγόρη Αυξεντίου» από τους κατοίκους του χωριού.

Θαυμάσαμε την αγάπη των κατοίκων της περιοχής για την Κύπρο και τον μεγάλο Αυξεντίου.

Επισκεφθήκαμε επίσης το Μουσείο Αυξεντίου και καταθέσαμε στεφάνι εκ μέρους των Συνδέσμων Αγωνιστών ΕΟΚΑ 1955-59 και ολοκλήρου του Κυπριακού Λαού στην προτομή του ήρωα που η αγάπη των κατοίκων έστησε στην Ξάνθη, με πρωτοβουλία της Προέδρου της Ένωσης Κυπρίων Ξάνθης κ. Ελένης Χατζηγεωργίου.

Φύγαμε κατασυγκινημένοι και περήφανοι.

Δειλός Κυνηγός και Δρυοτόμος

(C. 175. F. 267. B. 92.)

Λέοντός τινος ίχνη εξήτει κυνηγός· δρυοτόμον δε ερωτήσας, ει είδεν ίχνη λέοντος και που κοιτάζει, έφη: «Και αυτόν τον λέοντα ήδη σοι δείξω.» Ο δε ωχριάσας εκ του φόβου και τους οδό-

ντας συγκρούων είπεν: «Ίχνη μόνα ζητώ, ουχί αυτόν τον λέοντα.»

-Ότι τους θρασείς και δειλούς ο λόγος ελέγχει, τους τολμηρούς εν τοις λόγοις μόνους και ουκ εν τοις έργοις.

Δειλός Κυνηγός και Δρυοτόμος

Ένας κυνηγός αναζητούσε τα ίχνη κάποιου λιονταριού· όταν ρώτησε κάποιον ξυλοκόπο αν είδε ίχνη λιονταριού και πού είναι η φωλιά του, αυτός του είπε: «Τώρα θα σου δείξω και το ίδιο το λιοντάρι.» Εκείνος κι-

τρίνισε από τον φόβο του και με τρεμάμενα δόντια είπε: «Μόνο τα ίχνη του αναζητώ, όχι το ίδιο το λιοντάρι.»

Η διήγηση αποκαλύπτει τους θρασύδειλους, αυτούς δηλαδή που είναι τολμηροί μόνο στα λόγια και όχι στα έργα.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ 2016-2017

1η Διάλεξη: 22 Νοεμβρίου 2016

«Η προσφορά της Ιεράς Μονής Κύκκου κατά τον Απελευθερωτικό Αγώνα της ΕΟΚΑ 1955-1959».

Εισηγητής: Κωστής Κοκκινόφτας,
Ερευνητής Κέντρου Μελετών Ιεράς
Μονής Κύκκου

2η Διάλεξη: 24 Ιανουαρίου 2017

«Πτυχές από τις βαρβαρότητες και τα βασανιστήρια των Άγγλων κατά τον Απελευθερωτικό Αγώνα της ΕΟΚΑ 1955- 1959».

Εισηγητής: Θάσος Σοφοκλέους, Πρόεδρος Συνδέσμων Αγωνιστών

3η Διάλεξη: 21 Φεβρουαρίου 2017

«Πορεία προς την αγχόνη».

Εισηγήτρια: Μαρία Ιωαννίδη Κελίρη,
Εκπαιδευτικός

4η Διάλεξη: 21 Μαρτίου 2017

«Η προσφορά των ιατρών κατά τον Απελευθερωτικό Αγώνα της ΕΟΚΑ 1955-1959».

Εισηγητής: Λάκης Αναστασιάδης, Ιατρός, ο οποίος εξέδωσε πρόσφατα πολυσέλιδο βιβλίο με θέμα «Κυπρίων Ιατρών Έργα, η Ιατρική στην Κύπρο

1950-2015», στο οποίο γίνεται εκτενής αναφορά για την προσφορά των ιατρών που περιέθαλψαν αντάρτες και άλλους αγωνιστές κατά τον Απελευθερωτικό Αγώνα της ΕΟΚΑ.

5η Διάλεξη: 25 Απριλίου 2017

«Οι Βρετανικές απώλειες στην Κύπρο κατά τον Απελευθερωτικό Αγώνα της ΕΟΚΑ - Μύθοι και πραγματικότητες».

Εισηγητής: Πέτρος Παπαπολυβίου,
Αναπληρωτής Καθηγητής Πανεπιστημίου Κύπρου

6η Διάλεξη: 23 Μαΐου 2017

«Ελληνισμός και Τουρκία: Ανοιχτά Θέματα».

Εισηγητής: Άγγελος Συρίγος, Καθηγητής Πολιτικών Επιστημών στο Πάντειο Πανεπιστήμιο.

Έκδοση διαλέξεων Ακαδημίας Ιστορικών Σπουδών του ΙΔ.Α.Α.Ε για τα έτη 2012- 2013 και 2013-2014

Τίτλος του βιβλίου:

Α) Ο πρώτος χρόνος του Αγώνα, Απρίλιος 1955-Μάρτιος 1956

Β) Ο Αγώνας της ΕΟΚΑ κατά το κρίσιμο έτος 1956

Στο πλευρό του Μελάθρου οι απόδημοι Εξέφρασαν τη στήριξή τους στις προσπάθειες επέκτασής του

25/8/17

Από τον Φιλελεύθερο, 25/10/2017

Πλήρη στήριξη στο έργο του Μελάθρου Αγωνιστών ΕΟΚΑ στην Παλώδια και στην προγραμματισμένη επέκτασή του με νέα πτέρυγα που θα φέρει την ονομασία «Πτέρυγα Απόδημου Ελληνισμού», εξέφρασαν χθες οι οργανώσεις των αποδήμων. Σε επίσκεψή τους στο Μέλαθρο, στην παρουσία του επιτρόπου Προεδρίας για Ανθρωπιστικά Θέματα και Θέματα Αποδήμων, Φώτη Φωτίου, οι αντιπροσωπίες των ομογενών, που συμμετέχουν στο 19ο Παγκόσμιο Συνέδριο Αποδήμων Κυπρίων, ενημερώθηκαν από το Διοικητικό Συμβούλιο του Μελάθρου για τις υπηρεσίες και τους σχεδιασμούς.

Για ακόμη μια φορά, ο Επίτροπος συνεχάρη το Μέλαθρον για το έργο που επιτελεί και διαμήνυσε πως «όχι μόνο επιτελεί εθνικό έργο, αλλά σήμερα εξυπηρετεί την κοινωνία και σίγουρα, η προσφορά του στον κυπριακό ελληνισμό και ευρύτερα, είναι τεράστια». Απευθυνόμενος προς τους απόδημους, ο Φώτης Φωτίου είπε πως η απόφαση του ΔΣ του Μελάθρου για ονομασία της νέας πτέρυγας σε «Πτέρυγα Απόδημου Ελληνισμού», τους τιμά ιδιαίτερα «γιατί η απόφαση έχει ληφθεί πάνω από όλα λαμβάνοντας υπόψη την προσφορά των αποδήμων μας στους αγώνες του ελληνισμού και της Κύπρου».

Η νέα πτέρυγα, θα είναι δυναμικότη-

τας 32 κλινών με σύγχρονο εξοπλισμό, φυσιοθεραπευτήριο, χημείο, ακτινολογικό και άλλους υποστηρικτικούς χώρους, ενώ το κόστος της θα ανέλθει στα €3,5 εκατ.

Καλωσορίζοντας τους απόδημους, ο πρόεδρος του ΔΣ του Μελάθρου Θεοφάνης Παναγιώτου, εξέφρασε τη χαρά του που «έχουμε μαζί μας ένα εκλεκτό κομμάτι του κυπριακού ελληνισμού που ζει και δημιουργεί στη ξενιτειά», υπενθυμίζοντας πως οι στενές σχέσεις των κυπριακών παροικιών με το Μέλαθρο ξεκινούν από το 1990.

Εκφράζοντας τις ευχαριστίες για τη φιλοξενία και τον θαυμασμό του για το έργο του Μελάθρου, ο πρόεδρος της Παγκόσμιας Ομοσπονδίας Αποδήμων Κυπρίων (ΠΟΜΑΚ), Ανδρέας Παπαευριπίδης, είπε πως η παρουσία του Μελάθρου τιμά ιδιαίτερα την Κύπρο. Διαβεβαίωσε πως «ως απόδημοι σίγουρα θα συνεχίσουμε να στηρίζουμε αυτό το έργο που τιμά τη χώρα μας και σίγουρα και το νέο έργο που θα αποτελέσει κι ένα τιμητικό δίπλωμα για τους απόδημους Κύπριους».

Απάντηση στους υβριστές του Γρίβα

Από τους Συνδέσμους Αγωνιστών Ε.Ο.Κ.Α 15/6/2017

Οι αντιδράσεις των κομμουνιστών, η μαγιά καταδιώξεως, το μίσος και ο συνεχής πόλεμος εναντίον του στρατηγού Γεωργίου Γρίβα - Διγενή, του αρχηγού του Απελευθερωτικού μας Αγώνα, δεν είναι σημερινό φαινόμενο, χρονολογείται από ετών πολλών. Δυστυχώς έχουν ξεπεράσει κάθε όριο δεοντολογίας και οδηγούνται κατευθείαν προς τον εξευτελισμό. Εκείνο που επισημαίνουμε είναι ότι δεν μπόρεσαν να καταλάβουν πως ό,τι κι αν κάνουν, ό,τι κι αν πουν, όσο κι αν παραποιήσουν τα γεγονότα, όση λάσπη κι αν ρίξουν, δεν θα μπορέσουν να κρύψουν ή να ξεπλύνουν ποτέ τις ενοχές τους και την προδοτική στάση και συμπεριφορά τους κατά τη διάρκεια του Απελευθερωτικού Αγώνα του λαού μας.

Δεν θα μπορέσουν ποτέ να κατανοήσουν ότι κανείς δεν μπορεί να αλλάξει την ιστορία. Ό,τι κι αν μηχανευτούν, όσα μέσα κι αν χρησιμοποιήσουν, δεν μπορούν να σβήσουν τις βρισιές που ξεστόμιζαν εναντίον της ΕΟΚΑ, ούτε

θα μπορέσουν να δικαιολογήσουν τη στάση των ομάδων επαγρύπνησης του ΑΚΕΛ, που παρακολουθούσαν τους αγωνιστές και ενημέρωναν τους Άγγλους. Δεν κατάλαβαν ότι με το να παραποιούν τα γεγονότα δεν κερδίζουν απολύτως τίποτε και γελοιοποιούνται.

Γιατί δεν λένε την αλήθεια για την οργάνωση «Χ»; ότι δηλαδή ήταν μια αντιστασιακή οργάνωση ενάντια στη γερμανική κατοχή και ότι αναγνωρίστηκε και τιμήθηκε από την ελληνική κυβέρνηση γι' αυτό; Γιατί δεν λένε ότι ο αρχηγός της «Χ» Γεώργιος Γρίβας-Διγενής επικηρύχθηκε από τους Γερμανούς; Γιατί δεν λένε ότι μισούν τον Γεώργιο Γρίβα-Διγενή, επειδή εναντιώθηκε στα σχέδιά τους να μετατρέψουν την Ελλάδα σε Λαϊκή Δημοκρατία; Γιατί δεν εξήγησαν ποτέ τον λόγο που μάζευαν τα Ελληνόπουλα (παιδομάζωμα) και τα μετέφεραν στη Βουλγαρία για να τα κάνουν γενίτσαρους; Γιατί ήθελαν σώνει και καλά να δώσουν διέξοδο στους Βούλγαρους προς τη θάλασσα; Γιατί έκαμαν το μεγάλο πραξικόπημα εναντίον του ελληνικού κράτους, προκαλώντας τον ολέθριο συμμοριτοπόλεμο με στόχο να εντάξουν την Ελλάδα στον ανατολικό συνασπισμό, πράγμα που ήταν αδύνατο

γιατί οι μεγάλες νικήτριες δυνάμεις (συμμετέχοντας και του Στάλιν), είχαν ήδη χωρίσει τη γη σε ζώνες επιρροής και η Ελλάς ανήκε στη Δύση; Σήμερα ισχυρίζονται ότι η ΕΟΚΑ εκτελούσε αριστερούς για τα φρονήματά τους. Ουδέν τούτου αναληθέστερο.

Η ΕΟΚΑ εκτελούσε ΠΡΟΔΟΤΕΣ. Αν η ΕΟΚΑ ήθελε να εκτελέσει αριστερούς για τα φρονήματά τους θα εκτελούσε ηγετικά στελέχη του ΑΚΕΛ και όχι ασήμαντους πολίτες σε διάφορα χωριά. (Έχουμε ήδη απαντήσει εκτενέστερα στο θέμα αυτό). Βέβαια ο κος Χριστόφιας, παραβιάζοντας κάθε δεοντολογία και κάθε νόμο της επανάστασης, τούς «αποκατάστησε» και τους έκανε ήρωες. Ας τους κρίνει η ιστορία. Κατηγορούν τον Γρίβα ότι έκαμε το πραξικόπημα τον Ιούλιο του 1974 και ότι ευθύνεται για την εισβολή των Τούρκων. Γιατί δεν λένε την αλήθεια; ότι δηλαδή ο Γρίβας:

- Ήταν πολέμιος της Χούντας και
- Ότι πέθανε έξι (6) μήνες πριν από το πραξικόπημα και ότι η ΕΟΚΑ Β' ουσιαστικά διαλύθηκε μετά τον θάνατό του; Να δεχθούμε ότι δεν γνωρίζουν ποιος έχει την ευθύνη για το πραξικόπημα; Γιατί δεν λένε την αλήθεια; (!)

Επιτέλους όλα έχουν κάποιο όριο. Τόσο ψέμα, τόση παραποίηση. Να τους θυμίσουμε ότι ο Γεώργιος Γρίβας - Διγενής (1964 - 1967) έκαμε την Κύπρο απόρθητο φρούριο και κάποιοι χάλα-

σαν την παράκτια αμυντική θωράκισή που εκείνος έκτισε με σύνθημα «Ο ΕΧΘΡΟΣ ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ». Γιατί δεν λένε την αλήθεια; Ο Γεώργιος Γρίβας και Χαραλαμπίδου, κε Μιχαήλ και όλοι εσείς, οι περισσότεροι από τους οποίους δεν γνωρίζετε τίποτε για τον Γεώργιο Γρίβα - Διγενή και είσθε θύματα της προπαγάνδας την οποία δέχεσθε παθητικά, έχει περγαμηνές, έχει αναγνωρισθεί και έχει επαινεθεί ακόμα και από τους αντιπάλους του, από διεθνείς προσωπικότητες. Κηρύχθηκε «Άξιος της Πατρίδας» και από την Ελλάδα και από την ιδιαίτερή του πατρίδα Κύπρο. Με το να βάζετε τη φωτογραφία του και να είστε χυδαίοι υβριστές του, το μόνο που σας λέμε είναι ότι δεν σας τιμά και σας εκθέτει δείχνοντας τον ξεπεσμό σας.

Επιτέλους αρθείτε σε κάποιο ύψος. Πέστε την αλήθεια. Μην παραβιάζετε την ιστορία. Κάποιοι άλλοι σύμπραξαν με τους ανόητους συνταγματάρχες. Κάποιοι άλλοι συνεργάστηκαν με τους Καραμαλλήδες, έγραψαν προκλητικές υβριστικές επιστολές στη Χούντα, κ.λπ. Επιτέλους κάποιοι άλλοι πήγαν στον ΟΗΕ και όχι ο νεκρός τότε Γεώργιος Γρίβας - Διγενής. Πέστε επιτέλους την αλήθεια, αρθείτε σε κάποιο ύψος αυτοσεβασμού, σκεφτείτε τουλάχιστον τους νέους μας και μην τους δηλητηριάζετε με ψέματα. Έχουν δικαίωμα να γνωρίζουν την αλήθεια και να κρίνουν μόνοι τους.

Ομιλία

εκφωνηθείσα υπό Φώτου Παπαδόπουλου,
Προέδρου της Ένωσης Αγωνιστών ΕΟΚΑ Αμμοχώστου,
στην κηδεία της αείμνηστης Αστέρας Λεοντιάδου,
η οποία έγινε στον Ιερό Ναό Κοσμά του Αιτωλού
εις τον Άγιο Αθανάσιο Λεμεσού την 17/12/2016

Ακόμα ένα επίλεκτο στέλεχος της Θρυλικής ΕΟΚΑ έφυγε προς την αθανασία και χτύπησε την πόρτα της αιωνιότητας.

Κυρίες και Κύριοι,

Χρέος ιερό, έχει οδηγήσει σήμερα τα βήματά μας, στον ιερό τούτο χώρο. Προσήλθαμε να τιμήσουμε, να κηδεύσουμε, να αποχαιρετήσουμε και σε λίγο να ενταφιάσουμε μια εκλεκτή αγωνίστρια της Δευτεριάς. Ένα άξιο της πατρίδος τέκνο και ένα εκλεκτό στέλεχος του εθνικοαπελευθερωτικού μας αγώνα, την αείμνηστη Αστέρω Λεοντιάδου, η οποία προσέφερε πολλές και ανεκτίμητες υπηρεσίες στην πατρίδα. Και για τις υπηρεσίες της αυτές, η πατρίδα θα την ευγνωμονεί γονατιστή και θα την μνημονεύει εις τους αιώνες. Της Αστέρας Λεοντιάδου η Οδύσσεια έχει φτάσει στο τέλος της. Και το θαλασσοδαρμένο καράβι της πολυκύμαντης ζωής της, πορεύεται ήδη στο απάνεμο λιμάνι της Ιθάκης του! Στο λιμάνι της αιώνιας γαλήνης και της αιώνιας σιωπής.

Η αείμνηστη Αστέρω, έχει ήδη αναχωρήσει για την Άνω Ιερουσαλήμ, με τη

συνοδεία του φύλακα Αγγέλου της, όπου και θα παρουσιαστεί ενώπιον του Παντεπόπτη και Παντογνώστη Θεού, για να δώσει λόγο, για τα όσα έπραξε και για τα όσα δεν έπραξε, στην εφήμερη της ζωή, πάνω σε τούτο δω, τον ασέληνο πλανήτη γη.

Η αλησμόνητη Αστέρω κατάγεται από μια μεγάλη και αγωνιστική οικογένεια. Την οικογένεια του αείμνηστου Ευστάθιου Λεοντιάδη, γνωστού σε όλους για τα πατριωτικά του αισθήματα. Η μητέρα της ήταν η Κυριακή Λεοντιάδου μια εκλεκτή, σεβαστή και Θεοσεβής Δέσποινα. Είχε τέσσερεις αδελφές, την Καλλιόπη, την Ευτυχία, την Νέδη και την Ιοκάστη, και ένα αδελφό τον γνωστό σε όλους, Άντη Λεοντιάδη.

Με την χαραυγή της ευλογημένης εκείνης μέρας της 1ης Απριλίου 1955, βρίσκομε ενταγμένη, ολόκληρη την οικογένεια στον υπερπάντων Αγώνα, τον Ιερότερο από καταβολής του Κυπριακού Λαού, που αποσκοπούσε στην πλήρη αυτοδιάθεση της Κύπρου μας και την Ένωση αυτής με την μητέρα Ελλάδα. Γαλουχημένοι όλοι με τα Ελληνοχριστιανικά ιδανικά, από γο-

νείς και δασκάλους άξιους, δεν μπορούσαν να μην μετάσχουν σ' αυτόν τον υπέρ ελευθερίας Αγώνα. Ο Άντης Λεοντιάδης, συνελήφθη εις το Μπογάζι Αμμοχώστου, με άλλους αγωνιστές το 1955, μετά από καταδρομική ενέργεια στον αστυνομικό σταθμό Γιαλούσας. Η Καλλιόπη φιλοξένησε στο σπίτι της για ένα ολόκληρο χρόνο, τον αείμνηστο Κώστα Χριστοδουλίδη, Τομεάρχη της ΕΟΚΑ στην πόλη των Βαρωσίων. Το Οικογενειακό τους σπίτι φιλοξένησε πολλούς αγωνιστές της ΕΟΚΑ, καταξιτούμενους και μη. Το κατάστημά τους, εις την οδό Ερμού, ήταν χώρος συνάντησης των μελών του εκτελεστικού και των ομάδων Κρούσεως. Από κει εγένετο η παρακολούθηση έμψυχων στόχων και από κει ξεκινούσαν οι αγωνιστές για την εκτέλεση αυτών. Τόσο στο σπίτι τους όσο και στο κατάστημά τους διατηρούσαν κρυψώνες όπλων και πυρομαχικών.

Εκτός από την προσφορά της σε όλα αυτά, η αείμνηστη Αστέρω κατείχε εξέχουσα θέση στην Ιεραρχία της Οργάνωσης. Ήταν ο κύριος σύνδεσμος της ΕΟΚΑ μεταξύ της πόλης της Αμμοχώστου και των άλλων περιοχών της Κύπρου μας. Μετέφερε την αλληλογραφία από περιοχή σε περιοχή και μηνύματα από τον ένα Τομέα σε άλλο.

Χαρακτηριζέτο για την εξυπνάδα της, την εχεμύθειά της και την αγωνιστικότητά της. Ήταν μια ψυχή αγονάτιστη και αλύγιστη. Το μόνο ενδιαφέρον της, ήταν πώς να επιτύχει ο Εθνικοαπελευ-

θερωτικός μας Αγώνας. Ακόμη και στις ώρες της ησυχίας της, ο νους της δούλευε για την Οργάνωση. Τίποτε δεν την πτοούσε. Ούτε το ανθρωπομάζωμα του Κατακτητή, ούτε οι συχνές επιδρομές των πραιτωριανών του Χάρτινγκ στο οικογενειακό της σπίτι. Ζούσε σε άλλους κόσμους, συνεπαρμένη από το μεγαλείο του Αγώνα μας.

Κάποτε ο Εθνικοαπελευθερωτικός μας Αγώνας έφθασε στο τέλος του. Όμως το όνειρο του Κυπριακού λαού για ένωση της Κύπρου μας με τη μητέρα Ελλάδα κατέστη στόχος απαγορευμένος από τους ισχυρούς της γης. Και τούτο λόγω κακών πολιτικών χειρισμών. Ωστόσο κερδίσσαμε μια κολοβή ανεξαρτησία. Για πρώτη φορά η βαρυστένακτη γη της Κύπρου μας ένοιωσε τις δροσερές αύρες της ελευθερίας, να της χαϊδεύουν τις καμένες σάρκες, και το εθνικό χαμόγελο να ανθίζει ξανά στα χείλη του Λαού μας.

Όμως ακολούθησαν χρόνια δύσκολα και χαλεπά. Ο προαιώνιος εχθρός του Έθνους μας, εισέβαλε απρόκλητα και κατέλαβε σχεδόν το 40% της αιμάσσουσας και πολυφίλητης γλυκείας μας πατρίδας. Μεταξύ των περιοχών που κατέλαβε περιλαμβάνεται και η βασιλεύουσα, η πολυαγαπημένη πόλη της Αμμοχώστου.

Οι κάτοικοί της εξεδιώχθησαν και κατέφυγαν στες ελεύθερες περιοχές της Κύπρου μας. Έτσι και η αείμνηστη Αστέρω κατέφυγε στη Λεμεσό, όπου και ζούσε μαζί με τον σύζυγο, και τα

δύο της αγαπημένα παιδιά, τον Παναγιώτη και την Κυριακή. Ζούσε ευτυχισμένη με την οικογένειά της. Αλλά ο πόθος της επιστροφής στις πατρογονικές εστίες, της φλόγιζε τα στήθια. Αγνάντευε μέρα και νύκτα το ατέρμονο πέλαγος, ίσως και δει το γαλανόλευκο καράβι της Λευτεριάς να έρχεται από τα δυτικά. Τούτο όμως άργησε ναρθεί και δεν ξέρομε πότε θα δώσει ο θεός να το δούμε. Έτσι η μακαριστή Αστέρω έφυγε από αυτή την εφήμερη ζωή χωρίς να δει ελεύθερη την αγαπημένη της Αμμόχωστο. Η ψυχή της ευρίσκεται ήδη στα ουράνια δώματα και γεύεται μιας νέας και πρωτόγνωρης βιωτής.

Αλησμόνητη και αξέχαστη Αστέρω! Αυτή την ύστατη στιγμή και τη στερνή την ώρα, που γονατίζουν οι ψυχές και οι καρδιές ραγίζουν, από το άλγος το πολύ και τον βαρύ τον πόνο, σου απευθύνομε το ύστατο Χαίρε και ευχόμεθα οι αποσκευές που παίρνεις μαζί σου στο αιώνιο σου ταξίδι, να είναι γεμά-

τες από καλές και αγαθές πράξεις, για να έχεις καλή απολογία ενώπιον του φοβερού βήματος και ο Θεός να κατατάξει την ψυχή σου, στον Παραδείσου της Αυλής! Εκεί στη γειτονιά των Αγγέλων και πλάι στον αειφεγγή και ηλιοστάλακτο Αυτού Θρόνο. Η προσφορά σου στον Εθνικοαπελευθερωτικό μας Αγώνα θα παραμείνει για πάντα γραμμένη με ανεξίτηλα γράμματα στις λαμπρές σελίδες της Ιστορίας της Κύπρου μας!

Και η πατρίδα θα σε ευγνωμονεί και θα σε ευλογεί γονατιστή εις τους αιώνες.

Κοιμήσου ήσυχα τον αιώνιο ύπνο μέχρι την ημέρα της Κοινής Αναστάσεως.

Αιωνία σου η μνήμη και ευχόμεθα, το χώμα της μακαρίας γης της Κύπρου μας, που σε λίγο θα σε σκεπάσει, να είναι φιλόξενο και ελαφρό, και πάνω απ' όλα πάντα ελεύθερο και ελληνικό, γιατί αυτό το χώμα ταιριάζει να σε σκεπάζει.

ΘΑΝΟΝΤΕΣ ΣΥΝΑΓΩΝΙΣΤΕΣ ΜΑΣ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΟΝΟΜΑ	ΕΤΩΝ	ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ
14/12/2016	Αστέρω Κωνσταντίνου (Λεονίδου)	81	Αμμόχωστος
20/12/2016	Ανδρέας Πανλίδης	93	Αγία Μαρίνα Καλοπαναγιώτης
21/12/2016	Χρίστος Γ. Φιάκας	83	Αγκαστίνα
21/12/2016	Γιαννάκης Τσαγγαρίδης	87	Λευκωσία
23/12/2016	Ιωάννης Πιτσιλλίδης	77	Στρόβολος
24/12/2016	Ζαχαρίας Παπανικολάου	76	Αφάνεια
26/12/2016	Κώστας Αγγελίδης (Κώτσιος)	96	Διόριος
3/1/2017	Κυριάκος Θεοδότου	78	Λάρνακα
4/1/2017	Ανδρέας Γιαγκου Σουρουλλά	91	Λύση
9/1/2017	Απόστολος Αποστολίδης	86	Πέρα Ορεινής
11/1/2017	Νίκος Καροφυλλίδης	90	Κερύνεια
13/1/2017	Άντης Λεοντιάδης	79	Αμμόχωστος
14/1/2017	Γεώργιος Χριστοδούλου	90	Παλαιχώρι
28/1/2017	Θεόφιλος Φυλακτίδης	81	Σπήλια
29/1/2017	Λεάνδρος Ελευθερίου	78	Άγιος Αμβρόσιος Λεμεσού
30/1/2017	Στέλιος Φρεναρίτης	78	Αμμόχωστος
30/1/2017	Χριστόφορος Η. Χριστοφίδης	88	Λάρνακα
3/2/2017	Ιωάννης Χατζηκώστας	83	Κίτι
4/2/2017	Τρύφων Γεωργίου	86	Φιλιά
16/2/2017	Παναγιώτης Ζερβός	78	Νέο Χωριό Κυθρέας
17/2/2017	Γεωργία Καψιά - Νικόλα	82	Βοκολίδα
21/2/2017	Αρχιμ/Διονύσιος Κυγκώτης	95	Ζώδια Μόρφου
21/2/2017	Γεώργιος Χρ. Λοΐζου	85	Ακανθού
23/2/2017	Μηνάς Μηνά	91	Ζωοπηγή
24/2/2017	Γεώργιος Γεωργίου	84	Λάρνακα
26/2/2017	Γεώργιος Σπύρου Γεωργίου	76	Βισσάδα
27/2/2017	Αλέκος Κυριάκου	86	Τόχνη
28/2/2017	Ηλιού Νικόλα Πουή	81	Περιστερώνα
2/3/2017	Κωνσταντίνος Χαραλάμπους	82	Αλεθρικό
8/3/2017	Γαβριήλ Αντωνίου (Καπετάνιος)	82	Κάμπος Τσακίστρας

ΘΑΝΟΝΤΕΣ ΣΥΝΑΓΩΝΙΣΤΕΣ ΜΑΣ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΟΝΟΜΑ	ΕΤΩΝ	ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ
12/3/2017	Δημήτρης Σωτηριάδης	85	Πολέμι
16/3/2017	Ιωάννης (Νάκης) Μιχαήλ	76	Καϊμακλί
18/3/2017	Κωνσταντίνος Τσιγκίνης	83	Αμμόχωστος
19/3/2017	Γεώργιος Νικολάου	87	Τσέρι
20/3/2017	Ανδρέας Μ. Καϊλάς	95	Αθηνών
24/3/2017	Μιχαλάκης Μορφή	78	Πάνω Λεύκαρα
25/3/2017	Μιχαλάκης (Τάκης) Σαββίδης	86	Άγιος Θεόδωρος Καρπασίας
29/3/2017	Βάκης Ιακώβου	75	Λευκωσία
8/4/2017	Ανδρέας Χατζηχριστοδούλου	91	Μένικο
9/4/2017	Γεώργιος Γιάλλουρος	93	Λατσιά
9/4/2017	Λουκής Κοντεμενιώτης	–	Μόρφου
10/4/2017	Ανδρέας Ν. Πογιατζής	76	Αμμόχωστος
11/4/2017	Κυριάκος Χριστοφόρου	83	Κυπερούντα
26/4/2017	Βάσος Χριστοφόρου	78	Αυγόρου
29/4/2017	Αστέρω Μεγαλέμου	82	Καϊμακλί
1/5/2017	Γιαννάκης Σφήκας	83	Κάτω Ζώδια
4/5/2017	Σπύρος Γωγάκης	81	Λευκωσία
4/5/2017	Ελένη Κακουλλή Σαββάκη	81	Κυθρέα
8/5/2017	Ντίνος Κωνσταντίνου	90	Αμμόχωστος
8/5/2017	Θωμάς Λοΐζου	84	Ακάκι
10/5/2017	Μιχαήλ (Μίκης) Σιακαλλής	75	Καϊμακλί
18/5/2017	Άδα Κύρου Πασχάλη	92	Αμμόχωστος
21/5/2017	Βασίλης Κ. Βασιλειάδης	86	Κυπερούντα
25/5/2017	Άγις Ιωακείμ	87	Αμμόχωστος
25/5/2017	Δημήτρης Κουταλιανός	89	Κάτω Πύργος
29/5/2017	Κυριάκος Ματσούκας	79	Αργάκι Μόρφου
2/6/2017	Χαράλαμπος Μυρής	89	Ευρύχου
6/6/2017	Σέργης Λάμπρου Αντωνίου	78	Ταύρου Αμμοχώστου
8/6/2017	Τάκης Ευσταθίου	89	Μόρφου
9/6/2017	Δέσποινα Ανδρέα Κάρου	82	Αυγόρου
12/6/2017	Κώστας Ορφανίδης	74	Ψημολόφου

ΘΑΝΟΝΤΕΣ ΣΥΝΑΓΩΝΙΣΤΕΣ ΜΑΣ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΟΝΟΜΑ	ΕΤΩΝ	ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ
13/6/2017	Στέλιος Σαββίδης	94	Δρυινιά Πάφος
15/6/2017	Δημητράκης Κωνσταντινίδης	81	Πάφος
16/6/2017	Νίκος Ελευθερίου	82	Πάνω Δευτερά
19/6/2017	Παναγιώτης Τυρίμος	79	Κάτω Πάφος
20/6/2017	Ανδρέας Σαββίδης	81	Μάμμαρι
20/6/2017	Πολύβιος Νικολάου	80	Πέρα Χωριό Νήσου
22/6/2017	Κώστας Ρούσου	78	Πάνω Δευτερά
25/6/2017	Θεμιστοκλής Νικολάου Ταγκίδης	88	Επισκοπειό
25/6/2017	Μιχάλης Μαυρής	87	Γύψου
30/6/2017	Γεώργιος Π. Βάγκος	79	Τρούλλοι
30/6/2017	Κώστας Γ. Ροκόπου	70	Αθηνένου
12/7/2017	Όμηρος Ιωάννου	81	Πάνω Πύργος Τηλλυρίας
24/7/2017	Σάββας Παπαευσταθίου	82	Πλατανιστάσα
26/7/2017	Χριστάκης Χριστοδούλου	79	Πέλλα Παίς
1/8/2017	Ανδρέας Παναγιώτου	97	Καζάφани
1/8/2017	Νίκος Άντωνας	83	Λάπηθος
3/8/2017	Νικόλαος Ξενοφώντος	83	Κάθηκας Πάφου
3/8/2017	Ανδρέας Μεϊτάνης	73	Καζάφани
22/8/2017	Φάνος Ν. Κωνσταντινίδης	86	Μηλικούρι
24/8/2017	Ανδρέας Μάχος	–	Αγρός
5/9/2017	Μωυσής Στυλιανού	76	Περιστρωνοπηγή
11/9/2017	Σάββας Κωνσταντίνου	88	Αγία Μαρίνα
20/9/2017	Παπανδρέας Γ. Τσιακουρή	91	Περιστρώνα
23/9/2017	Μιχαλάκης Ελευθερίου	86	Λαγουδερά
5/10/2017	Ελλάδα Ανδρέου Χ' Τεωργίου	77	Αιμόχωστος
7/10/2017	Μίνως Κ. Μηνά	86	Άγιος Δομέτιος
8/10/2017	Κωνσταντία Φούρλα	85	Λεμεσός
12/10/2017	Ανδρέας Κλεάνθη Γαβριηλίδης	80	Πλατανιστάσα
20/10/2017	Μιχάλη Ευσταθίου	80	Πλατανιστάσα

Μήνυμα του Προέδρου των Συνδέσμων	3
Διακήρυξη 1ης Απριλίου	5
Ομιλία Προέδρου του Σ.Ι.Μ.Α.Ε	11
Ημερίδα αφιερωμένη στον ΔΙΓΕΝΗ	18
Μνημόσυνο ΔΙΓΕΝΗ	21
Ήρωες μαθητές, πεσόντες στον Αγώνα	22
ΔΙΓΕΝΗΣ προς Α.Ν.Ε	24
28 Οκτωβρίου 1940	25
Η ενοχλητική 28η Οκτωβρίου	26
Η εξέγερση των Οκτωβριανών	28
Κηδεία Ονούφριου Κληρίδη	32
Εκδηλώσεις μνήμης Ευαγόρα Παλληκαρίδη	33
60 χρόνια από τον θάνατο του Ευαγόρα Παλληκαρίδη	34
Οι Βρετανοί κλείουν τα Γυμνάσια. Διαμαρτυρίες Κωνσταντίνου Σπυριδάκη	38
Ανατίναξη αεροπλάνου στο αεροδρόμιο Λευκωσίας	46
Ενέδρα «Ελαιών» - «Εκδικητές»	48
«My marshal I surrender»	54
Οι Σουλιώτισσες της Ποταμίτισσας	56
Ευθυνόμαστε για τα λάθη μας	58
Ο ατυχής πόλεμος του 1897	62
Η αγγλοτουρκική συνεργασία	70
Ιστορικές μαρτυρίες Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου	73
Η σφαγή των Καλαβρύτων	76
Η διάσκεψη της Γιάλτας	85
Ένα αποτρόπαιο «κατόρθωμα»	87
Παιδομάζωμα - Το μεγάλο έγκλημα του ΕΛΑΣ κατά της φυλής	89
Το τελευταίο Σχέδιο Λύσεως του Κυπριακού	91
Συνάντηση Μακαρίου-Διγενή στον Κύκκο (1956)	93
Γεώργιος Παπανδρέου (ο Γέρος) και κομμουνισμός	95
Οι καιροί της κόλασης	96
Η ιστορία της ΕΛ.ΔΥ.Κ	98
Τιμητική εκδήλωση προς τιμή του Ανδρέα Αγγελόπουλου και Θάσου Σοφοκλέους	103

Συναυλία «Καιρών και ηρώων μνήμη» στην Αθήνα προς τιμή των 4 Ελλαδιτών που σκοτώθηκαν στις 9/5/1956	116
Ο βίος του Αγίου Προκοπίου	128
Ανώτατο Συμβούλιο Συνδέσμων - Νέα Εκτελεστική Επιτροπή	129
Εκδρομή Ένωσης Αγωνιστών Ε.Ο.Κ.Α Αμμοχώστου	131
Εκδηλώσεις Αγωνιστών 2017	132
Φωτογραφικό Μουσείο στη Μονή Κύκκου	133
Στο Αυξέντειο	137
Η σοφία του Αισώπου	138
Ακαδημία Ιστορικών Σπουδών ΙΔ.Α.Α.Ε	139
Μέλαθρο Αγωνιστών	140
Απάντηση στους υβριστές του Γρίβα	141
Επικήδειος λόγος του Φώτου Παπαδόπουλου κατά την κηδεία της Αστέρας Λεοντιάδου	143
ΘΑΝΟΝΤΕΣ ΣΥΝΑΓΩΝΙΣΤΕΣ ΜΑΣ	146

